

373

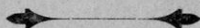
ΔΥ57

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 15ον)

Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΗΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

[Υπομνήματα συνταχθέντα καὶ δημοβληθέντα
εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ τοῦ
κ. Ι. Ε. ΧΡΥΣΑΦΗ, τμηματάρχου τῆς
Γυμνασιακῆς].

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1925

106

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 159)

Η ΣΩΜΑΤΙ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΛΕΞΙΣ ΤΗΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

[Υπογραφή του συγγραφέα και του εκδότη
στον τόμο "Εκπαίδευσις της Νεότητος" του
κ. Α. Ε. ΧΡΥΣΑΦΗ, εκδοθέντος της
Γραμματείας]

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1925

ΒΡΑΧΙΟΝΙΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΚΔΟΣΗ
ΜΕΣΟΛΑΒΙΑ
1997

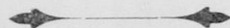
ΔΕΛΤΙΟΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 15ον)

Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΗΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

[Υπομνήματα συνταχθέντα και υποβληθέντα
εις τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ τοῦ
κ. Γ. Ε. ΧΡΥΣΑΦΗ, τμηματάρχου τῆς
Γυμναστικῆς].

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1925

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

Η ΣΟΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΚΑΙ Η ΣΠΟΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΗΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΔΙΚΝΥΜΕΝΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

Εκδόσεις 1923

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (1834—1914)

Ι. Πρώτη απόπειρα εισαγωγής τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐν τῇ Ἑλλην. ἐκπαιδεύσει (1834—1836).

Ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1824, ὁ πρῶτος ὀργανωτὴς τοῦ τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ Γάλλος στρατηγὸς Φαβιέρος, ἐγύμναζεν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως τοὺς πρῶτους νεοσυλλέκτους του, ἢ τότε δημογεροντία τῶν Ἀθηνῶν, σφώτατα σκεπτομένη, διέταξε τοὺς διδασκάλους τῶν σχολείων νὰ πηγαίνουν τοὺς μαθητὰς καὶ νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ διδάσκουν εἰς αὐτοὺς τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια, διὰ νὰ ἐξυψώνεται ἔστω καὶ μὲ τὴν θέαν τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα καὶ τὸ γενναῖον φρόνημα τῶν μαθητῶν. Ἐκαμαν δηλαδή, οἱ ἄπλοιοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, ἐκεῖνο τὸ ὄποσον, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς δεκαετηρίδας ἐσκέφθησαν νὰ ἐπιβάλουν οἱ Γερμανοὶ παιδαγωγοί, δι' ἀνάλογον σκοπὸν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος των.

Ἡ πρώτη δὲμος ἐπίσημος φροντίς τῆς ἐλευθέρως πλέον Ἑλληνικῆς Πολιτείας πρὸς εισαγωγὴν τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐκπαιδεύσει, ἐλήφθη μετὰ τὴν πλήρη ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν. Εἰς τὸ Β. Διάταγμα τῆς 6ης Φεβρουαρίου 1834

περί Δημοτικῶν Σχολείων, ἀναγράφεται πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι «ἐκτὸς τούτων θέλουν γίνεσθαι ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν διδασκάλων δις τῆς ἐβδομάδος σωματικαὶ γυμνασίαι» τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ιδρύθη ἐν Ναυπλίῳ τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Γυμναστήριον ὑπὸ τὴν δόξησιν τοῦ Γερμανοῦ Γυμναστοῦ Κόρκ, περιλαμβάνον ἑλατὰ τότε ἐν χρήσει ὄντα γυμναστικά ὄργανα (δίξυγα, μονόξυγα, στυλοβάτας πηδημάτων κλπ.). Ἀλλὰ καὶ τὸ μετὰ διετίαν ἐκδοθὲν Β. Διατάγμα περὶ Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Γυμνασίων (31 Δεκεμβρίου 1836) ὄριζεν ὅπως οἱ μαθηταὶ καὶ τῶν σχολείων τούτων «εἰς τὸ διάστημα τῶν ὡρῶν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς διακοπῆς» καθὼς καὶ ἐκάστην «Τετάρτην καὶ Σάββατον μετὰ μεσημβρίαν», μὴ ἔχουσι μάθημα ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν οἰκείων διδασκάλων ν' ἀσκῶνται «εἰς γυμναστικὰς καὶ ἄλλας ἀσκήσεις».

Αἱ πρῶται αὗται ἐκπαιδευτικαὶ διατάξεις, ἀναγνωρίζουσαι καὶ ὑποδεικνύουσαι τὴν χρησιμότητα τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς τῶν μαθητῶν, ἐφρόντισαν συγχρόνως νὰ ἐξασφαλίσουν καὶ χρόνον ἐπαρκῆ, ἀναλόγως πρὸς τὰς τότε σχολικὰς συνθήκας, διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἦτοι δύο ὀλόκληρα ἀπογεύματα καθ' ἐβδομάδα, καθὼς καὶ νὰ ἐπιβάλλουν εἰς ὅλους τοὺς διδασκάλους νὰ ἐποπτεύουν καὶ νὰ διευθύνουν τὰς ἀσκήσεις ταύτας. Πλὴν τούτου ἐφρόντιζον καὶ περὶ ἐξευρέσεως καταλλήλων χώρων διὰ τὰς ἀσκήσεις, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀμέσως κατωτέρω ἀναγραφομένης διατάξεως «ἐπὶ τούτῳ θέλει παρασκευάζεσθαι ἀνηκότως ἐντὸς τοῦ καταστήματος τοῦ σχολείου ἢ καὶ ἀλλαχοῦ τόπος τις». Ἐκ δὲ τοῦ μέχρι σήμερον τελείως διατηρουμένου πρώτου ἐν Ἀργεὶ Δημοτικοῦ Σχολείου, τοῦ κτισθέντος ἐπὶ Καποδιστριαῦ τῷ 1828 καὶ ἔχοντος περίβολον τετραγωνικὸν 50 περίπου μέτρων πλευρᾶς, ἦτοι τὸν μέγιστον ἕλων ἀνεξαιρέτως τῶν περιβόλων τῶν ἔκτοτε ιδρυθέντων δημοσίων σχολείων, φαίνεται ὅτι

οί θεσπίσαντες τὰς διατάξεις ταύτας ἀληθῶς ἀπέδιδον τὴν πρέπουσαν σημασίαν εἰς τοὺς εὐραῖς σχολικοὺς περιβόλους, τὰς δὲ περὶ τούτων διατάξεις ἔθετον ὄντως εἰς ἐφαρμογὴν.

Ἄλλὰ παρεκτός τῆς κατὰ τὸ δυνατόν ἐξασφαλίσεως τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου πρὸς ἄσκησιν, διὰ τῆς ἰδρύσεως γυμναστηρίων ἐν Ναυπλίῳ, Αἰγίνῃ καὶ Σύρῳ, (ὅπου ἔλαβε χώραν καὶ ἡ πρώτη σχολικὴ παράταξις κατὰ τὴν ἐκεῖ μετάδασιν τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, τῶν μαθητῶν μάλιστα φερόντων καὶ πρόχειρον ὁμοίομορφον στολὴν) ἐλήφθη ἐξ ἀρχῆς πρόνοια καὶ περὶ εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς· οὕτω δέ, πλὴν τῶν ἐκ Βαυαρίας μετακληθέντων Κόρκ καὶ Ὀπτενδορφ, ἀπεστάλη πρὸς τελειοποιήσιν ἐν τῇ γυμναστικῇ εἰς τὸ Μόναχον παρὰ τῷ Μάσμαν ὁ Ἕλλην Γεώργιος Παγών, ὅστις ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς γυμναστικῆς ἐν τῷ ἐν Αἰγίνῃ Βασιλικῷ Διδασκαλεῖῳ, ἐδημοσίευσε δὲ τῇ προτροπῇ τοῦ διδασκάλου του καὶ τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν γυμναστικὸν σύγγραμμα, ὑπὸ τὸν τίτλον *Περὶ ἰλησις τῆς Γυμναστικῆς*, ἐκδοθὲν ἐκ τῆς Βασιλικῆς τυπογραφίας τῷ 1837 καὶ περιλαμβάνον, πλὴν τῆς περιγραφῆς καὶ ἐρμηνείας διαφόρων ἀσκήσεων, σχέδια καὶ περιγραφὰς τῶν διαφόρων γυμναστικῶν ὀργάνων καθὼς καὶ σχεδιαγράμματα τοῦ ἐν Ναυπλίῳ γυμναστηρίου, ὡς προτύπου τρόπον τινὰ διὰ τὰ μέλλοντα νὰ ἰδρυθῶσιν.

Αἱ νεωτεριστικαὶ ἐπομένως παιδαγωγικαὶ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἐκληροδότησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ θνήσκων 18ος αἰὼν, ἔφθασαν καὶ μέχρι τοῦ ἀρτίσυστάτου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πρώτων τούτων σχολικῶν διατάξεων. Δυστυχῶς ἡ παιδαγωγικὴ ἀνεπάρκεια τοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ, μὴ ὄντος εἰσέτι εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ τὴν γενικωτέραν ἀποστολὴν τοῦ σχολείου καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἀρμονικῆς καὶ ἰσορροποῦ σωματικῆς καὶ πνευματικῆς τοῦ παιδὸς μορφώσεως, καθὼς καὶ ὁ ἄκρατος τῆς ἐποχῆς

ἐκείνης Λογιωτατισμός, ἐ τὰ πάντα ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ μόνων τούτων ἀπεκδεχόμενος, συνετέλεσαν ὥστε ἐπὶ εἰκοσαετίαν καὶ πλέον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Β. Διατάγματος τοῦ 1836, νὰ μὴ ληφθῆ οὐδὲν ἕτερον συμπληρωματικὸν μέτρον διὰ τὴν σχολικὴν γυμναστικὴν, τὴν μόρφωσιν εἰδικῶν διδασκάλων ἢ τοῦλάχιστον τὴν πρόχειρον ἐκγύμνασιν αὐτῶν τῶν διδασκόντων τὰ λοιπὰ μαθήματα, ἵνα δυνηθῶσιν οὗτοι ν' ἀναλάβωσι καὶ τὴν σωματικὴν τῶν μαθητῶν ἐπιμέλειαν.

Ἀκριβῶς δὲ δ.ἀ. τοῦτο ἡ γυμναστικὴ δὲν δύναται μέχρι τοῦ 1850 νὰ ἐπιδείξῃ οὐδεμίαν ἄλλην πρόοδον, πλὴν τῆς ἰδρύσεως γυμναστηρίου καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπαρκέστατα δὲ χαρακτηρίζει τὴν στασιμότητα αὐτῆς ἡ ἀναδημοσίευσίς ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος Παγῶντος οὐχὶ πλέον τῆς «*Περίληψεως τῆς Γυμναστικῆς*» ἀλλὰ μικρᾶς μόνον ἐπιτομῆς αὐτῆς κατὰ τὸ 1855.

2. Πρώτη ἀπόπειρα ἀνασυστάσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων (1858—1859).

Μετά τινα ἔτη, ὁ ἐν Γαλλίᾳ διαμένων τότε Ἕλληνας λόγιος Μινωῖδης Μηνᾶς, ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις τὸν γυμναστικὸν λόγον τοῦ Φιλοστράτου (1858) ἐν τῇ ἐκδόσει του δὲ ταύτῃ πραγματεύεται διὰ μακρῶν «*περὶ τῶν ἐκ τῆς γυμναστικῆς ἐθνικῶν ὀφειλεῶν*», παραθέτων ἐν τέλει καὶ ἴδιον λόγον «*περὶ τῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἐν Ἑλλάδι συστάσεως*», ἐν τῷ ὀποίῳ πρῶτος αὐτὸς εἰσάγει τὴν ἰδέαν τῆς ἀνασυστάσεως τῶν ἀρχαίων γυμναστικῶν ἀγώνων καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἀρχαίου σταδίου τῶν Ἀθηναίων, συνιστῶν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κληροδοτήματος Ζάππα νὰ μὴ διαθήσῃ τοῦτο «*εἰς ἐκθέσεις ἀνυπόκριτου βιομηχανίας καὶ τεχνουργίας* ἀλλὰ πρὸς ἀνανέωσιν τῶν ἀληθῶς Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἵνα στε-

φανώνται ἀθληταί, σταδιοδρόμοι, παλαισταί κλπ. Ἄλλως τε προσθέτει « ἡ θέσις τοῦ Σταδίου ἐν Ἀθήναις ὑπάρχει, λείπεται δὲ ἀνακαινουργηθῆναι τὰ ἐν ἑκατέρῳ τῇ λόφῳ καθίσματα καὶ κιγκλίσαι περιβαλεῖν τὸ Στάδιον », ὑπομιμνήσκει δὲ συγχρόνως ὅτι « δευτερογενῶς ἀγωνεῖς ἤκμαζον, ἡ Ἑλλάς ὑπῆρχεν ἀκαταμάχητος καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐπόθησεν ὁ Ἑθνικὸς εὐεργέτης Ζάππας, ὅστις ἠθέλησεν ἵνα τὰ στάδια ἀνηθῆσωσιν ἐκ νέου ». Τὸ ἀγωνιστικὸν τοῦτο σάλπισμα τοῦ Μητᾶ ἀφύπνισεν ἀληθῶς τὰς πάντοτε προσφιλεῖς ἀναμνήσεις τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος καὶ ὄντως ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν· χωρὶς δὲ καμμίαν εἰδικὴν προπαρασκευὴν, ἐντελῶς προχειρῶς, ἐτελέσθησαν τὸ ἐπόμενον ἔτος (1859) οἱ πρῶτοι ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἐν τῇ τότε πλατείᾳ Λουδοβίκου, παρουσία τῶν Βασιλέων, τῶν ἀρχῶν τῆς Πρωτευούσης καὶ ἀρκετοῦ πλήθους θεατῶν.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι περιελάμβανον τὸν δρόμον, τὴν λιθοβολίαν, τὸ πῆδημα, τὸν ἀκοντισμὸν καὶ τὴν ἀναρρίχῃσιν ἐπὶ ἰσοῦ, προσέτι δὲ ἵππευτικοὺς ἀγῶνας καὶ ἀμιξοδρομίας. Ὡς ἐξάγεται ὅμως ἐκ τῶν περιγραφῶν καὶ τῶν κρίσεων τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ ἐκτέλεσις ὑπῆρχαν ἀτελέσταται, ἡ πρώτη δὲ αὕτη ἀπόπειρα ἀντὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μελετηθεῖσαν ἀναβίωσιν τῆς γυμναστικῆς, τὴν ἐγελαιοποίησεν ἐντελῶς, διαστρέψασα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν περὶ ἀγῶνων καὶ γυμνασμάτων ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ.

3. Ἡ γυμναστικὴ ἐν τῷ στρατεύματι.

Στρατιωτικὴ γυμναστικὴ Σχολὴ (1860).

Δύο ἔτη μετὰ τοῦτο (1860) τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ριζικώτερα μέτρα διὰ τὴν γυμναστικὴν ἐξά-

σκησιν τοῦ Στρατεύματος (καθόσον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤσκειτο μόνον ὁ λόχος τῶν πυροσβεστῶν) καὶ ἔδρυσε πρὸς τοῦτο εἰδικὴν σχολὴν ὑπαξιωματικῶν προγυμνασιῶν ἐν Ἀθήναις. Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην ἀπεστάλη ἀνά εἰς ὑπαξιωματικὸς ἐξ ἐκάστου τάγματος, μετακλήθησαν δ' ἐκ Γαλλίας εἰδικοί ὑπαξιωματικοὶ διδάσκαλοι τῆς γυμναστικῆς καὶ ἐξεδόθη καὶ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ὀδηγία διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γυμναστικῆς*» (Ἀθήναι 1860) καθὼς καὶ ὁλόκληρος συλλογὴ λιθογραφημένων πινάκων περιλαμβανόντων εἰκόνας πασῶν τῶν ἐν τῇ βιβλίῳ ἀσκήσεων. Ἀπόφοιτος τῆς σχολῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Νικόλαος Πύργος, ὅστις σπουδάζας βραδύτερον ἐν Γαλλίᾳ εἰδικῶς καὶ τὴν ὀπλομαχίαν, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἑλλήν διδάσκαλος τῶν ὄπλων καὶ μετὰ τοῦ Ἰωάννου Φωκιανοῦ εἰς τῶν δύο πρωτεργατῶν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις εἰσαγωγῆς τῆς γυμναστικῆς.

4. Εἰσαγωγή τῆς γυμναστικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους (1862).

Τὰ ἀποτελέσματα οὐχ' ἤττον τῆς Σχολικῆς ἀγυμνασίας καὶ τῆς μονομεροῦς ἐν γένει ἐκπαιδεύσεως ἤρχισαν ὀπωσδήποτε νὰ γίνωνται ἀντιληπτά ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἠνάγκασαν τέλος αὐτοὺς ν' ἀποφασίσουν τὴν λήψιν μέτρων τινῶν πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ.

Ὅτω ἢ μετὰ τὴν ἐξωσιν τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος συγκροτηθεῖσα προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐψήφισε τὴν εἰσαγωγὴν «*εἰς μὲν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ὀπλομαχίας, εἰς δὲ τὰ κατώτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς γυμναστικῆς*» θέλουσα ὡς ἀνέγραφε τὸ ψήφισμα, νὰ θεραπεύσῃ «*τὴν μεγίστην βλάβην τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἣν κατεδίκασε τὸ παρελθὸν νὰ διάγῃ βίον ἀντίθειον πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ*

ελευθέρου πολίτου και επιβλαβή εις τὰς σπουδὰς τοῦ μαθητοῦ». (Βλέπε ψήφισμα τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1862). Ἡ ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ ἀναγραφειμένη ὀπλασκία βεβαίως δὲν ἦτο ἐκείνη ἣν περιελάμβανεν ὁ πάλαιος κανονισμὸς τοῦ πεζικοῦ, ἦτοι τὸ φέρειν και παρουσιάζειν ὄπλα κλπ. ἀλλ' ἡ σήμερον ἀποκαλουμένη ὀπλομικία ἦτοι ἡ εἰς τὴν σπάθην και τὸ ξίφος ἐξάσκησις. Ἀληθῶς δὲ τὸ Πανεπιστήμιον θέλον νὰ εἰσαγάγῃ τὰ Γερμανικὰ φοιτητικὰ ἔθιμα, ἐπρομηθεύθη ἑκατοντάδας σπαθῶν Γερμανικοῦ ὑποδείγματος, οἱ δὲ φαινηταὶ ἤρχισαν ἀσκούμενοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς σπάθης, τοῦ ὀπλοδιδασκάλου Ν. Πύργου ἀναλαβόντος μάλιστα τὴν διδασκαλίαν ἀμισθί. Φαίνεται ἕως οὗ και αὐτὴ ἡ ὀπλομαχία δὲν κατόρθωσε νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς φοιτητὰς τῆς ἐποχῆς, αἱ σπάθαι δὲ ἐκείναι ἐτάφησαν εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Πανεπιστημίου, ὁπότεν μετὰ ὀλόκληρον τριακονταετίαν ἐξετάφησαν, δωρηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸν Πανελλήνιον Γυμναστικὸν Σύλλογον (1892). Περισσότεραν τύχην ἔσχεν ἡ λοιπὴ στρατιωτικὴ τῶν φοιτητῶν προάσκησις, λόγῳ τῆς ὁποίας συνεστήθη και ἡ ἱστορικὴ Πανεπιστημιακὴ φάλαξ. Καὶ ταύτης ἕως οὗ ὁ βίος ὑπῆρξε βραχύς, ὅπως ἄλλως τε και πάντων τῶν λοιπῶν γυμναστικῶν ἡμιμέτρων, τὰ ὁποῖα προχείρως και ἄνευ εἰδικῆς τῶν πραγμάτων μελέτης συλλαμβανόμενα και ὅλως ἀνεπιγνώστως ἐφαρμοζόμενα, κατέρρεον ἐξ ἑαυτῶν, εὐθὺς ὡς παρήρχeto ὁ γεννήσας ταῦτα στιγμιαίος και ἐπιπόλαιος ἐνθουσιασμὸς.

Ἀλλὰ και εἰς τὰ κατώτερα σχολεῖα τὸ μέτρον τοῦτο τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως δὲν ἔσχε καλυτέραν τύχην· διότι παρ' ἕλην τὴν ἐγκατάστασιν γυμναστικῶν ὀργάνων εἰς τὰς αὐλὰς πολλῶν ἐκ τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἐλλείψει εἰδικῶν και μορφωμένων διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς, ἡ ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις διδασκαλία ἀνετέθη εἰς ὑπαξιωματικούς και στρατιώτας

τῶν πυρσοβεστῶν, ἀνθρώπους δηλονότι τελείως ἀνικάνους, λόγῳ προελεύσεως καὶ μορφώσεως, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς γυμναστικῆς ν' ἀντιληφθοῦν καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς νὰ καταστήσουν παιδαγωγικὴν καὶ εὐχάριστον εἰς τοὺς μαθητάς· ἐπειδὴ δὲ καὶ οὐδεμίαν περαιτέρω μέριμναν ἐλήφθη διὰ τὴν μόρφωσιν ἱκανῶν καὶ ἀνεπτυγμένων πολιτῶν γυμναστῶν, ἐξηκολούθησεν ἡ πρωτογενὴς αὐτῆς κατάστασις, παρ' ὅλον τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δημοσιευθέντα κανονισμὸν τοῦ ἐν Ἀθήναις Δημοσίου Γυμναστηρίου (14 Ὀκτωβρίου 1868) ὅστις ἀφελέστατα ὄριζεν ὅτι: «ἡδύνατο ὁ διδάσκαλος νὰ μεταχειρίζηται καὶ ὡς προγυμναστὰς δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐξησκημένων μαθητῶν, ἐκόντων ὁμοῦ δεχομένων τὴν προγύμνασιν ταύτην». Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸ λοιπὸν διδακτικὸν προσωπικόν, ἐν πικτελεῖ ἀγυμνασία μορφωθὲν, στέργον τὸ καθεστῶς καὶ μὴ ὄν εἰς θέσιν ν' ἀντιληφθῆ τὴν ἐπιβεβλημένην μεταρρυθμιστικῶν σχολικῶν ἡθῶν, ἐθεώρει τὴν γυμναστικὴν ὡς τι ἀποδιομοπαῖον καὶ ἀσύμφωνον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ οὐ μόνον δὲν ἐνίσχυε τὰς ὑπὲρ αὐτῆς προσπάθειας τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἀπὸ συστήματος ἀντενῆργει κατὰ παντὸς μέτρου τείνοντος ν' ἀποσπάσῃ τὸν μαθητὴν ἀπὸ τὸν ἐδρατον βίον καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν σχολικὸν βίον φυσιολογικώτερον καὶ ἀνθρωπιστικώτερον.

Β. Δευτέρα ἀπόπειρα τελείσεως Ὀλυμπικῶν ἀγῶνων (1870).

Ἐν τούτοις μετὰ τινα ἔτη, εἰς ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης τοῦ Ζάππα, ἐπανελήφθησαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, τελεσθέντες μάλιστα ἐν αὐτῇ τῇ Παναθηναϊκῇ Σταδίῳ προχείρως διασκευασθέντι (Ὀκτώβριος 1870) καὶ περιλαβόντες μεγαλυτέραν ἀκόμη ποικίλιαν ἀγωνισμάτων, ἤτοι δρόμον (διάυλον), ἄλμα, ἄλμα ἐπὶ κονιῶ

ὑπὲρ τάφρον, ἀναρρίχῃσιν ἐπὶ ἱστῶ, ἀναρρίχῃσιν διὰ σχοινοῦ καὶ ἐλκυστίνδα. Πλὴν δὲ τῶν ἐν τῷ Σταδίῳ ἀγωνισμάτων τούτων περιλαμβάνανεν ἢ προκήρυξις καὶ κολυμβητικὸς καὶ λεμβοδρομικὸς ἀγῶνας ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Φαλήρου, ἀγῶνας καταδύσεως καὶ ναυτικῆς ἑνας παιδιᾶς καὶ τέλος ἀγῶνας ἵπποδρομικοῦς, ἀμαξοδρομίαν καὶ σκοποβολίαν.

Ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀγῶνων τούτων ἐπιτροπὴ ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Βουσάκη, Φιλίππου Ἰωάννου καὶ Γ. Παπαδοπούλου, συνέταξεν ἐκ τῶν ἐνόνητων προγράμματα καὶ κανονισμοὺς τῶν διαφόρων ἀγωνισμάτων, τὰ ὅποια διένειμε καθ' ἅπαντας τοὺς Δήμους τοῦ Κράτους, καλοῦσα πάντα τὸν βουλόμενον καὶ ἱκανὸν πρὸς συμμετοχὴν ὡς ὅμως ἀναγράφεται ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, δημοσιευθεῖσα τῇ 14ῃ Μαρτίου 1871, κατωρθώθη ἢ τέλεσις μόνον τῶν γυμναστικῶν ἀγῶνων ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκτὸς τοῦ Σταδίου ἀγωνίσματα (Σκοποβολία καὶ κολυμβητικὴ) ἀνεβλήθησαν λόγῳ τοῦ ἀκαταλλήλου τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως μέσων. Ἐν τῷ Σταδίῳ παρέστησαν οἱ Βασιλεῖς καὶ πλῆθος κόσμου καὶ ἐτηρήθη ἡ τάξις ἐπαρκῶς. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῶν ἀγῶνων ἢ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπέδραλεν ἐκθεσιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑποδεικνύουσα τὰς παρατηρηθείσας ἐλλείψεις, λόγῳ τοῦ ἐσπευτμένου τῆς παρασκευῆς καὶ τοῦ βραχυχρονίου τῆς γυμνάσεως τῶν προσελθόντων ἀγωνιστῶν, προέτεινεν ἵνα κατασταθῇ μονιμώτερος καὶ πρακτικώτερος ἅμα δὲ καὶ ἐπιωφελέστερος εἰς τὸ Ἔθνος ὁ θεσμὸς οὗτος τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων, τὰ ἐξῆς ἀπλούστατα ἀλλὰ πράγματι σοφὰ καὶ πρακτικώτατα μέτρα :

1) Τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον διασκευαζόμενον ἀρμοδίως, νὰ κατασταθῇ κεντρικὸν τοῦ Κράτους γυμναστήριον καὶ διδασκαλεῖον

γυμναστικής (ἤτοι Σχολή πρὸς μόρφωσιν εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικής) ἀντὶ τοῦ τότε ὑπάρχοντος ὅλως ἀκατάλληλου κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς Δημοσίου γυμναστηρίου, τοῦ κειμένου πλησίον τοῦ Πτωχοκομείου.

2) Κατ' ἀρχὰς ἐν πάσῃ πρωτευούσῃ Νομοῦ, ἀκολούθως μετ' οὐ πολὺ ἐν πάσῃ πρωτευούσῃ ἐπαρχίας καὶ τέλος ἀμέσως κατόπιν ἐν παντὶ δημοτικῷ σχολείῳ, νὰ ἱδρυθῆ γυμναστήριον, ὥστε ἡ γυμναστικὴ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὅσον ἔνεστι καταρτιζομένη, νὰ κατασταθῆ πράγματι κοινὴ, εἰσαγομένης τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἰς πάντα τὰ σχολεῖα, κ

3) Νὰ ἐφαρμοσθῶσι πάντα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ληφθέντα Κυβερνητικὰ μέτρα ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς (ἤτοι τὸ Διάταγμα τοῦ 1836 καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ 1862) χάριν αὐτῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τοῦ Ἔθνους συμφερόντων καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς Ἐθνικῆς ἀνάγκης τῆς γυμναστικῆς. Δίδουσα δὲ αὐτὴ ἡ ἴδια τὸ καλὸν παράδειγμα ἔδρουσε, μετὰ μακρὰς μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας συνεννοήσεις, τὸ ἀκόμη καὶ σήμερον ὑφιστάμενον παρὰ τὸ Στάδιον, πρῶτον καὶ μόνον δημόσιον γυμναστήριον, ἀναλαβοῦσα κατόπιν συμβάσεως μετὰ τοῦ Ὑπουργείου αὐτὴ μὲν τὴν δαπάνην τοῦ κτιρίου καὶ τῶν γυμναστικῶν ὀργάνων, ἐκεῖνο δὲ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ γυμναστικοῦ προσωπικοῦ. Τοῦ γυμναστηρίου ἐκείνου διωρίσθη διευθυντὴς ὁ Ἑλβετὸς Λουδοβίκος Μπορέλ, ἐπιμελητῆς δὲ τῶν ὀργάνων ὁ Ἕλλην Δανιὴλ Τζιώτης. Μετὰ τινα χρόνον ἔμως θανόντος τοῦ Μπορέλ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τοῦ γυμναστηρίου εἰς τὸν ἄριστον ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Παγῶντος, τὸν Ἰωάννην Φωκιανὸν (1874) ὅστις καὶ διεύθυνεν αὐτὸ μέχρι τοῦ θανάτου του (1896).

**6. Μέτρα διὰ τὴν εἰδικὴν στρατιωτικὴν
προπαιδεύσειν τῶν μαθητῶν. Εἰσαγωγὴ
τῶν Στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ἐν τοῖς
Σχολείοις τῆς Μέσης Ἐκπαι-
δεύσεως (1871).**

Τὰ ἀληθῶς σοφὰ καὶ πρακτικὰ ταῦτα μέτρα, δι' ὧν ἀνεγνωρί-
ζετο ἡ γυμναστικὴ ὡς Ἐθνικὴ ἀνάγκη καὶ ὡς ὑψιστον συγχρόνως
ἐκπαιδευτικὸν συμφέρον, ὀρθότατα δὲ καθωρρίζοντο καὶ τὰ μέσα
πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς, ἦτοι ἴδρυσις γυμναστηρίων, ἴδρυσις εἰδικοῦ
διδασκαλείου γυμναστικῆς διὰ τὴν ἐν αὐτῷ μόρφωσιν τῶν μελλόν-
των γυμναστῶν καὶ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ γυμναστικῆς νο-
μοθετικῶν διατάξεων, ἄγνωστον διὰ τίνας λόγους, δὲν ἐτέθησαν
ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων εἰς ἐφαρμογὴν. Ἄντ' αὐτῶν δ' ἐξεδόθη τῇ 18ῃ
Φεβρουαρίου 1871 Β. Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου εἶνα παραχωρηθῆ,
ὡς ἀνεγράφετο, τῇ παιδευομένῃ νεότητι σὺν τῇ πνευματικῇ ἀνα-
πτύξει καὶ ἡ εἰς πολίτας ἐλευθέρους ἐμπρέπουσα στρατιωτικὴ
ἀσκήσις καὶ ἡ ἐκ ταύτης σωματικὴ εὐεξία» εἰσήγοντο αἱ στρατιω-
τικαὶ ἀσκήσεις εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως (Γυμνά-
σια καὶ Ἑλληνικὰ σχολεῖα) μετὰ δὲ τὸ διάταγμα τοῦτο ἐξεδόθη
ἐγκύκλιός τις καὶ ὀδηγίαί, ἐν ταῖς ὁποῖαις ἐλαμβάνετο πρόνοια καὶ
περὶ σωματικῆς εὐστροφίας τῶν μαθητῶν, ὀριζομένων πρὸς τοῦτο
τριῶν (3) κινήσεων τῶν χειρῶν καὶ ἰσαριθμῶν τῶν ποδῶν, καθῶς
καὶ ἀσκήσις τις καλουμένη πυρρίχιος.

Ἦτο ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ἦταν τοῦ
1870 ἀνεκαλεῖτο εἰς ἐνέργειαν ὁ παλαιὸς θεσμὸς τῶν σχολικῶν
ταγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων λεπτομερῶς θὰ ὀμιλήσω κατωτέρω, καὶ
διὰ τῶν ὁποίων εὐφάνταστοί τινες Γάλλοι πατριῶται ἐφρόνουσι ὅτι
θὰ συνετελεῖτο ἡ στρατιωτικὴ τῆς χώρας ἐκεῖνης ἀναδιοργάνωσις

καθώς και ἡ ἀνάκτησις τῶν νεωστὶ ἀπολεσθεισῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἡ ἀναστήλωσις τοῦ στρατιωτικοῦ γοήτρου αὐτῆς. Τὴν ἰδίαν λοιπὸν πρόχειρον καὶ ἄκοπον μέθοδον ὑπεστήριξαν καὶ παρ' ἡμῖν ἕμοιοι πρόχειροι πατριῶται, κατορθώσαντες μάλιστα ν' ἀποτρέψουν τὴν Κυβερνητικὴν μέριμναν ἐκ τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν.

Ζ. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία διὰ τὴν γυμναστικὴν. Οἱ πρῶτοι Ἑλληνικοὶ γυμναστικοὶ Σύλλογοι.

Ἐν τούτοις μετὰ τινὰ ἔτη (1879) κατὰ τὸ τότε συγκληθὲν ἐν Ἀθήναις Συνέδριον τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλληνικῶν Συλλόγων, ἐπαλειτέθη τὸ γυμναστικὸν ζήτημα ἐπὶ τοῦ τάπητος, ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν Συνέδρων ἀειμνήστου Ἡροκλέους Βασιάδου, ὑποβαλόντος ἐκτενὲς ὑπόμνημα «Περὶ ἀναστάσεως καὶ ἀταγερτήσεως τῆς Ἐθνικῆς γυμναστικῆς παιδαγωγικῆς τε καὶ δημοσίας» διὰ τοῦ ὁποίου ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, εἰς τὸν ὅποιον τόσα ὀφείλει ἡ ἐκπαίδευσις τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος, ἐτόνιζε τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην γυμναστικῆς τοῦ Κράτους ὀργανώσεως, διὰ τῆς ἰδρύσεως Γυμναστηρίων καὶ μορφώσεως εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς «ἵνα οὕτω ἐμφυσηθῇ εἰς τὰ ἀπανταχοῦ διεσπαρμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους μέλη ζωὴ καὶ ἀνδρεία καὶ γενναῖον φρόνημα καὶ προπαρασκευασθῶσι πρόμαχοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἰσχυροὶ βραχίονες πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ ἐν αἷς ἐπαρχίαις ἔπασχε καὶ κατετρώχετο». Ἐν τῷ ὑπομνήματι δ' ἐκεῖνῳ ἔφερε πρὸς μίμησιν τῶν Πανελλήνων καὶ τὸ παράδειγμα τῆς τότε μόλις συσταθείσης Βουλγαρικῆς Ἡγεμονίας, ἧτις εἰς ἔδρυσιν προέδῃ γυμναστικῶν Ἑταιρειῶν, αἵτινες καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμιλίαν εἶχον ἐπεκταθῆ, διδάσκουσα

μετά τῶν ἄλλων γυμναστικῶν ἀσκήσεων καί τήν τῶν ὀπλων ἀσκησιν. Ἐν τῇ Συνεδρίῳ ἐκείνῃ ρηθέντα ἤσκησαν ἀληθῶς ἀποτελεσματικῆν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τότε σχολικῶν ἀνδρῶν, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν εὐθὺς μετὰ τοῦτο ληφθέντων Κυβερνητικῶν μέτρων διὰ τήν γυμναστικὴν, καθὼς καὶ δύο ἀποπειρῶν πρὸς ἴδρυσιν γυμναστικῶν Συλλόγων, μιᾶς τῇ 1878 ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων Νικολάου Πολίτου τοῦ λαογράφου, τοῦ δημοσιογράφου Βλάση Γαβριηλίδου, τοῦ Φωκίανου καὶ ἄλλων, ἣ ὁποία δὲν κατόρθωσε νὰ προχωρήσῃ πέραν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ δευτέρας τῇ 1882 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Νικ. Πύργου, ὅστις ὑπῆρξεν εὐχυστέρος, ἰδρύτας πράγματι τὸν Σύλλογον καὶ προεδρεύσας αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1886, ὅπote οὗτος ἀνασυνεκροτήθη πάλιν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἐθνικὸς Σύλλογος καὶ τὴν πρὸς ἐδρίαν τοῦ ἀληθῶς ἀθλητικωτάτου Κρητὸς φωτογράφου Μαρτυριανῆς.

Ὁ Σύλλογος οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος ἐλληνικὸς γυμναστικὸς Σύλλογος, ἰδρύσας καὶ ἴδιον γυμναστήριον, παρὰ τὴν πλατείαν τῆς Ὁμονοίας, (ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκειται σήμερον τὸ ὑδροθεραπευτήριον Χαραμῆ) καὶ μορφώσας τοὺς πρῶτους διακεκριθέντας γυμναστικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς τὸ Γυμναστήριον τοῦ Ἀθλητικοῦ Συλλόγου τῆς Ὁμονοίας ἐγυμνάσθησαν οἱ διακεκριμένοι καθηγηταὶ τῆς γυμναστικῆς Ἀπόστολος Πιπιδὸς καὶ Ἀλεξ. Νικολόπουλος, οἱ φίλαθλοι ἀδελφοὶ Ἰωάν. καὶ Πέτρος Περσάκης, οἱ ἀδελφοὶ Ἰωάν. καὶ Κωνστ. Μητρόπουλοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἐνίκησε καὶ εἰς πρῶτους διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 1896, καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι μετέσχον καὶ διεκρίθησαν εἰς διαστάς γυμναστικὰς καὶ ἀγωνιστικὰς ἐορτὰς ἀπὸ τοῦ 1889 μέχρι τοῦ 1899, τροφοδοτήσαντες κατόπιν μὲ ἀφθονον ἀθλητικὸν ὄλικον τοὺς δύο μεταγενεστέρους Συλλόγους, τὸν Πανελληνιον καὶ τὸν Ἐθνικόν.

8. Μέτρα του Υπουργείου δια την Ύδρυσιν Γυμναστηρίων και την μόρφωσιν Γυμναστών (1882).

Μετά τριετίαν ἔκτοτε τὸ Υπουργεῖον τῆς Παιδείας (1882) ἀπεράσισε νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ψήφισμα τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1862, ἧτοι εἴκοσι συναπτά ἔτη μετὰ τὴν ψήφισίν του. Πρὸς τοῦτο ἐξέδωκε Β. Διάταγμα περὶ Γυμναστηρίων (22 Νοεμβρίου 1882) διὰ τοῦ ὁποῦ :

1. Εἰς ἕκαστον τῶν Γυμνασίων προσηρτάτο εἰδικὸν Γυμναστήριον καὶ διωρίζετο εἰδικὸς Γυμναστής ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ δραχ. 150, ἂν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ὑπερέβαινε τοὺς 150 καὶ βοηθὸς τῆς Γυμναστικῆς ἐπὶ μισθῷ δραχ. 80.

2. Ἡ σωματικὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν καθίστατο ὑποχρεωτικὴ καὶ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς τουλάχιστον ὥρας καθ' ἑβδομάδα.

3. Ἡ γυμναστικὴ ἐτάσσετο μετὰ τῶν δευτερευόντων μαθημάτων, αἱ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀπουσίαι εἶχον τὰς αὐτὰς συνεπείας ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν μαθημάτων καί,

4. Γυμναστὰι διωρίζοντο οἱ ἔχοντες ἀποδείξεις ἰδίων γυμναστικῶν σπουδῶν ἐν Σχολαῖς τῆς Ἑσπερίας, ἢ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς ἡσκημένοι ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Δημοσίῳ Κεντρικῷ Γυμναστηρίῳ.

Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐτέθη ἀμέσως εἰς ἐφαρμογὴν. Περὶ τοὺς 25 δημοδιδάσκαλοι ἐκλήθησαν εἰς Ἀθήνας ὅπου ἐπὶ τεσσαρακονθήμερον ἐδιδάχθησαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Γυμναστηρίῳ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Πύργου τὴν ἀνόργανον καὶ ἡμιόργανικὴν (διὰ κινητῶν ὀργάνων, ἀλτήρων, κορυνῶν κ.τ.τ.) γυμναστικὴν, ἵνα οὕτω μορφωθῶσι προχείρως εἰς διδασκάλους τῆς γυμναστικῆς διὰ τὰς ἐπειγούσας σχολικὰς ἀνάγκας. Οἱ δημοδιδάσκαλοι μάλιστα οὗτοι ἐμ-

σθοδοτούντο προκαταβολικῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας μὲ 50 δραχμὰς κατὰ μῆνα, μετὰ δὲ τὸ πέρασ τῶν μαθημάτων ἔδωσαν ἐξετάσεις ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ εἶναι οἱ πρῶτοι λαβόντες ἐπίσημον Ἑλληνικὸν πτυχίον γυμναστοῦ.

Εἰς ἐκ τῶν πρώτων τούτων εἰδικῶς μορφωθέντων γυμναστῶν εἶναι καὶ ὁ νῦν διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν γυμναστῶν κ. Σωτήριος Πέππας ἔκτοτε ἀφοσιωθείς εἰς τὴν γυμναστικὴν. Συγχρόνως ὅμως μὲ τὴν μόρφωσιν τῶν γυμναστῶν, ἔδρυσε τὸ Ὑπουργεῖον πραγματικῶς παρ' ἐκάστῳ γυμνασίῳ μικρὰ γυμναστήρια, μὲ ἐπαρκεῖς διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην γυμναστικὰς ἐγκαταστάσεις (δίξυγα, μονύξυγα, κ.τ.τ.) Ἡ διεύθυνσις τῶν γυμναστηρίων τοῦ Βαρβακείου Λυκείου καθὼς καὶ τῶν Β' καὶ Δ' γυμνασίων, ἀνετέθη εἰς τὸν Πύργον, ἡ δὲ τῶν Α' καὶ Γ' γυμνασίων εἰς τὸν Φωκιανόν, σὺν τῇ διεύθυνσει τοῦ Κεντρικοῦ γυμναστηρίου. Εἰς τὸν Φωκιανόν ἀνετέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἔδρυσις καὶ ὀργάνωσις τῶν ἐπαρχιακῶν γυμναστηρίων.

Μετὰ τὸ διάταγμα τοῦτο ἐξεδόθη καὶ ἕτερον (24 Ἰανουαρίου 1883) διὰ τοῦ ὁποῦ ἐπεβάλλετο ἡ γυμναστικὴ καὶ εἰς τὰ εἰς γυμνάσια προσηρτημένα Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, κατόπιν δ' ἐξεδόθη καὶ τρίτον (9 Ἰουνίου 1884) «Περὶ προσωρινῆς Σχολῆς Γυμναστῶν» ὀρίζον εἰδικὰς θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς ἀσκήσεις πρὸς μόρφωσιν γυμναστῶν. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἀσκήσεων τούτων ἀνετέθη εἰς τὸν διορισθέντα διευθυντὴν τοῦ Δημοσίου Γυμναστηρίου Ἰωάννην Φωκιανόν, ὅστις μετὰ τοῦ νῦν ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Χρ. Μαλανδρίνου, ἀναλαβόντος τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνατομικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας, ἐμόρφωσαν τοὺς πρώτους εἰδικοὺς διδασκάλους τῆς γυμναστικῆς, πάντας ἀνεξαίρετως ἀποφοίτους τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τῶν ὁποίων εἶνε ὁ νῦν Διευθυντὴς τοῦ Ἀκαδημαϊ-

κοῦ Γυμναστηρίου κ. Σπ. Ἀρβανίτης, ἔκτοτε παραμείνας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ συνεχῶς ἐργασθεὶς ἐν τῇ γυμναστικῇ

Δυστυχῶς καὶ ὁ πρῶτος οὗτος σχηματισθεὶς πυρῆν τῶν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τελείως μορφωμένων γυμναστῶν, δὲν κατωρθώθη νὰ συγκρατηθῇ, ἀλλὰ τούναντίον ἠραιοῦτο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, διότι λόγῳ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ὀρισθέντος μισθοῦ, ὅστις βραδύτερον (Νόμος ΑΧΙΑ' τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1887) περιορίσθη εἰς 120 δραχμάς, τὰς καὶ μέχρι τοῦδε παρεχομένας, ὁ εἰς γυμναστῆς μετὰ τὸν ἄλλον ἐτρέποντο εἰς ἐπαγγέλματα μᾶλλον προσοδοφόρα καὶ ἀξιοπρεπέστερα κατὰ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, ἀσφαλιζόμενα δ' ἐξ ἄλλου καὶ τινα προαγωγῆν.

Οὐχ' ἦντιν διὰ τῶν προχείρων τούτων μέτρων τοῦ Ὑπουργείου κατωρθώθη ὄντως, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχον γυμνασταὶ, ἢ εἰσαγωγὴ τῆς γυμναστικῆς εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων, εἰς δὲ τὰς ἀνωτέρας εἰσῆχθησαν ἐκ νέου αἱ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877 διακοπεῖσαι στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις. Ταύτας ἐδίδασκον ὑπαξιωματικοὶ τοῦ ἐνεργοῦ Στρατοῦ καθὼς καὶ ἀπόστρατοι, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τοῦ πρό τινας ἐκλιπόντος Ἐπόπτου τῆς σκοποβολίας Γ. Ἀντωνοπούλου, μοναδικοῦ ὑπερμάχου τοῦ οἰκροτάτου ἐκείνου θεσμοῦ.

Ἐπὶ τινα μάλιστα ἔτη καταλλήλως καλλιεργηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ καὶ τινῶν ἄλλων προχείρων σωτήρων τῆς Πατρίδος, ἐγένετο σχεδὸν ἀσπαστὴ ἡ ἰδέα ὅτι εἰς τὰς ἀσκήσεις ταύτας καὶ μόνας ἔδει νὰ περιορισθῇ σύμπασα ἡ κυβερνητικὴ μέριμνα, καθόσον αὐταὶ ἐπῆρχον ὄχι μόνον διὰ τὴν σωματικὴν τῶν νέων ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὀλην πολεμικὴν παρασκευὴν τοῦ Ἔθνους. Διὰ διαφόρων δὲ ἐντύπων φυλλαδίων, ἐν τῶν ὁποίων μάλιστα ἔφερε τὸν τίτλον «Ἀνόρθωσις, ἦτοι διατὶ κατέπεσε καὶ πῶς θ' ἀνορθωθῇ ἢ Ἑλλάς» διὰ περιέργου ἀλληλουχίας σύλλογισμών ἀπεδεικνύετο ὅτι

διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀσκήσεων τούτων μενονουχί θὰ ἐπῆρχετο ἐκ νέου ὁ χρυσοῦς αἰὼν παρ' ἡμῖν. Εὐτυχῶς ὁμοίως, μετὰ δεκαετίαν (1893) κατηργήθησαν ὀριστικῶς αὐταὶ ὑπὸ τοῦ ὀρθῶς φιλογυμναστοῦντος Ἰπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Ἀθ. Εὐταξία, εἰσχαγόντος ἀντ' αὐτῶν τὴν γυμναστικὴν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν Γυμνασίων, ἐπανιδρύσαντος δὲ καὶ τὴν προσωρινὴν Σχολὴν τῶν Γυμναστίων. Δυστυχῶς ἡ Σχολὴ αὕτη, ἄγνωστον διὰ τίνας λόγους, καὶ πάλιν δὲν κατωρθώθη νὰ λειτουργήσῃ, ἡ δὲ στρατολογία τῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς ἐξηκολούθησεν ὅπως καὶ πρότερον, ἐκ τῶν μᾶλλον διακρινομένων εἰς τὴν γυμναστικὴν ἐταίρων τοῦ Κεντρικοῦ Γυμναστηρίου, ὑποβαλλομένων εἰς τυπικὴν τινα γραπτὴν ἐξέτασιν ὑπὸ τοῦ Φωκικανοῦ. Οὕτω, κατετάγησαν εἰς τὸν γυμναστικὸν κλάδον πολλοὶ νέοι φοιτηταί, πρωτογυμναστικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ ἐνδόξως πεσόντες ὑπὲρ Πατριδος Ἰωάννης Κρητικὸς (ἐφεδρὸς ἀνθυπολοχαγός, Ἡπειρος 1897) καὶ Θεμιστοκλῆς Καρακώστας (ἐφεδρὸς ὑπολοχαγός, Δεῖρρα 1913), καθὼς καὶ οἱ νῦν ὄντες ἐν ὑπηρεσίᾳ Ἰωάννης Χρυσάφης, Ἀπόστολος Πικιός, καὶ Παναγιώτης Ὁρεσίτροφος.

Δυστυχῶς ὁμοίως, ἡ ἀνευ ἐλέγχου καὶ προσόντων ἀπόκτησις τοῦ πτυχίου τούτου, ἀνέδειξεν ὡς γυμναστάς καὶ πολλοὺς τελείως ἀμορφώτους καὶ ἀκαταλλήλους διὰ τὸ γυμναστικὸν ἐπάγγελμα ἀνθρώπους, ἡ ἀνάμιξις τῶν ὁποίων εἰς τὴν γυμναστικὴν ἐξουδετέρωνε καὶ ἐματαίωνε τὰς προσπάθειάς καὶ τὸ ὅλον ἔργον τῶν ἱκανῶν καὶ μορφωμένων γυμναστίων, οἱ ὅποιοι εἶχον κατορθώτῃ ν' ἀναδείξουν τὸ Δημόσιον Κεντρικὸν Γυμναστήριον εἰς ἕν ἄριστον διὰ τὴν ἐποχὴν μάλιστα ἐκείνην γυμναστικὸν κέντρον, μὲ κίνησιν γυμναστικὴν τόσην, ὥστε καὶ ἀγῶνας γυμναστικοὺς νὰ ὀργανώσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ διὰ τῶν ἐταίρων του κατὰ τὸ 1889.

9. Οἱ νεώτεροι γυμναστικοὶ σύλλογοι (1891 κ. έ.)

Τὴν ἑλλείψιν μονίμου σχολῆς γυμναστῶν, εἰς τὴν ὁποίαν συστηματικῶς καὶ μεθοδικῶς νὰ καλλιεργῆται ἡ πολυσχιδῆς αὐτὴ ἐφηρμοσμένη ἐπιστήμη, ἢ γυμναστικὴ, καθὼς καὶ τὴν συνεχῆ παρεΐδουσιν εἰς τὸ σῶμα τῶν γυμναστῶν ἀνθρώπων τελείως ἀγυμνάστων σωματικῶς καὶ ἐστερημένων πάσης μορφώσεως, πρῶτοι εἰ τότε μορφωμένοι καὶ ἱκανοὶ γυμνασταὶ ἀπεφάσισαν καὶ δι' ἰδίας πρωτοβουλίας νὰ πολεμήσουν. Μετὰ διετίαν δὲ ἀπὸ τῶν ἀγῶνων τοῦ 1889, τὸν Μάρτιον τοῦ 1891, ἰδρύθη, πρωτοβουλία τοῦ νῦν διευθυντοῦ τοῦ Πανεπιστημιακοῦ γυμναστηρίου κ. Σπυρ. Ἀρβανίτη ὁ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑφιστάμενος Πανελληνίος Γυμναστικὸς Σύλλογος (1891) πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προαγωγῆς τῆς σχολικῆς κυρίως γυμναστικῆς καὶ τοῦ κλάδου τῶν γυμναστῶν, διὰ τῆς ἰδρύσεως σχολῆς πρὸς πληρεστέραν αὐτῶν μόρφωσιν κλπ. Ὑπὸ γυμναστοῦ ἐπίσης, τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου Κρητικοῦ (πεσόντος τῷ 1897) ἰδρύθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ὁ Παναχαϊκὸς τῶν Πατρῶν. Τὴν ἔδρυσιν τῶν δύο τούτων γυμναστικῶν Συλλόγων ταχέως ἠκολούθησεν ἡ καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχιακὰς πόλεις (Κέρκυραν, Μεσολόγιον, Σπάρτην, Πύργον, Κόμην κλπ.) ἔδρυσις ὁμοίων συλλόγων, καθὼς καὶ ἡ τέλεσις γυμναστικῶν ἀγῶνων καὶ οὕτω ἐδημιουργήθη κίνησις τις γυμναστικὴ ἐκ τῆς ὁποίας πολλὰ ἠδύνατό τις ν' ἀναμνηθῆ διὰ τὴν παρὰ τῷ λαῷ κυρίως διάδοσιν τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων. Ὁ Παναχαϊκὸς μάλιστα γυμναστικὸς Σύλλογος τῶν Πατρῶν ἀνεδείχθη ταχέως εἰς κέντρον γυμναστικῆς δράσεως μοναδικῆς, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν εἶπεν ἔκτοτε ἡ Πελοπόννησος, δίδων αὐτὸς τὸν τόνον εἰς τοὺς περίξ συλλόγους Πανατωλικῶν Μεσολογγίου, Στράτωνα Αἰγίου, Ἰφίτων Πύργου, Γυμναστικῶν Κερκύρας κλπ. καὶ ὀργανῶνων συνεχεῖς γυμναστικὰς ἐπιδείξεις, ἀγῶνας καὶ πάσης

φύσεως αγωνιστικὰς ἐφορτάς. Δυστυχῶς ἡ σπατάλη διὰ τὴν Ἑβρουσιν Φιλαρμονικῆς ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ ἀνάμιξις του εἰς τοὺς τοπικοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας, ἀνέκοψε καὶ περιώρισεν εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ τοῦτου τὴν δρᾶσιν. Ἡ Ἑβρουσις δὲ τοῦ δευτέρου γυμναστικοῦ Σωματείου ἐν Πάτραις, τῆς γυμναστικῆς Ἑταιρείας Πατρῶν καὶ ὁ ἄγριος ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο Σωματείων, κατέστησεν ἀδύνατον καὶ εἰς τὰ δύο τὴν ὀρθοπόδησιν.

Καὶ τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου ὅμως τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ οὐσιώδη καὶ ζωτικὰ ζητήματα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς, ἀφ' ἧς τοὺς ἱδρυτὰς του γυμναστικῆς ὑπεκατέστησαν κατ' ὀλίγον, ἀνεύθυνοι αὐτόκλητοι καὶ ἀνίδεοι τῆς γυμναστικῆς. Ὅτε κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1895 ἤρχισεν ἡ λειτουργία τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν Πατησίων ἱδρυθέντος πρώτου Γυμνασίου τοῦ Συλλόγου, προσελήφθη ὡς γυμναστὴς ἐν αὐτῷ. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ δώσω ἀφορμὴν πρὸς τακτοποίησιν τοῦ τότε εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐφαρμοζόμενον Γερμανοσελθετικοῦ γυμναστικοῦ συστήματος, συγχρόνως δὲ νὰ εἰσαγάγω τὴν ἐπίσης συστηματικὴν χρῆσιν τῶν συμμέτρων ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν παιδιῶν, ὑπέβαλον εἰς τὸ Συμβούλιον ἐκτενέστατον ὑπόμνημα «Περὶ διαρρυθμίσεως τοῦ συστήματος τῆς σωματικῆς Ἀγωγῆς» ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ἐπισυνάπτω εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος (Παράρτημα α'). Τὸ συμβούλιον ὅμως δὲν ἔδωκε καμμίαν εἰς τοῦτο σημασίαν, μολοντί ὁ μόνος ἐκ τῶν συμβούλων εἰδικός, ὁ καλὸς συνάδελφος κ. Ἀρβανίτης, ὁ νῦν διευθυντὴς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστηρίου, ὑπερημόνηθη ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι γραφομένων καὶ προτεινομένων. Οὕτω δέ, ἀντὶ σκοπίμως καὶ συμμέτρως νὰ εἰσαχθῆ ἡ ἔλλογος ἀγωνιστικὴ, ἐξ ἑλληνικῆς πρωτοβουλίας καὶ νὰ καλλιεργηθῆ ἐπαρκῶς καὶ πρὸ τῶν πρώτων Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων τοῦ 1896, προσεκαλλήθη ὁ Σύλλογος ἀκλονήτως εἰς τὴν παλαιὰν ἐκείνην

ἐμπειρικὴν μέθοδον. Τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος, ὅταν ἐντὸς τοῦ Σταδίου ἠναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσουν τὸ σφάλμα των, ἀντέγραφαν δουλικῶς καὶ ἀκρίτως τὸν νεώτερον ἀθλητισμὸν, περὶ τῆς ὀλεθρίας ἐπιδράσεως τοῦ ὁποίου θὰ ὀμιλήσω ἀμέσως κατωτέρω.

10. Οἱ πρῶτοι Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες
ἐν Ἀθήναις (1896).

Ἡ ἰδέα τῆς ἀνασυστάσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων, ὑπὸ τοπικὴν ὁμῶς μορφήν καὶ ὑπὸ τὸν τύπον μεγάλης Ἐθνικῆς Γυμναστικῆς ἑορτῆς, εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ ἀπασχολήσῃ πλὴν τοῦ Ἑλληνος λογίου Μηνᾶ καὶ τῶν ὀργανωτῶν τῶν Ἀθηναϊκῶν Λαϊκῶν ἑορτῶν τοῦ 1859 καὶ 1870, περὶ τῶν ὁποίων ἤδη ἐπαρκῶς ὡμίλησα, καὶ πολλοὺς τῶν Σχολικῶν ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης, φίλους τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων.

Τὴν ἀνατύστασιν ταύτην κυρίως ἐπεδίωκον οἱ ζηλωταὶ τῶν Ἀγγλικῶν σχολικῶν ἠθῶν καὶ πολέμιοι τῆς μογοτόνου καὶ σχολαστικῆς Γερμανοελβετικῆς γυμναστικῆς μεθόδου, ἧτις ἐκυριάρχει τότε καθ' ἅπασαν τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Πολυάριθμα συγγράμματα ἤρχισαν ἐκδιδόμενα περὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἀγωγῆς, αἱ ὑπαίθριαι παιδικαὶ καὶ αἱ ἀγωνιστικαὶ ἀσκήσεις μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰσήγοντο πανταχοῦ καὶ νέον ἀληθῶς ἐξυγιαντικὸν πνεῦμα, ἀνεκαίριζε τὴν γυμναστικὴν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1888 ὁ Γάλλος φιλογυμναστικὸς καὶ λόγιος Philippe Daryl ἐν τῷ συγγράμματι του Renaissance Physique. (σελ. 255 κ. ἔ.) ὑπεδείκνυε τὴν ἀνάγκην τῆς ὀργανώσεως τοιούτων ἑορτῶν ἐν Γαλλίᾳ, ὁ δὲ Γερμανὸς καθηγητῆς Hermann Raydt ζήτηε ἐπίσης τὴν ἰδρυσιν Γερμανικῶν Ἐθνικῶν Ὀλυμπίων· ἡ ἰδέα μὲν τῆς συστάσεως Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων καθὼς καὶ ἡ πρωτο-

βουλία τῆς τελέσεως αὐτῶν ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Γάλλον φιλαθλον Βαρῶνον Pierre de Coubertin ἐνθουσιῶδη ὑπέρμαχον τῶν Ἀγγλικῶν Σχολικῶν ἠθῶν (βλέπε συγγράμματά του : L' Éducation en Angleterre — L' Éducation Anglaise en France — Universités Transatlantiques — Souvenirs d' Amérique et de Grèce — Pédagogie Sportive — La gymnastique Utilitaire κ.λ.π.) καὶ τῶν ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων.

Ὁ κ. Coubertin, ἐνισχυόμενος καὶ ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως τῶν Γαλλικῶν Ἀθλητικῶν Ἑταιρειῶν, ἣ ὅποια ἀπὸ τοῦ 1892 εἶχε δεχθῆ ὡς δυνατὴν καὶ εὐκαταὰν τὴν ἀνασύστασιν ταύτην, συνεκάλεσε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν Παρισίοις τῷ 1894 τὸ πρῶτον διεθνὲς Ὀλυμπιακὸν Συνέδριον. Εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο μετέσχον πλείστοι εἰδικοί γυμνασταί, φιλαθλοὶ, σχολικοὶ ἄνδρες, λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες διακεκριμένοι, ἐκ τῶν πλείστων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀσχοληθέντες κυρίως διὰ τὸ δυνατόν τῆς ἀνασυστάσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων ὑπὸ διεθνή ὁμομορφίαν, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐκτελέσεως αὐτῶν. Ἡ ἰδέα αὕτη, ὅσον καὶ ἂν ἀρχικῶς ἐφαίνετο τολμηρά, ἐχαιρετίσθη ἐνθουσιῶδῶς ὑφ' ἀπάντων τῶν Συνέδρων καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως νὰ τεθῆ εἰς ἐφρμογήν. Τιμῆς δ' ἕνεκα πρὸς τὴν πρώτην τοῦ Ὀλυμπιτισμοῦ κοιτίδα, ὤρισθη ὡς τόπος τελέσεως τῶν πρώτων νεωτέρων Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων, ἣ πρωτεύουσα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ ἰδρύθη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, ἀποκληθεῖσα Διεθνὲς Ὀλυμπιακὴ Ἐπιτροπὴ, διὰ νὰ ἀναλάβῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν εὐχὴν ταύτην τοῦ Συνεδρίου. Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης πρόεδρος διὰ τὴν πρώτην περίοδον ἐξελέγη ὁ Ἕλλην ἀντιπρόσωπος, ἀειμνηστὸς Δημ. Βικέλας καὶ γραμματεὺς αὐτὸς ὁ κ. Κουμπερτέν.

Ὁ Κουμπερτέν, ὅστις ἦτο πραγματικῶς ὁ κύριος μοχλὸς ὅλης τῆς κινήσεως, ἔσπευσε τὸ ταχύτερον νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας ἵνα ἐκ

τοῦ πλησίον μελετήσῃ τὴν κατάστασιν καὶ ἐργασθῇ διὰ τὴν πραγματοποιήσῃ τοῦ ἔργου. Ἡ κατάστασις ὅμως δὲν ἦτο ποσῶς εὐνοϊκῆ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τῆς τὴν οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν τῆς χώρας καὶ τὸ ἀπαράσχευον αὐτῆς ἀπὸ γυμναστικῆς ἀπόψεως, ἠρνήθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ρητῶς ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀνάληψιν μιᾶς τοιαύτης ὀργανώσεως, ἣ δὲ Ζάππειος Ἐπιτροπὴ ἦτο καὶ ἀνεπαρκῆς καὶ ὅλως ἀκατάλληλος διὰ τοιοῦτον ἐγχείρημα. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς δυσμενεῖς ταύτας συνθήκας, κατόρθωσεν ὁ κ. Κουμπερτὲν νὰ προσεταιρισθῇ εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ τὸν Διάδοχον καὶ τοὺς Πρίγκιπας, καθὼς καὶ πολλοὺς νέους τῆς καλῆς τάξεως. Οὕτω ἐσχηματίσθη μία προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Ἐπίτιμον προεδρίαν τοῦ Διαδόχου, ἣτις κατέπειν ἀνασυγκροτηθεῖσα μονίμως ὑπὸ τὴν τακτικὴν προεδρίαν αὐτοῦ καὶ μὲ γενικὸν γράμματ' αὐτῶν Τιμολέοντα Φιλήμονα, εἰργάσθη συντονώτατα διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν προτάσεων τοῦ Βασιλέως Κουμπερτὲν καὶ ἐπέτυχεν ὅπως ἡ Κυβέρνησις συγκατατεθῇ κατ' ἀρχὴν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἀγώνων. Ἔστω καὶ χωρὶς ἡ ἰδέα ν' ἀναλάβῃ οὐδεμίαν ἀπολύτως εὐθύνην διὰ τὴν τέλεσιν αὐτῶν. Ὁ αἰμνηστος ἐθνικὸς εὐεργέτης Γεώργιος Ἀδέρωφ, τοῦ ὁποῦ τοῦ τὴν ὄλικὴν συνδρομὴν ἐπεκαλέσθη ἡ Ἐπιτροπὴ, προθύμως ἀνέλαβε τὴν ὅλην δαπάνην τῆς ἀναμνησκώσεως τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου. Αἱ λοιπαὶ δαπάναι ἐκαλύφθησαν ἐξ εἰσφορῶν (αἵτινες ἀπέδωσαν περὶ τὰς 350 χιλιάδας δραχμῶν) ἐκ τῆς Κυβερνητικῆς συνδρομῆς (εἰσπράξεις τῶν ἀναμνηστικῶν γραμματοσήμεων ἀνελοῦσαι εἰς 400 καὶ πλέον χιλιάδας δραχμῶν) καὶ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῶν εἰσιτηρίων τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν μεταλλίων, αἱ ὁποῖαι ἀπέφερον ἑτέρας 200 χιλιάδας.

Χρόνος τέλεσεως τῶν ἀγώνων ὠρίσθη τὸ δεκαήμερον 24 Μαρτίου — 3 Ἀπριλίου 1896, ἣ δὲ ἐπιτροπὴ συμπληρωθεῖσα καὶ διὰ

διαφόρων άλλων προσώπων και κατανεμηθεΐσα εις ειδικάς υποπειτροπάς (ανακαινίσεως τοῦ Σταδίου, παρασκευῆς ἀθλητῶν, κανονισμῶν κλπ.) ἐχώρησε πλέον ἀκωλύτως και ἐν ἀπολύτῳ ὀλιγῇ ἀνέσει εις τὸ ἔργον της. Ὁφείλω ἕμως ν' ἀναφέρω και νὰ τονίσω ἕλως ἰδιαιτέρως, ὅτι οἱ νέοι ἐκεῖνοι τῆς καλῆς τάξεως οἱ καταλαβόντες τότε ἐξ ἐφόδου τὴν γυμναστικὴν, ἐφρόντισαν ν' ἀποκλείσουν τελείως ἀπὸ ἑλως τὰς υποπειτροπὰς τοὺς τότε διδασκάλους τῆς γυμναστικῆς, μολοντοῦ ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Ἀθῆναις σημαντικώτατος ἀριθμὸς ἀρίστων και μορφωμένων γυμναστῶν, οἱ ὅποιοι λόγῳ ἐιδικότητος και ἐνημερότητος, ἦσαν τοῦλάχιστον ἐξ ἴσου χρήσιμοι πρὸς τὴν διακεκριμένην ἐκείνην νεολαίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ κείμενος Φωκιανὸς, ἀπομονωθείς τῶν κυρίων συνεργατῶν του, ἐξεδιάσθη ν' ἀφήσῃ εις τοὺς αὐτοκλήτους ἐκείνους ὀργανωτὰς τὸ πεδῖον ἐλευθέρου. Ἦτο ἐπομένως πολὺ φυσικὸν μὲ τοιαύτην συγκρότησιν τῶν υποπειτροπῶν, καιτοι μέχρι τῆς τελείσεως τῶν ἀγῶνων ἐμεσολάβησε διετία ὀλόκληρος, νὰ μὴ ληφθῇ οὐδεμίᾳ ἀπολύτως φροντίς και δια τὴν Ἑλληνικὴν γυμναστικὴν, ἂν και ἡ περίστασις ἦτο ἕλως εὐνοϊκή, ἵνα ληφθῶσιν ἀληθῶς γενεῖα μέτρα και τεθῶσιν ἔκτοτε αἱ βίσεις σοβαρὰς και τελείας γυμναστικῆς ὀργανώσεως.

Εἶνοι ἀθληταὶ προσῆλθον ἀρχετοί, ἰδίᾳ Ἀμερικανοί, Ἀγγλοί, Γάλλοι, Γερμανοί και Οὐγγροί, ἡ δὲ ἐδοδομὸς ἐκείνη τῶν ἀθλητικῶν ἑορτῶν κατέλιπεν εις τὰ κατακλύσιντα τὸ Στάδιον πλήθη ζωηρωτάτην και ἐνθουσιώδη ἐντύπωσιν, ἀποτέλεσμα τῆς ὀποίας ὑπῆρξεν ἡ εις διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἱδρύσεις γυμναστικῶν και ἀθλητικῶν Σωματείων και ὀργάνωσις προχείρων γυμναστικῶν ἀγῶνων.

Και ἡ ψυχολογικὴ ἕμως αὕτη στιγμή ἀφέθη νὰ παρέλθῃ ἀνεκμετάλλευτος, οὕτω δὲ μοναδικῶν τῶν ἐκτάκτων ἐκείνων περιστάσεων ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ μετὰ ὀκτῶ μηνῶν (Ἰανουάριος τοῦ

1897) σύγκλησις ἐνὸς Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ ὑπὸ τῶν συνεληθέντων ἀντιπροσώπων τῶν Συλλόγων Ἑδρασις Συνδέσμου τῶν ἀρτισυστάτων ἐκείνων Ἑλληνικῶν γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν σωματείων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων μόνον κατ' ὄνομα ὑφίσταντο. Συγχρόνως ὅμως καὶ ὁ νεώτερος ἀθλητισμός, ἤτοι ἡ εἰς τὸ ἑπακρον ἐπίδοσις εἰς ἓν καὶ μόνον ἀθλητικὸν ἀγώνισμα, ὃ ἄγνωστος παρ' ἡμῖν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἰσήλασεν ἀκάθεκτος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ γυμναστήρια, σννεισαγαγὼν πᾶσαν τὴν ἀθλητικὴν ἀμετρίαν καὶ τὴν ὑπερβολὴν καὶ γενόμενος αἷτιος τῆς πεπλανημένης ὁδοῦ τὴν ὁποῖαν πάντες ἀνεξαίρετως οἱ Σύλλογοι ἔκτοτε ἠκολούθησαν.

Ἡ ἐπιδίωξις τῆς μεγίστης δυνατῆς ἐπιδόσεως εἰς ἓν καὶ μόνον ἀγώνισμα ἀπέδωξεν ὀριστικῶς τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν πολυμέρειαν τῆς ἀσκήσεως καὶ ἐδημιούργησε τοὺς διαφόρους εἰδικούς ἀθλητάς, διὰ τὴν κατοχὴν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν ὁποίων οἱ Σύλλογοι ἠγωνίζοντο δεινοὺς προαγῶνας. Ὁ λοιπὸς δὲ πληθυσμὸς τῶν γυμναστηρίων, παραμεληθεὶς ἐντελῶς, κατ' ἀρχὰς μὲν μετεβλήθη εἰς θεατὰς παρακολουθοῦντας τὰ ξένα ἀθλητικὰ ἀνδραγαθήματα καὶ τὰς ἐπιδόσεις, βραδύτερον δὲ ἐξηφανίσθη ἐντελῶς, βαρυνθεὶς τὸ μόνότονον θέαμα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀντὶ ἡ σωματικῆς ἀσκήσεως νὰ γίνεταί ὁσημέραι κτῆμα τῶν πολλῶν, ἀπέβη ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν ὀλίγων καὶ καθηλώθη κυριολεκτικῶς εἰς μόνιμον στασιμότητα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν μέχρι σήμερον δὲν κατόρθωσε νὰ ἀπαλλαγῇ.

Ἐνα μῆνα μετὰ τοὺς ἀγῶνας ὁ Φωκιανὸς ὑποκύψας εἰς τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἀπέθανε καὶ διὰ τοῦ θανάτου του ἡ δημοσία γυμναστικὴ ἀπέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον ἄνευ ἀρχιγού. Οἱ κύριοι τῆς Ἐπιτροπῆς, ληξιάσης τῆς ἀποστολῆς των, μετέβησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1895 ὑπεδόσκεισιν

Κρητική επανάστασις ἐπραγείσα τὸν Μάιον τοῦ 1896 καὶ ὁ μετ' αὐτὴν ἐπακολουθήσας ἀτυχὴς πόλεμος, παρέσχεν εἰς αὐτοὺς πρόχειρον δικαιολογίαν τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς ἀγωνιστικῆς κινήσεως εἰς τὴν τύχην τῆς. Κατὰ φυσικὴν ἐπομένως συνέπειαν τὰ πλεῖστα τῶν ἰδρυθέντων γυμναστικῶν Σωματείων διελύθησαν, δι' ἔλλειψιν εἰδικῶν μέσων καὶ γυμναστῶν, αἱ δὲ μάνδραι, αἱ προχείρως μετατραπεῖσαι εἰς γυμναστηρία ἔμειναν πάλιν μάνδραι. ἄνευ γυμναστικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ γυμναζομένων. Ἄλλὰ καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ πρόχειροὶ ἐκεῖνοι φίλοι τῆς γυμναστικῆς, μετὰ τὴν Ἑθνικὴν ἐκείνην συμφορὰν, ὅποτε κυρίως ἐπεβάλλετο ἡ παρασκευαστικὴ ἐργασία καὶ ὁ φρονηματισμὸς τῆς νεολαίας, πλὴν ἐλαχίστων οἱ ὅποιοι μέχρι σήμερον ἀντιπροσωπεύουν τὴν Ἑλληνικὴν φιλογυμναστίαν, ἀνελήφθησαν ἅπαντες, περατωθειῶν ἄλλως τε τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν δεξιώσεων καὶ μὴ ὑπάρχοντες ἐπομένως λόγου περαιτέρω ἀπασχολήσεως αὐτῶν, ἂν καὶ εἰς τὸ προμνημονεύθην Πανελληνιον Συνέδριον συνηγωνίζοντο εἰς υπερθεματισμὸν ἐπὶ τῶν μέτρων ἅτινα ἔδει νὰ ληφθῶσιν ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς καὶ ἐν μέσω τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἴδρουν τὴν ἐπαμειβομένην Νίκη ν, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν εἰδικῶν γυμναστῶν, ὑποδεξάντων ἔκτοτε τὰ μετέπειτα συμβάντα, τὴν ἀγοραπωλησίαν τῶν ἀθλητῶν, τὸν περιορισμὸν τῆς ὅλης δράσεως τῶν Συλλόγων εἰς τὴν παντὶ τρόπῳ συγκρότησιν καὶ συντήρησιν ἑνὸς μικροθιάσου ἀθλητῶν, ὁ ὅστις εἰς τοὺς ἐτησίους Πανελληνίους ἀγῶνας ν' ἀσφαλίζῃ τὸ ἔπαθλον καὶ ὄλην ἐν γένει τὴν ἄλογο αὐτὴν παρεκτροπὴν ἀπὸ τοῦ κυρίου σκοποῦ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, καὶ σοβαρῶς ἐσχέπτοντο καὶ ἀπεφάσιζον, εἰσηγουμένων μάλιστα Καθηγητῶν καὶ Γυμνασιαρχῶν τὴν κατάργησιν τῶν ἡμίσεων σχολείων καὶ τὴν ἀντ' αὐτῶν ἴδρυσιν γυμναστηρίων, διότι οὕτω θὰ κατωρθοῦτο τέλος ἢ ἐκ νέου ἀνὰ βίωσιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Παλαίστρας εἰς τὴν γενέθλιον γῆν.

II. Ἡ πληρεστέρα ὀργάνωσις τῆς Γυμναστικῆς. Ὁ περὶ γυμναστικῆς καὶ γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν ἀγῶνων ΒΧΚΑ' Νόμος (1899).

Εὐτυχῶς ὅμως διὰ τὴν γυμναστικὴν, μετὰ διατίαν δολόκληρον (1899) ἐκινήθη ἐκ νέου τὸ ζήτημα τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Σταδίου, ὃ δὲ ἀείμνητος Ἐθνικὸς εὐεργέτης Ἀδέρωφ, ὅστις εἶχε καταβάλλῃ μέρος μόνον τῆς δαπάνης, ὑπεσχέθη νὰ καταβάλλῃ καὶ τὸ ὑπόλοιπον, ἐπὶ τῷ ρητῷ ὅμως ἔργῳ τοῦ διὰ εἰδικοῦ Νόμου ὀριστικοῦ διακανονισμοῦ τῶν τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν ἀγῶνων. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς εὐεργετικωτάτης ταύτης εἶ' ὅλην τὴν γυμναστικὴν ἀξιώσεως τοῦ γενναίου χορηγοῦ ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ ἐθνουσιώδους φίλου τῆς γυμναστικῆς κ. Ἀθ. Εὐταξίου, σύνταξις τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου περὶ γυμναστικῆς, ὅστις ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1899 ἀποτελεῖ ἀληθῶς τὴν ἀφετηρίαν τῆς σοβαρᾶς ἐργασίας ὑπὲρ τῆς ἐν Ἑλλάδι γυμναστικῆς, εἰς τοῦτον δὲ κυρίως ὀφείλεται ἡ ἔκτοτε συντελεσθεῖσα γυμναστικὴ πρόοδος. Τὰ κυριώτατα τῶν διὰ τοῦ νόμου τούτου ληφθέντων μέτρων εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. Ἡ γυμναστικὴ κατέστη πράγματι ὑποχρεωτικὴ, καθ' ἅπασαν τὴν Ἐκπαίδευσιν, ἀπὸ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου μέχρι τοῦ Πανεπιστημίου συμπεριλαμβανομένου, καὶ ἐτάχθη μετὰ τῶν πρωτευόντων μαθημάτων.

2. Ἀπεφασίσθη ὅπως εἰς πᾶν σχολεῖον προσαρτηθῇ ἴδιον γυμναστήριον διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν τοῦ σχολείου τούτου χρῆσιν, ἐδρυόμενον καὶ συντηρούμενον ὑπὸ τοῦ Κράτους. Εἰς πάντα τὰ σχολεῖα ὤρισθη ὅπως ἡ γυμναστικὴ διδάσκηται τρεῖς τοῦλάχιστον καθ' ἑβδομάδα ὥρας' ἀπεφασίσθη ἡ εἰσαγωγὴ τῆς σκοποβολίας,

δπου δὲ τοῦτο ἦτο δυνατόν καὶ τῆς κολυμβητικῆς, προσέτι δὲ ὠρίσθη ὅπως ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐπιχειρῶσιν οἱ μαθηταὶ ἐκδρομὰς καὶ πεζοπορίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον μακράς.

3: Διὰ τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν ἰδρύθη καὶ λειτουργεῖ ἔκτοτε τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Γυμναστήριον, ἣ δὲ γυμναστικὴ περιελήφθη εἰς τὰ γενικὰ μαθήματα τῶν φοιτητῶν. Διὰ δὲ τὴν μόρφωσιν εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς, εἰς τὴν ὅποian ὀρθότατα ἀπεδόθη ἕως ἰδιαιτέρα σημασία, ἰδρύθη εἰδικὴ Σχολὴ Γυμναστῶν. Αἱ σπουδαὶ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ὠρίσθησαν διετείς, οἱ δὲ ἐγγραφόμενοι ὤφειλον νὰ εἶναι φοιτηταὶ συμπληρώσαντες δι-
τῇ Πανεπιστημιακῇν φοίτησιν.

4. Εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς γυμναστικῆς πάντων τῶν σχολείων τοῦ Κράτους ἐπεβλήθη διαγωνιστικὸς χαρακτήρ, ὠρίσθη δὲ ὅπως αὐταὶ γίνονται δημοσίᾳ καθ' ἕκαστον ἔτος καὶ ἐνώπιον Ἑλληναδίκου ἐπιτροπῆς.

5. Ἐπίσης ὠρίσθη ὅπως καθ' ἕκαστον ἔτος τελῶνται ἐν Ἀθῆναις Πανελλήνιοι ἀγῶνες, ὀργανούμενοι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλληνικῶν γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν Σωματείων. Ἀμφότερα τὰ Σωματεῖα ταῦτα ἀνεγνωρίσθησαν διὰ τοῦ νόμου τούτου, καθωρίσθη δὲ κύκλος τῆς δράσεως ἑκατέρου ἐξ αὐτῶν, παρεσχέθη δὲ αὐτοῖς καὶ μόνιμος ὀλικὴ ἐνίσχυσις ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῶν ἐν τῷ Σταδίῳ Πανελληνίων Ἀγῶνων καὶ πάσης ἄλλης τῆς αὐτοῦ ἀγωνιστικῆς ἐορτῆς.

6. Ὄρίσθη ὅπως κατὰ διετίαν ἀποστέλλονται δύο γυμνασταὶ εἰς Ἑσπερίαν πρὸς τελειοποίησιν, ἰδρύθη δὲ καὶ θέσις Ἐπιθεωρητοῦ τῆς γυμναστικῆς, ὅστις διὰ τὴν πρώτην πενταετίαν ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου ἔδει νὰ μετακληθῆ ἐξ Ἑσπερίας. Καὶ τέλος, διὰ Β. Διαταγμάτων ἐκανονίσθησαν καὶ ἐν ταῖς κατὰ μέρος λεπτομερείαις α) τὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν μαθητῶν ἀπὸ τῆς γυ-

μναστικής, β) τὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, γ) τὰ τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν σχολικῶν διαγωνισμῶν, δ) ὁ ὄργανισμὸς τῆς Σχολῆς τῶν Γυμναστίων. ε) ὁ ὄργανισμὸς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Γυμναστηρίου, ς) τὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων καὶ ζ) τὰ τῶν Πανελληνίων ἀγῶνων. Συγχρόνως διὰ διατάγματος καθωρίσθη καὶ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν ἐν ἐκάστη σχολικῇ βαθμίδι διδασκτέων ἀσκήσεων, ἐδημοσιεύθησαν δὲ καὶ ἐδηγίαι περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς ἐν τῇ Δημοτικῇ καὶ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει καθὼς καὶ ἔκθεσις δικαιολογητικῆ τῶν διὰ τοῦ Νόμου τούτου ληφθέντων μέτρων.

Ἀληθῶς ὁ Νόμος οὗτος μετὰ τῶν ἐκτελεστικῶν του διαταγμάτων, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου συστηματικὴν καὶ σκόπιμον μέριμναν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας διὰ τὴν γυμναστικὴν. Ἄν δὲ συμφώνως πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ ἀναγραφομένην ρητὴν διάταξιν ὅτι «εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀναγράφονται ἐτησίως τὰ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου ἀναγκαῖα ποσά», παρέιχοντο ἐτησίως τὰ ὑλικά μέσα διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, καὶ συνεπῶς καθίστατο δυνατὴ ἡ ἕρπυσις σχολικῶν γυμναστηρίων καὶ ἡ κατὰ διεταίαν ἀποστολὴ γυμναστῶν εἰς τὴν Σουηδίαν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἡ σχολικὴ γυμναστικὴ καὶ ἡ ὅλη τοῦ Κράτους σωματικὴ ἀγωγή θὰ εἶχον ἤδη ἐπιτελέσει ἀφαντάστως μεγαλυτέραν πρόοδον τῆς ἤδη συντελεσθείσης. Θετικὰ ἐν τούτοις καὶ ἀναμφισβήτητα ἀποτελέσματα τοῦ Νόμου τούτου υπῆρξαν: α) ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκγύμνασις πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν μαθητῶν, τῶν σχολείων, ἔπου ὑπάρχον γυμναστὰι, β) ἡ ἐπίσης ὑποχρεωτικὴ ὑποβολὴ τῶν φοιτητῶν εἰς διαφόρους σωματικὰς ἀσκήσεις εἰς τὸ Ἀκαδημαϊκὸν γυμναστήριον, γ) ἡ μόρφωσις εἰδικῶν γυμναστῶν ἐν τῇ εἰδικῇ γυμναστι-

κῆ σχολῆ καὶ δ) ἡ ἀποστολὴ ἐρ' ἀπαξ δύο Γυμνασῶν εἰς Σουηδίαν, οἱ ὅποιοι ἐπανελθόντες συντέλεσαν ἔκτοτε ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς μεθόδου τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς. Ἐξ ἴσου ὅμως ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι οἱ σχολικοὶ ἀγῶνες ἀνέπτυξαν ὀλέθριον πνεῦμα ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν σχολείων, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλεται καὶ ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη κορυνομαχία ἐν αὐτῷ τῷ Σταδίῳ, εὐθύς μετὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν βραβείων εἰς τὰ διακριθέντα σχολεῖα τῷ 1904 καὶ τὸ ὅποιον κατέστρεψεν ἐντελῶς τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς συναδελφότητος μεταξὺ τῶν γυμνασῶν, πολλάκις δὲ ἀνέκοπτε καὶ αὐτὴν τὴν ὁμαλὴν καὶ κανονικὴν τοῦ σχολείου λειτουργίαν, διότι τῇ ἀνοχῇ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὰς πρὸ τοῦ διαγωνισμοῦ ἐβδομάδας μοναδικὸν σύμπαντος τοῦ σχολείου μέλημα ἦτο ἡ διὰ τοὺς ἀγῶνας ἐκείνους πρόχειρος καὶ ἐσπευσμένη προπαρασκευή. Ἐπὶ πλεόν ἡ κρίσις τῶν ἀγῶνων ἀνατιθεμένη εἰς ἐπιτροπὰς, τῶν ὁποίων μετεἶχον καὶ τινες φιλογυμναστοῦντες μὲν, ἀλλ' ἄδασεῖς τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς ἄνθρωποι, πολλάκις ἀπέροπιτε τὴν ἀληθῆ ἐργασίαν καὶ ἐβράβευε τὴν πρόχειρον χοροδιδασκαλικὴν μέθοδον τῶν ἀταισίων ἐκείνων γυμναστικῶν συμπλεγμάτων, ἥτις ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1899 μέχρι τοῦ 1909, ὥργισε κυριολεκτικῶς εἰς βάρος τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς.

Ὁ Νόμος οὗτος ἐξ ἄλλου, φροντίσας κατὰ τὴν τότε κρατοῦσαν ἀντίληψιν περὶ μορφώσεως εἰδικῶν γυμνασῶν καὶ ἀξιῶσας παρ' αὐτῶν διαιτῆ Πανεπιστημιακὴν φοίτησιν καὶ διαιτεῖς ἐπὶ πλεόν εἰδικὰς σπουδὰς, ἦτοι ἐν συνόλῳ τετραετὴ ἐργασίαν, δὲν ἐφρόντισε συγχρόνως νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τοὺς μέλλοντας ἐκ τούτων ν' ἀναλάβουν ὑπηρεσίαν οὐδ' αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον, ἀλλ' ἄφινεν ὡς μισθὸν τὰς ὑπὸ τοῦ ΑΧΙΑ' Νόμου τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου 1887 ἤδη καθορισθείσας 120 δραχμάς, ἦτοι ὀλιγωτέρας τῶν διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 22ας Νοεμβρίου 1886 ἀρχικῶς ὀρισθεισῶν 150 δραχμῶν. Οὕτως

ἢ θέσις τοῦ γυμναστοῦ παρέμεινε καὶ πάλιν ὅποια ἦτο καὶ πρότερον, ἤτοι κατωτάτη ἐν τῇ ὑπαλληλικῇ ἱεραρχίᾳ καὶ οἱ ἐλάχιστοι δ' ἐκεῖνοι οἵτινες ὑπηρετοῦν ὡς γυμνασταί, μὴ δυνάμενοι ν' ἀποζήσουν διὰ τοῦ μισθοῦ τούτου, παρητοῦντο εὐθὺς ὡς κατώρθωσαν ν' ἀνέυρωσιν ὁλονδῆποτε ἄλλον ἐπαρκέστερον πόρον ζωῆς. Πρὸς τούτοις ἡ ἐλλειψὶς γυμναστηρίων, τοῦλάχιστον διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, καὶ ὁ ὑποχρεωτικὸς καταναγκασμὸς τῶν μαθητῶν ἀποκλειστικῶς εἰς μονοτόνους ἐλευθέρως ἀσκήσεις ἐντὸς στενοχώρων μανδρῶν ἢ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρὸ τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ὁδὸν ἢ πλατεῖαν, ἐδημιούργησεν ἀληθῆ ἀποστροφὴν πρὸς τὴν γυμναστικὴν, ἢ ὅποια ἠνάγκασε τέλος καὶ αὐτὸν τὸν γυμναστὴν ἀπὸ μειλίχου καὶ εὐπροσηγόρου νὰ γίνῃ αὐστηρότατος, πολλάκις δὲ σχεδὸν σκαιός, διότι ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιβληθῆ ὡς διδάσκαλος καὶ νὰ διασώσῃ πλέον αὐτὴν τὴν προσωπικὴν ἀξιοπρέπειαν του.

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν γυμναστικὴν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως αἱ διατάξεις τοῦ εἰρημένου Νόμου ἀνεπαρκῶς ἐμερίνησαν. Εἰς τὸ Διδασκαλεῖον τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, διὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ ὁποῦο ἕτερος Ἐθνικὸς εὐεργέτης κατέβαλε 300 χιλιάδας δραχμῶν δὲν προσηρτήθη εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του ἴδιον γυμναστήριον, γυμναστικὸν ὄργανον δὲν κατεσκευάσθη οὐδέν, ἢ δὲ γυμναστικὴ ἐξετελεῖτο καὶ ἐξκολουθεῖ ἐκτελουμένη τυπικῶς μόνον τρίς τῆς ἑβδομάδος καὶ περιλαμβάνει μόνον ὀλίγας ἐλευθέρως ἀσκήσεις. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ, οὐδεμίαν ἐλήφθη πρόνοια περὶ τελειότερας γυμναστικῆς μορφώσεως τῶν μελλόντων δημοδιδασκάλων, διὰ νὰ δυνηθοῦν σκοπίμως καὶ ἐπιστημονικῶς νὰ ἐργασθοῦν καὶ διὰ τὴν σωματικὴν τῶν παιδῶν ἐξάσκησιν. Καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τὰ ἔκτοτε ἱδρυθέντα ἐν τοῖς χωρίοις τῶν ἐπαρχιῶν, δὲν ἐξασφαλίσθησαν ἐπαρκεῖς χώροι διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παι-

διάς και τὸν λοιπὸν σχολικὸν βίον τῶν μαθητῶν. Καί εἰς αὐτὰ τὰ νεότεριστα δημοτικὰ σχολεῖα, ἀντὶ μεγάλου καὶ εὐρέος περιβάλου, ὑπάρχουν μικρότατοι καὶ ἐντελῶς ἀκατάλληλοι μάνδραιοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μανδρωμένη ἡ σχολικὴ νεότης εἰς ἀσφυκτικὸν καὶ ἀκαλαίσθητον περιβάλλον, ὄχι μόνον ἀκατάλληλον πρὸς πᾶσαν γυμναστικὴν χρῆσιν, ἀλλ' ἀπολύτως ἀνεπαρκῆς καὶ δι' αὐτὴν τὴν κατὰ τὰ διαλείμματα ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν μαθητῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ θεσμὸς τῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς γυμναστικῆς δὲν ἐφηρμόσθη, οὕτω δὲ ἕκαστος τῶν διδασκόντων τὴν γυμναστικὴν ἐφήρμοξε τὸ πρόγραμμα μὲ ἀπόλυτον καὶ ἀνεξέλεγκτον ἐλευθερίαν ἐφευρετικότητος, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, λόγῳ δὲ καὶ τῶν σχολικῶν διαγωνισμῶν ἐκρατύνθη, ὡς προεῖπον, καὶ ὑπερέβη μάλιστα πᾶν λογικὸν ὄριον ἢ παλαιὰ καὶ ἐμπεirikὴ μέθοδος τῶν συμπλεγμάτων, μετὰ καὶ ἄνευ κινήτων ὀργάνων, ἢ ὑπερτάτη δηλονότι γελοιοποίησις τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, ἢ παρακωλύσασα ἐπὶ δεκαετίαν ὀλόκληρον τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτῆς.

Ἐν συμπεράσματι, καὶ ὁ ΒΧΚΑ' Νόμος περὶ γυμναστικῆς, ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὰ Β. Διατάγματα τῶν ἐτῶν 1834—1836 καὶ ἡ ἐκθεσις τῆς ἀγωναδίκου ἐπιτροπῆς τοῦ 1871 καθὼς καὶ τὰ μετ' αὐτὴν Β. Διατάγματα τοῦ 1882—1884, εἰς τρία κυρίως σημεῖα ὀρθῶς βασιζοῦν τὸ ὀργανωτικὸν ἔργον αὐτῶν :

α) εἰς τὴν ἐξεύρεσιν χώρων πρὸς ἀσκήσιν.

β) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν χρόνου διὰ τὰς ἀσκήσεις.

καὶ γ) εἰς τὴν μόρφωσιν ἐδικῶν διδασκάλων διὰ τὴν γυμναστικὴν.

Διὰ μόνης ὁμῶς τῆς συντάξεως καὶ ἐπιψηφίσεως νομοθετημάτων περὶ ἰδρύσεως γυμναστηρίων, δὲν εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ ἰδρυθοῦν τὰ γυμναστήρια ταῦτα, ἂν δὲν ἐξευρεθοῦν καὶ τὰ ὑλικά μέσα

διὰ τὴν ἔδρυσιν αὐτῶν καὶ ἀναγραφῶν ἐν τῇ προϋπολογισμῶ τοῦ Κράτους αἱ ἀναγκαῖαι πιστώσεις. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου κ. 'Αθ. Εὐταξίας καὶ πάντες οἱ Ὑπουργοί, οἱ ἀπὸ τοῦ 1899 μέχρι τοῦ 1914 ὑποβαλόντες ἐκπαιδευτικὰ Νομοσχέδια, εἶχον περιλάθει ἰδίαις διατάξεις διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ τῶν γυμναστῶν, καθὼς καὶ τὴν ἔδρυσιν γυμναστηρίων. Ἄλλ' ἢ μὴ ἐπιψήφισις αὐτῶν περιώρισε τὰ εὐεργετικὰ τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποσον δέον πρωτίστως νὰ χαρακτηρίσῃ πᾶσαν μελλοντικὴν γυμναστικὴν ὀργάνωσιν εἶναι ἡ ἀναλογία τῶν μέσων πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ σκοποῦ. Δι' ἓνα σκοπὸν τόσον μεγάλης Ἐθνικῆς σημασίας ὅπως ἐκεῖνος εἰς ὃν ἀποβλέπει ἡ γυμναστικὴ, τὰ νῦν διατιθέμενα ὑλικά μέσα εἶναι τόσον ἀσήμαντα ὥστε δὲν θὰ ἐσκέπτετο σοβαρῶς ὁ φανταζόμενος, ὅτι διὰ τούτων δύναται ὄντως νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς οὗτος. Διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῆς νεότητος διέθετε μέχρι πρὸ ὀλίγου τὸ Κράτος, κατὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου στατιστικῆν τοῦ 1911, δραχ. 57.600 ἐν ᾧ τὰ γραφικὰ μόνον ἐξοδα τῶν σχολείων τοῦ Κράτους ἀνῆρχοντο εἰς 46.645 δραχμάς. Ἐπὶ διδακτικοῦ δὲ προσωπικοῦ 1151 διδασκάλων καὶ καθηγητῶν ὑπῆρχον γυμνασταὶ μόνον 40, ἐν ᾧ τὸ ὑπηρετικὸν ἔφθανε τοὺς 346. Εἰς πᾶν δηλαδὴ σχολεῖον ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτέρος ὑπάλληλος διὰ τὴν ὑποθετικὴν ἔλως καθαριότητα τοῦ οἰκλήματος· διὰ τὴν καθαριότητα ἔμως τὴν ἐσωτερικὴν τῶν σωμάτων τῶν παιδευμένων, τὴν κατὰ τὸν Πλάτωνα ἐπιτυχανομένην διὰ μόνης τῆς γυμναστικῆς, ἣτις ὀρθῶς καθαίρει τὰ ἐντὸς τῶν σωμάτων, δὲν διετίθετο οὐδὲ τὸ ἡμισυ ποσόν, δεθέντος ὅτι τοῦ ὑπηρετικοῦ οἱ μισθοὶ ἀνῆρχοντο εἰς 153.936 δραχμῶν.

Ἐπὶ 900 διδασκάλων ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ὑπῆρχον γυμνασταὶ μόνον 9, ἤτοι 1 : 100, ἐπὶ δαπάνης δὲ μισθοδοσίας

τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὑπερβαινούσης τὰ 3 ἑκατομμύρια διετίθεντο εἰς τὴν γυμναστικὴν μόνον 57 χιλιάδες, ἤτοι μόλις τὸ 1,60. Ἐπὶ ὀλίγῃς δὲ δαπάνῃς διὰ τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν περὶ τὰ 4 ἑκατομμύρια, αἱ γυμναστικαὶ δαπάναι μόλις ἀνῆρχοντο εἰς τὸ 1)80. Μοιραίως ἐπομένως καὶ τὰ ἀποτελέσματα συνεχομίζοντο ὑπὸ τὴν αὐτὴν σμικροτάτην κλίμακα. Ἄν μάλιστα σταθμίσῃ τις ὀρθῶς τὰ πράγματα, πάλιν ἢ ἀπόδοσις ἦτο μεγαλύτερα τῆς δι' αὐτὴν καταβαλλομένης μερίμνης καὶ δαπάνης.

12. Οἱ δεῦτεροι Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις (1906) καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τὴν παγκόσμιον σωματικὴν ἀγωγὴν.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπανελήφθησαν κατὰ τὴν ἀρχικῶς καθορισθεῖσαν περίοδον οἱ Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες, πρῶτον εἰς Παρισίους τὸ 1900 καὶ δεύτερον εἰς Ἄγ. Λουδοβίκον τῆς Ἀμερικῆς. Κατὰ μοιραίαν δὲ σύμπτωσιν, ὅπως καὶ οἱ πρῶτοι τοπικοὶ γυμναστικοὶ ἀγῶνες τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1859 καὶ 1870, περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησα προηγουμένως, εἶχον συνδυσασθῆ πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων, οὕτω καὶ αἱ δύο αὐταὶ νεώτεραι Ὀλυμπιάδες συνεδυσάσθησαν μὲ Παγκοσμίους Ἐκθέσεις καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς νούμερα τῆς 3ης ἐορτῆς καὶ τῆς πανηγύρεως. Εἰς τὸν Ἄγ. Λουδοβίκον μάλιστα εἶχον στρατολογηθῆ καὶ ἐρυθρόδερμοι καὶ μαλαῖοι καὶ ἄλλοι ἡμίγριοι τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ, οἱ ὅποιοι μὲ τὰ ἀγωνίσματά των ἀπετέλεσαν ἔν τῶν ἀξιοπεριεργωτάτων θεαμάτων τῆς Ἐκθέσεως. Τὸ ἐπιχειρηματικὸν ἔμως τοῦτο πνεῦμα, δὲν ἱκανοποίησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τοὺς φίλους τῆς μορφωτικῆς γυμναστικῆς δι' ἧ καὶ κίνησις ἰσχυροτάτη ἐσχηματίσθη, ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ

καί ταις Σκανδιναβικαῖς χώραις, πρὸς ἐπαναφορὰν τῶν νεωτέρων Ὀλυμπιάδων καὶ μόνιμον τέλεσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἐξῆς ἐν Ἀθήναις.

Ἐκ τῶν ἐξωθεν ἐπομένως ἐνθαρρύνσεων τούτων κινηθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων, προεκήρυξε κατὰ τὸ 1905 καὶ δευτέρους Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας, οἱ ὅποιοι καὶ τελέσθησαν τὸ ἐπόμενον ἔτος (1906) ἀλλὰ μετὰ περισσοτέρας τὴν φορὰν ταύτην λαμπρότητος καὶ ἀληθῶς μεγίστης ἐπιτυχίας. Ἡ τεχνικὴ ὀργάνωσις τῶν ἀγῶνων τούτων καθὼς καὶ ἡ προπαγάνδα διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν ξένων ἀθλητικῶν κέντρων εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς ἐμέ, καὶ ὑπῆρξε λίαν ἀποτελεσματικὴ. Ἑπτακόσιοι σχεδὸν ἀθληταὶ ἐκ πασῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, πλὴν τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθέρων καὶ ἀλυτρώτων, ἔλαβον μέρος εἰς αὐτούς, ἐκτὸς δὲ τῶν κατ' ἄτομον ἀγωνισμάτων, ἐγένοντο καὶ ἐπιδείξεις καὶ διαγωνισμοὶ καθ' ὀμάδας, καθ' ἃς ἐπεδείχθησαν πάντα τὰ ἐν Εὐρώπῃ κρατοῦντα γυμναστικὰ συστήματα μετὰ τῶν κατὰ τόπους παραλλαγῶν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν. Κατὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους τὸ πρῶτον παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ παγκοσμίου γυμναστικοῦ κριτηρίου, ὑπὸ τῶν Σκανδιναυϊκῶν ὀμάδων, τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὄντως θαυμαστά τῆς Σουηδικῆς γυμναστικῆς ἐπιστήμης, χάρις εἰς τὰ ὅποια οἱ ἀγῶνες οὗτοι δὲν ἔσχον ὅπως οἱ προηγούμενοι ὡς μοναδικὸν ἀποτέλεσμα τὴν τάσιν πρὸς τὰς ἀθλητικὰς μονομερείας, τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἀκροτάτας ἐπιδόσεις, ἀλλὰ τούναντίον, τὴν ἐπικράτησιν τοῦ πνεύματος τῆς λογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς γυμναστικῆς.

13. Ἀπόπειρα ἰδρύσεως Στρατιωτικοῦ Γυμναστικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἡ ἐκ τῶν ἐπιδείξεων τῶν Σουηδῶν γυμναστῶν ἐν τῇ Σταδίῳ παραχθεῖσα ἐντύπωσις παρὰ τῇ κοινῇ ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος Δύο

δὲ ἐκ τῶν θεατῶν, οἱ ἐξ Αἰγύπτου πλούσιοι Ἕλληνες Πρόστοβιτες καὶ Τσανακλῆς, ἐνθουσιασθέντες ἐξ αὐτῶν, ἐδήλωσαν ὅτι προσφέρουν 400 χιλιάδας δραχμῶν διὰ νὰ ἰδρυθῆ καὶ ἐν Ἑλλάδι Σχολὴ πρὸς μόρφωσιν γυμναστῶν κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Σουηδικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Στοκχόλμης πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ εἰρημένου συστήματος. Τῇ πρωτοβουλίᾳ δὲ τοῦ ἀειμνήστου Βικέλα συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Δυστυχῶς, ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, μὴ οὖσα διόλου ἐντριβῆς περὶ τὰ γυμναστικά, ἐνόμισεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ γυμναστικὴ εἰς τὰ Σουηδικὰ Σχολεῖα διδάσκεται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν τοιοῦτος τις θεσμὸς ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῆ, διὰ νὰ προαχθῶμεν καὶ ἡμεῖς γυμναστικῶς. Συνεννοηθεῖσα λοιπὸν μετὰ τοῦ Ἑπιουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐπέτυχε τὴν σύνταξιν Νομοσχεδίου, διὰ τοῦ ὁποῖου ἰδρύετο Στρατιωτικὴ γυμναστικὴ σχολή, ἡ ὅλη δὲ σωματικὴ ἀγωγὴ τῶν νέων ἀνετίθετο ἀποκλειστικῶς εἰς στρατιωτικούς. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ὑποβλήθην εἰς τὴν Βουλὴν ἐψηφίσθη (1907), ἀλλ' ὡς ἦτο ἐπόμενον ἐξεδηλώθη κατ' αὐτοῦ ἐντονωτάτη ἀντίδρασις σύμπαντος τοῦ ἀμέσως ἐνδιαφερομένου γυμναστικοῦ κόσμου καὶ κατορθώθη εὐτυχῶς ἡ μὴ ὀριστικὴ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ.

14. Ἐνέργεια καὶ μέτρα πρὸς μεταρρυθμίσειν τῆς Σχολικῆς Γυμναστικῆς μεθόδου (1907).

Μετὰ τοὺς σχολικοὺς γυμναστικοὺς διαγωνισμοὺς τοῦ ἐπομένου ἔτους 1907 ἡ Ἑλλανόδικος Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλεν εἰς τὸ Ἑπιουργεῖον ἐκτενέστατον καὶ λεπτομερὲς ὑπόμνημα περὶ τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεδείκνυε διάφορα μέτρα πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς, κυριώτατα τῶν ὁποίων ἦσαν :

α) Ἡ παραδοχὴ τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος ὡς ἐπισημοῦ γυμναστικῆς τοῦ Κράτους, β) ἡ αὔξησις τοῦ μισθοῦ τῶν γυμναστικῶν, γ) ἡ ἴδρυσις τῆς γυμναστικῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ δ) ἡ ἐξασφάλισις τοῦ ἀπαιτουμένου χώρου καὶ τοῦ χρόνου διὰ τὰς ἀσκήσεις.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἐπισυνάβη εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος (Παράρτημα Β΄.) μεταφρασθὲν ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης αὐτοῦ, Γαλλιστι καὶ Σουηδιστί, καὶ ἀποσταλὲν εἰς διάφορα ξένα γυμναστικά Κράτη, ἐδημοσιεύθη εἰς ἐγκριτώτατα ξένα γυμναστικά περιοδικά, ἐκρίθη δὲ εὐφημότατα καὶ ὑπερπενηνέθη ὑπ' ἀπάντων τῶν ἐδικῶν γυμναστικῶν καὶ τῶν σχολικῶν ἀνδρῶν, ὑπεβλήθη δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Ἀγγλικὸν Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, ἣτις ἐθεώρησεν αὐτὸ ὡς τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρον, δι' ὃ καὶ τὸ ὑπέβαλεν ὀλόκληρον ὡς εἰληθὲν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Σουηδικοῦ Ὑπουργείου ἐγένετο κατ' ἀρχὴν ἀποδεκτὸν καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἐφαρμογὴ του. Παρήλθον ἐν τούτοις δύο ἀκόμη σχολικὰ ἔτη καὶ ἐπειδὴ ἡ κατάστασις παρέμενε ἀμετάβλητος, νέον ὑπόμνημα ἐνισχυτικὸν τοῦ πρώτου ὑπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σχολικῶν ἐξετάσεων τοῦ ἔτους 1909 ἐπιτροπῆς, ὁπότε τὸ Ὑπουργεῖον, τοῦ ὁποίου κατ' εὐτυχίαν σύμπτωσιν προέστατο τότε ἕτερος φιλογυμναστικὸς ὑπουργός, ὁ κ. Σπυρίδων Στάης, συνεκάλεσε τέλος ἐν Ἀθήναις τοὺς γυμναστάς ἀπάντων τῶν σχολειῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καθὼς καὶ τοὺς Δημοδιδασκάλους καὶ τὰς Δημοδιδασκαλίσσας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ ὑπέβαλεν αὐτοὺς εἰς συμπληρωματικὰ μαθήματα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν οὗτοι τὸ Σουηδικὸν σύστημα ὑπὸ τῶν ἐν Σουηδικῶν σπουδασάντων γυμναστῶν, διὰ Β. δὲ Διατάγματος (23 Ἰουνίου 1909) κατηργήθη τὸ παλαιὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μεθ' ἑλθῶν τῶν φορητῶν γυμναστικῶν ὀργάνων, ἀλτήρων, κορυφῶν, ράβδων κλπ.

καὶ τῶν περιωνύμων συμπλεγμάτων, καὶ ἀντ' αὐτῶν εἰσῆχθη σειρά ἡμερησίων γυμνάσεων, μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων ὀδηγιῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς Σουηδικῆς γυμναστικῆς παιδαγωγικῆς μεθόδου. Οὕτω ἀπηλλάγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐκπαίδευσις τῆς γυμναστικῆς ἐκείνης ἐμπειρικότητος καὶ ἀπέκτησε σύστημα καὶ μέθοδον ἀληθῶς ἐπιστημονικὴν καὶ σύμφωνον ἐξ ἄλλου καὶ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς γυμναστικὰς παραδόσεις καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀληθὲς μέσον ἀγωγῆς τῆς νεότητος.

**15. Ὁ περὶ γυμναστικῆς ΓΥΛΗ' Νόμος
τοῦ 1909. Ἐπιθεώρησις τῆς γυμναστι-
κῆς. Εἰδικὴ γυμναστικὴ πρόσοδος.**

Μετὰ τινα χρόνον (Δεκέμβριος 1909) ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀθ. Εὐταξίας, διατηρῶν ἀμείωτον τὸ ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς ἐνδιαφέρον του καὶ ὀρθῶς διακρίπων ὅποσον συμβολὴν θὰ παρεῖχεν εἰς τὴν ἔκτοτε ἀρξικμένην σύστονον στρατιωτικὴν τοῦ Κράτους παρασκευὴν ἢ τελειοτέρα ὀργάνωσις τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, εἰσῆγγηθη καὶ ἐπέτυχε τὴν ψήφισιν τοῦ ΓΥΛΗ' Νόμου, διὰ τοῦ ὁποίου, τροποποιουμένων τῶν περὶ εἰδικῆς γυμναστικῆς ἐπιθεωρήσεως διατάξεων τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου, ἰδρύετο καὶ θέσις Ἐπιθεωρητοῦ τῆς γυμναστικῆς, ἀνατεθεισα εἰς ἐμέ. Οὕτω μοι παρεσχέθη εὐκαιρία δι' ἐπανειλημμένων ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν καὶ διαλέξεων νὰ διδάξω τὴν νέαν μέθοδον καὶ τὰς σχολικὰς παιδιὰς εἰς πολλοὺς δημοδιδασκάλους ἀμφοτέρων τῶν φύλων τῶν πλείστων Νομῶν τοῦ Κράτους, διὰ τῶν μαθημάτων δὲ τούτων ἤρχισε διαδομένη καὶ εἰς τὸ Δημοτικὸν σχολεῖον ἡ μέθοδος αὕτη, ἡ ὁποία συμπληρουμένη διὰ τῶν Ἐθνικῶν ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν

παιδιῶν, δύναται ἤδη νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ κυρία βᾶσις τῆς παρ' ἡμῖν σχολικῆς γυμναστικῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς βλῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τοῦ Ἑθνους. Πιερικτὸς τῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς γυμναστικῆς ὁ νόμος οὗτος ἠλάττωσε καὶ τὰ πρὸς ἐγγραφὴν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Γυμναστῶν προσόντα, ὀρθῶς περιορίσας ταῦτα εἰς μόνον τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Γυμνασίου, ἀντὶ τῆς ὑπὸ ΒΧΚΑ' Νόμου ὀριζομένης διευτοῦς Πανεπιστημιακῆς φοιτήσεως, ἵνα οὕτω διευκολύνη τὴν εἰς τὴν σχολὴν ταύτην προσέλευσιν μαθητῶν, καθόσον λόγῳ τῆς δυσαναλογίας τῶν προσόντων πρὸς τὸν παρεχόμενον μισθὸν εἰς τοὺς ἐξ αὐτῆς ἀποφοιτῶντας, ἐλάχιστοι προσήρχοντο νὰ μαθητεύουν εἰς αὐτὴν καὶ οὗτοι δὲ παρημέλουν τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς χάριν τῶν Πανεπιστημιακῶν αὐτῶν σπουδῶν, καὶ συνεπῶς ἐκινδύνευεν ἡ σχολὴ νὰ πύτῃ λειτουργεῖσα. Πρὸς τοῦτοις ἐμερίμνησε καὶ περὶ ἐξευρέσεως εἰδικῶν χρηματικῶν πόρων διὰ τὴν ἔδρυσιν σχολικῶν γυμναστηρίων, ἐπιβαλὼν ἰδιαίτερον 50λεπτον ἔνσημον εἰς τὰ ἐνδεικτικὰ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐξ οὗ ὑπελογίζετο καθαρὸν ἐτήσιον ἔσοδον ἐξ 100 ἕως 120 χιλιάδων δραχμῶν. Ἐκ τοῦ γυμναστικοῦ ὅμως τούτου ἐσόδου ὁ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1910 ψηφισθεὶς Νόμος περὶ Ἐλευθερίων ἀφῆρσε μέγα μέρος (τὸ μὲν πρῶτον ἔτος 25 τὰ ἐπόμενα δὲ 40 χιλ. δραχ.) ἐκ δὲ τοῦ ὑπολοίπου δὲν διετέθη οὔτε λεπτὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, διότι κατεβλήθη συμφώνως τῷ αὐτῷ Νόμῳ σχεδὸν ὁλόκληρον ὡς Κυβερνητικὴ χορηγία εἰς τοὺς ἑκασταχοῦ Γυμναστικοὺς Συλλόγους καὶ μάλιστα τοὺς τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Πατρῶν.

16. Ὑποτροφίαι ἐργασίας τῶν Γυμναστῶν.

Παρὰ τὸ γλίσχρον τοῦ μισθοῦ τῶν γυμναστῶν καὶ τὴν παντελῆ

Ἐλλειψιν προαγωγῆς αὐτῶν, προσετέθησαν εἰς τὰ καθήκοντά των ἀπὸ τοῦ 1899 κ. ἔ. αἱ ἐξῆς πρόσθετοι ὑπηρεσίαι :

α) Αἱ κατὰ Πέμπτην ἀπογευματιναὶ ἐκδρομαί.

β) Ὁ κατὰ Κυριακὴν ὑποχρεωτικὸς ἐκκλησιασμὸς τῶν μαθητῶν.

Οὕτω λοιπὸν δοθέντος ὅτι ἐν ἐκάστῃ Γυμνασίῳ καὶ τῷ προσηρημένῳ αὐτῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ διωρίζεται εἰς Γυμναστῆς καὶ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς τριώρου καθ' ἑβδομάδα ἐργα-
ἐργασίας ἐν ἐκάστη τάξει καὶ τῆς διατάξεως τῆς ἀπαγο-
ρευούσης τὴν σύμπτυξιν δύο τάξεων, ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐταῖς
μαθητῶν ὑπερβαίῃ τοὺς 60, ἡ δὲ ὅλη ἐργασία τῶν γυμναστῶν ἀνήρ-
χεται εἰς ὥρας 27, κατανεμομένας ὡς ἐξῆς :

Γυμνάσιον	4 τάξεις	×	3 ὥρας	=	12 ὥραι
Ἑλληνικὸν σχολεῖον	3	»	»	»	9
Ἐκκλησιασμὸς					2
Ἐκδρομὴ Πέμπτης					3
Σκοποβολὴ τοῦλάχιστον					1
					27

Ὡς ἐκ τοῦ πλῆθους δὲ τῶν ὥρῶν τούτων ἀφ' ἑνός, ἐξ ἄλλου δὲ λόγῳ τοῦ ἀκαταλλήλου τῶν λοιπῶν ὥρῶν διὰ τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς, οἱ γυμνασταί, ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, δυσκολώτατα εὕρισκον καὶ ἄλλην γυμναστικὴν ἐργασίαν, οὕτω δὲ περιωρίζοντο εἰς μόνην τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξ αὐτῶν οἱ-
τινες προσεπάθουν νὰ ἐξεύρουν πόρους τινάς, ψάλλοντες εἰς τὰς
ἐκκλησίας, ἐπαγγελλόμενοι τὸν ὄδοντοῦατρὸν ἢ ὅτι ἄλλο ἦτο δυ-
νατὸν εἰς αὐτούς.

**17. Ἡ Γυμναστική ἐν τῇ γυναικειᾷ ἐκπαιδεύσει.
Σχολή Γυμναστηρίων. Ἀρσάκειον Παρ-
θεναγωγεῖον.**

Ὡς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἐκπαιδεύσει οὕτω καὶ ἐν τοῖς Σχολείοις τῶν θηλέων ἡ γυμναστικὴ εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ εἰσυχθῆ ἀλλ' ἔβαινε ἐπίσης βραδέως, λόγῳ καὶ τῆς ἐλλείψεως εἰδικῶν διδασκαλισσῶν τῆς γυμναστικῆς καὶ τοῦ ἀκαταλλήλου τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία ἀντὶ ἀγάπης μόνον ἀποστροφὴν καὶ ἀνίαν ἐνέπνεεν εἰς τὰς ἀσκουμένας μαθητρίδας.

Ἡ γυναικειὰ ἐκπαιδεύσις ἐν τούτοις δύναται νὰ καυχηθῆ δι' προέτρεξε τῆς ἀνδρικῆς εἰς τὴν γυμναστικὴν μεταρρύθμισιν.

Πρῶτον τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Τμῆμα τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων πρακτικώτερον σκεπτόμενον ἔδρυσεν εἰδικὴν σχολὴν Γυμναστηρίων (1891) ἀναγνωρισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ἀπὸ δὲ τὸ 1902 εἰσήγαγε τὸ Σουηδικὸν γυμναστικὸν σύστημα, ἰδρῦσαν καὶ πλήρες γυμναστήριον κατὰ τὸ Σουηδικὸν πρότυπον.

Ἄλλὰ καὶ τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον, χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ τότε ἀντιπροέδρου τοῦ καθηγητοῦ Γεωργ. Μιστριώτου, πεισθέντος δι' τὸ Σουηδικὸν σύστημα εὐρίσκειται ἐγγύτερον παντὸς ἄλλου πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γυμναστικῆς, δὲν ὑπέβη εἰς πνεῦμα προσδευτικόν, ὁτι ἀπὸ τοῦ 1904 εἰσήγαγε τὸ σύστημα τοῦτο, ἰδρῦσαν ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις καταστάματι του τρεῖς πλήρεις αἰθούσας γυμναστικῆς, μεθ' ἕλων τῶν ἀναγκασιούτων γυμναστικῶν ὀργάνων καὶ ἐπαρκοῦς εἰδικοῦ γυμναστικοῦ προσωπικοῦ, καθὼς καὶ ἰδιαίτερον τμῆμα ὀρθοπεδικῆς γυμναστικῆς μετὰ τῶν εἰδικῶν ὀργάνων διὰ τὴν θεραπείαν τῶν μαθητρίων τῶν παρουσιαζουσῶν διαφόρους δυσμορφίας τοῦ κορμοῦ. Ἡ

ειδική ὁμως γυμναστική μὀρφωσις τῶν διδασκαλισῶν τῶν ἀποφαιτωσῶν ἐξακολουθεῖ ἀκόμη οὐσα ἀνεπαρκῆς καὶ ἀτελεστάτη. Ὡς αὐται καταρτίζονται γυμναστικῶς εἶνε ἀδύνατον νὰ διδάξουν τὸ μᾶθημα τοῦτο συμφῶνως πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ 1909 καὶ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς γυμναστικῆς.

Τὰ μέτρα ἐπομένως τὰ ὁποῖα λαμβάνω τὴν τιμὴν κατωτέρω νὰ προτείνω διὰ τὴν γυμναστικὴν τῶν δημοδιδασκάλων μὀρφωσιν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ διδασκαλεῖα τῶν θηλέων, ἵνα σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τούτων αἱ ἀπόφοιτοι ἀποκτήσουν ἁρμονικὴν καὶ ἐξόρροπον μὀρφωσιν καὶ τελείαν γνῶσιν τῆς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ διδασθησομένης γυμναστικῆς, τῶν παιδιῶν καὶ ὄλων τῶν τοιαύτης φύσεως παιδαγωγικῶν ψυχαγωγικῶν, αἱ ὁποῖα κατὰ τὴν σύγχρονον φυσιολογικὴν παιδαγωγίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν παράδοσιν, ἀποτελοῦν τὸ κυριώτατον στοιχεῖον καὶ τὸ ἀποτελεσματικώτατον μέσον, ὄχι μόνον τῆς σωματικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχικῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς.

18. Ὁ περὶ στρατιωτικῆς προεκπαιδεύσεως νόμος ΓΥΒ' (ὕπ' ἀριθ. 3402) τοῦ 1909.

Συγχρόνως πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ψηφισθέντα ΓΥΒ' Νόμον, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν θέλον ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξαιρητέων ὡς ἀνικάνων καὶ βοηθητικῶν κληρωτῶν, ἐξ ἄλλου δὲ νὰ ἐλαττώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὴν στρατιωτικὴν θητείαν, χωρὶς ὁμως νὰ μειώσῃ τὴν μαχητικὴν ἀξίαν τοῦ στρατεύματος, εισηγήθη καὶ ἐψήφισε τὸν Νοέμβριον τοῦ 1909 τὸν Νό-

μον ΓΥΒ'. «περί στρατιωτικῆς προεκπαιδύσεως» δυνάμει τοῦ ὁποίου :

α) Πάντες οἱ σωματικῶς ἱκανοὶ νέοι, ἀπὸ τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας των συμπληρωμένου, ὑπεχρεοῦντο ἐπὶ τρία συναπτά ἔτη νὰ ὑποστοῦν εἰδικὴν στρατιωτικὴν προεκπαίδευσιν πρὸ τῆς εἰς τὸν στρατὸν κατατάξεώς των. Ἡ προεκπαίδευσις αὕτη ἐγίνετο ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, εἰς ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ἐπὶ τέσσαράς τὸ πολὺ ὥρας ἐν συνόλῳ, συνίστατο δὲ εἰς θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἀτομικὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ στρατιώτου, συμφώνως πρὸς τοὺς ἰσχύοντας Κανονισμοὺς τοῦ Στρατοῦ.

β) Ἐκαστος τῶν οὕτω προεκπαιδευμένων νέων ὑπεχρεοῦτο νὰ συμπληρώσῃ ἐτησίως τεσσαράκοντα τοιαῦτα πλήρη μαθήματα, ἢ ἑκατὸν εἴκοσι κατὰ τὸ διῆρημα τῆς τριετίας, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐφωδιάζετο δι' εἰδικοῦ βιβλιαρίου καὶ πιστοποιητικοῦ, καταχωριζομένου καὶ εἰς τὰ στρατολογικὰ μητρώα, ἀπέκτα δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλαττώσεως τῆς διετοῦς θητείας του κατὰ τέσσαρας μῆνας. Οἱ μὴ ὑποστάντες τὴν στρατιωτικὴν προεκπαίδευσιν ὑπεχρεοῦντο εἰς δίμηνον πρόσθετον ὑπηρεσίαν, πλὴν τῆς κανονικῆς διετοῦς τοιαύτης.

γ) Παρεκτὸς τῆς προεκπαιδύσεως ταύτης ἠδύναντο οἱ προεκπαιδευόμενοι, τῇ αἰτήσει των, νὰ ὑποστῶσι καὶ εἰδικὴν σκοπευτικὴν ἐκπαίδευσιν, καταβάλλοντες ἐτησίως παράβολον ἐκ δώδεκα δραχμῶν καθὼς καὶ τὴν τιμὴν τῶν καταναλισκομένων πυρομαχικῶν, μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς εἰκοσιτέσσαρας δραχμὰς ἐτησίως. Οἱ ὑποστάντες δὲ ἀμφοτέρας ταύτας τὰς προπαιδύσεις, τὴν τε στρατιωτικὴν καὶ τὴν σκοπευτικὴν, ἀπέκτων τὸ δικαίωμα τῆς ἐλαττώσεως τῆς κανονικῆς διετοῦς θητείας κατὰ δώδεκα ὀλοκλήρους μῆνας.

δ) Ἡ χῶρα διηρεῖτο εἰς στρατιωτικὰς προεκπαιδευτικὰς πε-

ριοχάς, κατὰ δήμους, Ἐπαρχίας, Νομοὺς καὶ Μεραρχίας. Ἐκάστη πρωτεύουσα δήμου ἀπετέλει κέντρον στρατιωτικῆς προεκπαιδεύσεως. Ἡδύνατο ὁμοῦς οἱ προεκπαιδευόμενοι νέοι νὰ συγκεντρῶνται καὶ εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν Νομῶν καὶ Ἐπαρχιῶν, τῇ συναινέσει τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν.

ε) Ἐλαμβάνετο πρόνοια περὶ ἰδρύσεως εἰς ἕκαστον δῆμον σκοπευτηρίων, εἰς γήπεδα τοῦ Δημοσίου, τῶν δήμων ἢ κοινοτήτων ἢ καὶ ἰδιωτικὰ ἀκόμη, τῆς καταλήψεως πάντων τούτων θεωρουμένης ὡς δημοσίας ἀνάγκης, καὶ συντελουμένης δι' ἀπαλλοτριώσεως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ΑΧΜΒ'. Νόμου τοῦ 1888. Ἡ διαφύλαξις καὶ συντήρησις τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἀνετίθετο εἰς τὸ στρατιωτικὸν προσωπικὸν τῆς προεκπαιδεύσεως, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀστυνομικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ἢ κοινοτικῶν τοιούτων.

Ἡ σκοπευτικὴ ἐκπαίδευσις ἠδύνατο νὰ συντελῆται καὶ εἰς τὰ σκοπευτήρια τῶν σκοπευτικῶν Ἐταιρειῶν, ἐποπτευομένη πάντως ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ προσωπικοῦ τῆς προεκπαιδεύσεως.

στ) Ἡ διεύθυνσις τῆς προεκπαιδεύσεως ἀνετίθετο εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν Μεραρχιῶν κα' διετέλει ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, τὸ δὲ εἰδικὸν προσωπικὸν ἀπετελεῖτο ἐκ βαθμοφόρων τοῦ στρατεύματος, ἀποσπωμένον πρὸς τοῦτο προτάσει τοῦ οἰκείου Μεράρχου. Ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ βαθμοφόροι τοῦ Στρατοῦ ἢ τοῦ Ναυτικοῦ τῶν μαχίμων ὑπηρεσιῶν, ἐφεδρὸι ἀξιωματικοὶ τῇ αἰτήσει των ἢ ἀπόστρατοι τοιοῦτοι καθὼς καὶ γυμνασταὶ ἢ διδάσκαλοι κρινόμενοι κατάλληλοι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. Εἰς τοὺς ἐφεδρῶν, ἀποστράτους καὶ γυμναστὰς ἢ διδασκάλους, παρείχετο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἰδιαίτερα ἀμοιβή, ὀριζομένη ἐτησίως ἐν τῇ προϋπολογισμῶ τοῦ Κράτους.

Ὁ Νόμος οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐφαρμογή, ἀληθῶς ἀπλουστάτη καὶ εὐκολος, θ' ἀπέδιδεν ἀναμφισβητήτως ἄριστα ἀποτελέσματα, ὄχι μόνον διὰ τὴν κατάλληλον προπαρασκευὴν τῶν ὑπὸ τὰς σημαίας ἐτησίως προσερχομένων νέων κληρωτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σωματικὴν των βελτίωσιν, τὸν φρονηματισμόν, τὴν ἐγκαιρον ἐξοικείωσιν εἰς τάξιν καὶ πειθαρχίαν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ὑπαίθριον βίον, τὰς σωματικὰς ἀρχήσεις καὶ τὴν σκοποβολήν, τὴν ἐνσυνειδητοτέραν ἀγάπην πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ ὑπέρτατον καθήκον, δὲν ἐφηρμόσθη δυστυχῶς, ἀλλ' ἔπως αἱ πλείσται διατάξεις καὶ τῶν προγενεστέρων τούτου γυμναστικῶν νομοθετημάτων παρέμεινε χάρτης ἄγραφος. Ἀντὶ δὲ νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ κεραίαν, ἔστω καὶ ὅπου ἡ ἐφαρμογή ἦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δυνατὴ, ἀντικατεστάθη βραδύτερον δι' ἄλλων ἀτυχεστάτων νομοθετημάτων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσω ἀμέσως κατωτέρω.

19. Μετρα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὴν σκοποβολήν. — Ὁ Νόμος ΓΧΛΣΤ' περὶ τελέσεως σκοπευτικῶν Ἀγῶνων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ἐλευθέρια » (1910).

Ὀλίγον μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου ΓΥΒ' περὶ στρατιωτικῆς προεπαιδεύσεως, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τοῦ ὁποίου πρῶτατο τότε Ὑπουργὸς ἐπίσης φιλογυμναστικὸς καὶ φίλοπλος ὁ κ. Ἀνδρέας Παναγιωτόπουλος, ἀπεφάσισε νὰ ἰδρῦσῃ ἐτησίους Πανελληνίους σκοπευτικοὺς ἀγῶνας, πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπετείου τῆς Ἑθνικῆς Παλιγγενεσίας, ὀρθῶς σκεφθὲν ὅτι μόνον διὰ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ὄφειλαν αἱ νεώτεροι Ἕλληνες νὰ ἑορτάζουσι τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος καὶ ν' ἀποδίδουσι τὸν ὀφειλό-

μενον φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς γιγαντομάχους τοῦ 1821, ἐνῶ συγχρόνως θὰ ἤσκαοντο καὶ εἰς τὰ δπλα καὶ θὰ ὠφελοῦντο πολλὰ χῶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως. Πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπομένως τοῦτον εἰσηγήθη καὶ ἐψήφισε τὸν νόμον ΓΧΛΣΤ' (16 Μαρτίου 1910) διὰ τοῦ ὁποῦ ἰδρύοντο ἐτήσιοι σκοπευτικοὶ ἀγῶνες, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «τὰ Ἐλευθέρια», τελούμενοι ἐκ περιτροπῆς εἰς πάντας τοὺς Νομοὺς τοῦ Κράτους.

Εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους μετεῖχον μόνον Ἕλληνες, ἄγοντες ἡλικίαν κατ' ἀνώτατον ὄριον μέχρι 30 ἐτῶν συμπληρωμένων (ἡ διάταξις αὕτη ἐτροποποιήθη μετὰ διευρίαν διὰ τοῦ νόμου ΓΘΠ' τῆς 13 Ἰανουαρίου τοῦ 1912, ἐρισθέντων ὡς ἀνωτάτου ἔριου τῶν 40 ἐτῶν). Ὁ τόπος καὶ τὰ καθέκαστα τῆς διεξαγωγῆς των ὀρίζοντο κατ' ἔτος, τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς τελέσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Οἱ ἀγῶνες ἐτελοῦντο διὰ τοῦ ἐν χρήσει στρατιωτικοῦ τυφεκίου μετεῖχον δὲ εἰς τούτους :

α) Ὅμάδες ἐκ πέντε σκοπευτῶν ἐκάστη, ἀντιπροσωπεύουσαι δῆμους, κοινότητας, ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ἢ ἀθλητικούς καὶ σκοπευτικούς συλλόγους.

β) Ἐλευθέριοι σκοπευταί.

Εἰς τὸν πρωταθλητὴν ἀπενέμετο ἑπαθλον χρηματικὸν 10 χιλιάδων δραχμῶν, εἰς τὸν δεύτερον 2 χιλιάδων, εἰς δὲ τὸν τρίτον χιλίων. Ἐπίσης εἰς τὴν πρώτην ὀμάδα 5 χιλιάδων, εἰς τὴν δευτέραν 2 χιλιάδων καὶ εἰς τὴν τρίτην χιλίων, διανεμομένων ἐξ ἴσου μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων ταύτας σκοπευτῶν. Πλὴν τῶν χρηματικῶν τούτων βραβείων ἀπενέμοντο καὶ μετάλλια τιμητικά.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐτελέσθησαν τὸ πρῶτον εἰς Πάτρας, τὴν πρωτεύουσιν τοῦ Νομοῦ δπου τὸ πρῶτον ὑψώθη ἡ σημαία τῆς Ἐλευθερίας. Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ συγκροτηθεῖσα διὰ Β. Διατάγμα-

τος ανέλαβε τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Προηγουμένως ὅμως τὸ Ὑπουργεῖον μὲ διέταξε καὶ μετέδην ἐπιτοπίως ἵνα ἐξεύρω τὸν χῶρον καὶ μελετήσω τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τὴν σχετικὴν εἰσήγησίν μου, ἐνώπιον τῆς συγκροτηθείσης Ἐπιτροπῆς, μοὶ ἀνετέθη ἡ ὅλη προπαρασκευὴ καὶ ἐκτέλεισις τῶν ἀγῶνων οἱ ὅποιοι καὶ ἐτελέσθησαν εἰς τὸν παρὰ τὸ παλαιὸν φρούριον τοῦ Ρίου ἀνοικτὸν χῶρον, μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου καταλληλοτέρου διὰ πεδίου βολῆς πλησιέστερον πρὸς τὰς Πάτρας Δυστυχῶς, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρουσιάσθη μία βασικὴ διαφωνία μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν πλείστων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐγὼ μὲν ὑπεστήριξα σχέδιον ὀργανώσεως ἐπιτροπούσης τὴν συμμετοχὴν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων σκοπευτῶν, πρὸς τοιαύτην δὲ ὀργάνωσιν εἶχα ρυθμίση καὶ τὰς σκοπευτικὰς ἐγκαταστάσεις, μὲ χωριστὰς ἀνεξαρτήτους στοχοσειράς (cibleries) ἐπιτροπούσας τὴν ἀδιάλειπτον ἐκτέλεσιν τῆς βολῆς. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὅμως παρασυρθεῖσα ὑπὸ τῶν φίλων τῆς σκοπευτικῆς ἐπιδόσεως καὶ τοῦ ἐξαιρετικοῦ ἀτομικοῦ ἀποτελέσματος, ἀπέρριψε τὴν ὑπ' ἐμοῦ προταθεῖσαν ὀργάνωσιν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ἄλλο τί, εἰμὴ ἡ δυνατὴ εἰς τὰς ἑλληνικὰς συνθήκας προσαρμογὴ τῆς ὑπερτελείας Ἑλβετικῆς σκοπευτικῆς ὀργανώσεως, τὴν ὁποίαν εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσω ἐπιτοπίως κατὰ τὴν ἐν Ἑλβετίᾳ παραμονήν μου τῷ 1901 καὶ 1905, κατεῖχον δὲ καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκτελέσεώς της, εὐγενῶς παραχωρηθέντα μοι ὑπὸ τῶν φίλων κ.κ. συνταγματάρχου Bourquin, προέδρου τοῦ Tir fédéral Suisse κατὰ τὴν περίσθον ἐκείνην καὶ τοῦ συνταγματάρχου τοῦ Ἑλβετικοῦ ἐπιτελείου Matthey — Gentil. Ὅστω οἱ προσελθόντες περιωρίσθησαν εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι ἦσαν στρατιωτικαὶ δμάδες ἀντιπροσωπεύουσαι τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα. Πολιταὶ δὲ καὶ φίλαθλοι σκοπευταὶ ἐλάχιστοι. Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ

πρώτη εκτέλεσις τῶν Ἐλευθερίων, υπήρξε μία ἀρκετὰ ἐνθαρρυντική ἀφειτηρία μελλοντικῆς δράσεως διὰ τὴν διάδοσιν τῆς σκοποβολῆς. Δυστυχῶς ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀρχικὴν πεπληνημένην ἀρχὴν τῆς καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη 1911 καὶ 1912, ἐπανάλαβε τοὺς ἀγῶνας ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, εἰς Βόλον καὶ Τρίκκαλα, ἐμοῦ μὴ ἀναμιχθέντος πλέον εἰς κίνησιν ἢ ὅποια κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἄλλο τι εἰμὴ εἰς τὴν δημιουργίαν ὀλίγων πρωταθλητῶν τῆς διὰ πολεμικοῦ ὄπλου βολῆς καὶ οὐχὶ εἰς τὴν παρ' ὀλοκλήρω τῷ λαῷ διάδοσιν τῆς σκοπευτικῆς ἀσκήσεως, πρὸς τὴν ὅποιαν καὶ μόνην ἀπέβλεπεν ὁ Νομοθέτης, ὁ θεσπίσας ἀκριβῶς καὶ τὰ μεγάλα χρηματικὰ βραβεῖα, ἵνα καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου προσελκύσῃ τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν ἐθνικωτάτην ταύτην ἀλλὰ καὶ λίαν δαπανηρὰν προάσκησιν εἰς τὰ πολεμικά.

**20. Ἡ Γυμναστικὴ μεταρρυθμίσις εἰς τὸν στρατόν.
Ἀλλαγὴ μεθόδου σωματικῆς ἀγωγῆς. Ἐί-
σαγωγή τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος
καὶ τῶν ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων καὶ
παιδιῶν**

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1860 ἐκδηλωθεῖσα προσπάθεια τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὴν γυμναστικὴν τοῦ Στρατεύματος, περὶ τῆς ὅποιας προηγουμένως ὠμίλησα (σελ. 9—10), περιωρίσθη εἰς τὴν κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος μόνον λειτουργήσασαν σχολὴν ὑπαξιωματικῶν προγυμναστῶν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ὀδηγιῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἐπακολουθήσασαν μακρὰν χρονικὴν περίοδον, ἡ γυμναστικὴ ἐν τῷ στρατεύματι περιωρίσθη μόνον εἰς ὀλίγας ἀσκήσεις εὐκαμψίας (*exercices d'assouplissement*) αἱ ὅποια ἐδιδάσκοντο

εις τούς νεοσυλλέκτους κατά τήν βραχείαν σχετικῶς περίοδον τῆς ἀτομικῆς ἐκπαιδεύσεως, μόλις δὲ μετὰ πάροδον τριακονταετίας δλοκλήρου (1890) ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, παρακολουθοῦσα τὴν ἐξέλιξιν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατῷ, προέβη εἰς τὴν ἐκτύπωσιν δύο ἐγχειριδίων, ἑνὸς διὰ τὴν γυμναστικὴν, καὶ ἐτέρου διὰ τὴν ὀπλομαχητικὴν.*

Καὶ τὰ δύο ἐγχειρίδια ταῦτα ἦσαν πισταὶ μεταφράσεις τῶν ἰσχυόντων τότε γαλλικῶν Κανονισμῶν, γενόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ὀπλοδιδασκάλου Νικ. Πύργου. Καὶ τὸ μὲν τῆς γυμναστικῆς περιελάμβανε τὰ πέντε τότε ἐν χρῆσει ὄντα κύρια μέρη τῆς Γαλλικῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, ἧται:

- α) γυμναστικὴν εὐκαμψίας (gymnastique d'assouplissement).
- β) γυμναστικὴν ἐφηρμοσμένην (gymnastique d'application).
- γ) Νῆξιν (κολύμβησιν).
- δ) Πυγμαχίαν.
- ε) Ραβδομαχίαν (bâton) καὶ ραβδιομαχίαν (canne).

Τὸ δὲ τῆς ὀπλομαχητικῆς περιελάμβανε τὴν διδασκαλίαν τοῦ ξίφους ἀσκήσεως (fleuret) καὶ τῆς σπάθης (sabre) ἀμφοτέρας κάλλιστα διατυπωμέναις ἑλληνιστί, ὑπὸ τοῦ εἰδικωτάτου εἰς ταῦτα μεταφραστοῦ.

Καὶ τῶν ἐγχειριδίων ὁμῶς ταύτων ἡ ἐφαρμογὴ ὑπῆρξε λίαν περὶωρισμένη, εἰς πολλὰς μάλιστα φρουρὰς καὶ ἀδύνατος, διότι

* Ἐγχειρίδιον γυμναστικῆς, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Κου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 1890. Ἐγχειρίδιον ὀπλομαχητικῆς ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ Κου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 1890.

καὶ γυμναστηρίων ἐστερεῖτο παντελῶς τὸ στράτευμα καὶ εἰδικῶν γυμναστῶν, τὸ δὲ πρόγραμμα τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ αἱ ξέναὶ πρὸς τὸν κύριον προσορισμὸν τοῦ ἀσχολοῦναι, εἰς τὰς ὁποίας τότε ἦτο ὑποβελημένον, οὐδέποτε παρεχώρουν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν.

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1911 ὁμοῦ μετακληθεῖσα Γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολή, ἔλαβεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀφίξεώς της πρόνοιαν καὶ διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν στρατιωτῶν καὶ βιβλιοφύλων, θέλουσα νὰ διαδώσῃ καὶ εἰς τὸν ἰδικὸν μας στρατὸν τὴν ἐντατικὴν γυμναστικὴν κίνησιν καὶ τὰς νέας γυμναστικὰς κατευθύνσεις αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τοῦ 1902, ἐδόθησαν εἰς τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τοῦ στρατιώτου ἐν Γαλλίᾳ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον συνεκρότησε, εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ.κ. συνταγματάρχου Bordeaux ὡς προέδρου, τῶν ταγματάρχων Savary καὶ Romieu, τοῦ παλαιοῦ διακεκριμένου γυμναστικοῦ καὶ εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντος ἐν Εὐρώπῃ, τότε ἡλάρχου Γεννηματᾶ καὶ ἐμοῦ ὡς εἰσηγητοῦ, εἰς ἣν ἀνέθεσε τὴν σύνταξιν νέου κανονισμοῦ γυμναστικῆς διὰ τὸν στρατὸν, δοθέντος ὅτι ἐν τῷ μεταξῷ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ μέθοδος εἶχε ἐντελῶς ἀλλάξῃ καὶ προσανατολισθῆ, πλέον ὀριστικῶς πρὸς τὴν ἐκ Σουηδίας δοθεῖαν ἐπιστημονικὴν κατεύθυνσιν. Ὁ νέος κανονισμὸς, συνταχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀπὸ τοῦ 1909 εἰσαχθεῖσης εἰς τὰ σχολεῖα Σουηδικῆς γυμναστικῆς, ἐξετυπώθη ἐντὸς τοῦ ἔτους, ἀνετέθη δὲ εἰς ἐμὲ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ διδασκαλία του εἰς τοὺς κατωτέρους ἀξιωματικοὺς τοὺς μετακληθέντας εἰς τὸ 1ον Σύνταγμα ἐκ τῶν διαφόρων συνταγμάτων τῶν ἐπαρχιακῶν φρουρῶν, καθὼς καὶ ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἐρμηνεία αὐτοῦ διὰ σειρᾶς διαλέξεων καὶ εἰς τὰ ἀνώτερα ἀκόμη στελέχη. Πάντα ταῦτα ἐξετελέσθησαν συντόμως ἐντὸς τῆς διετίας 1911—12, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ μὲ ζῆλον ἀξιεπαινον

περηκολούθησαν τὴν διδασκαλίαν. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο θεωρῶ ὡς ἐξαιρετικῶς σημαντικόν, διότι τότε τὸ πρῶτον ἐδοκιμάσθη καὶ παρ' ἡμῖν ἡ κοινὴ συνεργασία διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν σχολείου καὶ στρατεύματος, με ἐνότητά μεθόδου καὶ συστήματος καὶ κοινήν συνταύτισιν τῶν προσπαθειῶν. Μολονότι δὲ οἱ ἐπακολουθήσαντες Βαλκανικοὶ πόλεμοι ἀνέκοψαν τὴν ὀργανωτικὴν ταύτην προεργασίαν, εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ γυμναστικὴ, ἡ σύμμετρος ἀγωνιστικὴ καὶ αἱ ὑπαίθριαι παιδιαί, εὗρον ἔκτοτε θέσιν εἰς τὴν ὅλην ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐκγύμνασιν τῶν νεοσυλλέκτων στρατιωτῶν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ μάλιστα οἱ κατώτεροι, ἰδόντες τὰ ἀποτελέσματα τῶν, ἐπέισθησαν ὀριστικῶς περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς σημασίας τὴν ὅποσαν ἡ πλήρης σωματικὴ ἀγωγὴ ἔχει διὰ τὴν στρατιωτικὴν τοῦ ἔθνους προπαρασκευῆν. Ἡ πεποίθησις τῶν δὲ αὐτῆ ἐγέννησε τὸ ἔκτοτε ἐκδηλωθὲν εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ἀγωνιστικὴν.

21. Ἡ ἐπιστράτευσις τοῦ 1912. Οἱ Γυμνασταὶ ὡς ἔφεδροι Ἀξιωματικοί.

Κατὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τοῦ 1912, φρονῶν ὅτι, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκῶν στελεχῶν, οἱ γυμνασταὶ καὶ οἱ στρατιωτόμενοι καθὼς καὶ οἱ ἔνεκα τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κρατουσῶν ἀπαλλακτικῶν διατάξεων μὴ ὑπηρετήσαντες εἰς τὸ στράτευμα, ἠδύνατο νὰ προσφέρουν ἀξίας λόγου ὑπηρεσίας, εἴτε ἀναλαμβάνοντες διοικῆσαι διμοιριῶν ἐν τῷ μαχομένῳ στρατῷ, εἴτε γυμνάζοντες τοὺς καλουμένους νεοσυλλέκτους εἰς τὰ ἔμπεδα τῶν πεζικῶν Συνταγμάτων, ὑπέβαλον ἀναφορὰν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρων τ' ἀνωτέρω ὑπεδείκνυσον τὴν

υποχρεωτικήν τῶν γυμναστῶν στράτευσιν. Τὸ Ὑπουργεῖον δὲ λαβὼν τὴν ἀναφορὰν ταύτην ὑπ' ὄψιν ἐφήφισεν εἰδικὸν Νόμον (ΔΡΝ' Ὀκτώβριος 1912) διὰ τοῦ ὁποῦ οἱ προϋπηρετήσαντες εἰς τὸ στράτευμα γυμνασταί, κατόπιν ὀλιγομήνου συμπληρωματικῆς ἐξασκήσεως ἐν τῷ ἐμπέδῳ τοῦ 1ου Πεζικοῦ Συντάγματος, ἐλάμβανον τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ. Τοῦ Νόμου τούτου ἐπωφελήθησαν οὐ μόνον οἱ προϋπηρετήσαντες γυμνασταί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι καταταχθέντες διαρκούσης τῆς ἐπιστρατεύσεως ὡς ἐθελονταί, οἷτω δὲ οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀπέκτησαν καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐφέδρου ἀξιωματικοῦ, ὑπηρετήσαντες ὡς τοιοῦτοι καθ' ἑλλην τὴν πολεμικὴν δεκαετίαν 1912—1922 καὶ ἀποκομίσαντες καὶ πείραν διὰ τὰ δύνανται ὑπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς διατάξεις τῶν στρατιωτικῶν κανονισμῶν ν' ἀναλάβουν εἰς τὸ ἐξῆς ἀσφαλῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς, πλὴν τῆς γυμναστικῆς καὶ τὴν ἑλλην στρατιωτικὴν προπαίδευσιν τῆς τε σχολικῆς καὶ τῆς ἐξωσχολικῆς νεότητος.

Περαιώσας ἤδη τὴν ἱστορικὴν τῆς καθ' ἡμᾶς γυμναστικῆς ἀνασκόπησιν, Κύριε Ὑπουργέ, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς σχολικῆς ἡμῶν ὀργανώσεως μέχρι σήμερον, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω ἐν τοῖς ἐξῆς καὶ τὰ μέτρα διὰ τῶν ὁποῶν θὰ δυνηθῆ αὕτη, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐκπληρώσῃ τελείως τὸν ὕγιεινὸν καὶ παιδαγωγικὸν τῆς σκοπὸν, ἐξ ἄλλου δὲ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς πολεμικῆς τῆς χώρας παρασκευῆς καὶ συντάξεως, καθισταμένη τὸ κυριώτατον καὶ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἑλλης ἀγωγῆς, τῆς τε σωματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς, δλοκλήρου τῆς νεότητος καὶ σὺν τῇ χρόνῳ ἀσφαλῶς καὶ ὑπὸ τὴν ὀρθὴν ταύτην ἀντίληψιν διαδιδομένη

καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, νὰ εἰσχωθῇ πραγματικῶς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἤθη καὶ ν' ἀποθῇ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τῆς Ἐθνικῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ βίου.

Διότι κατὰ τὴν γνώμην βλων ἀνεξαίρετως τῶν διανοουμένων ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν χρόνων μέχρι σήμερον, αὐτὸς εἶναι ὁ κυριώτατος σκοπὸς καὶ τὸ τέλος ὄχι μόνον τῆς γυμναστικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς παιδείας ὁλοκλήρου· τότε δὲ μόνον τὸ σχολεῖον ἀληθῶς ἐκπληροῦναι τὸν προοριζόμενον αὐτοῦ, ὅταν τὴν μορφωτικὴν του ἐπίδρασιν τὴν ἐπεκτελεῖ ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ, προάγον τὴν συνολικὴν τοῦ ἔθνους σωματικὴν καὶ ψυχικὴν υγιάν καὶ τὴν ζωτικότητα, ἐμπεδῶνον τὴν πολιτικὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν καὶ τὸν κόσμον, ἐξανθρωπίζον τὰ ἤθη, δημιουργοῦν ἐνιαίας ἔθνικας ἀντιλήψεις καὶ χαρακτήρα Ἐθνικὸν καὶ ἐν ἐνὶ λόφῳ ὅταν οὕτω καθίσταται ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον μέσον γενικῆς ἔθνικῆς προσόδου καὶ τελειοποιήσεως, ἀλλὰ καὶ στενοτάτης ἔθνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ συνταυτίσεως τῶν κοινῶν προσπαθειῶν. Τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον κατωτέρω προτεινόμενα μέτρα, Κύριε Ὑπουργέ, ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς μόνην τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν διαύτην καὶ μόνην ἀσφαλῶς συντελουμένην στρατιωτικὴν προπαίδευσιν, μέτρα ἀληθῶς ἀπλοῦστατα, εἶνε τοσούτης ἔθνικῆς σημασίας καὶ τόσον ἐπείγουσας ἀνάγκης, ὥστε δὲν λέγω ὑπερβολὴν διατείνόμενος ὅτι ἀνευ αὐτῶν δὲν εἶνε δυνατὸν οὐδὲ νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὑπαρξίν καὶ παρ' ἡμῶν σωματικῆς ἀγωγῆς. Περὶ αὐτὰ περιστράφη πάντοτε ἡ σκέψις καὶ ἡ ἐνέργεια πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἐργασθέντων ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς εἰς ὅλον τὸν ἀσκούμενον κόσμον· ἡ πενιχρότης ἑμῶς τῶν μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν διατεθέντων μέσων ἐπέφερε τὴν σημερινὴν στασιμότητα τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, τὴν ἔλλειψιν ἀγάπης πρὸς τὰς ἀσκήσεις ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν, τὴν ἀδικιορίαν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ τὴν ἀπομάχρυσιν

ἐκ τοῦ γυμναστικοῦ κλάδου τῶν πλείστων καλῶν καὶ μορφωμένων γυμναστῶν, πρὸς ἐπιδίωξιν ἐπικρατετέρων πόρων ζωῆς. Ἡδὴ ὁμοίως, ὅτε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1909 διὰ τοῦ Νόμου ΓΥΛΗ' ἐθεσπίσθη εἰδικὴ γυμναστικὴ πρόσοδος διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, ἢ ὅποια λόγῳ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Κράτους καὶ τῆς προοίσει ἐφαρμογῆς τῶν περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως διατάξεων, θ' αὐξηθῆ κατὰ μείζονα ἔτι ἀναλογίαν, φρονῶ ὅτι ἂν αὕτη διατεθῆ ἐξ ὀλοκλήρου διὰ τὰς γυμναστικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν, ἐξ ὧν ἄλλως τε καὶ εἰσπράττεται καὶ οὐχὶ πρὸς κάλυψιν δαπανῶν δι' ἀγῶνας χρησίμους μὲν καθὼς τὰ «Ἐλευθέρια» ἀλλ' ἀσχέτους πρὸς τὸ κύριον μαθητικὸν συμφέρον, ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου θὰ κατορθωθῆ νὰ πληρωθῶσιν, ἔστω καὶ προχειρῶς, αἱ ἐπιείγουσαι ἀνάγκαι τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

22. Χώρος και χρόνος διὰ τὰς σωματικὰς ἀσκή- σεις καὶ τὰς παιδικὰς τῶν μαθητῶν.

Ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων, εὐθὺς ὡς κατενοήθη ἡ σημασία τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων, διετέθησαν ἰδιαιτέροι χώροι, καταλλήλως παρασκευασμένοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Αὐτὸς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τυκτὸν δάπεδον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδίσκευον καὶ ἠκόντιζον (Ὀδυσ. Δ 627) χοροὺς λείους, ἤτοι ὀμαλοὺς καὶ καθαρισμένους χώρους, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔπαιζον τὴν σφαῖραν καὶ ἐχόρευον, καὶ ἐπαινετικῶς ἀποκαλεῖ εὐρυχώρους τὰς πόλεις τὰς ἐχούσας εὐρεῖς τοιοῦτους χοροὺς (Ὀδυσ. Δ, 63δ—Ζ, 4 κ.ά.). Ὅταν δὲ βραδύτερον δλόκληρος ἡ Ἑλλάς ἦτο γεμάτη ἀπὸ Γυμνάσια καὶ Παλαίστρας, ὁ Πλάτων ἀπῆλθει παρὰ τῆς Πολιτείας τὴν ἕδρυσιν ἰδιαιτέρων εὐρυχωρίων, ἤτοι μεγάλων καὶ εὐρέων χώρων διὰ τὰς παιδικὰς καὶ μάλιστα τὰς αὐτοφυεῖς ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας «αὐτοὶ οἱ παῖδες ἐξευρίσκουσιν εὐθὺς ὡς συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό», ἀποδίδων οὕτω τὴν προσήκουσαν σημασίαν εἰς τὴν μορφωτικὴν τῶν παιδῶν ἀποστολὴν καὶ μάλιστα εἰς τὴν δι' αὐτῶν ἐνίσχυσιν τῆς δη-

μιουργικῆς τοῦ παιδὸς δυνάμεως, ἐκ τῆς ὁποίας κυρίως ἐξαρτάται ἡ μετέπειτα πρωτοβουλία καὶ ἡ αὐτενεργεία αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ ἐθεώρουν τὰς παιδιάς ὄχι μόνον ὡς τὸ κάλλιστον εἶδος τῆς ἀπὸ τῶν πνευματικῶν πόνων ἀναπαύσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς τὴν ἀρίστην προπαιδεῖαν διὰ τὸν μετέπειτα βίον (μελέτη τῶν ὑπεροπῶν σπουδασομένων). Ὁ Ἀναξαγόρας λέγεται ὅτι «τὰς δεδομένας ἀφελὲς τιμὰς, ἠτήσατο τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἂν τελευτήσῃ τοὺς παῖδας ἀφιέναι παύειν καὶ σχολάζειν ἀπὸ τῶν μαθημάτων». Ὁ Πλούταρχος ρητῶς συνιστᾷ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς παῖδας ἀνάπαυσις τῶν συνεχῶν πόνων «διότι οἱ σπουδάζοντες ἀναθαρροῦσιν ἐγγύθεν εἰς τὴν παιδίαν ἀποβλέποντες». Ὁ Ἀριστοτέλης φρονεῖ ὅτι αἱ παιδῖαι εἶνε ἡ ἀρίστη προπαιδεῖα διὰ τὸν μετέπειτα βίον, (προοδοποιουσι πρὸς τὰς ὑπεροπῶν διατριβὰς) καὶ διὰ τοῦτο: τέλος ἀναγκαῖον τοῦ βίου καὶ αὐτῶν τῶν ἡλικιωμένων διὰ τοῦτο δὲ ἐπιμένει, ὅπως αὐταὶ παρσισάγονται μεταξὺ τῶν πνευματικῶν ἀσχολιῶν ὡς ἀντιφάρμακον (φαρμακείας χάριν) κατὰ τῆς διανοητικῆς κοπώσεως, ἂν καὶ τὴν ὄλιγην παιδεῖαν, σωματικὴν τε καὶ πνευματικὴν ἄξιον κατὰ τοιοῦτον τρόπον προσφερομένην, ὥστε καὶ αὐτὴ νὰ εἶνε «παιδιὰ τοῖς μείζουσι τῶν νέων». Ἀγαπύσσων δὲ τὴν διὰ τῶν ὕγιεινῶν τούτων παιδικῶν ἔξεων βελτίωσιν τῶν ἡθῶν, λέγει, ὅτι τὸ ἦθος ἀπὸ τοῦ ἔθους ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν καὶ ἠθικὴ καλεῖται διὰ τὸ ἐθίζεσθαι. Ὁ Γαληνὸς θεωρεῖ τὰς παιδιάς ὡς τὰς καλλίστας ἀπασῶν τῶν ἀσκήσεων, διότι δὲν γυμνάζουσι μόνον τὸ σῶμα ἀλλὰ τέρπουσι συγχρόνως καὶ τὴν ψυχὴν, ἀποκαλεῖ δὲ τοὺς συνδυάσαντας ταῦτα πρὸς τὴν ἀγωγὴν ἀληθῶς σοφοὺς ἀνδρας καὶ γνώστας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἄγγλία.

Τὰ διδάγματα ἐν τούτοις ταῦτα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς

παιδαγωγικῆς δὲν κατωρθώθη εἰσέτι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἑλληνικῇ ἐκπαιδεύσει, παρὰ τὸ διττὸν τῶν σχολικῶν ἀνδρῶν καθήκον, πρὸς τε τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν, τὸ ὁποῖον ἐπιτακτικῶς ἐπέβαλλε τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν· περιφανὴ δὲ εἰκόνα τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀρχῶν τούτων παρέχουσιν ἡμῖν ἀτυχῶς ξένοι λαοί, ἑλληνίσαντες περισσότερον ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων. Χάρις εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σχολεῖον, εἰς ὀλόκληρον τὸ Ἀγγλικὸν Κράτος, μέχρι καὶ τῆς τελευταίας ἀποικίας αὐτοῦ, τὰ ὑπαίθρια ἀγωνιστικὰ παιγνίδια θεωροῦνται ὄχι μόνον ὡς ἀπλοῦν συμπλήρωμα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὡς μέρος σπουδαιότατον οὐ μόνον τοῦ σχολικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ μετέπειτα βίου. Παρεκτός δὲ τῶν παμμεγίστων καὶ κυριολεκτικῶς ἀτελευτήτων χώρων τῶν σχολείων τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῶν μοναδικῶν καθ' ἑλὴν τὴν Εὐρώπην playgrounds, ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἤρρισεν ἢ ἐξασφάλισεν ἀναλόγων δημοσίων χώρων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐν ᾧ ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λοιδοῦ ηὔξηθη ἐν τῷ μεταξύ τῶν δύο τελευταίων ἀπογραφῶν χρονικῶ διαστήματι κατὰ 18% τὰ ἐντὸς τῆς πόλεως εὐρυχώρια ταῦτα ηὔξηθησαν κατὰ 50%. Ὡς δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ καθὼς καὶ πάντες οἱ μελετηταὶ τῶν Ἀγγλικῶν σχολικῶν ἡθῶν ὁμολογοῦσιν, ἐντὸς τῶν εὐρέων τούτων πεδίων ἐδημιουργήθη ὁ μοναδικὸς ἐκεῖνος τύπος τοῦ gentleman, ὁ ἀντίστοιχος πρὸς τὸν καλὸν κἀγαθὸν τῶν ἀρχαίων, ἐξ αὐτῶν δὲ μετεφυτεύθη καὶ βαθυτάτα ἐρριζώθη ἡ ἀγωνιστικὴ τάσις εἰς τὰ δημόσια Ἀγγλικά ἤθη, ἀναδειξασα τὸν ὑπέροχον Ἀγγλικὸν λαὸν οὐ μόνον τὸν ἀγωνιστικώτατον ἀλλὰ καὶ τὸν δραστηριώτατον τῶν λαῶν. Φυσικὴ δὲ συνέπεια τῶν ἀρετῶν τούτων ὑπῆρξεν ἢ καθ' ἔλους τοὺς ἀτελευτήτους ἀποικιακοὺς πολέμους ἐπιδειχθεῖσα ἀσύγκριτος μαχιμότης, τὸ ἐπιθετικὸν πνεῦμα, ἡ καρτερία καὶ τὸ μένος τὸ πολεμικόν, τὰ ὁποῖα συνδυασμῶ μετὰ τὸ γνω-

στὴν πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑγγλων, ἀνέδειξαν αὐτοὺς κατὰ τὸν ἤδη ἀρξάμενον παγκόσμιον πόλεμον εἰς μίαν κραταιὰν ὄχι μόνον ναυτικὴν ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν. Καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως, διότι μοναδικὰ ἀποτελέσματα ἐπιδιωκόμενα ὑπὸ τῆς ὀλης Ἑγγλικῆς ἀγωγῆς εἶνε ἡ αὐτοδημιουργία, ἡ αὐτοκυβερνησιὰ ἡ αὐθυπηρεσία καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ἰδίων πράξεων. Διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων δὲ τούτων πράγματι ἐπιτυγχάνεται ἡ πρωτοβουλία, ἡ αὐτενέργεια καὶ τὸ θάρρος τῆς εὐθύνης, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὡς ἰδιότητες συνιστῶσαι τὸ μοναδικὸν τοῦ σχολείου ἰδανικὸν τὸν βιοπαλαιστήν, γνωστοῦ ἄλλως τε ὄντος εἰς τελικὸς σκοπὸς πάσης ἀγωγῆς παρὰ τοῖς Ἑγγλοῖς καὶ τοῖς Ἀμερικανεῖς εἶνε ἡ προπαρασκευὴ τῶν παιδῶν διὰ τὸν μετέπειτα βίον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ σχολεῖον ἀπέβη ἐν Ἑγγλίᾳ ἡ μεγίστη ρυθμιστικὴ καὶ διαμορφωτικὴ τῶν ἐθνικῶν ἡθῶν καὶ ἐρίμων δυνάμεις, διαδόσαν ἀπανταχοῦ τῆς χώρας τὴν σωματικὴν ἀσκητικὴν καὶ τὴν πρὸς ταύτην συναφῆ συστηματικὴν τοῦ ὕδατος χρῆσιν καὶ συντελέσαν, ὥστε ὁ Ἑγγλος νὰ εἶνε ἀληθῶς ὁ ὑγιέστερον διαιτώμενος ἐξ ὅλων τῶν κατοικῶν τῆς γῆς. Τοῦτο δὲ συνέβη διότι οἱ Ἑγγλοι παιδαγωγικοὶ ἀνήγαγον εἰς κυριώτατον παιδευτικὸν δόγμα καὶ ἐφήρμοσαν καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἐκπαίδευσιν τὴν πρὸς τὴν κλασικὴν ῥῆσιν «νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ» ἀνάλογον τοιαύτην ἐνὸς τῶν μεγάλων Ἑγγλων ποιητῶν : «ἡ ψυχὴ συντρέχει τὸ σῶμα ἐφ' ἔσον καὶ τοῦτο βοήθει αὐτήν».

Ἑμερικὴ.

Ἐνάλογος σχολικὴ δρᾶσις, καὶ εἰς ἀκόμη μεγαλυτέραν κλίμακα, παρατηρεῖται καὶ ἐν ταῖς Ἑνωμέναις Πολιτεῖαις.

της Ἀμερικῆς, παρ' ἑλὴν τὴν καταπληκτικὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, ἐξ ἧς ἐδημιουργήθησαν προβληματικοὶ ὄροι καὶ συνθήκαι ζωῆς τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀσθενικῶν. Ὅπως δὲ μὴ ἐν Ἀγγλίᾳ οὕτω καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἐλάχιστα ἀναμένουσιν ἀπὸ τοῦ Κράτους. Τὸ ἀπεχθέστατον πολιτικὸν νόσημα, τὸ λυμαινόμενον διὼς ἡμᾶς τοῦς Ἑλληνας, τοῦ ν' ἀξιῶμεν καὶ ν' ἀπεκδεχώμεθα τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ Κράτους, εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἐκείνας χώρας εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστον, ἡ δὲ ἀτομικὴ πρωτοβουλία καὶ ὁ ἐλεύθερος συνεταιρισμὸς (association libre) εἶνε πράγματι δυνάμεις πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἐξ ἴσου σοβαραὶ ὅπως καὶ αὐτὸ τὸ Κράτος.

Ἡ ἀτομικὴ λοιπὸν καὶ ἡ ὁμαδικὴ πρωτοβουλία ὑπὲρ τῶν παιδιῶν ἐν Ἀμερικῇ, συνεκεντρώθη εἰς κολλοσιαῖον σωματεῖον, τὴν Play ground association of America, τῆς ὁποίας ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἰσχὺς ἀπέδθη τοιαύτη, ὥστε ἠνάγκασε τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κυβερνήσεις τῶν διαφόρων πολιτειῶν τῆς Συνομοσπονδίας, νὰ ἰδρῦσῃσι τοιοῦτους χώρους παιδιῶν εἰς πᾶσιν συνοικίαν. Τὸ δὲ ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ ἐκινήθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε αὐταὶ αἱ πολιτικαὶ μερίδες ἤρχισαν νὰ ἀναγράφουν εἰς τὰ ἐκλογικὰ αὐτῶν προγράμματα, τὴν ὑπόσχεσιν ἐξασφαλίσεως εὐρέων χώρων διὰ τὰς ἐν ὑπαίθρῳ ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς.

Ἄμμεσα καὶ ταχέα ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ὑπῆρξαν ἐν μόνῃ τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ α) 18 μεγάλα εὐρυχώρια ἰδρυθέντα ὑπὸ τοῦ Park Department δαπανήσαντος διὰ μόνην τὴν ἐξαγορὰν τῶν γηπέδων 1 1/2 ἑκατομμύριον λιρῶν. β) 9 παμμέγιστοι παρόχθιοι χώροι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Οὐδῶνονος ἰδρυθέντες ὑπὸ τοῦ Dock Department. γ) 8 μεγάλα εὐρυχώρια, 11 πεδία διὰ τὸ base—ball καὶ ἕν παμμέγιστον θερινὸν στρατόπεδον διὰ ὑπαίθριον καταυλισμὸν τῶν μαθητῶν, ἰδρυθέντα ὑπὸ τῆς προμνημονευθείσης Play ground Association. δ) 200 πρέτυπα εὐρυχώρια ἰδρυ-

θέντα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἡς Παιδείας, πλὴν τῶν ἀπείρων ἡλιακωτῶν τῶν μεγάλων κτιρίων καὶ οὐρανοξυστῶν, τῶν διατεθέντων πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Δευτέρα κολοσσιαία ὀργάνωσις, ἀποβλέπουσα καὶ αὐτὴ εἰς τὴν διὰ τῶν ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν ἐξασφάλισιν τῆς υγείας τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ψυχικῆς, εἶναι τὸ παγκοσμίας φήμης καὶ ἐπεκτάσεως τεράστιον ἐκεῖνο Ἀμερικανικὸν Ἰσωματεῖον, ἡ ἀληθὴς χριστιανικὴ ἀδελφότης τῶν Νέων (Young Men Christian association). Διευθυνομένη ἀπὸ ἐπιλεκτὰ μέλη τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας, ἐπιστήμονας, βιομηχάνους, κληρικούς, ἔχει ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν μικροτέραν πόλιν τῆς Ἀμερικῆς. Μὲ ἐργασίαν δὲ συντονωτάτην κατόρθωσιν νὰ ἰδρῶσιν πανταχοῦ γυμναστήρια καὶ χώρους παιδιῶν, ἰδίᾳ διὰ τὰς μεγάλας ἐργατικὰς μάζας, ἔπου πλὴν τῆς σωματικῆς μεθοδικῆς ἀσκήσεως παρέχεται εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ καὶ τὸ σχετικὸν λουτρόν, ἐντὸς δὲ τοῦ γυμναστηρίου ὑπάρχουν καὶ τέλεια ἀναγνωστήρια, ἔπου παρέχεται εὐχάριστος καὶ ἐπίσης υγιεινὴ πνευματικὴ τροφή εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην αὐτῆς. Τὸ γνωστὸν παιγνίδι ἢ σφαῖρα στὸ καλάθι (Basket—ball) εἶναι ἀγωνιστικὸν δημιουργήμα τῆς Ἀμερικανικῆς X. A. N.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀποτελοῦν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ σῶμα τῆς ὀργανώσεως, ψυχὴ δὲ αὐτῆς εἶνε τὰ ὑπέροχα ἐκεῖνα Ἀμερικανικὰ Πανεπιστήμια, οἱ φοιτηταὶ τῶν ὁποίων κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς τῶν ἀναλαμβάνουν νὰ διευθύνουν ὡς ἐβελονταὶ γυμνασταί, ἐνθουσιώδεις, γελαστοὶ καὶ πατρικοὶ, τὸν ἀγωνιστικὸν αὐτὸν βίον τῶν μικρῶν μαθητῶν. Τὰ εὐρυχώρια δὲ ταῦτα δὲν εἶνε μόνον φυτώρια ἐτοιμῶν καὶ συγκεκροτημένων μελλόντων βιοπαλαιστῶν. Δὲν πρίζουν μόνον φουτ-μπόλλ καὶ ἀμπάριζαν. Κάθε παιδικὸν τοιοῦτον ἀπόγευμα ἀρχίζει μὲ σύναξιν κατὰ ἓνα ὠριμὸν σιρατιωτικὸν

σχηματισμόν, συντεταγμένην βάδιον και χειρτισμόν τῆς Ση-
μαίας. Τὸ πολύαστρον σύμβολον τῆς Ἀμερικανικῆς Πατρίδος κυ-
ματίζει εἰς τὸν ἀέρα, οἱ δὲ μικροὶ μέλλοντες πολῖται λαμβάνουν
οὕτω καθ' ἑκάστην ἓν σιωπηλὸν και ἀπηλλαγμένον σχολαστικῆς
λογοκοπίας μάθημα πατριωτισμοῦ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ ἐν Ἀμερικῇ
κρατοῦν πνεῦμα δύναται νὰ συγκεφαλαιωθῇ εἰς τὴν ἀποφθεγματι-
κὴν φράσιν, τὴν ὁποῖαν, εἰσηγουμένου τοῦ Δρος Wood Hut-
ckinson ἐδέχθη ὡς σύνθημα ἢ Play ground Association: «καλύ-
τερα εὐρυχώρια χωρὶς σχολεῖα παρὰ σχολεῖα χωρὶς εὐρυχώρια»!
Ἔινε ἐπομένως φυσικώτατον κατόπιν τῶν ἤδη ρηθέντων, ἔτι τὰ
Ἀμερικανικὰ κοινοτικὰ Ἐκπαιδευτικὰ συμβούλια κατώρθω-
σαν νὰ ἐπιβάλλουν και φόρον εἰδικὸν ἐπὶ τῶν κατοίκων τῶν πό-
λεων, διὰ τὴν ἴδρυσιν εὐρυχωρίων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐκπαιδευ-
τικοῦ πληθυσμοῦ.

Δανία.

Ἐπειδὴ ἔμως εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ μοὶ προβληθῇ ἢ πα-
ρατήρησις, ἔτι εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καθὸ χώραν τῶν δολλαρίων,
τὰ πάντα εἶνε κατρθωτά, θὰ φέρω εὐθὺς ἀμέσως τὸ παράδειγμα
τῆς Δανίας, χώρας μικρᾶς και οὐχὶ φυσικῶς πλουσίας και ἐν τού-
τοις ἀφειδέστατα πάντοτε δαπανώσης διὰ τὴν υγείαν και τὴν σω-
ματικὴν ἀκμὴν τῶν τέκνων τῆς. Διὰ τὸ ἐντὸς τῆς Κοπεγχάγης
ὑπάρχον παλαιὸν πεδῖον τῶν ἀσκήσεων τοῦ στρατοῦ, τὸ ὁποῖον
μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν νέων τοιοῦτων, παρεχώρησε προσωρινῶς
τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὰς παιδιὰς τῶν μαθητῶν,
προσέφερον εἰς τὸν Δῆμον τῆς Κοπεγχάγης αἱ διάφοροι οἰκοδομι-
και ἐταιρεῖαι εἰκοσιπέντε ὀλόκληρα ἑκατομμύρια φράγκων χρυ-
σῶν. Ἐν τούτοις ὁ Δῆμος τῆς Κοπεγχάγης, πόλεως μὴ ὑπερβαί-

νούσης μεθ' ἑλων τῶν προαστείων τῆς καὶ τῆς μετ' αὐτῆς συνενωθείσης γειτονικῆς πόλεως Fredriksberg, τὰς 500 χιλιάδας κκοτόικων, ἤτοι ὀλίγον μεγαλύτερας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς, ἑμοῦ λαμβανομένων, ὄχι μόνον δὲν ἔσπευσε νὰ εἰσπράξῃ τὸ κολοσιαῖον αὐτὸ ποσόν, ἀλλ' ἀπέρριψε τὴν πρότασιν, ἐκήρυξε τὰ γήπεδα ταῦτα ἀναπαλλοτριώτα σχολικὰ εὐρυχώρια καὶ ἑδαπάνησεν ἐπιπροσθέτως δι' ἐγκατάστασιν γυμναστικῶν ὀργάνων καὶ παιδιῶν 2.400.000 φρ. χρ. ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Δήμου.

Εἰς τὴν τεραστίαν δὲ ταύτην δαπάνην προέβη ὁ Δήμος τῆς Κοπεγχάγης μολοντί ἐν Δανίᾳ πᾶν σχολεῖον ἔχει καὶ ἰδιαιτέραν αἰθουσαν γυμναστικῆς, τὰ πλεῖστα δὲ τούτων καὶ εὐρυτάτους σχολικοὺς περιδόλους διὰ τὰς παιδιάς, τῶν δὲ παραθαλασσίων πόλεων καὶ ἴδια σχολικὰ κολυμβητήρια, εἰς ἑλα δὲ ἀνεξαιρέτως τὰ δημοτικὰ πάρκα τῆς πόλεως ὑπάρχουν πλείσται ὄσαι ἐγκαταστάσεις παιδιῶν, διὰ τὴν παιδικὴν ἰδίως ἡλικίαν. Κατὰ τὸ τελευταῖον εἰς Δανίαν ταξείδιον μου, τὸν Αὐγούστου τοῦ 1912, μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ συμπεριδεύσω μετὰ τοῦ διακεκριμένου Δανοῦ συναδέλφου, τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς γυμναστικῆς ἐν Δανίᾳ κ. Κ. Α. Knudsen, καθ' ἑλλην τὴν γυμναστικὴν του ἐπιθεώρησιν καὶ μοῦ ἔκαμε κυριολεκτικῶς κατάπληξιν ἡ υγεία, ἡ τελεία σωματικὴ διάπλασις, ἡ πρὸς τὰς ἀσκήσεις ἀγάπη ἀλλὰ καὶ ἡ δεξιότης τῶν μαθητῶν. Οὐδέποτε μάλιστα θὰ λησμονήσω τὰ κολυμβητικὰ ἄθλα τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τῆς ἐν Jylland παραλιας πόλεως Aarhus, τὰ ὁποῖα ἀμφιδάλλω ἂν ἰδιοὶ μας μαθηταὶ ναυτικῆς σχολῆς θὰ δύνανται νὰ ἐκτελέσουν. Εἰς τὰ δημοτικὰ ἑμῶς σχολεῖα τῆς Δανίας ἡ κολύμβησις εἶναι μάθημα ὑποχρεωτικόν, καίτοι ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει ἡ κλασικὴ παράδοσις ὅτι ἀπαίδευτος εἶναι ὁ οὔτε γράμματα οὔτε νεῖν ἐπιστάμενος. Ἐνῶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας χώραν,

δπου ἡ καλύμθησις λόγῳ τοῦ κλίματος εἶναι δυνατὴ σχεδὸν καθ' ἕλον τὸ ἔτος, ὄχι μόνον δὲν διδάσκεται εἰς τοὺς νέους, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν, φεύγοντες τὴν ἄκριτη σχολικὴν προγραφὴν τους, πηγαίνουν καὶ κολυμβοῦν μόνοι των, θεωροῦνται ὡς κακοὶ καὶ διεφθαρμένοι μαθηταὶ καὶ ἀκούουν διὰ τοῦτο ἀτελευτήτους καὶ συνεχεῖς ἐξαψάλλμους, τὸσον ἀπὸ τοὺς διδασκάλους, ὅσον καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς των.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἕκαστον δημοτικὸν σχολεῖον τῆς Δανίας χρησιμεύει καὶ ὡς σχολὴ φιλογυμναστίας καὶ ὑγμειῶν ἐξεων, αἱ ὁποῖαι τάχιστα διεδόθησαν εἰς δλόκληρον τὸν Δανικὸν λαὸν καὶ εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμὸν ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη χωρίον τὸ ὅποτον νὰ μὴ ἔχει γυμναστικὸν σύλλογον. Εἰς 20 περίπου χιλιάδας ἀριθμοῦνται ἐν Δανία οἱ χωρικοὶ εἰδικοὶ προγυμνασταί, οἱ γυμνάζοντες τοὺς συγχωρίους των ἄρρενας καὶ θήλεις (15 χιλιάδες γυμναστὰι καὶ 5 χιλιάδες γυμνάστριαι) καὶ εἰς τριακοσίους (300) περίπου, οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῆς τεραστίας ταύτης γυμναστικῆς κινήσεως, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἐν Δανία ἡ αὔξησις τοῦ μέσου ὄρου τῆς ζωῆς εἰς 51 τοὺς ἑκατόν, ἤτοι ρεκόρ τὸ ὅποτον μόνον ἡ Σουηδία, ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Ἀγγλία πλησιάζουν.

Πολωνία.

Ἐπίσης ἀξιοθαύμαστον παράδειγμα παρέχει καὶ ἡ εἰσέτι ἀλύτρωτος Πολωνία καὶ οἱ μεγαλόκαρδοι ἀλλὰ καὶ φωτισμένοι ἔθνικοι δωριταί, οἱ ὁποῖοι τὰς μεγάλας καὶ συχνὰς δωρεάς των δὲν προώρισαν μόνον διὰ νοσοκομεῖα, ἰατρεῖα, ἄσυλα ἀνιάτων καὶ πᾶν εἶδος προστασίας τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς κακομοιρίας, ἀλλ' ἀντελήφθησαν ὅτι ὑπάρχει καὶ ζωὴ καὶ υγεία ἔχουσαι ἀνάγκην δημοσίας συναντιλήψεως καὶ βοήθειας ὅπως συντηρηθοῦν καὶ

κρατυνοῦν καὶ μὴ ἐκπέσουν μοιραίως εἰς ἀσθένειαν καὶ σωματικὸν αἰσχος. Οὕτω, κατανοήσαντες καὶ πεισθέντες ὅτι διὰ τῆς σωματικῆς προαγωγῆς τῆς φυλῆς κρατύνεται ἢ ἐλπίς τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας ὅταν ὁ εὖθετος χρόνος ἐπιστῇ, ἐγέμισαν κυριολεκτικῶς τὴν πατρίδα των μὲ γυμναστήρια καὶ παμμεγίστους χώρους παιδιῶν, ὅπου μαζὺ μὲ τὴν σωματικὴν ρώμην καὶ τὴν ἀκμὴν χαλκεύεται καὶ ἡ ἰδέα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὸν ξενικὸν ζυγόν. Εἰς τὸ κέντρον ἀκριβῶς τῆς πόλεως Κρακοβίας ἔδρυσεν ὁ Jordan ἀπὸ τοῦ 1888 μέγα εὐρυχώριον 270 περίπου στρεμμάτων ἐκτάσεως, ἐν τῷ πόλει, πλὴν τῶν ἐγκαταστάσεων διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς, ἐγκατέστησε καὶ ἀποδυτήρια μετὰ τελείου συστήματος λουτρῶν, δημιουργήσας οὕτω ἀληθινὸν παράδεισον τῶν παιδῶν, μεγάλων καὶ μικρῶν. Τὸ παράδειγμα τῆς Κρακοβίας τάχιστα ἐμιμήθησαν ἡ Δωδὴ, ἡ Κολομέα καὶ ἄλλαι 6 μικρότεραι πόλεις τῆς Αὐστριακῆς Πολωνίας. Εἰς τὴν Ρωσικὴν Πολωνίαν, ἕτερος μὴ μετῆς τοῦ Jordan ὁ πλούσιος βιομήχανος Rau διέθεσεν ἐν ὁλόκληρον ἑκατομμύριον φράγκων δι' εὐρυχώρια τῶν μαθητῶν βοηθούτων δὲ ὕλικῶς καὶ ἄλλων, ἔδρυσαν ἐν κεντρικὸν παρὰ τὸν δημόσιον κήπον καὶ ὀκτὼ ἄλλα εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας. Ὅμοια δὲ ἀκριβῶς ἔδρυσεν ἡ Πολωνικὴ Ἑταιρεία τῆς ὑγιεινῆς ἐν Κάλιτε, Λουμπλίν, Πλόκ, Τσέτσσοβα καὶ Βλοκλαδὸκ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Πρωσικὴν Πολωνίαν, παρ' ἑλλην τὴν ἀντίδρασιν τῶν Πρωσικῶν ἀρχῶν, εἶχον ἔδρυθῆ τοιαῦτα ἐν Πόζεν, Κοσμίν, Ὄστοδ, Πλέοζεβ καὶ Σρόντα. Τὰ γυμναστήρια δὲ αὐτὰ καὶ οἱ χώροι τῶν παιδιῶν, ὑπῆρξαν τὸ μέγα σχολεῖον πατριωτισμοῦ καὶ ἐμπεδώσεως τῆς Ἐθνικῆς συνειδήσεως, ὅπου παρ' ὅλα τὰ καταπιεστικὰ μέσα τοῦ τριπλοῦ Γερμανικοῦ, Αὐστριακοῦ καὶ Ρωσικοῦ ζυγοῦ, ἡ Πολωνικὴ νεολαία ἀνθίσταται καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀνώτερον

πολιτισμὸν τῶν Αὐστριακῶν καὶ Γερμανῶν καὶ δὲν ἀφομοιώνεται γλωσσικῶς καὶ φυλετικῶς.

Γερμανία.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Γερμανία, ἡ φιλοδοξοῦσα ν' ἀναγνωρίζεται ὡς ἡ κοιτὴ τῆς παλαιᾶς σχολικῆς γυμναστικῆς μεθόδου, ἠναγκάσθη ἀπὸ τριακονταετίας καὶ πλέον ν' ἀποτινάξῃ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὰς παλαιὰς γυμναστικὰς καὶ παιδαγωγικὰς αὐτῆς προλήψεις καὶ νὰ προσανατολισθῇ ὀριστικῶς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς συγρόνου φυσιολογικῆς παιδαγωγίας. Ἡ ἀπὸ τοῦ 1890 μάλιστα ἐπίσημως ἐγκαινισθεῖσα σχολικὴ πολιτικὴ, ἔθεσεν ὡς κύριον σκοπὸν τοῦ σχολείου τὴν δημιουργίαν ἰσχυρῶν σωματικῶς γενεῶν, ἐπικρεμάσασα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν σχολικῶν ἀνδρῶν τὴν κολοσιαίαν εὐθύνην τοῦ λόγῳ τῆς διανοητικῆς ὑπερκοπώσεως καὶ τῆς ἀκαταλόγιστου ἐπιδιώξεως τῆς γυμνῆς γνώσεως, περιορισμοῦ τῆς σωματικῆς ἀκμῆς καὶ τῆς μαχιμότητος τῶν νέων, ἤτοι αὐτῆς τῆς πολεμικῆς τοῦ ἔτους ἀκμῆς. Ἡ κραυγὴ αὕτη τοῦ κινδύνου, ἐκστομισθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Παγγερμανικῷ σχολικῷ συνεδρίῳ (Schülkonferenz) τοῦ Βερολίνου τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1890, ὁμοῦ μὲ τὰ συγγράμματα καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν γνωστῶν στρατηγῶν καὶ συγγραφέων Μόλτκε, φὸν νιέρ Γκόλτς, φὸν Μπερνάρντι, φὸν Κλάουζεβιτς, φὸν Χέζελερ, φὸν Μπλοῦμε, φὸν Μπογκουσλάβσκι κλπ. ἐπιτιθεμένων κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ σχολείου ὡς ὑπερσχολαστικοῦ, καταστρέφοντος τὴν υγείαν καὶ τὴν σωματικὴν ἀκμὴν τοῦ ἔθνους, χάριν τῆς ἀποκτήσεως τῆς γυμνῆς γνώσεως (blosses Wissen) ἢ νεκρᾶς γνώσεως (totes Wissen) ἀφύπνισεν ὄντως τοὺς σχολικοὺς ἀνδρας τῆς Γερμανίας καὶ ἤνοιξε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των νεοὺς καὶ πρακτικωτέρους παιδαγωγικοὺς ὀρίζοντας.

Πάντες μετ' ἄξιεπαίνου εἰλιγρυνείας ὠμολόγησαν, ὅτι ἡ σύγχρονος ἀγωγὴ τῆς Γερμανικῆς νεότητος πόρρω ἀπέχει τοῦ ν' ἀκολουθῆ τὸ κλασσικὸν «mens sana in corpore sano» καὶ ὅτι τὰ γερμανικὰ λαϊκὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα περιορίζονται, ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν τάξεων, μεταξὺ τῶν ἐντελῶς πνευματικῶν ἀπολαύσεων καὶ τῶν πανδοχειακῶν διατριβῶν (Wirthshaus leben).

Πρῶτοι λοιπὸν αὐτοὶ οἱ σχολικαὶ ἄνδρες ἀπεκάλεσαν τὰ σημερινὰ Γερμανικὰ σχολεῖα, λόγῳ ποσοῦ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς κινήσεως, καθησιοσχολεῖα (Sitzschülen) καὶ ἐδέχθησαν ὡς ρήτρας διὰ τὴν μελλοντικὴν ἀναδιοργάνωσιν: «ἔξω τὰ παιδιὰ! ἔξω ἡ νεότης ἀπὸ τὰ σχολικὰ τεῖχη! (heraus mit der Jungen aus den Schulmauern!). Ὡς μοναδικὸν δὲ μέσον πρὸς ἀνάπλασιν τοῦ σχολικοῦ τῶν βίου ἐδέχθησαν πάντες τὰς παιδιὰς καὶ τὰς ἐν ὑπαίθρῳ ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις, διὰ τῶν ὁποίων σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἐρρυθμιζέτο καὶ θὰ ἐτελειοποιεῖτο ὁλόκληρος ὁ ἔθνικὸς αὐτῶν βίος. Ἀπὸ τοῦ ἔτους λοιπὸν ἐκείνου, μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς τῶν Γερμανῶν μεθοδικότητος καὶ τῆς συστηματικῆς ἐργασίας κατώρθωσαν καὶ τὰς ὥρας τῆς γυμναστικῆς ν' αὐξήσωσι καὶ δύο ἀπογεύματα παιδιῶν (Schulnachmittage) νὰ κρατήσουν ἐκ τοῦ ὅλου προγράμματος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων, ἂν μὴ πάντα, νὰ προικίσουν μὲ αἰθούσας γυμναστικῆς καὶ χώρους παιδιῶν, προσέτι δὲ νὰ ἰδρῦσουν πλείστους συλλόγους διὰ τὰς παιδιὰς, τὰς ὑπαιθρίας ἀσκήσεις καὶ τὴν κολύμβησιν. Οἱ σύλλογοι δὲ οὗτοι, ὑπὸ τὴν ἐνιαίαν διεύθυνσιν μιᾶς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς διάδοσιν τῶν παιδιῶν τῶν νέων καὶ τοῦ λαοῦ (Central Ausschuss zur vörderung der Volks und jugendspiele) δι' εἰδικῶν περιοδικῶν, βιβλίων καὶ ποικίλων δημοσιευμάτων, κυρίως ὁμῶς διὰ τῆς ὀργανώσεως τοιοῦτων παιδιῶν παρὰ τῷ λαῷ, ὅστις ἐδιδάχθη ὅτι παίζει διότι τὸ θέλει ἡ πατρίς (ludus pro patria) κατώρθωσαν νὰ

διαδώσουν ἐπὶ τοσοῦτον τὰς ἀσκήσεις ταύτας, ὥστε κατὰ τοὺς τελευταίους ἀγῶνας ἐν Λονδίῳ (1908) καὶ Στοκχόλμῃ (1912) οἱ Γερμανοὶ ν' ἀναδειχθῶσιν ἐπικίνδυνοι τῶν Ἑγγλων, τῶν Σκανδιναυῶν καὶ τῶν Ἀμερικανῶν ἀντίπαλοι καὶ εἰς τὰς παιδιάς καὶ αὐτὴν τὴν κολύμβησιν. Εἰς πᾶσαν ὁμῶς τὴν κίνησιν ταύτην ἐπρωτοστάτησεν ὁ διδασκαλικὸς κόσμος, αὐτὸς προσωπικῶς μετέχων καὶ διευθύνων τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις, τὰς παιδιάς καὶ τὰς ἐκδρομάς, συμπαίζων μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ ἐφαρμόζων οὕτω τὴν μνημειώδη ἀποστροφὴν τὴν ἀναγραφομένην εἰς τὸ Ἑγγλικὸν σχολικὸν Εὐαγγέλιον, τὸ πάγκοινον ἐν Ἑγγλίᾳ σχολικὸν βιβλίον Tom Brown's Schooldays: «Ἄν ἦμιον διδάσκαλος παιδιῶν, σὰς λέγω ὅτι δὲν θὰ μ' ἐνδιέφερε διόλου ποῖος διδάσκει ἢ ποῖος ἐξετάζει τὰ μαθήματά των, φθάνει μόνον νὰ μὲ ἄφηναν νὰ τὰ συντροφεύω εἰς τὰ παιγνίδια των».

Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν προσπαθειῶν τούτων τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου, τῶν διακεκριμένων στρατιωτικῶν καὶ τῶν ἀληθῶν πατριωτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς κραταίωσιν καὶ ἐπιβολὴν τῆς πεφωτισμένης ταύτης ἐθνικῆς δράσεως, ἐπῆλθε καὶ ἡ κυβερνητικὴ μέριμνα, ὑποχρεώσασα ἅπαν ἀνεξαιρέτως τὸ διδασκαλικὸν προσωπικὸν καὶ αὐτῆς τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως, νὰ ὑποστῇ εἰδικὴν ἐξάσκησιν εἰς τὰς παιδιάς, τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὴν κολύμβησιν. Κατὰ τὴν τελευταίαν μου διαμονὴν ἐν Βερολίῳ (Αὐγούστος, Σεπτέμβριον 1912) κατεπλάγην κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, τὸν ὅποιον ἐπεδείκνυον διὰ τὰς ἀσκήσεις ταύτας οἱ παρὰ τῇ ἐθνικῇ γυμναστικῇ σχολῇ ἐν Σπανδᾶου (Landes Turnanstalt) μαθητεύοντες ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι λειτουργοὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἀσχοῦμενοι (παρ' ὅλον τὸ προκεχωρημένον τῆς ἡλικίας καὶ τὸν σωματικὸν ὄγκον ἐνίων ἐξ αὐτῶν) εἰς τὸ ὑπαιθρον, φέροντες μόνην τὴν ἐλαφροτάτην γυμναστικὴν στολὴν

(φανέλαν και πανταλόνι κοντόν), παίζοντες, γυμναζόμενοι, κολυμβῶντες, ἀριστοτεχνικῶς και ἀληθῶς κατὰ τὸ ἀρχαίον ῥητόν «τῆ παιδιᾷ τὰ πρὸς σπουδὴν ἐκμελετῶντες».

Ἡ τοιαύτη δὲ προπαιδεῖα τῶν διδασκάλων ἔφερον ὡς φυσικὸν ἐπακολούθημα τὴν τεραστίαν διάδοσιν εἰς ὅλα τὰ γερμανικὰ σχολεῖα τῶν ἀσχήσεων τούτων και εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμόν, ὥστε ὁ ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος καθηγητῆς Dr Hermann Raydt, εἰς στατιστικὴν μελέτην τῆς διαδόσεως τῆς κωπηλασίας και τῶν ναυτικῶν ἀγωνισμάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Γερμανίας, νὰ γράφῃ μὲ δικαίαν ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν, «τώρα ὅλους τοὺς μεγάλους ποταμοὺς τῆς Γερμανίας, συμπεριλαμβανομένου και τοῦ Δουνάβου, ὅλας τὰς λίμνας, τὰς θαλάσσας και τὰς ἀκτὰς διασχίζουσι σχολικαὶ λέμβοι. Ποία ἄλλη χώρα ἠμπορεῖ νὰ δεῖξῃ παρομοίαν πρόδον;».

Αὐτὰ τ' ἀποτελέσματα ἔφεραν οἱ σχολικοὶ γυμναστικοὶ και ἀγωνιστικοὶ σύλλογοι πάσης φύσεως, μὲ μόνον τὸ μαθητικὸν και τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, και μὲ μόνον τὰ σχολικὰ μέσα και χωρὶς ἀνάμειξιν μὴ σχολικῶν στοιχείων, διότι τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ κανονιστικοῦ τῆς λειτουργίας των Διατάγματος (27 Ἰανουαρίου 1898) ἀπαγορεύει αὐτὴν ῥητῶς (Die Schüler sind von den Rudervereinigungen Erwachsener grundsätzlich fern zu halten).

Ἄνάλογοι, ἂν μὴ ἐντονώτεροι ἀκόμη προσπάθειαι, παρατηροῦνται και εἰς πάντα τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη· ἡ Σουηθία παρὰ τὴν ἀπὸ αἰῶνος και πλέον (1806) μεθοδικὴν καλλιέργειαν τῆς ἐπιστημονικῆς γυμναστικῆς και τὴν τεραστίαν διάδοσιν τῶν χειμερινῶν ἀγωνιστικῶν ἀσχήσεων (Vinteridrott, Sport d'hiver) ἤτοι παγοδρομιῶν, χιονοδρομιῶν, ἐλκυστροδρομιῶν κλπ., ἐντείνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰς προσπάθειαις τῆς και δαπανᾷ ἀφειδῶς διὰ τὴν ἔδρυσιν γυμναστηρίων και εὐρέων χώρων διὰ τὰς

ὀπαιθρίους ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιάς. Εὐθὺς μετὰ τοὺς διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 1912 παρὰ τὸ Στάδιον, ἀπεφασίσθη ἡ ἔδρασις τελείου γυμναστηρίου, τοῦ ὁποίου ἡ δαπάνη προϋπολογίσθη εἰς περίπου ἑκατομμύριον λιρῶν, πέριξ δὲ τοῦ γυμναστηρίου ἐξηγόρασαν χώρους ἑκατοντάδων στρεμμάτων διὰ τὰς παιδιάς τῶν μαθητῶν.

Γαλλία.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐντὸς τοῦ ἀριστοκρατικωτάτου δάσους τῆς Βουλῶνης, ἐξεχωρήθησαν ἐπίσης ἑκατοντάδες στρεμμάτων εἰς τὸ Racing Club καὶ τὸ Stade Français. ἐντὸς τοῦ δάσους τῶν Βιγκενῶν εἶνε ἐγκατεστημένη ἀπὸ ἑκατονταετηρίδος ἡ γυμναστικὴ σχολὴ τοῦ Joinville, εἰς αὐτὸν δὲ τὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου ἐκόπησαν χιλιάδες αἰωνοβίων δένδρων καὶ ἠνοίχθησαν χώροι διὰ τὰς παιδιάς τῶν φοιτητῶν· ὁ δὲ περιώνυμος κήπος τοῦ Κεραμεικοῦ μετεβλήθη εἰς ἓνα ἀπέραντον χώρον παιδιῶν, εἰς τὸν ὁποῖον συρρέουν ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας δεκάδες σχολείων καὶ εὐρίσκου ἀέρα καὶ ἥλιον, τέρψιν καὶ ψυχαγωγίαν, κίνησιν καὶ ζωὴν.

Εἰς ἄλλην δὲ αὐτὴν τὴν πραγματικὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν ἐπρωτοστάτησαν καὶ πρωτοστατοῦν οἱ σχολικοὶ ἄνδρες καὶ οἱ σύγχρονοι Γάλλοι παιδαγωγοί, θέτοντες ὡς ἀρχήν, ὅτι «τόσον οἱ γονεῖς ὅσον καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἂν ἀληθῶς ἔχουν ὀρθὴν ἀτίληψιν τῶν καθηκόντων των ἀπέναντι τῶν παιδιῶν τὰ ὁποῖα ἀνατρέφου καὶ μορφώνου, πρέπει νὰ φροντίζου διὰ τὸ πῶς θὰ παίξου τὰ παιδιὰ ἐξ Ἰσοῦ ὅπως καὶ διὰ τὸ πῶς θὰ φάγου καὶ πῶς θὰ κοιμηθοῦν».

Εἰς εἰδικὴν μελέτην περὶ σχολικῶν εὐρυχωρίων (terrains de jeu) ὁ γνωστὸς παιδαγωγικὸς Louis Bouquier καθηγητῆς ἐν τῷ

Λυκείῳ Rollin καὶ διευθυντῆς τοῦ παιδαγωγικοῦ περιοδικοῦ «Hygiène Scolaire» γράφει ἐπὶ λέξει: «*Παιδί ποῦ δὲν παίζει, εἶνε παιδί ἀρρωστο καὶ δικαίως ἀνησυχοῦν οἱ γονεῖς, ὅταν βλέπουν τὸ παιδί των ν' ἀποφεύγῃ τοὺς συντρόφους καὶ συμπαίχτας του καὶ νὰ δεικνύῃ κάποιαν ἀδιαφορίαν διὰ τὰς δισκηδάσεις τῆς ἡλικίας του. Εἶνε ἀληθῆς εὐλογία καὶ διὰ τὸ σχολεῖον καὶ διὰ τοὺς μαθητάς, ὅταν μετὰ τὴν ὀπωσδήποτε ἔντονον διανοητικὴν ἐργασίαν ἀκολουθῆ ἡ ζωηρὰ καὶ ψυχαγωγικὴ παιδιὰ, μετὰ τὴν σπουδὴν τὸ παιγνίδι λέγων δὲ παιγνίδι, ἐννοῶ τὰ ὑπαίθρια γυμναστικά παιγνίδια καὶ μόνον αὐτά, μὲ τὴν ἀφθονον κίνησιν, τὴν ζωηρότητα, τὸ γέλοιο, τὴν χαρὰν καὶ τὴν τελείαν ἐκδήλωσιν τῆς ἀφθόνου καὶ ὑγινοῦ παιδικῆς ζωῆς. Εἰς τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο, ὅπου ὑπάρχει μεγάλος, ἐκτεταμένος καὶ καθ' ὅλα κατάλληλος χῶρος καὶ ὅπου κατὰ τὰ διαλείμματα καὶ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ζωηραὶ καὶ χαρούμεναι παιδικαὶ φωναὶ ἀπὸ ὑγιᾶ καὶ φυσιολογικῶς λειτουργοῦντα παιδικὰ πλήθη, ἀντὰ νὰ ταρασσούν τὴν ἡσυχίαν τῶν διδασκάλων, τοῦναντίον τοὺς χαροποιοῦν, ἐκεῖ ὅπου τρεξίματα καὶ κυνηγητοὶ καὶ βόλοι καὶ ἀμπάριζα καὶ παλαίματα καὶ σπρωξιῆς χαλοῦν κυριολεκτικῶς τὸν κόσμον, ἐκεῖ καὶ μόνον ἐκεῖ εἶνε κανεὶς βέβαιος, ὅτι τὸ σχολεῖον ἐκπληρῶνει τὸ ἥμισυ τῆς ἀποστολῆς του καὶ ὅτι ὁ μικρόκοσμος, ὁ ὅποτος ζῆ εἰς τὸν περίβολον ἐκείνον ἀπολαμβάνει ἐλευθέρως τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς καὶ ἐκδηλῶνει κατὰ τὸν ἰδικόν του τρόπον, ὁ ὅποτος εἶνε ἀναμφισβητήτως καὶ ὁ καλύτερος, τὴν περισσεῖαν ταύτην τῆς ζωῆς κότητός του».*

Ἡ κίνησις ὁμῶς προϋποθέτει χῶρον, αἱ δὲ παιδιὰ τῶν μαθητῶν, ἀληθεῖς μικροδαιγωνισμοὶ ταχύτητος, δεξιότητος, εὐστροφίας, ρώμης καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν σωματικῶν ἀρετῶν καὶ δεξιότητων, εἶνε μοιραίως ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθοῦν μέσα εἰς τέσσαρας τοίχους, ὅπου μόλις εἶνε δυνατὸν νὰ χωρέσουν ὄρθιαι ὅλοι οἱ μαθη-

ταί. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἢ ἐκτέλεισις οἰασδῆποτε παιδιᾶς ἀποβαίνει ἀδύνατος, καὶ τοὺς μὲν πολὺ μικροὺς μαθητὰς τάσσοντες οἱ διδάσκαλοι εἰς κύκλον, τοὺς ἐπιβάλλουν νὰ περιπατοῦν γύρω, δίκην ἀλόγων τοῦ μαγκανοπήγαδου, οἱ δὲ μεγαλύτεροι μαθηταὶ ἢ ἴστανται ἐπὶ τόπου μασσῶντες καμμίαν κουλοῦραν ἢ ἄλλο τι βρωμρώτερον προῖόν τῆς στραγαλατζίδικης χημείας, ἢ ἂν εἶνε ὅπως δῆποτε ζῶηροὶ καὶ περισσότερον προχωρημένοι εἰς τὰς μαθητικὰς ἔξεις, σπεύδουν εἰς τὰ ἀποχωρητήρια ἢ ἄλλα ἀναλόγου φύσεως καταφύγια, διὰ νὰ καπνίσουν μέσα εἰς τὴν λοιπὴν βρωμᾶν καὶ δυσωδίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ μαθηταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκανοποιήσουν τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς μυϊκῆς δράσεως τῆς πλήρους ἀναπνοῆς, τῆς νευρικῆς ἐκκενώσεως, ἢ ὅποια εἶνε νόμος φυσικὸς εἰς τὴν ἡλικίαν των, αἱ δὲ σχολικαὶ συνθήκαι τὴν ἀνακόπτουν ἐντελῶς.

Δὲν ὑπάρχει δὲ μεγαλύτερον σχολικὸν καὶ ἐθνικὸν συγχρόνως δυστύχημα ἀπὸ τὴν θλιβεράν αὐτὴν κατάστασιν. Καὶ δικαίως λέγει ὁ προμνημονευθεὶς L. Bougier ὅτι, «ἂν ὁ μαθητὴς ὁ ὅποιος δὲν παίζη εἶνε μαθητὴς σωματικῶς καὶ ἠθικῶς ἀσθενῆς, τὸ σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον οἱ μαθηταὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ παίξουν, εἶνε σχολεῖον ἀνθυγιεινόν, ἐπιβλαβὲς καὶ αὐτόχρημα καταστρεπτικὸν σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Εἶνε ἴδρυμα τὸ ὅποιον δὲν δικαιούται ν' ἀποκληθῆ σχολεῖον, εἶνε θεσμὸς παιδοκτόνος καὶ κατ' ἀκολουθείαν ἐθνοκτόνος, διότι καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀντίληψιν, ὑγιὲς καὶ ἀκμάζον ἔθνος εἶνε μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἔχει πολυἀριθμὸν, ὑγιᾶ καὶ ἀκμαίαν νεότητα (ἔστι δὲ ὑγιαίνουσα πολιτεία νεότης ὅπη ἂν ὑπάρχη καλὴ κάγαθή· Πλάτων).

Εἰς τὰς προσπαθείας τῶν Γάλλων παιδαγωγικῶν προσῆλθεν ἐγκαίρως ἀρωγὸς καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ πλειστοὶ γενναῖαι χορηγοί, τοὺς ὁποίους ὑπερηκόντισεν ὁ φιλογυμναστικώτα-

τος μαρκήσιος de Polignac διαθέσας περί τὰ 5 ἑκατομμύρια φράγκων διὰ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ περιωνύμου Collège des athètes εἰς τὴν πόλιν Reims, περί τοῦ ὁποῦ μετὰ δικαίας ὑπερφηφανεῖας μοι ὤμιλει κατὰ τὸ τελευταῖον ἐν Γαλλίᾳ ταξείδιόν μου, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1914, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου. Ἀπὸ ἡμέρας δὲ εἰς ἡμέραν γιγαντῶνεται καὶ κρατύνεται ἡ φιλογυμναστικὴ ἐν Γαλλίᾳ κίνησις, τόσον ἡ ἐπίσημος ὅσον καὶ ἡ ἰδιωτικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία αὕτη ὑπὸ ἐνιαίαν καὶ ὁμογενῆ ὀργάνωσιν καὶ μεζηλευτὴν συνταύτισιν τῶν κοινῶν προσπαθειῶν πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τελικὸν σκοπὸν, ἤτοι τὴν ἐνίσχυσιν τῆς δημοσίας ὑγείας, τῆς ῥώμης καὶ τῆς σωματικῆς ἀλκῆς τῆς φυλῆς· ἡ καθολικὴ δὲ αὕτη τῶν συγχρόνων Γάλλων πολιτικῶν καὶ παιδαγωγικῶν σταυροφορία μετ' ἀξιεπαίνου καὶ ἀξιομιμῆτου ὀρμῆς στραφεῖτα κατὰ τῆς γνωσιοπληξίας καὶ τοῦ σχολαστικισμοῦ, δύο καὶ μόνον μέσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐξέλεξε πρὸς πλήρωσιν τῶν σκοπῶν τῆς καὶ πρὸς ταῦτα κατευθύνει ἀπὸ ἐττῶν τὰς προσπαθείας τῆς, τὴν ἐξεύρεσιν χώρων διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς τῶν ἐφήβων, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ προγράμματι ἐξασφάλισιν ἐπαρκοῦς χρόνου πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Ἡ ἐντονωτάτη αὕτη προπαγάνδα τῶν σχολικῶν κυρίως ἀνδρῶν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὲρ τῆς ἐξευρέσεως χώρων διὰ τὰς παιδιὰς συντέλεσεν ὥστε τὸ ζήτημα τῶν παιδιῶν τῶν μαθητῶν ν' ἀποβῆ ἐν τῶν κυριωτάτων ἐθνικῶν ζητημάτων. Ὡς ἐκ τούτου πλὴν τῶν ἀπειραρίθμων γυμναστικῶν καὶ ἀγωνιστικῶν σωματείων ἰδρύθη τῷ 1909 καὶ εἰδικὸν Σωματεῖον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἡ Ἐνωσις ἀνοικτῶν χώρων, ἐξυγιάνσεως καὶ ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ γνωστοῦ διακεκριμένου πολιτικοῦ κ. Ντουμέρ, ἡ ὁποία ἐκ παραλλήλου μετὸν Σύνδεσμον κοινωτικῆς Ὑγιεινῆς καὶ τὸ Κοινωνικὸν Μουσεῖον, ἀνέπτυξαν κατὰ τὰ τε-

λευταία 15 ἔτη ἐξαιρετικῶς ἀποτελεσματικὴν δράσιν διὰ τὴν διάδοσιν τῶν ὑπαιθρῶν σωματικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν παιδιῶν. Τοῦ τελευταίου τούτου τὸ τμήμα ἀστικῆς καὶ ἀγροτικῆς ὑγιεινῆς, ἀπεφάσιον, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ἐνὰρ τὴν Ἰδρυσιν 13 εὐρυχωρίων, 1—4 ἑκταρίων, ἐκάστου, ἐπὶ τοῦ χώρου τῶν παλαιῶν ὀχυρωμάτων τῶν Παρισίων. Γενικῶς δὲ αἱ νῦν ἐν Γαλλίᾳ κρατοῦσαι σκέψεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀπεκρυσταλλώθησαν εἰς τὰς ἐξῆς ἀποφάσεις τοῦ τελευταίου διεθνοῦς συνεδρίου τῆς ὑγιεινῆς, εἰσηγουμένου μάλιστα τοῦ συνταγματάρχου Κονδερσέ, ἑνὸς τῶν διακεκριμένων στρατιωτικῶν φιλάθλων :

1. Τὰ εὐρυχώρια εἶναι ὄχι μόνον χρήσιμα ἀλλὰ ἐξ ἴσου ἀπαραίτητα διὰ τοὺς μαθητὰς ὅπως ὁ ἀῆρ καὶ τὸ φῶς.

2. Ἡ Ἰδρυσις τῶν εὐρυχωρίων δεόν νὰ συντελήται ἕσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον πρὸς τὰ διάφορα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, διὰ νὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐξ αὐτῶν ὠφελειῶν εἰς τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν καὶ τὴν σωματικὴν προπόνησιν τῶν μαθητῶν.

3. Μέχρις ἔτου τοιαῦτα εὐρυχώρια ἰδρυθῶσι διὰ τὰ μέλλοντα σχολεῖα, δεόν οἱ δήμοι ν' ἀσφαλίσωσι ἐντὸς τῶν δημοτικῶν κήπων καὶ τῶν πάρκων ἐλευθέρους χώρους διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰ μικρὰ παιδία (τῶν συνοικιῶν).

4. Τὰ πεδία τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων δεόν ὡσαύτως νὰ δύνανται νὰ χρησιμοποιῶνται διὰ τὰ παιγνίδια τῶν παίδων, ὑπὸ συνθήκας καθορισθησομένης ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

5. Ὅλοι οἱ δήμοι, οἱ ὅποιοι δὲν περιέλαβον εἰσέτι τὸ ζήτημα τῶν εὐρυχωρίων εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως αὐτῶν, ἔχουν ἐπιτακτικώτατον καθήκον νὰ σπεύσουν νὰ ἐπανορθώσουν τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

Εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ὑπαιθρίας ἀσκήσεως καὶ τῆς δημιουργίας φυσιολογικοῦ παιδικοῦ βίου ἀγῶνα τοῦτον, ἔχουν ἀπὸ εἰκοσαετίας

περίπου ἐν Γαλλίᾳ συσσωματωθῆ ὅλοι οἱ σχολικοὶ ἄνδρες καὶ οἱ διακεκριμένοι σύγχρονοι παιδαγωγικοὶ καὶ βιολόγοι καθὼς καὶ οἱ στρατιωτικοί, ὀρθῶς δι᾽δόντες καὶ πεισθέντες ὅτι ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀκμὴ ἢ σωματικὴ τῶν νέων εἶναι τὸ μοναδικὸν μέσον τῆς στρατιωτικῆς τῆς χώρας παρασκευῆς. Ἱστορικαὶ δὲ παρέμειναν αἱ ἀγορεύσεις τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου τῶν Παρισίων Λουδοβίκου Ντωσσέ (1908 καὶ 1909) διατυπώσαντος ὅτι «ἡ ὑγεία μιᾶς πόλεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν ἐλευθέρων τούτων χώρων, ὅπως καὶ ἡ ὑγεία τοῦ ἀτόμου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πνευμόνων του· εἶναι δὲ ἐπείγουσα κοινωνικὴ ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλισθῆ καὶ εἰς τὰς πτωχὰς καὶ ἐργατικὰς τάξεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετάβασις εἰς ἐξοχὰς εἶναι ἀδύνατος, ἢ ἐπιτοπία τοῦλάχιστον ἀνάπαυσις εἰς τὸ ὑπαιθρον».

Ἑλβετία.

Εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς παιδικῆς ζωῆς κίνησιν ταύτην δὲν ὑστέρησε κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν καὶ ἡ Ἑλβετία, καὶ μάλιστα ἀφ' ὅτου τὸ πλῆθος τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν σπουδαστῶν ἐπέβηκε τὰ Ἀγγλικά σχολικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα εἰς ὅλα τὰ Ἑλβετικὰ σχολεῖα καὶ μάλιστα τὰ συνδιδαιτητικά, ἀναγκάσαν τοὺς μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη σχολαστικίζοντας Ἑλβετοὺς διευθυντὰς σχολείων νὰ εἰσγάγουν τὰς παιδιὰς καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας καὶ ὡς μέσον ἐλκυστικὸν μαθητικῆς πελατείας καὶ ἀποτελεσματικὴν διαφήμισιν τῶν σχολείων των. Ἡ ἐμπορικὴ ἔνωσις τῆς Βέρνης περιλαμβάνει καὶ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν τῶν παιδιῶν, ἀποτελουμένην ἀπὸ ἓνα διευθυντὴν σχολείου, ἓνα καθηγητὴν, ἓνα ἰατρόν, ἓνα στρατιωτικὸν καὶ ἓνα καθηγητὴν τῆς γυμναστικῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτῃ ἀμέσως μετὰ τὴν συγκρότησιν τῆς κατῴρθωσε νὰ εὑρῆ εἰς ἡμίσειαν ἀκριβῶς ὄραν ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς πόλεως, μίαν κοι-

νοτικήν ιδιοκτησίαν, τὸ Βάλντεκ, περιλαμβάνουσάν λειμῶνας ἀπεράντους καὶ περιβαλλομένην ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ νότιον μέρος αὐτῆς ἀπὸ μεγαλοπρεπέστατα δάση. Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐξησφάλισε τὴν μόνιμον χρῆσιν-τῆς πρὸς σχολικὸν σκοπὸν καὶ ἔκαμε τὰς ἀναγκαίας διαρρυθμίσεις τοῦ χώρου καὶ τὰς ἀπαραιτήτους γυμναστικὰς ἐγκαταστάσεις, διωργάνωσε συγχρόνως καὶ εἰδικὰ μαθήματα ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν διὰ τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, ὥστε διὰ τῆς ἀμέσου καὶ προσωπικῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰς παιδικὰς νὰ κινήσῃ πρὸς μίμησιν τὰ παιδιά. Καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ ἐπομένως, ὅπως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ προαναφερθέντα κράτη καλλιεργεῖται μεθοδικῶς ἡ τάξις διὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ πειθαρχία διὰ τῆς παιδείας καὶ ἐπετεύχθη καὶ ἡ συνεργασία τῶν διδασκάλων καὶ τῶν δημοσίων ἀρχῶν διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, ὀφειλομένη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν μὲ τὸν ὁποῖον σύμπας ὁ διδασκαλικὸς κόσμος ἀπεδέχθη τὸν εὐεργετικὸν τοῦτον ἐκπαιδευτικὸν νεωτερισμόν.

Τσεχοσλοβακία

Ἄνάλογος δρᾶσις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, ἡ ὁποία ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων μεταχειρίζεται τὴν νεανικὴν ταύτην κίνησιν ὡς ἀποτελεσματικώτατον μέσον ἐθνικιστικῆς προπαγάνδας καὶ τονώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος.

Ἡ τεραστία Τσεχοσλοβακικὴ γυμναστικὴ ὀργάνωσις τῶν Sokol, περὶ τῆς ὁποίας πολλὰ θὰ εἶχον ν' ἀναφέρω, κατὰ μίαν ἀκριβεστάτην στατιστικὴν τοῦ 1913, περιλαμβάνει χιλίους ἑκατὸν ὀγδοήκοντα (ἀριθ. 1180) γυμναστικοὺς Συλλόγους, παρατάσσοντας κατὰ τὰς ἐτησίας γυμναστικὰς ἐπιδείξεις καὶ ἑορτὰς 106. 158 ἄνδρας γυμναστάς, ἄνω τῶν 18 ἐτῶν καθὼς καὶ 21. 939 γυναῖκας γυμναστρίδας ἀναλόγου ἡλικίας. Πλὴν τούτων ἔχει ἀναλάβῃ τὴν

ἐγκύμνασιν καὶ τὴν σχολικὴν μόρφωσιν 15.273 ἀπόρων παιδιῶν, ἡλικίας 14—17 ἐτῶν καὶ 46.200 κάτω τῶν 14 ἐτῶν καὶ τῶν δύο φύλων. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ σύλλογοι εἶναι συνηνωμένοι ἀνὰ 30—60 εἰς 42 περίπου ἐπαρχιακὰς ἐνώσεις (Zury), αἱ ὁποῖαι πάλιν, ἔλαι ὁμοῦ, ἀποτελοῦν τὴν τσεχικὴν ἔνωσιν τῶν γυμναστικῶν (Cesca Obec Sokolsca). Ἡ ἔνωσις αὕτη διοικεῖται ἀπὸ ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιακῶν ἐνώσεων καὶ ἀπὸ ἓν προεδρεῖον περιλαμβάνον τὰ τμήματα γυμναστικῆς, ἐκπαιδεύσεως, ἀλληλοβοηθείας, νεότητος καὶ τύπου. Αἱ ἐνώσεις τῶν Σοκὸλ εἶναι ἀκόμη πολυαριθμότεραι εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Βοημίας, τὸ περισσότερο ἐκτεθειμένον εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ ἐκγερμανισμοῦ, καὶ εἰς τὴν Μοραβίαν καὶ μάλιστα τὰς βιομηχανικὰς τῆς ἐπαρχίας Brno, Ostrawa) διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Αἱ ὀλιγώτεραι σχετικῶς, ὑπάρχουν εἰς τὴν Σλοβακίαν. Ὑπάρχουν ἐπαρχιαὶ ὅπου καὶ τὸ μικρότερον συγκρότημα φτωχοκαλυδίων, ἔχει τὴν γυμναστικὴν τοῦ ἔνωσιν. Οἱ Σοκὸλ ἔχουν μέχρι τοῦδε ἰδρύσῃ 173 οἴκους τῶν Σοκὸλ, ἰδρυθέντας μὲ ἰδικὰς τῶν δαπάνας. Οἱ μεγαλύτεροι οἴκοι εἶναι οἱ τρεῖς τῆς Πράγας, τοῦ Πίλσεν, Ζίτζκοβ, Ραχόβνικ, Κολίν, Τσέσκυ Μπρόδ, Χόριτς, Τάμπορ, καὶ Μοράβσκα Ὀστραβα.

Παρ' ἑλας τὰς τεραστίας τῆς δαπάνας, τὸ ταμεῖον τῆς τσεχικῆς γυμναστικῆς ἐνώσεως εἶχεν μέχρι τοῦ 1914 ἓν πάγιον ἀπόθεμα 150.000 φράγκων· τὰ δὲ μέλη ἀντεπροσώπευον ἑλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ τὰς πολιτικὰς μερίδας· κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1910 ὑπῆρχον 6% ἀγρόται, 29% βιομήχανοι, τεχνίται καὶ ἔμποροι, 30% ἐργάται, 14% ἐμποροῦπάλληλοι καὶ 18% δημοδιδάσκαλοι, ἰατροὶ, καθηγηταί, φοιτηταί, στρατιωτικοὶ κ.λ.π. Τὸ ὄνομα Sokol τὸ ἐδανείσθησαν ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγοῦδια τῶν Γιουγκοσλάβων, ὅπου μὲ αὐτὴν τὴν λέξιν ἢ ὅποια σημαίνει κυρίως γεράκι, ὑποδηλοῦται ἕνας νέος λεβέντης καὶ παλληκάρι. Οἱ Σοκὸλ

φέρονται μεταξύ των ως αδελφοί και εις τὰς σχέσεις των μεταξύ των δὲν λαμβάνεται ποτὲ ὑπ' ὄψιν ἡ κοινωνικὴ ἢ ὕλική θέσις. Ὅμιλοῦν πάντοτε μὲ τὸ σὺ και προσφωνοῦνται ἀδελφοί. Τὸ ἔνδυμα των ἀποτελεῖται ἀπὸ κόκκινον πουκάμισο, μαύρη ζώνη, γκριζο πανταλόνι τῆς γυμναστικῆς και τὸ σλαβικὸ καλπάκι μ' ἓνα φτερό γερακιῦ. Χαιρετῶνται μὲ τὰς λέξεις «Na zdar!» (Καλὴ τύχη) αὐτὰς δὲ μεταχειρίζονται και ὡς θρηικμβευτικὴν ἐπιφώνησιν ὅπως ἡμεῖς τὸ ζήτω, οἱ βόρειοι τὸ οὐρρά κλπ.

Ὁ κύριος σκοπὸς τῶν Σοκόλ εἶναι ν' ἀνυψώσουν σωματικῶς και ἠθικῶς τὸν λαὸν τῆς Τσεχοσλοβακίας, ν' αὐξήσουν τὴν δύναμιν, τὸ θάρρος, τὴν ψυχικὴν του εὐγένειαν, τὴν δεξιότητα του εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, τὴν κοινωνικὴν και πολεμικὴν του ἀξίαν. Δι' αὐτὸ και παρὰλλήλως πρὸς τὴν γυμναστικὴν φροντίζουν και διὰ τὴν ἠθικὴν και τὴν πνευματικὴν ἀγωγήν. Στὰ 1910 διοργάνωσαν 3076 διαλέξεις. Αἰ βιβλιοθήκαι των ἐδάνεισαν 194.000 βιβλία εἰς μέλη τῶν ἐταιρειῶν των και περιελάμβανον 44.809 τόμους τεχνικῶν συγγραμμάτων και 153.922 τόμων φιλολογικῶν και πατριωτικῶν ἔργων.

Αἱ δαπάναι των εἶναι ἐλάχισται. Οἱ διδάσκαλοι τῆς γυμναστικῆς, χάριν τοῦ πατριωτικοῦ σκοποῦ, προσέφεραν τὴν ἐργασίαν των δωρεάν. Οὔτε κέρδος οὔτε δόξα — αὐτὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ κληρονομία τὴν ὁποίαν ἀφῆκε ὁ δεύτερος ἐκ τῶν ἰδρυτῶν ὁ Jindrich Fügner και τηρεῖται μέχρι σήμερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἐνώσεις μὲ θρηικμβευτικὴν εὐλάβειαν.

Παρόμοιαι ἐνώσεις Σοκόλ, ἀκριβῶς κατὰ τὸ Τσεχικὸν πρότυπον και μὲ τὰ ἴδια ἰδεώδη, ἰδρύθησαν και εἰς ἄλλα σλαβικὰ ἔθνη, τοὺς Σλοβένους, Γιουγκοσλάβους, Βουλγάρους, Πολωνοὺς, και αὐτοὺς τοὺς Ρώσους· και εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀμερικὴν, μεταξύ τῶν Σλάβων μεταναστῶν· ἡ ἐνωσις τῶν Σοκόλ εἶναι ἡ βαθυτέρα ἐκφρα-

σις τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τῶν Σλάβων. Εἰς τὰς πυκνάς φάλαγγας τῶν ἀρρενωπῶν καὶ ρωμαλέων καὶ φρονηματισμένων νέων, ὁ τεχνικός λαὸς βλέπει τὸν μέλλοντα ἐθνικὸν στρατὸν του. Μολονότι δὲ ἡ ἔνωσις τῶν Σοκόλ δὲν εἶναι πολιτικὸν Σωματεῖον, αὐτὴ κυρίως θεμελιώνει τὴν μέλλουσαν πολιτικὴν χειραφέτησιν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν ὁλοκλήρου τοῦ τσεχικοῦ ἔθνους καὶ τῶν λοιπῶν Γιουγκοσλαβικῶν λαῶν.

Ἄν ἐπομένως τὸ Σὸν Ὑπουργεῖον δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀπομεινωσι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε κατὰ καιροὺς ἐκδοθεῖσαι γυμναστικαὶ διατάξεις νεκρὸν γράμμα, ἀλλ' ὄντως ἀποβλέπει εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν πλήρη καὶ τελείαν αὐτῶν ἐφαρμογὴν, ἐπιβάλλεται πρωτίστως καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, κύριε Ὑπουργέ, ἡ ταχίστη ἐξεύροισ χωρῶν ἐπαρκῶν διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς τῶν μαθητῶν καὶ ἡ μετατροπὴ αὐτῶν εἰς πλήρη γυμναστήρια, μὲ ὄλας τὰς ἀπάραιτῆτους διὰ τὴν παμμερῆ σωματικὴν ἀσκήσιν καὶ τὴν πλῆσιν τοῦ σώματος ἐγκαταστάσεις, εἰς τὰς ὁποῖα ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν εἰδικῶν γυμναστῶν ἢ καὶ ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν φιλογυμναστικῶν, νὰ εἴμποροῦν τὰς Κυριακάς καὶ ἑορτὰς νὰ γυμνασθοῦν, νὰ πλυθοῦν, νὰ ζήσουσιν τέλος σὰν ἄνθρωποι, ἔστω καὶ διὰ μίαν ἢ δύο ὥρας, ὄλα ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ, εἰ νεκροὶ ἐμποροῦπάλληλοι, βιοτέχνη καὶ ἐργάται, τοὺς ὁποίους ἢ ἄνευ εἰδικῆς προνοίας καθιερωθεῖσα Κυριακὴ ἀργία, κατεδίκασεν εἰς διαδίωσιν μεταξὺ καφενελοῦ καὶ ταβέρνας, διὰ νὰ περιορισθῶ μόνον εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐνδιαιτήματα, παραλείπων τὰ λοιπὰ καταγώγια, ἔπου μαζὺ μὲ τὴν σωματικὴν ὕγιαν χάνει ὁ νεκρὸς βιοπαλαιστὴς ὄχι μόνον τὰς μικράς του οικονομίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν παρθενικότητα τῆς ψυχῆς του, συμφυρόμενος καὶ συναγελαζόμενος μὲ τοὺς ἤδη τελείως διεφθαρμένους καὶ πεπωρωμένους τύπους καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξομοιούμενος ἐντελῶς πρὸς αὐτούς. Μέσα εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ἄνετον

γυμναστήριον τοῦ μέλλοντος, με τὰς τερπνάς γυμναστικάς του παι-
διάς, τὴν ποικιλίαν τῶν ἀγωνισμάτων καὶ τὸ φθηγὸν λουτρόν, θὰ ἰδῆ
ὁ νεαρὸς ἐργάτης ὅτι ὑπάρχουν τέρψεις καὶ διασκεδάσεις καλύτεραι,
ἀνθρωπινώτεραι καὶ περισσότερον εὐχάριστοι ἀπὸ τὴν χαρτοπαι-
ξίαν καὶ τὴν οἶνοποσίαν, τὴν ἐποχουμένην προστυχιάν καὶ τὴν
προκλητικότητά πρὸς τὸ σύμπαν δλόκληρον. Ἡ δὲ προσωπικότης
τοῦ γυμναστοῦ, τοῦ γεροῦ καὶ δυνατοῦ καὶ συγχρόνως μελιχίλου,
πατρικοῦ καὶ ἀγαθοῦ, θ' ἀποτελέσῃ ἀσφαλῶς πρότυπον πρὸς μίμη-
σιν εἰς ὄλους ὅσοι θὰ διέλθουν τὸ κατώφλιον τοῦ γυμναστηρίου
ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἰδανικῶν τῆς ταβέρνας, τῆς χοντρολογίας καὶ
τοῦ ψευτοπαλληκαρισμοῦ.

Ἐξ ὧν τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων γίνεται, νομίζω, ἀρκετὰ
ἀντιληπτὴ ἡ σημασία τὴν ὁποίαν εἶλα τὰ πολιτισμένα κράτη δίδουν
εἰς τὸν κατὰ φύσιν βίον τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἐφήδων εἰς τὸ ὑπαι-
θρον, τὸν ἀέρα, τὸ φῶς, τὸν ἥλιον. Αὐτὰ θεωροῦν ὡς τὸ καταλλη-
λότερον περιβάλλον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωτικῆς
καὶ ὄχι τοὺς τέσσαρας τοίχους, ἔστω καὶ ὑγιεινῶν καὶ καλοκτισμέ-
νων σχολείων, ὅπως ἄλλως τε εἶνε ἀνεξαιρέτως τὰ σχολεῖα ὧν
τῶν Ἑυρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἄν λοιπὸν εἰς τὰς χώρας αὐτάς, ἔπου
ἡ δριμύτης τοῦ κλίματος ἐπιβάλλει πολλάκις τὴν καταφυγὴν ἐντὸς
τῶν οἰκημάτων, ἐξυμνεῖται τόσον καὶ λατρεύεται τὸ ὑπαιθρον καὶ
τόσοι ἔντρονοι προσπέθεισι, κρατικαὶ καὶ ἰδιωτικαί, καταβάλλονται
καὶ καλοσσιαῖα ἀληθῶς χρηματικά ποσὰ δαπανῶνται διὰ τὴν κατὰ
φύσιν ζωὴν τῆς νεότητος, δικαίως γεννᾶται εἰς πάντα Ἑλλήνα
καὶ σχολικὸν καὶ μὴ τοιοῦτον, τὸ ἐρώτημα: τί πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ πρά-
ξωμεν εἰς χώραν ἔπου ἡ ὑπαιθρία ζωὴ ὄχι μόνον ἐνδείκνυται ἀλλ'
ἐπιβάλλεται καὶ διὰ κλιματολογικοῦς λόγους καὶ διὰ τὰς ἀθλι-
στάτας ὑγιεινάς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας τὰ παιδιά μας ζοῦν εἰς
τὰ λεγόμενα σχολικὰ ἰδρύματα; Μέχρις ἐσχάτων ἡ ἐσφαλμένη πο-

λιτική αντίληψις ἢ ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν λυμνηθεῖσα τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα, ἔκαμε τοὺς πάντας ν' ἀναμένουν τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ Κράτους, βυθισμένοι εἰς ἀληθινὴν Νιρβάναν ἀτονίας καὶ ἀνενεργησίας ψυχικῆς καὶ σωματικῆς. Τὰ διάφορα ὅμως ἀποκεντρωτικὰ νομοθετήματα τῶν τελευταίων ἐτῶν δὲν διαγράφουν μόνον σαφῶς εἰς τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας τὰ καθήκοντα καὶ τὰς υποχρεώσεις των, ἀλλὰ δίδουν καὶ πλεῖστα ὅσα δικαιώματα εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν ὁμαδικὴν, καὶ τὴν πολιτικῶς ὀργανωμένην (Δήμους, Κοινότητας, ἐνορίας, συνεταιρισμοὺς) καὶ τὴν ἐλευθέραν (συλλόγους, ἐταιρίας, ὀμίλους κλπ.) καὶ πλήρη ἐλευθερίαν ἐνεργείας διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία, ὅτι τ' ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἀνάλογος νομοθεσία ἀπέδωκεν εἰς τὰ Σκανδιναβικὰ ἴδια κράτη, ἔπου μόλις τὸ δέκατον τῶν ἐκπαιδευτικῶν δαπανῶν βαρύνει τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους, τὰ δὲ λοιπὰ συνεισφέρει ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ συγκομισθοῦν καὶ ἐδῶ, ἀρκεῖ τὸ μέχρις ἐσχάτων μονομερὲς καὶ ἀσαφὲς καὶ ἀκαθόριστον κομματικὸν ἐνδιαφέρον κατὰ τὰς συνεισφορὰς τῶν ἐν λόγῳ ἐπιτροπῶν, νὰ μετατραπῇ ὑπὸ τὴν φωτεινὴν ποδηγεσίαν τοῦ συμμετέχοντος αὐτῶν διδακτικοῦ προσωπικοῦ, εἰς τὸ ἔλλογον καὶ πραγματικὸν πολιτικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὅποιον δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι γρήγορα θὰ θέσῃ καὶ ἐδῶ τὰ θεμέλια τῆς πραγματικῆς πολιτικῆς εὐεξίας, μὲ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαραίτητου σωματικῆς καὶ ψυχικῆς εὐεξίας τῶν μελλόντων πολιτῶν.

Ἄν δὲ πρὸς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον σκοπὸν, τὸν ὅποιον ἡ κλασικὴ Ἑλληνικὴ παράδοσις εἶχε θέσει ὡς τέλος τῆς παιδείας συμπάσης, κατευθυνθῇ συντόμως καὶ μὲ πραγματικὴν συνταύτισιν τῶν κατὰ μέρος προσπαθειῶν, ἢ ἐνεργεία ὁλοκλήρου τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ὅλης τῆς σχολικῆς ἡμῶν ὀργανώσεως, τότε πράγματι τὸ σύγχρονον Ἑλληνικὸν σχολεῖον, ἀποτινάσσει τὴν κόνιν παλαιῶν

μοναστικῶν καὶ ἀσκητικῶν ἰδεωδῶν καὶ χειραγωγημένον τελειωτικῶς ἀπὸ κάθε ὑπόλειμμα σχολαστικισμοῦ καὶ λογιοτατισμοῦ. θὰ δρμητῆ ἀκράτητο, πρὸς τὸ φῶς, ἀδέσμευτον ἀπὸ πᾶσαν πρόληψιν καὶ τελείως προσανατολισμένον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὀρθῆς παιδαγωγίας. Ἡ ἐλευθέρα δὲ αὐτὴ δρᾶσις ὄλων, ἐνισχύουσα τὴν αὐτενέργειαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς στενῆς συναδελφικῆς ἀλληλεγγύης, γρήγορα θὰ γεννήσῃ τὴν πίστιν πρὸς τὰς ἰδίας δυνάμεις καὶ θὰ συντελέσῃ ὥστε ταχέως ἢ πλήρως καὶ τελεία σωματικὴ ἀγωγή ν' ἀποθῆ καὶ παρ' ἡμῖν θεομὸς ἐθνικός, συνεχίζων τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν παιδευτικὴν παράδοσιν καὶ μὴ ἀντιγράφων ἀκρίτως ξένους νόμους καὶ ξένα ἐπιτηδεύματα, διότι θὰ βασιζέται ἐπὶ τῶν αἰώνιων καὶ ἀνάλλοιπτων νόμων τῆς φυσιολογικῆς ζωῆς, τοὺς ὁποίους μόνον τὸ κατὰ φύσιν ζῆν ἀποκαλύπτει· καὶ διδάσκει.

Β'. Χρόνος ἐπαρκῆς διὰ τὴν παιδαγωγικὴν γυμναστικὴν, τὴν ἀγωνιστικὴν, τὰς παιδιὰς καὶ τὰς ἐκδρομὰς.

Ἐξ ἴσου ἐπιτακτικὴ πρὸς τὴν ἐξεύρεσιν χώρων εἶναι καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν τῷ σχολικῷ προγράμματι ἐξασφαλίσσεως χρόνου ἐπαρκοῦς διὰ τὴν πλήρη σωματικὴν τῶν μαθητῶν ἐξάσκησιν. Τὸ μέγα ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἀσκήσεων αἱ ὁποῖαι θεραπεύουν τὰς φυσιολογικὰς κινητικὰς τῶν παιδῶν ἀνάγκας, παρέχουν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν φυσιολογικὴν σωματικὴν τῶν ἀνάπτυξιν ποσότητα καὶ ποικιλίαν κινήσεων, ἐξουδετερώνουν τὴν ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ πολυώρου πνευματικῆς ἐργασίας γενικὴν καταπόνησιν καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τοῦ λοιποῦ ὀργανισμοῦ, καθὼς καὶ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς πολυώρου καθηλώσεως ἐπὶ τῶν θρανίων, ἔχει πρωτίστως ἀνάγκην χρόνου πολλοῦ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, διὰ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἀκέραιον ὄλα αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα.

Ὅπως καὶ εἰς τὸ ἱστορικὸν μέρος τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀνεφέρα, Κύριε Ὑπουργέ, ἔταν τὸ πρῶτον ἡ Γυμναστικὴ εἰσῆχθη ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδεύσει, ἡ σχετικὴ διάταξις ἀνέγραφεν ἐπὶ λέξει ὅτι ἀκριβῶς ἀνέγραψε καὶ ὁ βραδύτερον ψηφισθεὶς ΒΧΚΑ' νόμος, ὅτι αὕτη ἔδει νὰ ἐκτελεῖται τρεῖς τοὐλάχιστον ὥρας καθ' ἑβδομάδα, τοῦ νομοθέτου προϋποθέσαντος ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ, δημιουργουμένου ἐπαρκοῦς γυμναστικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἰδρυομένων τῶν ἐν ταῖς διατάξεσιν ἐκείναις ἀναγραφομένων σχολικῶν γυμναστηρίων, ὁ διὰ τὴν γυμναστικὴν χρόνος θὰ τῷξάνετο καὶ θὰ προσῆγγιζεν ἔστω καὶ τὸ κατώτατον φυσιολογικὸν ὅριον ἀληθῶς δὲ μετὰ διετίαν (1901) ἠῶξήθησαν αἱ καθ' ἑβδομάδα ὥραι εἰς πέντε διὰ τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν· ἐπειδὴ ὅμως ἐταράχθη διὰ τῆς αὐξήσεως ταύτης τὸ ἑκπαλαι ὑπάρχον προγραμματικὸν καθεστῶς, περιωρίσθησαν αὐταὶ εὐθὺς μετ' ὀλίγον ἐκ νέου εἰς τρεῖς.

Αἱ τρεῖς ὅμως αὐταὶ ὥραι, Κύριε Ὑπουργέ, εἶνε ἀπολύτως ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἐξάσκησιν. Ἄν ὄντως ἡ νῦν ἐν χρήσει καὶ παρ' ἡμῖν οὕσα ἐπιστημονικὴ σχολικὴ γυμναστικὴ μέθοδος, ἔχει σκοπὸν νὰ θεραπεύσῃ πλείστας βίας ἀνάγκας τοῦ παιδικοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ διευκολύνῃ τὴν πέψιν, νὰ καταστήσῃ τελειοτέραν τὴν ἀφροαίωσιν, νὰ ὀξυγονώσῃ ἀφθονώτερον τὸ αἷμα, νὰ ἐνισχύσῃ διὰ δραστηριωτέρας κυκλοφορίας τὸ ἐκ τῆς πολυῶρου διανοητικῆς ἐργασίας καὶ τῆς καταναγκαστικῆς ἀκίνησιος καταπεπονημένον νευρικὸν σύστημα καὶ ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ἐγκεφαλικὴν ὑπεραιμίαν, νὰ δώσῃ κατὰ τὸν Πλάτωνα τὸ προσῆκον καμπῆς καὶ ἐκτάσεως εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν καὶ μερῶν τοῦ σώματος, νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐκ τῆς πολυῶρου ἀκίνησιος ἐσωτερικὰς αἰμοστασίας καὶ τὰς δυσμόρφους στάσεις καὶ κινήσεις καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ τελειοποιήσῃ παμμερῶς τὸ σῶμα, συγχρόνως δὲ νὰ ψυχαγωγῆσῃ καὶ τέρψῃ τὸ ἀσχοῦμενον, εἶνε δυνατόν νὰ ἐπαρκέσουν δι' ἑαυτὰ αἱ τρεῖς αὐταὶ ὥραι

καθ' ἑβδομάδα αἱ ὁποῖαι, ὑποτιθεμένου ὅτι κανὲν μάθημα δὲν ματαιοῦται λόγῳ βροχῆς ἢ κακοκαιρίας ἐν γένει, καὶ ὅτι δὲν χάνεται διόλου καιρὸς πρὸς μετάδασιν τῶν μαθητῶν εἰς τόπον τῆς ἀσκήσεως, οὐδὲ πρὸς ἀπόδυσιν καὶ ἐκ νέου ἔνδυσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου, πάλιν δὲν ὑπερβαίνουν τὰς ἐξήκοντα ὥρας καθ' ἔτος, μὴ λαμβανομένου πάλιν ὑπ' ὄψιν ὅτι καθ' αὐτὰς σημαντικὸς χρόνος θὰ καταναλωθῆ εἰς συντάξεις βαδίσαις, σχηματισμοὺς καὶ ἐξελιγμοὺς, ἀκριβῶς διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐκοσμίας καὶ διὰ τὸν εἰς ταῦτα ἐθισμόν τῶν μαθητῶν; Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὀρθότατα καὶ μὲ κλασικὴν ἀπλότητα φράσεως ἀποφαίνεται τὸ ἀρχαῖον ῥητὸν «ὄπου τὸ φαγεῖν οὐδὲ τὸ γυμνάζεσθαι δὴπουθεν αἰσχροὺν»· ἐφ' ὅσον καθ' ἑκάστην τῶν αἰώνων τὸ παιδί ἀφαιλεῖ ἐπίσης καθ' ἑκάστην καὶ νὰ γυμνάζεται.

Αἱ λειτουργίαι τῆς θρέψεως, τὰς ὁποίας μόνη ἡ γυμναστικὴ δύναται νὰ ἐνισχύσῃ, δὲν εἶνε περιοδικαὶ καθ' ἑβδομάδα ἀλλὰ τούναντίον ἐκτελοῦνται συνεχῶς. Τὸ δὲ ζωηρότατον ἔνστικτον τῆς κινήσεως περὶ τοῦ ὁποίου ὁ μὲν Πλάτων λέγει ὅτι παρὰ τοῖς παισὶν εἶνε τόσον ἰσχυρόν, ὥστε οὗτοι ἡσυχίαν ἄγειν οὐ δύνανται, κινεῖσθαι δὲ ζητοῦσιν αἰεὶ καὶ φθέγγεσθαι, ὁ δὲ Γαληνὸς χαρακτηρίζει ὡς φυσικὴν ὁρμὴν ἐνδιάθετον πρὸς ὑγίειαν καὶ σωτηρίαν, τὸ ἐνστικτον λέγω τοῦτο δὲν παρουσιάζεται τρίς τῆς ἑβδομάδος ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἡ φυσιολογικὴ μάλιστα ἐλέγχουσα τὸ σύγχρονον σχολεῖον, ὡς περιορίζον τὸ σωτήριον τοῦτο ἔνστικτον σχεδὸν μέχρι τελείας αὐτοῦ ἐξαφανίσεως, ἀποκαλεῖ τὸν περιορισμὸν τοῦτον ἀπαίσιον θόραμβον τοῦ σημερινοῦ σχολείου κατὰ τῆς φυσιολογικῆς τῶν παιδῶν ἀναπτύξεως καὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν (Dr Lagrange).

Ἄλλὰ μήπως ἡ τέρψις καὶ ἡ ψυχαγωγία, τὰ μοναδικὰ αὐτὰ διεγερτικὰ τῆς παιδικῆς ζωτικότητος, τὰ δυνάμενα νὰ ἐνισχύσουν

τὸν ὀργανισμόν καὶ νὰ κανονίσουν φυσιολογικῶς τὴν θρέψιν, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ἱατρὸς τῆς οἰκογενείας ματαίως ἀγωνίζεται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο δι' οἴνων τοῦ Κολὰ καὶ τῆς Κίνας καὶ διὰ διαφορῶν ἄλλων τονωτικῶν σκευασιῶν, μήπως καὶ αὐταὶ δὲν εἶνε καθημερινὰ ἀνάγκαι, ἂν ὄχι πρὸς ἀπώτερον ὑγιεινὸν καὶ ἠθικὸν σκοπὸν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὅπως τονώσωσι τὸν παῖδα ἵνα οὗτος δυνηθῇ νὰ ὑποστῇ ἀκινδύνως τὸν σχολικὸν βίον τῆς ἐπομένης ἡμέρας; ἂν δὲ αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ παιδαγωγικοί, τῶν ὁποίων τὰ σχολικὰ οἰκήματα συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἰδικὰ μας ἀποτελοῦν τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, εὐάερα, πύμφωτα, εὐρύχωρα, μὲ περιβόλους εὐρυτάτους καὶ κήπους σχολικοὺς καὶ κητάστεγα γυμναστήρια καὶ ἐν γένει πᾶν ὅτι δι' ἡμᾶς θ' ἀποτελεῖ τὸν χρυσοῦν σχολικὸν αἰῶνα, τὰ ὀνομάζουσι μόλα ταῦτα καθησιοσχολεῖα καὶ τὸ μεταρρυθμιστικὸν τῶν σύνθημα, ὡς προεῖπον, εἶνε ε' *Ἐξω τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ σχολείου!*, τότε ποῖα μέτρα πρέπει νὰ λάβωμεν ἡμεῖς διὰ τὴν ὑγείαν τῆς Ἑλληνικῆς μαθητικῆς νεολαίας καὶ εἰς πόσον χρόνον ὀφείλομεν ν' αὐξήσωμεν τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ὑπαιθρῖαν ἄσκησιν διὰ νὰ φέρωμεν τὸν ἀπαράιτητον ἀντιπερασπισμὸν εἰς τὴν ἀνθυγιεινοτάτην πολύωρον παρχμονὴν τῶν μαθητῶν ἐντὸς τῶν γνωστῶν ἀθλιεστάτων σχολικῶν μας οἰκημάτων;

Ἀκριβῶς λοιπὸν διὰ τοὺς λόγους τούτους, τῶν ὁποίων τὴν ὀρθότητα οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ, τὸ κατώτατον ὄριον, Κύριε Ὑπουργέ, εἰς τὸ ὅποιον εὐπρόσωπος σύγχρονος σχολικὸς ὀργανισμὸς εἴμπορεῖ νὰ περιορίσῃ τὴν σχολικὴν σωματικὴν ἀγωγὴν, εἶνε ἐν ἡμέωρον καθ' ἑκάστην διὰ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα καὶ μία ὥρα καθ' ἑκάστην διὰ τὰ τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως καὶ τὰ Διδασκαλεῖα, διὰ μόνην τὴν παιδαγωγικὴν γυμναστικὴν, δύο δὲ καθ' ἑβδομάδα ἀπογεύματα, εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ σχολεῖα, παντὸς

βαθμοῦ καὶ φύλου, διὸ τὰς ὑπαιθρίας ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδικὰς κάθε ἄλλος μεγαλύτερος περιορισμὸς δὲν θὰ συντελέσῃ εἰμὴ εἰς τὴν τυπικὴν πλέον ἀναγραφὴν τῆς γυμναστικῆς εἰς τὸ πρόγραμμα διὰ τὰ περιορισθῆ μόνη ἢ λέξις γυμναστικὴ διὰ τὸ μέλλον.

Εἰς τὰν αὐξήσιν ὅμως αὐτὴν τοῦ διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν μαθητῶν διατιθειμένου χρόνου, ἴσως ἀντιτάξουν οἱ τυχόν ἀντιφρονούντες τὸ ἀδύνατον τῆς ἐξευρέσεως τοιοῦτου, δεθέντος ὅτι ἤδη τὸ πρόγραμμα εἶνε ὑπερβεβαρημένον καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἐξοικονόμησις οὔτε δευτερολέπτου ἐπὶ πλέον διὰ τὴν γυμναστικὴν. Εἰς τὴν ἐνδεχομένην ὅμως ταύτην ἀντίρρησην, ἀπαντῶν ἐκ τῶν προτέρων, Κύριε Ὑπουργέ, τολμῶ νὰ διατυπώσω τὴν γνώμην ὅτι ἐπέστη, ὁ χρόνος ὅπως ὄχι μόνον ἀνακοπῆ ἢ προϊούσα αἴτη ἐπιβάρυνσις τοῦ προγράμματος καὶ ἡ ἐπ' ἀπειρον ἐπαύξησης τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ γίνῃ γενναιοτάτη χύσις ἐκ τῶν φοιτῶν τῆς γυμνῆς γνώσεως, ὡς τοῦτο ἤρχισεν ἤδη νὰ γίνεταί εἰς ἅλα τὰ λοιπὰ πολιτισμένα ἔθνη, ἂν καὶ πολὺ ὀλιγώτερον λογισματιζόντα ἡμῶν καὶ κατὰ τὴν παιδαγωγικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν διδακτικὴν μέθοδον. Γνώσις ἡ ὅποια ἀγοράζεται μὲ θυσίαν τῆς υγείας καὶ εὐεξίας καὶ τῆς ἀρμονίας τῆς σωματικῆς, γνώσις ἡ ὅποια πληρώνεται μὲ ἄλλην τὴν τέρψιν, τὴν ψυχαγωγίαν καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἐφήβων, γνώσις ἡ ὅποια τέλος μνημοτεχνικῶς στερεοτυποῦται εἰς τὸν ἐκέφαλον τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ δοθῆ εἰς αὐτοὺς καιρὸς καὶ περίστασις ὅπως διὰ δράσεως καὶ πράξεων ἀρμοζουσῶν πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν καὶ ἀνταποκρινομένων εἰς τὴν πλήρωσιν ὀρισμένων σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀναγκῶν, ἐπίσης τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἀποβῆ συναίσθημα ψυχικόν, πᾶν οὗσα μέσον μορφωτικόν, κανὲν δὲ παιδαγωγικόν σύστημα δὲν ἀναγράφει ὡς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς τὴν συστηματικὴν

κυριολεκτικῶς σωματικῆν ἐξασθένειν, διὰ νὰ μὴ εἶπω καταστροφὴν, τῆς μαθητικῆς νεολαίας, ὅπως δυστυχῶς συμβαίνει παρ' ἡμῖν.

23. Μόρφωσις τοῦ εἰδικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Ἀναδιοργάνωσις τῆς Σχολῆς τῶν Γυμναστίων.

Ἐπίσης ἐπιείγουσα ἀνάγκη εἶνε καὶ ἡ ἄμεσος ἀναδιοργάνωσις τῆς σχολῆς τῶν γυμναστίων, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ εἰς αὐτῆς μόνιμος εἰδικὸν διδακτικὸν προσωπικὸν διὰ τὴν γυμναστικὴν, τὰς παιδιὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἀσκήσεις, ἀλλὰ προσωπικοῦ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένου, τελείως ἡσκημένου σωματικῶς καὶ κατέχοντος πάντα ἀνεξικρέτως τὰ στοιχεῖα τῆς γενικῆς παιδαγωγικῆς μόνιμῶς, τῆς ἀπικραιτήτου σήμερον εἰς πάντα λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ σήμερον ὑφισταμένη σχολὴ παρουσιάζει πλείστας θύλας ἑλλείψεως, κυριώταται τῶν ὁποίων εἰσὶν αἱ ἑξῆς:

Α'. Ἡ ἑλλείψις καταλλήλου γυμναστικοῦ ἰδρύματος, περιλαμβάνοντος πλήρη ὑπὸ θῆριον γυμναστήριον καὶ χώρον ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς, καθὼς καὶ πλήρη αἶθουσαν γυμναστικῆς, διὰ νὰ μὴ διακόπτονται αἱ ἀσκήσεις λόγῳ ὑπερβολικοῦ ψύχους ἢ καύσωνος, προσέτι δὲ αἰθούσας παραδόσεων τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων, ἐγκατάστασιν λουτρῶν, παρασκευάσματα καὶ ὄργανα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνατομικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας, σωματομετρικὰ καὶ ὀρθοπεδικὰ μηχανήματα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας τῶν κινήσεων, καθὼς καὶ τὴν παρακολούθησιν τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδός, καὶ τέλος πᾶν ὅ,τι ἐνδείκνυται διὰ τὴν κανονικὴν ἐνὸς τοιούτου ἰδρύματος λειτουργίαν.

Β'. Ἡ ἀνεπαρκὴς τῶν μαθητῶν φοίτησις (ἔξο μόνον σχολικὰ

ἔτη) καὶ ἡ ἐπίσης ἀνεπαρκὴς ἡμερησία ἐργασία (τρεῖς μόνον ὥραι ἐργασίας καθ' ἑκάστην). Ἄν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ πρωτογενὲς τοῦ ἰδρύματος καὶ ἡ σωματικὴ κατάστασις τῶν εἰσερχομένων μαθητῶν, πάντων σχεδὸν ἐσπερημένων ἐπαρκοῦς σχολικῆς σωματικῆς προπαρασκευῆς, ἢ εἰς αὐτοὺς ἐν τῇ σχολῇ παρεχομένη ἐξάσκησις δὲν ἐπαρκεῖ, κατὰ τὴν ἐμὴν τοῦλάχιστον γνώμην, ἵνα ἀποκτήσωσιν οὐδ' αὐτὴν τὴν διὰ τὸ γυμναστικὸν ἐπάγγελμα ἀπαιτουμένην σωματικὴν εὐεξίαν, οὐδὲ νὰ ἐκμάθωσιν ὀρθῶς τὰς ἀπλουστάτας ἐλευθέρας ἀσκήσεις τῆς παιδαγωγικῆς γυμναστικῆς. Οὕτω δὲ οἱ ἐξ αὐτῆς ἀποφοιτῶντες γυμνασταί, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὄχι μόνον στεροῦνται παντελῶς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐφαρμόσωσιν οὐδὲ μίαν στοιχειώδη ἡμερησίαν γύμνασιν, ἀλλὰ δὲν δύνανται οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐκτελέσωσιν τὰς διαφόρους ἀσκήσεις τοῦ συστήματος, οὐδὲ παρουσιάσωσιν τοῦλάχιστον σῶμα εὐεκτικόν, ῥωμαλέον καὶ εὐστροφον καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς κατ' οὐδὲν διαφέρουν τῶν λοιπῶν ἀνασχῆτων καὶ ἀγόντων ἐδρατον βίον ἀνθρώπων.

Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς δὲν ἐγυμνάσθησαν οἱ ἴδιοι δὲν ἀγαποῦν καὶ τὴν γυμναστικὴν, ἐκτελοῦν τὸ ἔργον τῶν ὡς ἀγαρεῖαν καὶ μὴ ἔχοντες αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐνδιαφέρον, δὲν δύνανται νὰ κινήσωσιν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν αὐτῶν. Αὐτὸς δὲ εἶνε πρωτίστως ὁ λόγος τῆς στασιμότητος τῆς γυμναστικῆς, διότι μὲ ἀγυμνάστους γυμναστὰς ἢ γυμναστικὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαδοθῆ.

Γ'. Ἐπίσης ἀνεπάρκεια τοῦ προγράμματος, ἰδίᾳ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεωρητικὴν τῶν μελλόντων γυμναστῶν μόρφωσιν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀνεπάρκεια καὶ τοῦ ἐν τῇ σχολῇ προσωπικοῦ.

Τὸ γυμναστήριον ἐν τῷ ὅποιῳ εἶνε σήμερον ἐγκατεστημένη ἡ σχολὴ τῶν γυμναστῶν ἰδρύθη πρὸ τεσσαρακονταετίας ἀκριβῶς.

ἔκτοτε δὲ οὐδεμίαν ὑπέστη μείασκευὴν ἢ συμπλήρωσιν, πλὴν τῆς κατὰ καιροὺς ἀνανεώσεως τῶν γυμναστικῶν ὀργάνων, ἕταν ταῦτα ἐκ τῆς μακρᾶς χρήσεως κατεστρέφοντο.

Τὸ γήπεδον ἀνήκον ἀρχῆθεν μεθ' ἑλθῆς τῆς ὀπισθεν καὶ πέριξ ἐκτάσεως εἰς τὸ Δημόσιον καὶ εἰς τὴν Ζάππειον ἐπιτροπὴν εἶνε τετράγωνον 65 περίπου μέτρων πλευρᾶς, ἐντὸς δ' αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ὑπόστεγον διχοστάσεων 24×8 , κατὰ μὲν τὴν μίαν πλευρὰν ἐντελῶς ἀνοικτὸν κατὰ δὲ τὰς δύο ἑτέρας συνεχόμενον μετὰ μικρῶν ἰσογείων δωματίων, ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς γραφεῖον τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς, ἀποδυτήρια τῶν μαθητῶν καὶ κατοικίαι τοῦ ἐπιστάτου. Ἐν τῷ ὑποστέγῳ τούτῳ ὑπάρχει καὶ ἐγκατάστασις γυμναστικῶν ὀργάνων τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος. Τὸ ἔλκον δὲ γυμναστήριον ἐν τῷ ὀπίῳ, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, ἔτι πλὴν τῆς Σχολῆς τῶν γυμναστῶν γυμνάζονται καὶ τέσσαρα συνήθως δημόσια σχολεῖα τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως, δὲν ἐπαρκεῖ οὐδὲ διὰ μίαν τάξιν ἐκ 50 — 60 μαθητῶν.

Ἐπάρχει ἐπομένως ἀπόλυτος ἀνάγκη, Κύριε Ὑπουργέ, ν' αὐξηθῆ ὁ χῶρος τοῦ γυμναστηρίου τούτου, προστιθεμένων ἐκατέρωθεν τοῦλάχιστον 8 — 10 μέτρων ἐξ ἐκάστης πλευρᾶς καὶ ἐπεκτεινομένης τῆς πρὸς τὸ ὑπόστεγον πλευρᾶς αὐτοῦ ἐπίσης κατὰ 8 — 10 μέτρα. Σήμερον μάλιστα ὁπότε τὸ μὲν Νεκροταφεῖον τῶν Διαμικτυρομένων μεταφέρθη ἐκεῖθεν, τὸ δὲ πρὸς τὴν ἑτέραν πλευρὰν οἰκόπεδον Χατζηδημητρίου ἠγοράσθη παρὰ τῆς Ζαππείου Ἐπιτροπῆς, ἢ ἐπέκτασις εἶνε εὐκολωτάτη, ἀρκεῖ ἢ Ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ συναίνεσθαι εἰς τοῦτο. Δὲν νομίζω δὲ ἔτι θὰ παρουσιάσῃ ἀντικρήσεις, δεδομένου ὄντος, ἔτι ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἐδαγγέλη Ζάππα εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ διατηρῆ τὸ γυμναστήριον (Στάδιον ἀποκαλούμενον ἐν τῇ διαθήκῃ) καὶ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν ἐξ ἄλλου ὅτι τὸ γυμναστήριον, ἕταν τὸ ὑπόστεγον τοῦ ἰνδικατα-

σταθῆ δι' ἑνὸς καλαισθητοτέρου κτιρίου, θὰ ἐξωρασθῆ ἀκόμη περισσότερο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου τοῦ Ζαππείου.

Πρὸς τούτοις θέον νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει, Κύριε Ὑπουργέ, ὅτι αὐτοὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τοῦ 1906 κατέδειξαν, ὅτι παρὰ τὸ Στάδιον εἶνε ἀπαράιτητος ἡ ὑπαρξίς χώρου εὐρυτάτου διὰ τὴν πρό τῆς ἐνάρξεως τῶν ἀγώνων συγκέντρωσιν τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τὴν θριαμβευτικὴν ἀπάντων συγχρόνως εἰσόδον εἰς αὐτὸ καὶ τὴν παρέλασιν. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν συμμετασχόντων εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1906 ἔφθασε τοὺς χιλίους, ὑπερδιπλασιασθεὶς κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Λονδίνου τοῦ 1908 καὶ τετραπλασιασθεὶς περίπου κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Στοκχόλμης τοῦ 1912. Παρεκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχει ἀνάγκη ὅπως πλησίον τοῦ Σταδίου ὑπάρχη μέγα ἀσκητήριον διὰ τοὺς ἀγῶνας ὁπλομαχίας, τὴν προπόνησιν τῶν ἀγωνιστῶν καὶ αὐτὴν τὴν ἐκτέλεσιν ἐνίων ἀγωνισμάτων διὰ τὰ ὅποια τὸ Στάδιον εἶναι ὅλως ἀκατάλληλον, τέλος δὲ καὶ δι' αὐτὴν τὴν συγκέντρωσιν τῶν σχολείων κατὰ τὰς ἐν τῷ Σταδίῳ σχολικὰς γυμναστικὰς ἐπιδείξεις. Δι' ἅπαντας ἐπομένως τοὺς λόγους τούτους, πρωτίστως ὅμως διὰ τὴν ἰδρυσὶν προτύπου γυμναστηρίου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἀξιοπροποῦς Σχολῆς γυμνασιῶν, ἐπιβάλλεται ἡ ἐπέκτασις αὐτῆ, ἢ ἄλλωστε τόσον εὐκόλως πραγματοποιήσιμος.

Δὲν πιστεύω δὲ νὰ ὑπάρχη οὐδεὶς φρονῶν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνῃ τὸ γυμναστήριον ἐντὸς δημοσίου κήπου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἀπὸ εἰκασαείας καὶ πλέον οἱ δημόσιοι κήποι τῶν μεγάλων Ἑυρωπαϊκῶν πόλεων ἤρχισαν φιλοξενοῦντες γυμναστήρια καὶ σὺν τῷ χρόνῳ μεταβιλλόμενοι ἐλόκληροι εἰς πεδία ἀσκήσεων. Ὅπως καὶ προηγουμένως ἀνέφερα εἰς τὸ Bois de Boulogne τῶν Παρισίων παρεχωρήθη κολοσσιαία ἀληθῶς ἕκτασις, εἰς τὸ Racing Club καὶ τὸ Stade Français ὅπου ἐγκατέστησαν παντὸς εἶδους ἀσκητήρια

και χώρους παιδιῶν ἐπὶ ἐκτάσει· ἀνερχομένης εἰς χιλιάδας στρεμμάτων, εἰς δὲ τὸ ἕτερον Bois de Vincennes εἶνε ἐγκατεστημένη ἡ γυμναστικὴ σχολὴ τοῦ Joinville και ἕτερον μέγα υπαίθριον ἀσκητήριον, τὸ ὁποῖον λόγῳ τοῦ ἐν αὐτῷ στίβου διὰ τὴν ποδηλασίαν ἀποκαλεῖται Vélodrome de Vincennes. Ἀλλὰ και εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐντὸς τῆς πόλεως μικροτέρους κήπους, ὅπως π.χ. τὸ Λουξεμβούργον ὄρισαν μέρη δι' ἀσκήσεις και παιδιὰς, ὃ δὲ κήπος τοῦ Κεραμεικοῦ ἔγινε σχεδὸν ὀλόκληρος γυμναστήριον. Τὸ αὐτὸ συνέβη και εἰς τοὺς περίξ τοῦ Βερολίνου κήπους. Ἐν Στοκχόλμῃ δὲ, ὃ ἀπὸ ἐτῶν ὑπάρχων παμμέγιστος κήπος παρὰ τὴν μεγίστην τῆς πόλεως λεωφορον Valhalla vägen, εἰς μέρος δηλονότι ὅπου τὰ οἰκόπεδα ἔχουν ἀξίαν καταπληκτικὴν, μετεβλήθη ὀλόκληρος, ἀνερχόμενος και αὐτὸς εἰς χιλιάδας στρεμμάτων, εἰς ἀσκητήρια και χώρους παιδιῶν, περιλαβῶν ἐσχάτως και αὐτὸ τὸ Στάδιον μεθ' ἔλων τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, και τοῦτο ἐν Σουηδίᾳ, ὅπου οἱ μαθηταὶ καταλαμβάνουν δικαιοματικῶς οἰοδηποτε μέρος τῆς πόλεως θελήσουν διὰ νὰ γυμναστοῦν και νὰ παίξουν, ἢ δὲ ἀστυνομία σπεύδει ἀμέσως νὰ προσιατεύσῃ τὴν παιδίαν, ἀπαγορεύουσι τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν εἰς κάρρα, ἀμάξας κλπ. Τὸ αὐτὸ συνέβη και ἐν Δανίᾳ ἐνθα μάλιστα, ὡς προεῖπον, ὃ Δῆμος τοποθετεῖ και αἰώρας, μύλους και πλείστα ὅσα διασκεδαστικὰ γυμναστικὰ ὄργανα, ἀκόμη δὲ και σπυροὺς ἄμμου χάριν τῶν μικρῶν ἐπισκεπτῶν. Δύναται ἐπομένως και ὃ μοναδικὸς δημόσιος κήπος τῶν Ἀθηνῶν νὰ παράσχῃ ἀσυλίαν εἰς τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, λόγῳ τῆς ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν τῶν οἰκοπέδων, πανταχόθεν φυγαδευθεῖσαν γυμναστικὴν. Καὶ τοῦτο, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον λόγῳ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως και τῆς οἰκοδομήσεως ἐφ' ἔλων τῶν γηπέδων, δὲν ἀπέμεινε πλέον οὐδεμία ἀπολύτως πλατεῖα ἢ ἄλλος τις χώρος πρὸς παιδικὴν χρῆσιν.

Ἐν τῇ οὕτως εὐρυνθησομένῃ χώρῃ δεόν νά κτισθῇ Ἴδρυμα πλήρες, περιλαμβάνον δύο τοῦλάχιστον αἰθούσας γυμναστικῆς διαστάσεων 30 X 15, δύο αἰθούσας παραδόσεων διὰ 50 μαθητὰς ἑκάστην, ἓν μικρὸν ἀμφιθέατρον διὰ τὴν ἀνατομικὴν καὶ τὴν φυσιολογίαν, ἓν δωμάτιον διὰ γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως, ἕτερον δι' ἐντευκτήριον καὶ τρίτον δι' ἀποδυτήριον διὰ τοὺς Καθηγητὰς, ἓν μέγα ἀποδυτήριον διὰ τοὺς μαθητὰς μετὰ διαμερίσματος λουτρῶν καὶ ἓν ἕτερον εὐρύχωρον δωμάτιον διὰ βιβλιοθήκην καὶ γυμναστικὸν καὶ διπλομαχικὸν Μουσεῖον, καὶ τ' ἀπαραίτητα διαμερίσματα δι' ἐναποθήκευσιν τῶν γυμναστικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ λοιποῦ ὕλικου, κατοικίαν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς.

Ἐν ταιούτῳ Ἴδρυμα, βεβαίως, θ' ἀπαιτήσῃ σημαντικὴν σχετικῶς δαπάνην, ἣτις πιθανὸν νά ὑπερβῇ τὰς 200 χιλ. δραχμῶν. Ἡ ἀνάγκη ἕως τῆς ἰδρύσεώς του εἶνε τόσον ἐπείγουσα, ὥστε τὰ ἤδη ἐκ τοῦ ἐνόημου κατατεθειμένα παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ χρήματα, τολμῶ νά ὑποδείξω, ὅτι δεόν ἀμέσως νά χρησιμοποιηθῶσι πρὸς τοῦτο, ἀντὶ πάσης ἄλλης διαθέσεως αὐτῶν εἰς ἀνάγκας μὴ σχολικὰς καὶ ἀσημάντους ἐντελῶς. Ἡ Σουηδία, χώρα ἤδη ἴση πρὸς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν πληθυσμὸν, χώρα δὲ τόσον πτωχὴ ὥστε ἐν τῇ Βουλευτηρίῳ πολλάκις νά γίνηται σοβαρὰ συζήτησις περὶ καταργήσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Ναυτικοῦ λόγῳ τῆς ὑλικῆς ἀνεπαρκειᾶς τοῦ Κράτους, καίτοι ἀπὸ δεκαετηρίδων ἔχουσα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς κολοσσαίων γυμναστικῶν Ἴδρυμα, τὸ Κεντρικὸν Γυμναστικὸν Ἰνστιτούτον, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει τέσσαρας αἰθούσας σχολικῆς γυμναστικῆς, δύο αἰθούσας θεραπευτικῆς γυμναστικῆς, ἓν ὑπαίθριον ἐστεγασμένον γυμναστήριον, ἀνατομεῖον, φυσιολογεῖον, τέσσαρας αἰθούσας παραδόσεων, μεγίστην αἰθουσαν διαλέξεων καὶ ἐορτῶν, ἀποδυτήρια εὐρύτατα ἰδιαίτερα διὰ τοὺς μθητὰς, τὰς μαθητρίδας καὶ τὸ

διδασκτικόν προσωπικόν, μετὰ πλήρους ἐγκαταστάσεως λουτρῶν κλπ., βιβλιοθήκην καὶ κατοικίαν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τριῶν ἀνωτέρων καθηγητῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, κρίνει ἤδη τοῦτο ἀκατάλληλον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς τελείας τῶν γυμνασῶν μορφώσεως καὶ προβάλει εἰς τὴν οἰκοδομὴν νέου μεγαλυτέρου καὶ πληρυστέρου, παρὰ τὸ ἤδη ἰδρυθὲν Στάδιον τῆς Στοκχόλμης, πραγματοποιήσασα εὖτω πρὸς ἡμῶν τὴν βῆσιν τοῦ ἀρχαίου σοφοῦ «ἀνηθήσει τὰ στάδια ὑπὸ τοῦ εὐ γυμνάζειν».

Τὸ νέον δὲ τοῦτο γυμναστικὸν ἔδρυμα τοῦ ὁποίου τὰ σχεδιαγράμματα καὶ τοὺς προϋπολογισμοὺς ἔχω εἰς τὴν διάθεσιν Ὑμῶν, Κύριε Ὑπουργέ, θὰ στοιχίσῃ, πλὴν τῆς ἀξίας τῶν γηπέδων, περὶ τὰ ἑπτὰ ἑκατομμύρια κορωνῶν Σουηδικῶν (δέκα περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων χρυσῶν) κατανεμομένων ὡς ἑξῆς:

1) Κτίρια	κορωνῶν	6.425.000
2) Γυμναστικά ὄργανα ἐντὸς τῶν ὑποστέγων καὶ τῶν αἰθουσῶν	»	259.500
3) Ἐπιπλα	»	74.110
ἦτοι ἐν ὅλῳ	κορωνῶν	<u>6.758.610</u>

Λαμβανομένου λοιπὸν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ κορῶνα ἰσοδυναμεῖ πρὸς 1.40 τοῦ χρυσοῦ φράγκου, ἡ ὅλη δαπάνη φθάσει τὰ 10 ἑκατομμύρια φράγκων χρυσῶν, ποσὸν τὸ ὁποῖον παρ' ἡμῖν οὐδεὶς ἠθέλε ποτε τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν ὅλην γυμναστικὴν τοῦ Κράτους ὀργανώσῃ καὶ οὐχὶ διὰ μόνην τὴν ἔδρυσιν Σχολῆς γυμναστικῶν.

Ἐν τούτοις ἡμεῖς ἐδαπανήσαμεν διὰ τοὺς τελευταίους Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας περὶ τὸ ἕν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον καὶ ἴσον ἂν μὴ ἀνώτερον τούτου ποσὸν διὰ τοὺς πρώτους, διαβέσαντες καὶ περὶ τὰς 700.000 δραχ. διὰ τὴν ἀνέγερσιν σκοπευτηρίου καὶ ποδηλατοδρομίου (ἀμφοτέρων καταστάτων σήμερον τελείως ἀχρήστων) πλὴν τῶν δαπανηθέντων διὰ τὴν ἀνακαρμάρισιν τοῦ Σταδίου. Εὐ-

θὺς δ' ὡς ἐπιτρέψωσιν ἡμῖν αἱ περιστάσεις θὰ δαπανήσωμεν καὶ ἐκ τρίτου δ' αὐτούς.

Τολμῶ ἔμως νὰ νομίζω, Κύριε Ὑπουργέ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ὀργανώσωμεν Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἂν μὴ συγχρόνως ὀργανώσωμεν καὶ τὴν γυμναστικὴν τοῦ Κράτους. Δὲν πρέπει τὸ Στάδιον νὰ ἐξακολουθήσῃ ὡς Ἐθνικὴ αἵθουσα ὑποδοχῆς τρόπον τινά, ἐνθα ὁ ἑλληνικὸς κόσμος νὰ ἐπευφημῇ καὶ νὰ χειροκροτῇ τὰ ἀποτελέσματα τῆς καλῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς μεθοδικῆς ἐργασίας τῶν ξένων ἔθνων, ὑποδεχόμενος μόνον καὶ ξενίζων ἑλληνοπρεπέστατα τοὺς ἀθλητὰς αὐτῶν. Κατὰ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας εἶναι καιρὸς ν' ἀρχίσωμεν καρπούμενοι καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἡμετέρας ἐργασίας καὶ τῆς συστηματικῆς ὀργανώσεως τῆς γυμναστικῆς πρὸς τοῦτο ἔμως, Κύριε Ὑπουργέ, τρία μινὰ εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητα καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖνα ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἐπιμόνως ἐπικαλοῦμαι τὴν Ἑμετέραν προσχῆν, ἧτοι χρόνος ἐπαρκῆς, χώρος ἐπίσης ἐπαρκῆς καὶ εἰδικοὶ διδάσκαλοι, καλῶς κατηρτισμένοι διὰ τὸ ἔργον τῶν. Αὐτὰ καὶ μόνα ἀποτελεοῦσι τὰ κυριότατα σημεῖα τῆς προσοχῆς καὶ τῆς φροντίδος τοῦ Κράτους, ἀνεὶ δὲ τούτων ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ Γυμναστικὴ.

Ἡ πλήρης ἔμως ἀναδιοργάνωσις τῆς Σχολῆς τῶν γυμναστικῶν δεόν νὰ συνεπαράγῃ καὶ συμπλήρωσιν τοῦ προγράμματος τῶν ἐν αὐτῇ διδασκόμενων μαθημάτων, καθὼς καὶ αὐξησιν τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν ἐν αὐτῇ φοιτῶντων, τόσον τῆς πρακτικῆς ἔσον καὶ τῆς θεωρητικῆς. Ὡς ἔχει νῦν ὁ ὀργανισμὸς τῆς Σχολῆς, ἡ ἐν αὐτῇ συντελουμένη ἐργασία εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀνεπαρκῆς διότι οὔτε πρακτικῶς ἀσχοῦνται ἐπικρῶς οἱ μαθηταὶ ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκμάθωσι τελείως τὰς διδασθησομένας ἀσκήσεις, ἐξ ἄλλου δὲ ἀποκτήσωσι τὴν τελείαν ἐκεῖνην σωματικὴν συγκρότησιν, τὴν ρώμην

καὶ τὴν εὐεξίαν καθ' ὅλου, ἥτις δέον νὰ διακρίνη πάντα διδάσκαλον τῆς γυμναστικῆς, οὔτε θεωρητικῶς ἐκπαιδεύονται ὅσον ἢ σύγχρονος πρόοδος τῆς γυμναστικῆς ἐπιστήμης ἀπαιτεῖ. Διὰ τῆς αὐξήσεως ἐπομένως τῆς ὄλης φοιτήσεως εἰς τριετὴ καὶ τῶν ὥρων τῆς ἡμερησίας ἐν αὐτῇ ἐργασίας εἰς πέντε τοῦλάχιστον, καθ' ἃς θὰ ἐναλλάσσονται τὰ θεωρητικὰ μετὰ τῶν πρακτικῶν μαθημάτων, θὰ κατορθωθῆ καὶ παρ' ἡμῖν ν' ἀποφοιτοῦν ἐκ τῆς Σχολῆς ταύτης γυμνασταὶ τελείως κατηρητισμένοι σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ εἶνε τέλεια ὑποδείγματα τῶν ὑγιεινῶν ἐπαγγελιῶν τῶν καὶ ἀληθῆ πρότυπα πρὸς μίμησιν διὰ τοὺς ὑπ' αὐτῶν παιδευθησόμενους, ἐξ ἄλλου δὲ νὰ δύνανται νὰ παρακολουθήσωσι τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωποτεχνικῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ προαγάγῃσι καὶ τελειοποιήσωσι τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῶν. Τοιαύτην τινὰ πλήρη καὶ ἐπιστημονικὴν ὄντως μόρφωσιν εἰς τοὺς γυμναστάς ἔχει ἰδιαιτέρον ὅλως καθήκον νὰ παράσχη ἢ σύγχρονος ἑλληνικῆ ἐκπαιδευτικῆς ὀργάνωσις, ἀκολουθοῦσα τὰς ὑποδείξεις τῶν ἀρχαίων οἵτινες ἠξίουσαν ἵνα ὁ γυμναστής μὴ ἔχη μόνον μικρὰν γνῶσιν τῆς καθ' ὅλην ποικιλίας ἀλλὰ νὰ ἐπίσταται τελείως ἀπάντων γυμνασίων τὰς δυνάμεις, ἵνα οὕτως ἐκλέγῃται τὰ ἄριστα, ἐθεώρουν δὲ καὶ τὴν γυμναστικὴν ὡς σοφίαν μηδεμιᾶς ἐτέρας ἐλάσσονα.

24. Αὐξήσεις τῆς μισθοδοσίας τῶν Γυμναστῶν.

Τοιαύτη ὅμως πολυχρόνιος καὶ ἐπιστημονικὴ ἐργασία, προϋποθέτει, Κύριε Ὑπουργέ, καὶ ἐπαρκῆ ἀμοιβὴν τῶν γυμναστῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Διότι οὐδεμία ὀργάνωσις θὰ καταστῆ δυνατὴ ἐφ' ὅσον οἱ γυμνασταὶ λαμβάνουσιν ὡς μισθὸν μόνον 120 δραχ. κατὰ μῆνα, κατώτατοι αὐτοὶ ὄντες πάντων τῶν λοιπῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, χωρὶς καμμίαν ἄλλην προσυξίαν,

μέ τας 120 αὐτάς δραχμάς ἀρχίζοντες καί μέ αὐτάς τελειόνοντες τὸ γυμναστικόν των στάδιον. Ἐπιβάλλεται ἐπομένως ἡ αὐξησις τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν καί ἡ ἐξίσωσις των πρὸς τοὺς λοιποὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἀφ' οὗ κατ' οὐδέν θὰ ὑστερῶσι τούτων λόγῳ ἐπιστημονικῆς συγκροτήσεως καί παιδαγωγικῆς μορφώσεως. Διὰ τῆς ἀνυψώσεως δὲ τοῦ κλάδου τῶν γυμναστῶν θ' ἀνυψωθῆ καί αὐτὸ τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς εἰς τὴν κοινὴν συνελθῆσιν καί θὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν δικαιούται νὰ κατέχῃ ἐν τῇ ὅλῃ ἐκπαιδεύσει. Θὰ πυκνωθῶσι δὲ καί αἱ τάξεις τῶν ἐπιστημόνων γυμναστῶν, οἵτινες σήμερον ἐγκαταλείπουσιν τὸν κλάδον τοῦτον, τρεπόμενοι πρὸς ἄλλα ἐπαγγέλματα, ἐξασφαλίζοντα αὐτοῖς τουλάχιστον τὸν ἐπιούσιον.

25. Ἐκγύμνασις καὶ τοῦ λοιποῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Τελευταῖον, ἀλλ' οὐχὶ μικροτέρας σπουδαιότητος μέτρον εἶνε ἡ εἰδικὴ γυμναστικὴ μόρφωσις σύμπαντος τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τῆς τε δημοτικῆς καί τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ὡς ἤδη διδάσκεται ἡ γυμναστικὴ ἐν ταῖς Διδασκαλείοις τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, δὲν ἐφαρκεῖ οὐ μόνον διὰ νὰ καταστήσῃ τοὺς μέλλοντας δημοδιδασκάλους ἱκανοὺς νὰ διδάξωσι τὸ μάθημα-τοῦτο σκοπίμως καί ἀποτελεσματικῶς ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖς, ἀλλ' εἶνε ἀπολύτως ἀνεπαρκῆς καί δι' αὐτὴν τὴν σωματικὴν ἐξάσκησιν αὐτῶν τῶν ἰδίων. Δέον ἐπομένως καί ἐν ταῖς εἰρημένοις Διδασκαλείοις ν' αὐξηθῶσιν αἱ ὥραι τῆς γυμναστικῆς, νὰ προστεθῶσιν εἰδικαὶ ὥραι διὰ τὰς παιδιὰς, τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις, τὴν σκοποβολίαν καί τὴν λοιπὴν στρατιωτικὴν τῶν μελλόντων δημοδιδασκάλων προάσκησιν, καθὼς καί ἕτεραί διὰ τὴν θεωρητικὴν μόρφωσιν

αὐτῶν εἰς τὰ τοῦ μαθήματος τούτου. Ἐν δὲ τῷ Διδασκαλείῳ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως δεόν νὰ ὀργανωθῶσιν ἐπίσης εἰδικὰ μαθήματα γυμναστικῆς διὰ τοὺς παρ' αὐτῷ πρὸς πληρεστέραν μόρφωσιν ἀποσπωμένους λειτουργοὺς τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα καὶ οὗτοι δύνανται νὰ συνεργάζωνται μετὰ τοῦ εἰδικοῦ Καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς διὰ τὴν σωματικὴν τῶν νέων ἀγωγὴν, συνεπισταταῦντες, συναναστρεφόμενοι καὶ συμπαίζοντες ἀκόμη μετ' αὐτῶν, ὅπως πράττουσι τοῦτο νῦν πάντες σχεδὸν οἱ Εὐρωπαῖοι συνάδελφοι καὶ ἐργαζόμενοι οὕτω πρὸς δημιουργίαν φυσικοῦ πραγματικοῦ καὶ ὀλοκλήρου παιδικοῦ βίου, προδρόμου ἀσφαλούς τῆς συγκροτήσεως καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν Ἐθνικῶν ἠθῶν καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ βίου.

Ἡ τοιαύτη σωματικὴ ἐξάσκησης τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως θέλει πολλαχῶς ὠφελήσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, ὄχι μόνον ὡς ἐνισχύουσα αὐτοὺς σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ ὡς μόνη δυναμένη νὰ περάτῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφορμὴν καὶ τὰ μέσα ἵνα ἐπαρκῶς καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν παιδικὴν φύσιν καθόλου, μελετήσωσι τὸν παιδικὸν χαρακτήρα καὶ παρακολούθωσι τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ψυχικοῦ τῶν παιδῶν βίου. Ἡ τοιαύτη δὲ ψυχολογικὴ ἐργασία, ἣτις θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν εἰς πλείστας ὅσας ψυχολογικὰς ἐρεῦνας καὶ παρατηρήσεις, συνδυαζομένη καὶ μετὰ τῶν σωματιομετρικῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας θὰ ἐκτελῇ τὸ σχολεῖον ἐφ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν μαθητῶν, θ' ἀποτελέσῃ καὶ παρ' ἡμῖν ὀρθὴν καὶ ἐνδελεχῆ παιδαγωγικὴν ἐρευναν, ἣτις κατ' ἄλλον τρόπον δὲν δύναται νὰ κητανοηθῇ. Οὕτω δὲ καὶ μόνον θὰ δύνανται οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως νὰ γνωρίζωσιν εἰς πᾶσαν στιγμὴν τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν τῆς νεότητος ἐξέλιξιν καὶ θὰ εἶνε ἐπομένως εἰς θέσιν ν' ἀναζητήσωσι καὶ ἐκλέγωσιν ἀσφαλέστερον τὰ ἐνδεικνύμενα διὰ τὴν περαιτέρω προαγωγὴν

τα της μέσα, ἀποδίδοντες τὴν προσήκουσαν σημασίαν εἰς ἕκαστον τῶν συνιστῶντων τὴν ὅλην ἀγωγὴν στοιχείων καὶ φροντίζοντες οὕτω περὶ τῆς δημιουργίης ὁλοκλήρων ἀνθρώπων.

26. Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Γυμναστήριον καὶ ἡ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν.

Εἰς τὴν πληρεστέραν ταύτην μὲν μορφῶσιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἀναντιρρήτως συντελεῖ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν γυμναστήριον, ἂν καὶ στερούμενον εἰσέτι καταλλήλου γυμναστηρίου καὶ ἐπαρκοῦς προσωπικοῦ. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο, ἐπιτυχεστάτη ὄντως διάταξις τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου, παρ' ὅλην τὴν πενιχρότητα τῶν μέσων του, ἀσκεῖ καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδας φοιτητῶν εἰς τεσσαράκοντα δὲ χιλιάδας ἀνήλθον οἱ ἐτησίως λουόμενοι εἰς τὰ ἐν αὐτῷ λουτρὰ διὰ θερμοῦ καταιωνισμοῦ. Ἐνδείκνυται ἐπομένως, Κύριε Ὑπουργέ, καὶ τοῦ ἰδρύματος τοῦτου ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἡ πληρεστέρα ὀργάνωσις καθὼς καὶ ἡ συμπλήρωσις διὰ τῆς ὑπαγωγῆς ὑπ' αὐτὸ πλήρους σκοπευτηρίου καὶ εὐρέος χώρου παιδιῶν καὶ τῆς προσαρτήσεως εἰς αὐτὸ καὶ θαλασσίων λουτρῶν εἰς τὴν μεσοφαληρικὴν ἀκτὴν, ἵνα διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς πρακτικότητος τῶν τοιούτων ἀσκήσεων καταστῆ ἡ γύμνασις μᾶλλον ἐλκυστικὴ καὶ προσφιλεστέρα εἰς τοὺς φοιτητὰς καὶ κατορθωθῆ σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν τόπων ἐνθα οὗτοι νῦν ποιοῦνται τὰς διατριβὰς καὶ ἀρχίσῃ οὕτω ἡ ἐξογλανσις καὶ ἐξελληνισις τῶν φοιτητικῶν ἔξεων καὶ τῶν ἡθῶν. Τὸ γυμναστήριον τοῦτο πρέπει ν' ἀναδείξῃ τοὺς ὀλυμπιονίκας τοῦ μέλλοντος, ἀγωνιστὰς ἐλευθέρους καὶ μὴ ὑποχρεωμένους ἐκ τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν νὰ θητεύωσιν εἰς τοὺς Συλλόγους ἀντὶ ὀλικῶν καὶ ἄλλων παροχῶν, ὡς ἀπὸ τίνος δυστυχῶς παρατηρεῖται.

πτωχῶν τινῶν βιοπαλαιστῶν ἀναγκαζομένων, λόγῳ τῶν ὑλικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν, νὰ ἐκμεταλλεύωνται καὶ τὰ σωματικὰ τῶν ἀγωνιστικὰ προσόντα.

Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ὀργανωθοῦν ἐτήσιοι ἀγῶνες κατὰ σχολάς, ἵνα ἀναπτυχθῇ μεταξὺ τῶν διαφόρων φοιτητῶν ἄμιλλα εὐγενῆς πρὸς σωματικὴν ὑπεροχὴν καὶ διάκρισιν, διότι πᾶν εὐπράξῃ τὸ Σὺν Ὑπουργεῖον ὑπὲρ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τῶν φοιτητῶν θὰ τὸ κερδίσῃ μυριοπλασίως τὸ Ἔθνος. Οἱ φοιτηταὶ κυρίως θὰ ἀποτελέσουν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν Ἐθνικὴν σκέψιν καὶ τὴν διανοητικότητα καὶ ἀναλόγως πρὸς τὸ σωματικόν, τὸ ψυχικόν καὶ τὸ διανοητικόν αὐτῶν ποῖόν θὰ εἶνε καὶ τὸ ποῖόν τῶν μελλόντων διαχειριστῶν τῶν τυχῶν τῆς Πατρίδος. Αὐτοὶ θ' ἀποτελέσουν μετ' ὀλίγα ἔτη τὴν διευθύνουσαν τάξιν, αὐτοὶ θὰ συνεχίσουν καὶ θὰ ἐπεκτείνουν τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν κίνησιν, αὐτοὶ θ' ἀναλάβουν πᾶν δημόσιον Ὑπόβρῃγμα, αὐτοὶ τέλος θὰ συνεχίσουν τὴν ἤδη ἀκολουθουμένην κατεύθυνσιν ἢ θὰ καθορίσουν νέαν τοιαύτην διὰ τὸ Ἔθνος καὶ τὴν φυλὴν. Εἶνε ἐπομένως ὑπερτάτη Ἐθνικὴ ἀνάγκη ὅπως καὶ οὗτοι μορφωθῶσι γενικώτερον καὶ ἀνθρωπιστικώτερον, ὅπως ἀποδώσι ἀπὸ τε σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπόψεως ἢ ὑπερτάτη ὄντως ἀνθηρῆς τῆς φυλῆς, κυρία καὶ ἐνσυνείδητος δημιουργὸς τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἔθνους.

Εἶνε καιρὸς καὶ παρ' ἡμῖν, Κύριε Ὑπουργέ, ἡ καλοκαγαθία τῶν ἀρχαίων νὰ γίνῃ τελικὸς σκοπὸς καὶ αὐτῆς τῆς Πανεπιστημιακῆς μορφώσεως. Ὅπως τὸ Ἀγγλικὸν Πανεπιστήμιον δὲν ἀποβλέπει εἰ μὴ εἰς τὸν Gentleman, οὕτω καὶ τὸ ἡμέτερον εἶνε καιρὸς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν καὶ ἐνθουσιάζοντες τὰς Πλατωνικὰς ῥήσεις, ὅχι πλέον ὡς παραδείγματα τῆς γραμματικῆς ἢ τοῦ συντακτικοῦ ἀλλὰ καὶ ὡς νοήματα καὶ ἰδέαι, νὰ ἀποφασίσῃ νὰ μορφώσῃ οὕτω τοὺς φοιτητάς του, ὥστε « εὐρυθυμότεροι

καὶ εὐαρμοστώτεροι γιγνόμενοι νὰ ὄσῃ χρήσιμοι εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν» Ἡ ἀγωνιστικὴ καὶ τὸ παιγνίδι θὰ ἀποσπᾶσιν τὸν φοιτητὴν ἀπὸ τὸ καφφενεῖον καὶ τὰς λοιπὰς ἀγοραίας ἔξεις. Τὸ ὑπαιθρον, ὁ καθαρὸς ἀήρ, ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἀφθονος καὶ παμμερὴς κίνησις θὰ νεκρώσῃν κάθε παρείσακτον βαρβαρικὸν κύτταρον καὶ θὰ δημιουργήσῃν ὀργανισμοὺς ὀλικῶς ἐξ ὀλοκλήρου Ἑλληνικοὺς, ἤτοι δημιουργήματα τοῦ ὠραίου ἑλληνικοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ δὲ θάλασσα ἡ κλύζουσα πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ, μαζὺ μὲ τὸν σωματικὸν θ' ἀποπλύνη καὶ κάθε ἄλλον ρύπον, ὁ ὅποιος κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην δὲν ἔχει ἀκόμη προσβάλλῃ αὐτὰ τὰ μύχια τῆς ψυχῆς. Οὕτω δὲ θ' ἀρχίσωμεν καὶ ἡμεῖς δημιουργοῦντες ἀληθῆς καὶ πραγματικὴν νεοελληνικὴν εὐγονίαν, ἀρχίζοντες ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δύναται καὶ ὀφείλει αὕτη νὰ δημιουργηθῆ.

Ἡ τοιαύτη δὲ φυσιολογικὴ καὶ ἀληθῶς ἀνθρωπιστικὴ ἀγωγή τῶν ἐπιλέκτων τούτων μελλόντων πολιτῶν, θὰ καταστήσῃ αὐτοὺς καταλληλοτέρους καὶ δι' αὐτὴν τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν στρατολογούμενα στελέχη τῶν ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, ἀποτελούμενα εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ νέων τελείως ὑγιῶν, ἀκλίμων, ἐσκληραγωγημένων καὶ καρτερικῶν, θὰ εἶνε τελείως ἀξία τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των, ἀληθῆ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ πρότυπα πρὸς μίμησιν ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτῶν διοικουμένων ἀνδρῶν καὶ ἐνθουσιώδεις μεταλαμπαδεύεται τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ τῆς εὐψυχίας, τῶν ὁποίων εἰς τοὺς χαλεποὺς τούτους καιροὺς ἐνδεικνύται ἡ τόνωσις καὶ ἡ σύντονος ἐνίσχυσις, οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐπὶ θύραις πολεμικοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν εὐθύς μετὰ τὸν πόλεμον μέλλοντα ν' ἀρχίσῃ ἐντατικώτερον ἴσως ἀγῶνα πρὸς φυλετικὴν ἐπικράτησιν ἐν τῇ Βαλκανικῇ.

Πρὸς τούτοις ἡ τοιαύτη ἐξάσκησις θὰ ἀσφαλίσῃ καὶ ἕτερον

ἀποτέλεσμα ἐπίσης μεγάλης σημασίας. Οἱ φοιτηταί, ὑπηρετοῦντες εἰς τὸ στράτευμα ὡς ἀξιωματικοὶ ἢ ὑπαξιωματικοὶ θ' ἀποτελεσοῦν τὸν συνδυετικὸν τοῦ στρατῶνος καὶ τοῦ σχολείου κρῆκον, συνέχοντες οὕτω πρὸς ἄλληλα τὰ δύο ταῦτα κυριώτατα στοιχεῖα τῆς ὀρθῆς πολιτικῆς εὐεξίας. Ἡ ἀπόδοσις ἄλλως τε τοῦ στρατῶνος εἶνε πάντοτε ἀνάλογος πρὸς τὸ ποῖόν τῶν στρατευομένων, διὰ τὸ ὅποσον ὁ στρατῶν δὲν εἶνε ἐξ ὀλοκλήρου ὑπεύθυνος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων τὴν ἑλλην πολεμικὴν ὀρθῶς ἐθεώρει ὡς μέρος τῆς πολιτικῆς.

Περατώσας ἤδη τὴν περὶ καθ' ἡμᾶς γυμναστικῆς καὶ τῶν πρὸς τελειωτέραν αὐτῆς ὀργάνωσιν μέτρων ἔκθεσιν μου ταύτην, Κύριε Ὑπουργέ, ὀφείλω νὰ προσθέσω, ὅτι αἱ σκέψεις καὶ αἱ γνώμαι ἄς τινες ἐν αὐτῇ ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν κρίσιν, ἐκτεθεῖσαι πολλάκις ὑπ' ἐμοῦ οὐ μόνον εἰς τὸν παρ' ἡμῖν γυμναστικὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς ἐν Ἀθήναις λειτουργοὺς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐν δημοσίαις διαλέξεσιν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, καὶ κατὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ὀργανωθέντα μαθήματα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καθὼς καὶ εἰς δημοσίας διαλέξεις ἐν αὐταῖς, οὐδαμοῦ εὔρον ἀντιφρονοῦντας. Τοῦναντίον πάντες οἱ Ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ παρέσχον πάντοτε ἀμέριστον τὴν συνδρομὴν των εἰς πᾶν ὅ,τι παρ' αὐτῶν προχείρω^ς ἐζήτησα διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς, πάντοτε μὲ ἐνεθάρουν εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἄγωνα καὶ ἐδείχθησαν πρόθυμοι νὰ συντελέσωσι τὸ ἄφ' ἑαυτοῖς εἰς τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν διάδοσιν αὐτῆς.

Ἀναφέρων ὁ Ὑμῖν τοῦτο κατὰ καθήκον, τολμῶ νὰ θεωρήσω αὐτὸ ὡς ἐν ἀκόμῃ ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένων μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων συνδυαζομένων πρὸς τὴν λοιπὴν Ἐκπαιδευτικὴν ὀργάνωσιν, θὰ κατορθωθῇ ἡ τόσοσ ποθητὴ καὶ ἀπὸ πολλοῦ

αναμενομένη πρηνικτική ἐπὶ τὸ βέλτιον διαρρυθμισίς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκπαιδευτικῆς, ἢ νῦν ὑπέροπε καὶ ἄλλοτε ἐνδεικνυομένη. Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἡ διὰ τῆς ἐνδόξου Ἐθνικῆς δράσεως τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ἐπέκτασις τοῦ ἐλευθέρου Κράτους καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἐγκαινισθεῖσα νέα περίοδος Ἐθνικοῦ βίου ἀπαιτεῖ δραστηρίαν, σύντονον καὶ ταχίστην ἐργασίαν πρὸς βελτίωσιν ἀτομικῆν καὶ συνολικῆν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, δι' ἧς καὶ μόνῃς θ' ἀσφαλισθῆ τὸ παρὸν καὶ θὰ λαμπρυνθῆ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' εἰς πᾶν Κράτος ἀποβλέπον εἰς τὰ μεγάλα καὶ τὰ ὑψηλὰ ὑπάρχει ἀνάγκη καὶ φυλῆς ἐκανθῆς νῦν πραγματοποιήσῃ τοὺς Ἐθνικοὺς τούτους πόθους. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σύγχρονος Ἀγγλος πολιτικός, ὁ Λόρδος Ρόσσερυ, διακαιολογῶν τὴν σημεῖον τὴν ὁποίαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποδίδουσιν εἰς τὰς ἀσχήσεις καὶ τὴν δι' αὐτῶν τελειότητα τῆς φυλῆς ἔλεγεν, ὅτι «μία Ἀυτοκρατορία ἐλάχιστα χρησιμεύει ἄνευ καὶ φυλῆς Ἀυτοκρατορικῆς». Τοῦτο δ' ἀναγράφω ὡς τὸ κυριώτατον τῶν ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ τῆς ἐπειγούσης ἀνάγκης τῆς ταχίστης ὀργανώσεως τῆς γυμναστικῆς καὶ τῆς δημοσίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸ ἀνωτέρω ὑπόμνημα (Σελ. 5—104) συνετάχθη καὶ ἐπεβλήθη εἰς τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον τῆς Πικιδίας καὶ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον περὶ τὸ τέλος τοῦ 1914, ἐντολῇ τοῦ τότε Ἐκπαιδευτικοῦ κ. Ἰω. Τσιριμώκου. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἐξ ἐπὶ ἔργου: α) Τὸ νομοσχέδιον περὶ Ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστηρίου, Λεωσκαλίου γυμναστικῆς καὶ σχολικῶν σκοπευτικῶν συλλόγων, β) ἡ διὰ τοῦ Νόμου 577 τῆς 31 Δεκεμβρίου 1914 πρώτη διαβάθμισις καὶ ἀξίωσις τοῦ μισθοῦ τῶν γυμναστῶν, καὶ γ) τὸ Β. Διάταγμα περὶ σχολικῶν γυμναστικῶν καὶ σκοπευτικῶν συλλόγων καὶ ὁμάδων Προσκόπων.

Περὶ ὧν τούτων γίνεται ἐκτενῆς λόγος εἰς τὸ ἐπόμενον ὑπόμνημα, τὸ πραγματευόμενον τὰ τῆς καθ' ἡμᾶς γυμναστικῆς κατὰ τὴν πολεμικὴν καὶ μεταπολεμικὴν περίοδον καὶ ἀποτελοῦν τὸ Γ' Μέρος τοῦ παρόντος τεύχους (σελ. 105 κ. ε.)

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1912—1922)

27. Τὰ Νομοσχέδια τοῦ Ἐπουργοῦ κ. Τσιριμώκου περὶ διδασκαλείου γυμναστικῆς, ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστηρίου καὶ σχολικῶν γυμναστικῶν συλλόγων. Ἡ πρώτη διαβάθμισις καὶ αὐξήσις τοῦ μισθοῦ τῶν γυμναστῶν.

Μετὰ τὰ εὐτυχή ἐθνικὰ γεγονότα τῶν ἐτῶν 1912—1913 καὶ τὴν ἀρχομένου τοῦ 1914 λύσιν τῆς ἐπιστρατεύσεως, ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἰωάννης Τσιριμώκος, ἐν τῇ ἔργῳ μελετηθείσῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπαιδευτικῇ ὀργανώσει, μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς ἀπέβλεψε καὶ πρὸς τὴν γυμναστικὴν. Λαθὼν δ' ὑπ' ὄψιν του τὸ κατ' ἐντολήν του συνταχθὲν καὶ υποβληθὲν αὐτῷ ὑπ' ἑμοῦ λεπτομερέστατον ὑπόμνημα «Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς γυμναστικῆς καὶ τῆς στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐνδεικνυομένης ὀργανώσεως αὐτῶν» συνέταξε καὶ ὑπέδωκε πρὸς ἐπιψήφισιν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον «Περὶ Ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστηρίου, Διδασκαλείου γυμναστικῆς καὶ σχολικῶν σκοπευτικῶν συλλόγων», αἱ κυριώταται διατάξεις τοῦ ὁποῦ ἦσαν ἐν γενικαῖς γραμματαῖς αἱ ἑξῆς:

α) Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν γυμναστήριον καὶ ἡ Σχολὴ τῶν γυμνα-

στών εξισοῦντο ἀπὸ ἀπόψεως βαθμοῦ καὶ μισθοδοσίας τοῦ διδακτικοῦ των προσωπικοῦ πρὸς τὰ λοιπὰ γυμνάσια τοῦ Κράτους, τῶν μὲν διευθυντῶν διαβαθμιζομένων ὡς γυμνασιαρχῶν, τῶν δὲ διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς ὡς πρωτοβαθμίων καθηγητῶν, πάντων δὲ τῶν ὑπολοίπων γυμναστῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὡς δευτεροβαθμίων καθηγητῶν (κατὰ τὴν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια τὰ ὑποβληθέντα τὸ αὐτὸ ἔτος καθορισθεῖσαν διαβάθμισιν).

β) Πλὴν τῶν ἐτησίων τυπικῶν γυμναστικῶν ἐξετάσεων τῶν φοιτητῶν, ἐπεβάλετο ἡ ὀργάνωσις ἀθλητικῶν ἀγώνων μεταξὺ τῶν διαφόρων Πανεπιστημιακῶν σχολῶν, ἵνα διεγερθῇ ἡ μεταξὺ των ἄμιλλα καὶ δημιουργηθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν ἤθη φοιτητικὰ παρόμοια πρὸς τὰ τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων, τὰ ὅποια ἀπὸ ἀπόψεως σωματικῆς ἀγωγῆς χρησιμεύουν ἀκόμη ὡς πρότυπα εἰς πάντα τὰ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης.

γ) Συνεπληροῦντο τελείως αἱ σπουδαὶ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ τῆς γυμναστικῆς καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως συνάμα δὲ ἰδρύετο παρ' αὐτῷ καὶ τμήμα διδασκαλιστῶν τῆς γυμναστικῆς.

δ) Πρὸς εὐρυτέραν καὶ ἐξ ἀτομικῆς πρωτοβουλίας διάδοσιν παρὰ τῇ σχολικῇ νεότητι, τῶν ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν παιδιῶν, τῶν ἐκδρομῶν καὶ πορειῶν, τῆς κολυμβήσεως καὶ τῆς σκοποβολῆς, δηλονότι πλήρους καὶ ἐκουσίας στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως καθὼς καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰσαχθέντος προσκοπισμοῦ, ἐλαμβάνετο τὸ πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς δοκιμασθὲν καὶ περιφανῶς ἐπιτυχὸν μέτρον τῆς συγκροτήσεως σχολικῶν γυμναστικῶν καὶ σκοπευτικῶν συλλόγων, διὰ τῶν ὁποίων, παρεχτὸς τῶν ἀνωτέρων μνημονευθέντων σκοπῶν ἐπεδιώκετο καὶ τὸ ἐξῆς σημαντικώτατον καὶ ἐξαιρετικῆς ὄντως σημασίας διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου

αποτέλεσμα, ήτοι: «Η και πέραν τής από τής έδρας θεωρητικής διδασκαλίας επικοινωνία τών διδασκόντων μετά τών διδασκομένων, ή διά τήν σωματικήν άγωγήν και τήν στρατιωτικήν προπαίδευσιν τών νέων κινήσεις του ενδιαφέροντος του διδακτικού προσωπικού και ή δημιουργία πληρεστέρου σχολικού βίου, διά μόνου του σχολείων και τών σχολικών μέσων».

Τò νομοσχέδιον τούτο ύποβλήθεν τόν Ίανουάριον του 1915 και ψηφισθέν εις δευτέραν ανάγνωσιν, δέν έψηφίσθη και εις τò σύνολον, λόγω τής μετ' όλίγον έπελθούσης κυβερνητικής μεταβολής. Εύτυχώς όμως ό κ. Τσιριμώκος τελείως πεπεισμένος περί τής ανάγκης τής ταχίστης θεραπείας τών μάλλων έπειγουσών αναγκών τής γυμναστικής και τών γυμναστών, προεκάλεσε τήν έκδοσιν του Β. Διατάγματος τής 31 Ίανουαρίου 1915 «Περί σχολικών γυμναστικών και σκοπευτικών συλλόγων και ομάδων προσκόπων», έν δέ τή Νόμφ 577 (τής 31 Δεκεμβρίου 1914) «Περί προσαυξήσεων τών μισθών και συντάξεως τών έν ταίς νέαις χώραις λειτουργών τής εκπαιδεύσεως» περιέλαβε και τούς γυμναστές (άρθρον 7) διαβαθμίσας αυτούς ως δευτεροβαθμίους έλληνοδιδασκάλους, ήμεί άρχικόν μισθόν δραχμών 130 και πέντε προσαυξήσεις ανά πενταετίαν έκ δραχμών 26 έκάστην, και αναδρομικήν ισχόν διά τās ήδη δεδουλευμένας πενταετίας. Ούτω καθωρίσθη τέλος και μία θέσις έν τή ύπαλληλική Ιεραρχία και διά τούς γυμναστές, διά τούς όποιους ή έν τή προϋπολογισμή του Ύπουργείου πίστωσης μέχρι τής εποχής εκείνης ανεγράφετο εις τò κεφάλαιον: «έπιστάται, ύπηρέται, γυμνασταί και διάφορα έξοδα γυμνασίων!» ένψ συγχρόνως άνεκουφίσθησαν πάντες οι έχοντες πολυετή ύπηρεσίαν, και έπετεύχθη μία έστω και προσωρινή λύσις, του από του 1882 άνεπιλύτου προβλήματος τής έπαρκούς μισθοδοσίας τών γυμναστών.

28. Ο περί στρατιωτικής προπαιδείσεως και τελειοποιήσεως Νόμος 414 (Νοέμβριος 1914).

Συγχρόνως πρὸς τὴν νομοπαρασκευαστικὴν ταύτην ἐργασίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν τὸ ὁποῖον συντόμως παρεσκευάζει τὴν νέαν στρατιωτικὴν καὶ πολεμικὴν τῆς χώρας ὀργάνωσιν καὶ ἀνασυγκρότησιν (τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος εἶχεν ἤδη ἀρχίσῃ καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προβλέψῃ τὰ συμβησόμενα) προέβη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1914 (21 Νοεμβρίου) ἐξ ἰδίας ἐλως πρωτοβουλίας καὶ χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς οὐδεμίαν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνεννόησιν, εἰς τὴν ἐπιψήφισιν εἰδικοῦ Νόμου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 414 «Περὶ στρατιωτικῆς προπαιδείσεως καὶ τελειοποιήσεως», τοῦ ὁποῖου τὸ ἐκτελεστικὸν Β. Διάταγμα ἐξεδόθη τὴν 12 Ἰανουαρίου 1915. Ὁ νόμος δὲ οὗτος, συντεταγμένως συμφώνως πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1900 κ. ἔ. ληφθέντα μέτρα διὰ τὴν στρατιωτικὴν προπαιδεύσιν, περιελάμβανε τὰς ἐπομένας κυρίως διατάξεις:

α) Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ προπαιδεύσις αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς ὑποχρεωτικὸν συμπλήρωμα τῆς βραχείας στρατιωτικῆς θητείας ἢ ὑποία ἀνευ τῆς εἰδικῆς ταύτης προπαιδείσεως καὶ τῆς μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θητείας ἐξακολουθητικῆς τελειοποιήσεως, ἐθεωρεῖτο ἀνεπαρκῆς καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους.

β) Τὴν ἐλπὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαν διηύθυνεν ἀνώτερον Συμβούλιον, ἐδρεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἀποτελούμενον ἐκ στρατιωτικῶν καὶ σχολικῶν ἀνδρῶν καθὼς καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων τῆς παρ' ἡμῖν ἰδιωτικῆς γυμναστικῆς καὶ σκοπευτικῆς κινήσεως.

γ) Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας τῶν προπαιδευθησομένων περιελάμβανε ἀσκήσεις εἰς πορείας καὶ σκοποβολῆν, γυμναστικὴν,

ήθικὴν καὶ πολιτικὴν ἀγωγὴν, ὑγιεινὴν, τοπογραφίαν καὶ ἀνάγνωσιν χάρτου, πλὴν ἄλλων σχετικῶς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην καὶ ἄλλας πρακτικὰς γνώσεις βεβαιουμένους δι' εἰδικῶν πτυχίων.

δ) Τὰ ἀποδεχόμενα τὸ πρόγραμμα τοῦτο καὶ ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐργασθῶσι σωματεῖα ἐκαλοῦντο «ἐγκεκριμένα ὑπὸ τοῦ Κράτους» τὸ ὅποιον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ παρείχεν εἰς αὐτὰ ποικιλιώτην ὄλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀρωγὴν, ἦτοι:

1) Ἐνα τεχνικὸν στρατιωτικὸν σύμβουλον.

2) Εἰδικούς στρατιωτικούς προγυμναστάς ἢ πολιτικούς γυμναστές καὶ διδασκάλους καθὼς καὶ στρατιωτικούς ἰατρούς.

3) Ὅπλα καὶ πυρομαχικά, ὄπλα καὶ ἐπὶ πληρωμῇ.

4) Πεδία ἀσκήσεως καὶ σκοποβολῆς, στρατιωτικούς περιδούλους καὶ σκοπευτικὸν ὄλικόν.

5) Χρηματικὰς ἐπιχορηγήσεις, ἀμοιβὰς εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, βραβεῖα, διπλώματα, μετάρσια, προαγωγίς, παρασημοφορίας καὶ τέλος ἐκπτώσεις ναύλων διὰ τὰς μετακινήσεις τῶν διδασκομένων.

ε) Οἱ νέοι οἱ ἀσκηθέντες καὶ προπαιδευθέντες τελείως εἰς τὰ ἀνεγνωρισμένα ταῦτα σωματεῖα ἀπέκτων τὸ δικαίωμα, νὰ παρουσιασθοῦν ἐνώπιον εἰδικῆς ἐπιτροπείας, ἐγκαθισταμένης πρὸς τοῦτο εἰς τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα καὶ νὰ ὑποστῶσιν ἐξέτασιν πρὸς ἀπόκτησιν πτυχίου στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως παρέχοντος διάφορα δικαιώματα ἐν τῷ στρατῷ ἦτοι: προτεραιότητα ἐπιλογῆς κατὰ τάξιν, ἐκλογὴν τοῦ ὄπλου, προβιβασμὸν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως πρὸ τοῦ κεκανονισμένου χρόνου, χρησιμοποίησιν εἰς εἰδικὰ στρατιωτικὰ ὑπηρεσίας καὶ ἔργα καὶ προτίμησιν ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας.

Αἱ διατάξεις αὗται ἐλήφθησαν κατὰ πιστοτάτην ἀντιγραφὴν ἐκ τῆς Γαλλικῆς ὀργανώσεως, τὴν ὅποιαν ἐπέβαλον μακροχρόνως

και λυσσαλέοι ἀγῶνες τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδίᾳ πολιτικῶν μερίδων και τῶν ἀντιμιλιταριστῶν, πρὸς περιορισμὸν εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν ὄριον τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Προέβλεπον δὲ και ὠρισμένες ὀργανώσεις ἰδιωτικᾶς, ἀναλόγουσ πρὸς τὰς ἐν Γαλλίᾳ ὑπαρχούσας ἕπως ἡ "Ενωσις τῶν γυμναστικῶν ἑταιρειῶν τῆς Γαλλίας (Union des Sociétés de Gymnastique de France) ἡ ἀριθμοῦσα ἑκατοντάδας χιλιάδων μελῶν, αἱ ἀπειράριθμοι σκοπευτικαὶ ἐνώσεις και σύλλογοι στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως (Sociétés de préparation militaire).

Οἱ ἐλάχιστοι ὅμως ὑπάρχοντες τότε Ἑλληνικοὶ γυμναστικοὶ και ἀθλητικοὶ σύλλογοι, μὲ ὀλίγητα γυμναζόμενα μέλη και πρόγραμμα ἀποκλειστικὸν τὴν ἀνάδειξιν ἀθλητῶν και μόνην ταύτην, ἦσαν ἀπολύτως ἀνίκανοι και ἀνεπαρκεῖς διὰ μίαν τοιαύτην Πανελλήνιον δροῶσιν. Δι' ὃ και ὁ Νόμος οὗτος δὲν κατορθώθη νὰ ἐφαρμοσθῆ, ἀκριβῶς διότι δὲν ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι οὔτε τὰ άτομα οὔτε αἱ ὀργανώσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθησαν εἰ ἐν Γαλλίᾳ οὕτω διανομοθετήσαντες τὰ τῆς στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως τῶν νέων.

29. Τὸ πρῶτον τῆς γυμναστικῆς και τὰ ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένα.

Ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1915 μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1917, ἦτοι ἐπὶ 2 1/2 συναπτά ἔτη, καμμία ἀπολύτως φροντίς δὲν κατεβλήθη οὔτε διὰ τὴν γυμναστικὴν οὔτε διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νεοῦ Νόμου 414 περὶ στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως· τοῦναντίον μάλιστα αἱ διευθύνοντες τὸν τότε ἀρτιγέννητον Προσκοπισμὸν (ἰδιαιτέραν ἐκθεσίαν περὶ τούτου ὑπέβαλον τῷ 1916, ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ κυρίου Διδωρίκη. Βλέπε παράρτημα 4ον. τοῦ παρόντος τεύχους), αἱ ὅποιοι εἰς τὴν εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν τῆς σχολικῆς γυ-

μναστικής, τῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς σκοπευτικῆς κινήσεως διέβλεπον περιορισμὸν τῆς ἐθελοντικῆς των συνδρομῆς διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν στρατιωτικὴν προπαίδευσιν τῶν νέων, καθόρθωσαν διὰ νεωτέρου Β. Διατάγματος ν' ἀνχστείλουν προσωρινῶς τὴν ἰσχὸν τοῦ προμνημονευθέντος Διατάγματος τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Τσιριμώκου «Περὶ σχολικῶν γυμνασικῶν Συλλόγων» διὰ ν' ἀπομείνῃ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους ἀπόλυτος πρωτοβουλία δράσεως. Ἐπίσης δι' εἰδικῆς διατάξεως, περιληφθείσης ἐν τῷ Νόμῳ 686 τοῦ 1915 (Περὶ λήψεως μέτρων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως) ἐπετρέπη ὁ διορισμὸς ὡς τακτικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῶν ἐν τοῖς γυμναστικοῖς συλλόγοις ὁπωσδήποτε ἀσκηθέντων, χωρὶς κανὲν ἄλλο προσὸν ἢ ἐξέτασιν. Ὅλη δὲ ἐκεῖνη ἡ τεραττία γυμναστικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ κίνησις, ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη καθ' ἑλλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ πολιτισμένα Κράτη καὶ παρέσχεν εἰς μὲν τὰ στρατευθέντα ἐξ αὐτῶν ἀφθονώτατον ὀλικὸν ἡρκαημένων καὶ φρονηματισμένων νέων, ἐκ τῶν ὁποίων κυρίως ἀπετελοῦντο τὰ τμήματα ἐφόδου ἢ κρούσεως (Stosstruppen), εἰς δὲ τὰ σὺδέτερα λεγεῶνας ἀνκριθμήτους ὑγιᾶς καὶ ἀλκίμου νεότητος, δὲν ἔσχεν οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἀντίτυπον παρ' ἡμῖν.

Ἐτυχῶς, μετὰ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1917, ἕτερος φιλογυμναστικὸς ὕπουργός, ὁ κ. Δημ. Δίγκας, ἐπιθυμῶν νὰ δώσῃ εἰς τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν σχολείων περισσοτέραν αὐτοδιοίκησιν καὶ προῖσταμένους εἰδικοὺς γυμναστικοὺς, οἱ ὅποιοι νὰ ἔχουν ὡς κύριον αὐτῶν ἔργον τὴν μελέτην καὶ παρακολούθησιν καθὼς καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτῆς καὶ οὐχὶ κηδεμόνας ἀπολύτως ἄδαις καὶ μὴ δυναμένους νὰ ἔχωσιν ἔγκυρον περὶ αὐτῆς γνώμην, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν φιλογυμναστικὴν του δρᾶσιν μὲ τὴν ἰδρυσιν παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ἰδίου τμήματος γυμναστικῆς.

Ἀληθῶς δὲ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1917, διὰ τοῦ Νόμου 1002, ἰδρύθη τὸ τμήμα τοῦτο. ἐπρὸς τὸν σκοπὸν τῆς κατὰ τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρας ἐπιχύσεως τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, τῆς σκοποβολίας καὶ τῆς στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως τῶν νέων καθὼς καὶ τῆς πληρεστεράς ἐφαρμογῆς τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων περὶ γυμναστικῆς. Ἡ διεύθυνσις δὲ τούτου, ἀνετέθη εἰς εἰδικὸν γυμναστικόν, διατελέσαντα γενικὸν ἐπιθεωρητὴν τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ τριετίαν καὶ ἔχοντα ὑπερδεκαετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῇ γυμναστικῇ.

ΒΘ. Ἡ ἔλλειψις γυμναστῶν καὶ ἡ ἐκ τῶν ἐνόντων θεραπεία αὐτῆς.

Ἡ πρώτη ἐπέγουσα καὶ λίαν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τὴν ὁποίαν τὸ Τμήμα τῆς γυμναστικῆς ἔσπευεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ θεραπεύσῃ, ἦτο ἡ ἔλλειψις γυμναστῶν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀνετέθη ἡ διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ ἐπιμισθίῳ πρῶτον μὲν εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς καθηγητὰς καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους τοὺς ἔχοντας πτυχίον τῆς σχολῆς τῶν γυμναστῶν, κατὰ δεῦτερον δὲ λόγον ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα ἡ ἰσχὺς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1892 Διατάγματος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης (τοῦ Μαρτίου 1917) δυνάμει τοῦ ὁποίου ἔλλειπόντων εἰδικῶν γυμναστῶν διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἠδύνατο ν' ἀνατεθῇ ἡ διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ ἐπιμισθίῳ καὶ εἰς πτυχιούχους δημοδιδασκάλους.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατωρθώθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ στρατολογία πολλῶν ἱκανῶν δημοδιδασκάλων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων εἶχον ἤδη ὑποστῆ ἑπανειλημμένας ἐπιθεωρήσεις καὶ διδασκαλίας καὶ ἀσκηθῆ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος ὑπ' ἐμοῦ, ὡς γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς γυμναστικῆς, οὕτω δὲ εἰσῆχθη

δι' αὐτῶν τὸ μάθημα τοῦτο εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἀνευ γυμνασῶν γυμνασίων καθὼς καὶ εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν Ἑλληνικῶν σχολείων.

Διὰ τοῦ μέτρου τούτου, ἐν ᾧ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1917 ἐκ τῶν 464 τότε ὑφισταμένων σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως μόνον τὰ 66 εἶχον διδασκάλους τῆς γυμναστικῆς καὶ ἐκ τούτων πάλιν τὰ 48 εἶχον μονίμους γυμναστές, τὰ δὲ 18 ἐπὶ ἐπιμισθίῳ, κατὰ τὰ τέλη τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1919 — 20 τὸ ὄλον γυμναστικὸν προσωπικὸν ἀνῆλθεν εἰς 260 ἐκ τῶν ὁποίων 97 πτυχιούχοι γυμνασταὶ καὶ γυμνάστριαι, 27 καθηγηταὶ ἔχοντες καὶ πτυχίον γυμναστικῆς τῆς σχολῆς τῶν γυμνασῶν καὶ 136 δημοδιδάσκαλοι.

Ἴνα δὲ κατορθωθῇ ἡ εἰσαγωγή τῆς γυμναστικῆς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἀπεφασίσθη ἡ ἀνάθεσις τῆς διδασκαλίαις ταύτης ἐπὶ ἐπιμισθίῳ καὶ εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες ὑπηρέτησαν εἰς τὸ στράτευμα ὡς ἐφεδροὶ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ τοῦ 1912 κ. ἔ. καὶ ἦσαν ἐπομένως εἰς θέσιν νὰ ἐφχρησίσουν τὸ ἐν ἰσχύϊ ὄν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, δεδωμένου ὄντος διὰ ἀπὸ τοῦ 1911 εἰσῆχθη καὶ εἰς τὸ στράτευμα ἡ Σουηδικὴ γυμναστικὴ, ἡ δὲ στρατιωτικὸς κανονισμὸς τῆς γυμναστικῆς τοῦ 1912, συνταχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, περιελάμβανε τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς γυμναστικὰς ἀσκήσεις τοῦ σχολικοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

Ὅτω ἐγένετο τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν πραγματικὴν εἰσαγωγὴν τῆς γυμναστικῆς εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἐφχρημογὴν ἐνιαίαις μεθόδου διδασκαλίαις, μέχρις οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποφοίτων τοῦ εἰδικοῦ διδασκαλικοῦ τῆς γυμναστικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἕκτοτε μελετωμένη τροποποίησις τοῦ ὄλου σχολικοῦ προγράμματος, θὰ ἐπέτρεπον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τὴν πλήρη καθ' ἅπαντα τὰ σχολεῖα ἐφχρημογὴν δλοκλήρου τοῦ συστήματος τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.

τες οί ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ γυμναστὰὶ καὶ γυμνάστριαί, μετεκ-
παιδευθέντες οὕτω ἐπαρκῶς καὶ σχηματίσαντες πληρεστέραν καὶ
ὁμοιογενεστέραν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐν ἰσχύϊ εὐσεῖς γυμναστικῆς
μεθόδου καθὼς καὶ τῶν σχολικῶν παιδιῶν.

33. Ἱεραρχικὴ διαβάθμισις καὶ αὐξήσις τῶν ἀπο- δοχῶν τῶν Γυμναστῶν.

Παραλλήλως πρὸς τὰ μέτρα ταῦτα διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ εἰ-
δικοῦ γυμναστικοῦ προσωπικοῦ ἐλήφθη διὰ τῶν Νόμων 1381, 1422
καὶ 2384 πρόνοια καὶ περὶ τῆς διαβαθμίσεως καὶ τῆς αὐξήσεως
τῶν ἀποδοχῶν τῶν εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς καθὼς
καὶ τῶν ἐπὶ ἐπιμισθίῳ διδασκόντων αὐτήν. Οὕτω οἱ μὲν ἀπόφοιτοι
τῆς πρὸ τοῦ 1997 λειτουργησάσας προσωρινῆς σχολῆς γυμναστῶν,
καθὼς καὶ οἱ τῆς ἀπὸ τοῦ 1897—1899 εἰδικῆς ταιαύτης διαβαθ-
μίσθησαν ὡς δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι, οἱ δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ 1899
—1918 Σχολῆς τῶν Γυμναστῶν καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1918 Διδασκα-
λείου τῆς Γυμναστικῆς ὡς πρωτοβάθμιοι.

Ἐπίσης τὸ δι' ἐκάστην καθ' ἑβδομάδα ὥραν διδασκαλίαν ἐπι-
μισθιον ὠρίσθη διὰ μὲν τοὺς πρωτοβαθμίους καθηγητὰς εἰς 12 δραχ.
διὰ δὲ τοὺς δευτεροβαθμίους ταιαύτους καὶ τοὺς Δημοδιδασκάλους
εἰς 10, εἰς τρόπον ὥστε καὶ οὗτοι ἀμειβόμενοι μὲ τὸν τότε τιμάρθη-
μον τῆς ζωῆς ἐπαρκῶς, νὰ ἐργάζωνται μετὰ ζήλου καὶ νὰ μὴ πε-
ριορίζωνται εἰς τυπικὴν ἔλως ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνατιθεμένου αὐταῖς
ἔργου.

34. Ἡ συμπλήρωσις τῆς ὀργανώσεως τῆς ὅλης σωματικῆς ἀγωγῆς. Οἱ Νόμοι 2476, 2477

Τὸν Νόμον 1406 περὶ Διδασκαλείου τῆς γυμναστικῆς, εἶσις

δπηρξεν ή εδοίωνος άπαρχή τής κατά τά έτη 1917 — 1920 συν-
τελεσθείσης συμπληρώσεως τής γυμναστικής οργανώσεως, ήχο-
ούθησαν και άλλα γενικωτέρας σημασίας νομοθετήματα, οι νόμοι
2476, 2477 και 2478 του 'Ιουνίου 1920 διά των οποίων:

α) 'Ελήφθη πρόνοια περι ιδιαιτέρας σωματικής άσκήσεως και
των έν ταις δημοσίοις σχολείοις τής Μέσης 'Εκπαιδεύσεως φοιτών-
των κορασίων εις ιδιαιτέρας ώρας και ούχι άναμειγμένων μετά
των άρρένων συμμαθητών των.

β) Καθωρίσθησαν αι σχολικαι γυμναστικαι και κα-
άγωνιστικαι έπιδείξεις και έορταί, κατά τρό-
πον άφίνοντα μεγαλυτέραν πρωτοβουλιαν οργανώσεως εις έκαστον
σχολειον και εις τάς διά του Νόμου 1286 συσταθείσας σχολικάς
έπιτροπάς. 'Η δέ έποχή τής τελέσεως αυτών, άντι τής διά τής
καταργηθείσης διατάξεως του ΒΧΚΑ' Νόμου κινητής έβδομάδος
του Πάσχα, ή όποια ήδύνατο νά συμπέση και τον Μάρτιον, μετετέ-
θη εις τό τέλος του σχολικού έτους, όποτε και ο καιρός εινε στα-
θερώτερος και οι μαθηται άσκηθέντες έπαρκώς και έν πλήρει άνέ-
σει εινε δυνατόν νά έμφανίσουν δλόκληρον τήν έτησίαν γύμνασιν
των, χωρίς νά διαταραχθῆ ή κανονική λειτουργία των σχολείων
και νά κηρυχθῆ ούτως ειπετιν σχολική έπιστράτευσις, χάριν ένός
εως τυπικού σχολικού διαγωνισμού. Εις τό πρόγραμμα δέ των
σχολικών τούτων έπιδείξεων παρενεβλήθη έν τῷ πρησίοντι μέτρῳ
ή έθνική ήμῶν άγωνιστική και αι παιδιαί, προς μεγαλυτέραν ψυ-
χαγωγίαν των άκουσμένων και αναβίωσιν συν τῷ χρόνῳ των πα-
λαιών 'Ελληνικών άγωνιστικών παραδόσεων, και βαθμιαίαν εισα-
γωγήν τής ούτω συγκροτηθησομένης νεωτέρας άγωνιστικής εις τά
ήθη δλοκληρου του Λαου.

γ) Αί περι 'Επιτροπής των 'Ολυμπιακών άγώνων διατάξεις
των Νόμων ΒΧΚΑ', 201 και 937, συνεπληρώθησαν εις τρόπον

ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἀναλαμβάνουσα καὶ τοὺς διὰ τοῦ Νόμου ΓΧΛΣ' συσταθέντας σκοπευτικούς ἀγῶνας «Τὰ Ἐλευθέρια» νὰ ἀποβῇ πράγματι ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τῆς παρ' ἡμῖν ἰδιωτικῆς γυμναστικῆς καὶ ἀγωνιστικῆς κινήσεως καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς Ἑλληνικῆς μετὰ τῆς παγκοσμίου ἀγωνιστικῆς. Ἐπίσης ηὐξήθη ἡ πρὸς αὐτὴν Κρατικὴ χορηγία εἰς 50 χιλιάδας δραχμῶν ἐτησίως καὶ ἐπετράπη εἰς αὐτὴν ἡ ἐκποίησις παντὸς ἀχρήστου ἰδρύματος, ἵνα οὕτω ἀποκτήσῃ τὰ ἀπαραίτητα ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἔδρυσιν ἐλων τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων γυμναστικῶν περὶ τὸ Στάδιον ἐγκαταστάσεων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἢ εἰς τὸ μέλλον τέλεις Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων, ἰδίᾳ μετὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Δουδίνου τοῦ 1908, τῆς Στοκχόλμης τοῦ 1913 καὶ τῆς Ἀμδέρσης τοῦ 1920, μὲ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας πενιχροτάτας ἐγκαταστάσεις εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατος.

δ) Τὸ διὰ τοῦ ΒΧΚΑ' Νόμου ἰδρυθὲν Ἀκαδημαϊκὸν Γυμναστήριον προήχθη εἰς ἔδρυμα ἰσότημον πρὸς γυμνάσιον, διαδαθμισθέντος, τοῦ μὲν διευθυντοῦ πρὸς Γυμνασιάρχην, τῶν δὲ γυμναστῶν ὡς καθηγητῶν. Ἐπίσης ἐλήφθησαν μέτρα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δράσεως αὐτοῦ, καθοριζομένων ἐτησίων ἀγῶνων μεταξὺ τῶν Πανεπιστημιακῶν σχολῶν καὶ ἄλλων ἰσοτίμων γυμναστικῶν ἰδρυμάτων, ἵνα οὕτω ἡ γυμναστικὴ καὶ ἡ ἀγωνιστικὴ ἀποβῶσι καὶ παρ' ἡμῖν ἔθιμα φοιτητικὰ καὶ στοιχεῖα οὐσιώδη τῆς ὅλης Πανεπιστημιακῆς ζωῆς.

ε) Ἐισηχθη ὁ θεσμὸς τῆς περιοδικῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν διδασκόντων τὴν γυμναστικὴν δι' ἐτησίων περιοδικῶν ἐπαναληπτικῶν μαθημάτων, ἵνα οὕτω τὸ εἰδικὸν γυμναστικὸν προσωπικὸν καθὼς καὶ οἱ ἐπὶ ἐπιμισθίῳ διδάσκοντες τὴν γυμναστικὴν ἀφ' ἐνὸς μὲν δυναθῶσι νὰ περικυλοῦθωσι καὶ ν' ἀφομοιώνωσι τὴν ὁσημέραι συντελουμένην ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου γυμναστι-

κίνη πρόσοδον, ἐξ ἄλλου δὲ ἐλέγχεται συχνότατα ἡ σωματικὴ κατάσταση καὶ τὰ γυμναστικά προσόντα αὐτῶν.

5) Τὸρὺθῃ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας ἀποθήκη γυμναστικῶν ὀργάνων καὶ εἰδῶν σκοποβολίας, χορηγοῦσα εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς ὄργανα παιδιῶν καὶ γυμναστικῆς καθὼς καὶ τὰ σκοπευτικὰ εἶδη.

6) Ἐπειδὴ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν αἱ ἀγωνιστικαὶ ἀσκήσεις καὶ αἱ παιδικαὶ ἀπεδείχθησαν τὸ κυριώτατον καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικὸν μέσον διὰ τὴν διάδοσιν τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως παρὰ τῷ λαῷ, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῆς μαχιμότητος καὶ τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν τοῦ τρόπου τῆς στρατιωτικῆς παρασκευῆς τῶν νέων, ἀπεφασίσθη ἡ μετέκλησις διὰ μίαν διετίαν εἰδικοῦ ἀλλοδαποῦ, τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸν ἀθλητικὸν κόσμον Ἑγγλοῦ ἀντισυνταγματάρχου τοῦ Ἰππικοῦ κ. Mayes ὅστις τοποθετηθεὶς εἰς τὸ τμήμα τῆς γυμναστικῆς ὡς τεχνικὸς σύμβουλος, θὰ ἐργάζεται διὰ τὴν πρὸ ἡμῶν εὐρύτεραν διάδοσιν τῶν ἀσκήσεων τούτων. Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἀπεφασίσθη καὶ ἡ ἐφ' ἅκμα ἀποστολὴ εἰς Ἀγγλίαν, τὴν κοινὴν μελέτην καὶ ἐξέταξιν ἐν τῇ γνωστῇ Σχολῇ τοῦ Aldershot εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ διεύθυνσιν τῶν ἀγωνιστικῶν τούτων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν.

Καὶ ὁ μὲν Ἑγγλὸς ὀργανωτὴς, κληθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ Νόμου, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ μελέτησας ἐπιτοπίως τὴν ὑπὸ ἐπιψηφίσειν ὀργάνωσιν τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς καθὼς καὶ τὴν ἑλλην αὐτῆς κατάστασην, ἔμεινε τελείως σύμφωνος πρὸς τὴν διηρησίαν τοῦ Ὑπουργοῦ, τόσον διὰ τὰς γενικὰς αὐτῆς γραμμάς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀκολουθουμένην μέθοδον τῆς διδασκαλίας. Ἡ μόνη ἔλλειψις τὴν ἐπολεῖν εὐρεν ἡτὶ ἡ ἀνεπικρὴς ἐφαρμογὴ τῶν ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων

και των παιδιων, οφειλομένη εις την τελειαν ανυπαρξίαν χώρων παιδιων, και εις την έλλιπή μόρφωσιν των γυμναστων, μη επαρκων η ικανων εις την οργάνωσιν και την τέλεισιν παρομοίων σχολικων αγωνιστικων συναντήσεων. Διά τούτο και εισηγήθη εις την Κυβέρνησιν την ανωτέρω μνημενευθείσαν αποστολήν εις Άγγλιαν 20 γυμναστων, να ασκηθώσιν εις πάντα ταυτα και κατασταθώσιν ικανοι οργανωταί τοιαύτης αγωνιστικής κινήσεως μετά την επιστροφήν των, ανεχώρησε δέ τον Ιούνιον του 1920 εις Άγγλιαν, να αυτοπροσώπως ενεργήση παρά τη Άγγλική Κυβέρνησιν και τη διοικήσει της Σχολής του Aldershot, να γίνωσιν ούτοι δεκτοί και κανονιστή προσέτι και τὰ της διδασκαλίας αυτών. Έν τω μεταξύ οι γυμνασται ούτοι προσήρχοντο εις τὸ Διδασκαλείον της γυμναστικής, όπου πλὴν μιᾶς πρακτικῆς γυμναστικῆς μετεκπαιδεύσεως, ἐδιδάσκοντο και την Άγγλικήν γλώσσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μόρμωρη (υιοῦ). Ἐπειδὴ ὁμοως μέχρι οὗτου ἐπιστρέψῃ ὁ συνταγματάρχης κ. Mayes ἐκ Λονδίνου ἐπῆλθεν ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ της 1 Νοεμβρίου, ἡ νέα κυβέρνησις ἀν και ὑπέγραψε τὴν μετ' αὐτοῦ σύμβασιν, δὲν παρέσχε συγχρόνως και τὰ ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἀποστολήν των γυμναστων εις Άγγλιαν. Ἐπειδὴ δὲ πρόεβη και εις μεταβολὰς τοῦ προσωπικοῦ τὰς ἐποίας οὗτος ἐν ἐνέκρινε, τὸν ἠνάγκασε ν' ἀπέλθῃ ἐξ Ἀθηνων ἀναθέσασα εις αὐτὸν ἄλλην ὑπηρεσίαν παρά τῇ ἐν Λονδίῳ Ἑλληνικῇ πρεσβείᾳ και μεταίωσασα οὕτω πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ προταθέντα μέτρα διὰ τὴν μετεκπαιδευσιν των γυμναστων.

η) Τὸ διὰ τοῦ Νόμου ΓΥΑΗ. Ἐβρουθεν ἐνσημον σχολικῆς γυμναστικῆς και σκοποβολίας ἠδῆθη και ἐπεξετάθη διὰ τοῦ νόμου 2442 (περὶ ταμείων σχολικῆς Προνοίας, Ἰουνίου 1920) εις πάντα τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους. Δυστυχῶς, ἀντὶ νὰ διατεθῇ ἐλόκληρον διὰ τὰς ἀνάγκας της γυμναστικῆς, διὰ τὰς ἐποίας και ἀρχικῶς

είχε θεσπισθῆ, διετέθη κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὲρ τῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου ἱδρυθέντων νέων ταμείων σχολικῆς προνοίας ὡς νὰ μὴ ἴρ-
κουν διὰ τὰ πρόχειρα ἔξοδα τῶν σχολείων τὰ πρὸ ὀλίγου ἱδρυθέντα
σχολικὰ ταμεία, εἰς δὲ τὴν γυμναστικὴν ἐδόθη μόνον τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν
εἰσπράξεων. Καὶ τὸ τέταρτον ὅμως τοῦτο δὲν κατορθώθη εἰσέτι νὰ
ἐξακριβωθῆ τι μέχρι τοῦδε ἀπέδωσε καὶ ἂν τὸ πραγματικῶς εἰσ-
πραχθὲν ποσὸν κατετέθη δλόκληρον εἰς πίστωσιν τοῦ Κεφαλαίου
σχολικῆς γυμναστικῆς.

θ) Ἄτι τῶν διὰ τοῦ Νόμου ΒΧΚΑ' καθιερωθέντων ἐτησίων
σχολικῶν διαγωνισμῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τῆς τεσσα-
ρακοστῆς, οἱ ὅποιοι κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἀπέδωσαν ἀποτελέσμα-
τα πολὺ διάφορα τῶν προσδοκωμένων, ὠρίσθησαν περὶ τὰ τέλη
τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐπιδείξεις γυμναστικῆς μετ' ἀγωνιστικῶν ἀσκή-
σεων καὶ σκοπευτικῶν μαθητικῶν ἀγώνων, τῶν ὁποίων ἡ ὀργάνω-
σις ἀφέθη εἰς τὴν πλήρη πρωτοβουλίαν τῶν συλλόγων τῶν καθη-
γητῶν καὶ διδασκάλων ἐν συμπράξει μετὰ τῶν ἐκασταχοῦ σχολι-
κῶν ἐπιτροπῶν. Οὕτω ἐδόθη πλήρης ἐλευθερία ὀργανωτικῆς πρω-
τοβουλίας εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὴν μετ' αὐτῶν συνεργαζομένην κοι-
νωνίαν καὶ ὄχι μόνον διὰ τὰς ἐτησίαις ταύτας σχολικὰς ἐορτάς
ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶσαν μεγάλην ἐθνικὴν ἢ τοπικὴν ἐορτὴν καθὼς καὶ
πᾶσαν ἄλλην εὐκαιρον περίστασιν. Τὰ σχολικὰ ἔτη 1918 καὶ 1919
ἐχρησίμευσαν ὡς προδοκιμαϊκὸν τρόπον τινὰ τοῦ μέτρου τούτου, τὸ
δὲ 1920 ὡς πρῶτον ἔτος γενικωτέρας ἐφαρμογῆς. Ἐκ δὲ τῶν μέ-
χρι τοῦ Ἰουλίου 1920 συγκεντρωθεισῶν ἐν τῷ Θ' τμήματι ὑπερ-
δυσχολίῳ ἐκθέσεων διευθυντῶν καὶ ἐπιθεωρητῶν τῶν σχολεί-
ων τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν
φύλων, τῶν πλείστων συνοδευθεισῶν μὲ σειρὰς φωτογραφιῶν, ἐν-
τυπα λεπτομερῆ προγράμματα καὶ κρίσεις ἐνθουσιώδεις τοῦ ἐπι-
χωρίου τύπου, ἐσχημάτισεν ἡ ὑπηρεσία τὴν δικαιολογημένην ἀν-

τιληψιν, ότι τὸ μέτρον ὑπῆρξεν ἐπιτυχέστατον, τὰ δὲ ἀποτελέσμα-
τα του θὰ ἠσφάλιζον εἰς τὸ μέλλον εἰς τὸ ἀκέραιον τὸν σκοπὸν
τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ σχολικὴ σωματικὴ ἀγωγή. Διότι διὰ τοῦ
μέτρου τούτου ὄχι μόνον ὁ γυμναστῆς, ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος,
ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων,
ἡ σχολικὴ ἐπιτροπὴ καὶ αἱ κατὰ τόπους ἀρχαί, καθὼς καὶ οἱ γο-
νεῖς καὶ κηδεμόνες ἔδειξαν μέγα ἐνδιαφέρον, χωρὶς διεκδομήθη-
σαν πικρηγυρικῶς, ἔρανοι πρὸς ἀπονομὴν βραβείων εἰς τοὺς ἀρι-
στεύσαντας ἐνηργήθησαν μεταξὺ τῶν πολιτῶν, εἰσφοραὶ πρὸς μελ-
λοντικὴν ἀνέγερσιν γυμναστηρίων κατεβλήθησαν, προσκλήσεις καὶ
προγράμματα ἐτυπώθησαν, ὁ ἐγγύριος τύπος ἐποίκιλλε τὴν καθη-
μερινὴν του πολιτικὴν καὶ εἰδησιογραφικὴν μονοτονίαν μὲ περι-
γραφὰς καὶ ἄρθρα ἐνθουσιώδη διὰ τὴν σχολικὴν ἑορτήν, τὸ δὲ
ἐνδιαφέρον τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων ἐτονώθη κατὰ γενικὴν ὁ-
μολογίαν εἰς ἀξιοσημεῖωτον βυθμόν. Μὲ τὰς ἑορτὰς αὐτὰς ὁ Ἐθνι-
κὸς Ὕμνος, τὰ ὀλίγα θούρια καὶ τὰ νεώτερα πολεμικὰ τραγούδια
γίνονται κτῆμα τῶν Πανελλήνων, τὸ δημοτικὸν τραγούδι καὶ οἱ
ἔθνικοι χοροὶ εἰσάγονται πικροῦ, ἀνακόπτοντες τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ
σνομπισμοῦ καὶ τῆς ἀρχοντοχωριατικῆς καὶ γενικῶς τίθενται αἱ πρῶ-
ται βάσεις ὁλοκλήρου σχολικοῦ βίου, ὁ ὁποῖος ἀναμφισθητῆτως θ'
ἀσκήσῃ μεγάλην ἀγαθοποιὸν ἐπίδρασιν εἰς τὰ σύγχρονα Ἑλληνικὰ
λαϊκὰ ἔθνη καὶ τὰ ἔθιμα.

ΒΒ. Οἱ πρῶτοι ἐν Ἀθήναις ἔλλογοι Σχολικοὶ ἀγῶνες.

Ἰδιαιτέρως διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ ἐτελέσθησαν διὰ
πρώτην φοράν ἀπὸ καταβολῆς τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γυμνα-
στικῆς ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ, παρουσίᾳ τοῦ ἀειμνήστου Βα-

τὴν καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος συστηματικὴν καὶ μεθοδικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν καὶ ἐμφανίζει τὸ γυμνάσιον εἰς πᾶσιν ὄρασι καὶ καιρῶν τε λείωσι ἔσοιμον πρὸς δημοσίαν ἐμφάνισιν, ὡς ἀπεδείχθη τούτοις τρανήτατα ἐκ τῆς ἐν τῶν Σταδίων ἐστῆς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1920 πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Δωροθέου, τὴν ὁποίαν ἐπεφάσισε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τὴν Παρασκευὴν τὴν μεσημβρίαν μὴ ἀνελευθέρωθαι δὲ ἢ ἀπόφασις αὕτη αὐθημερόν τὴν 1 μ. μ. ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ κ. Δ. Δίγκα, καὶ ἐξετελέσθη μετὰ περισσῆς λαμπρότητος, εὐπρεπείας καὶ τάξεως τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακὴν, ἤτοι ἐντὸς 48 ὥρων, μετασχόντων 1500 περίπου μαθητῶν γυμνασίων, οἵτινες ἐξετέλεσαν πλὴν τῆς παρελάσεως καὶ τῶν συναφῶν ἐξελιγμῶν, καὶ κοινὰς ἀσκήσεις ὅλοι συγχρόνως, ὑπὸ τὸ πρόσταγμα ἐντελῶς ξένων πρὸς αὐτοὺς γυμναστῶν.

1) Ἐλήφθη ἐπίσης πρόνοια καὶ περίδρυσεν σχολικῶν γυμναστηρίων ἐπικρῶν διὰ τὰς περὶ τὰς τοῦλάχιστον σχολικὰς γυμναστικὰς ἀνάγκας, καθὼς καὶ μεγάλων εὐρυχωρίων διὰ τὰς παιδικὰς τῶν μαθητῶν ἀναγραφείσης πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον πιστώσεως 200 χιλιάδων δραχμῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους καὶ διατεθέντος πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τῶν ἡμίσεως τῶν εἰσπραξέων τοῦ κεφαλαίου τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς διὰ τῆς ἰδρύσεως γυμναστηρίων καὶ τῶν ἐν ἰσχύϊ ὄν γυμναστικῶν συστημάτων ἐφημερίζετο καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασίαν καὶ πᾶσαι αἱ περὶ γυμναστικῆς διατάξεις δὲν θὰ ἀπέμενον γράμμα κενόν, οἱ δὲ μαθηταὶ ἀληθῶς εἰλκύνοντο πρὸς τὸν ὑπαίθριον βίον, τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδικὰς καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πρὸς πάσας τὰς ὑγιεινὰς καὶ ἀληθῶς μαθητικὰς ἕξεις, ἀπομακρυνόμενοι τῶν καφφενείων καὶ ποτοπωλείων καὶ τῶν παντὸς εἶδους καταγωγῶν, ἔπειτα πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μαζὺ μὲ τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν των ὁ-

γείαν χάνουν και αὐτὴν τὴν ἀνθρωπιὰν και κατανοῦν κοινότατοι ἀγοραῖοι τύποι, ἀνίκανοι νὰ ὑποστῶσιν οἰαδήποτε μορφωτικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸ μέλλον ἐκ μέρους τοῦ γυμνασίου ἢ τοῦ Πανεπιστημίου.

36. Ὁ ὁδηγὸς τοῦ Ἐργουρείου διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν και τὴν στρατιωτικὴν προπαίδευσιν τῶν μαθητῶν. Ἡ περισυλλογὴ τῶν ἐπιχωρίων ἀσκήσεων και τῶν παιδιῶν.

Πλὴν τῆς συμπληρώσεως τῆς γυμναστικῆς ὀργανώσεως και δύο εἰσέτι ζητήματα σπουδαιότατα διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς γυμναστικὴν ἐλύθησαν ὀριστικῶς ὑπὸ τοῦ τμήματος τῆς γυμναστικῆς. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἦτο ἡ σύνταξις ὀδηγοῦ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς και τῆς στρατιωτικῆς προπαίδεῦσεως, ἀλλ' ὀδηγοῦ πλήρους, περιλαμβάνοντος:

1. Ὀλόκληρον τὴν παιδαγωγικὴν γυμναστικὴν κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα.
2. Καταγραφὴν τῶν ἀσκήσεων ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως αὐτῶν.
3. Πίνακας ἀναλελυμένων ἡμερησίων γυμνάσεων μετὰ λεπτομερῶν περιγραφῶν τῶν παιδιῶν.
4. Ὀλόκληρον τὴν σχολικὴν γυμναστικὴν, τὴν ὀργανῶσιν σχολικῶν γυμναστικῶν ἑορτῶν, ἐπιδείξεων και ἀγώνων.
5. Τὴν καλύψεσιν.
6. Τὰς γυμναστικὰς ἐκδρομὰς και πορείας.
7. Τὴν σκοποβολὴν και λοιπὴν εἰδικὴν στρατιωτικὴν προπαίδευσιν.

Ὁ ὀδηγὸς οὗτος συνετάχθη κατὰ τὸ ἔτος 1919 και παρεδόθη εἰς τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον πρὸς χρῆσιν. Ἐγκριθεὶς δὲ ὑπ'

αὐτοῦ, ἐδόθη εἰς τὸ τμήμα διδακτικῶν βιβλίων κ.λ.π. πρὸς ἐκτύπωσιν. Ἐν τούτοις μέχρι τοῦ 1924 δὲν εἶχε κατορθωθῆ ἡ ἐκτύπωσις του. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνάγκη του καθίστατο ἡμετέροις περισσότερον ἐπιτακτική, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν ἀνεθεώρησα καὶ τὸν συμπλήρωσα, προέβην κατόπιν συνεννόσεως μετὰ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς εἰς τὴν ἐκτύπωσιν του ὡς παραρτήματος τοῦ Δελτίου τοῦ Ὑπουργείου. Οὕτω δὲ κατορθώθη ἡ ἐκτύπωσις του περὶ τὸ τέλος τοῦ 1924 καὶ ἡ διανομή του εἰς τὰ σχολεῖα.

Δεύτερον, ἐπίσης σπουδαῖον, ἀν καὶ οὐχὶ τόσον κατεπεῖγον ἔργον τοῦ τμήματος ὑπῆρξεν ἡ περισυλλογὴ τῶν ἐπιχωρίων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν. Μετὰ ἐπανειλημμένας ἐπεξηγηματικὰς ἐγκυκλίους κατορθώθη ὅπως ἡ συγκέντρωσις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον 400 περίπου συλλογῶν, πάσης φύσεως λαϊκῶν παιδιῶν καὶ παιδικῶν καὶ ἀγωνιστικῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ὄλικὸν ὄχι μόνον γυμναστικόν, ἀλλὰ καὶ γλωσσικόν καὶ λαογραφικόν μεγίστης σημασίας.

37. Ἡ ἔδρσις τοῦ σώματος Ἑλλήνων Προσκόπων

Σχεδὸν συγχρόνως πρὸς τὴν ἔδρσιν τοῦ τμήματος τῆς γυμναστικῆς ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐψηφίσθη εἰδικὸς Νόμος (ἀρ. 1066 τῆς 12 Δεκεμβρίου 1917) περὶ ἰδρύσεως Σώματος Ἑλλήνων Προσκόπων, συνταχθεὶς ὑπὸ τῶν τότε διευθυνόντων τὸν προσκοπισμὸν, διότι τὸ ἀρτισύστατον τμήμα τῆς γυμναστικῆς οὕτε γνῶσιν ἔλαβε τῆς συντάξεως καὶ ὑποβολῆς του.

Διὰ τοῦ Νόμου τούτου εἰς τὴν μέχρι τοῦ 1917 ὑφισταμένην ἰδιωτικὴν προσκοπικὴν ὀργάνωσιν ἐδίδοτο ἡμικρατικὸς χαρακτήρ. τὸ Σῶμα προσκόπων ἐθεωρεῖτο ἴδρυμα αὐτοτελὲς διατελοῦν ὑπὸ τὴν

ἐπιβλεψιν τοῦ Κράτους ὡς σκοπὸς δ' ἐτίθετο ἡ ἀνάπτυξις τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ ἡ ὑγιῆς διάπλασις τοῦ χαρακτήρος καὶ ἡ στρατιωτικὴ προπαιδεύσις αὐτῶν.

Ἡ διοικήσις τοῦ Σ.Ε.Π. ἀνετίθετο εἰς δεκαπεντάμελες συμβούλιον τοῦ ὁποῦ τοῦ μέλη διωρίζοντο διὰ Β. Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Υπουργοῦ τῆς Παιδείας. Ἐκ τῶν 15 τούτων μελῶν τὰ 5 ἐπρότεινε τὸ Υπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, τὰ 2 τῶν Ναυτικῶν καὶ τὰ 8 τῆς Παιδείας ἡ δὲ θητεία τῶν ἦτο τριετής.

Τὸ Σ.Ε.Π. ἐδίκαιε τὸ νὰ διατηρῆ γραφεῖον ἀπαρτιζόμενον:

- 1) ἀπὸ ἑνα διευθυντῆν ἐπὶ βαθμῶ καὶ μισθῶ τμηματάρχου α' τάξεως.
- 2) ἑνα λογιστῆν ἐπὶ βαθμῶ καὶ μισθῶ τμηματάρχου β' τάξεως.
- 3) δύο γραμματεῖς α' τάξεως καὶ ἑνα ἰσόβαθμον ἀποθηκάρειαν.
- 4) ἑνα βοηθὸν γραφέα α' τάξεως.

5) μίαν δακτυλογράφον καὶ ἑνα κλητῆρα.

Βάσις τῶν πόρων τοῦ Σ.Ε.Π. ἦσαν αἱ ἐπιχορηγήσεις τῶν Υπουργείων τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Παιδείας καθόσον τὰ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῶν ἐσριτῶν καὶ τὰ ἐκ δωρεῶν προσερχόμενα δὲν ἤδυναντο νὰ ἀποτελέσουν κεφάλαιον ἱκανὸν ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς προδλεπομένας ἐτησίαις δαπάναις.

Ἐργα τοῦ σώματος ἦσαν:

- α) ὁ καθαρισμὸς ὁμάδων προσκόπων.
- β) ὁ καθαρισμὸς ὁμάδων στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως.

Τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ σώματος εἰσαγόμενα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἶδη καὶ ἐργαλεῖα ἀπηλλάσσοντο παντὶς εἰσαγωγικῷ ἔλεγχῳ.

Κύριος σκοπὸς πρὸ νομοθετήματος τούτου ἦτο νὰ ἀναλάβῃ τὸ Κράτος τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐκπόσει τῶν ἐκθεσίων τοῦ θεσμοῦ τῶν προσκόπων, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο δυνατόν ἐξ ἑαυτοῦ νὰ ὀρθοπο-

δύση. Ἐνώ δὲ καὶ τὸ εἰδικὸν γυμναστικὸν προσωπικὸν ἐξ 70 — 80 περίπου γυμναστών, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ λάμπροι ἐφεδρὸι ἀξιωματικοί, καὶ τὸ λοιπὸν διδακτικὸν προσωπικόν, καίτοι περιλαμβάνον ἑκατοντάδας καθηγητῶν καὶ δημοδιδασκάλων ἐπίσης ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν, καθὼς καὶ οἱ τότε ὑπάρχοντες γυμναστικοὶ καὶ ἀθλητικοὶ σύλλογοι περὶ τοὺς 20 — 30 καθ' ἕνα τὸ Κράτος, δὲν ἐθεωρήθησαν ἀξιοὶ ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ διὰ τῶν σχολικῶν γυμναστικῶν καὶ σκοπευτικῶν συλλόγων τὴν στρατιωτικὴν προπαιδεύσιν τῆς νεότητος, ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐθελονταὶ αὐτάκλητοι ἀπόστολοι τοῦ προσκοπισμοῦ, οἱ ὅποιοι ἀφελέστατα προσεφέρθησαν ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ, μὲ τὰς ἰδίαις ἱκανότητας καὶ δυνάμεις τὸ κολοσιαιὸν αὐτὸ ἔργον, φθάσει μόνον τὸ Κράτος νὰ ἀνελάβωσιν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως τὴν δαπάνην.

Ἐν τῷ μεταξὺ συγκεκριτήθη τὸ γραφεῖον τοῦ σώματος, διωρίσθησαν ὑπάλληλοι ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ τμήματος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, διότι τὸ τῆς γυμναστικῆς ἔχει μόνον τὸν τμηματάρχην του καὶ ἓνα γραμματέα, καὶ ἤρχισεν ἡ δράσις τοῦ Σώματος. Τὴν δρᾶσιν ταύτην παρεκολούθησα κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς συστάσεως του, διορισθεὶς καὶ ἐγὼ μέλος τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου, ἦτο δὲ κατὰ τὴν ἰδικήν μου ταυλάχιστον κρίσιν πολὺ περιωρισμένη, διὰ τὴν ἔλλειψιν κυρίως στελεχῶν. Εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦτον συνετέλεσεν ἀναμφισβητήτως καὶ ἡ ἀρχικὴ πεπλανημένη ἰδέα τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Σώματος, τῆς δημιουργίας ὀλίγων ἐπιλέκτων προσκόπων καὶ οὐχὶ τῆς διαδόσεως τοῦ προσκοπισμοῦ εἰς μεγάλας παιδικὰς μάζας. Τὸ ἐσφαλμένον τῆς ἀντιλήψεως τῶν ταύτης, τὸ ὑπέδειξα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, μ' ἐδικαίωσα δὲ καὶ ὁ ὑπ' αὐτῶν, μετὰ ἓν ἔτος μετακλιθεὶς ἐκ Λονδίνου, δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ Νόμου 1066 εἰδικῶς Ἀρχίας ὀργανωτικῆς Προσκόπων κ. Gaddem. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε τὴν ἀπρονοήσιαν νὰ

συμφωνήση μαζί μου αὐτὸς μὲν ἐπανεκάμφε μετὰ ὀλιγοήμερον ἐν-
ταῦθα παραμονὴν εἰς Ἀγγλίαν, τὸ δὲ ἄρθρον 16 τοῦ Νόμου 1066
κατηργήθη (διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 31 Μαρτίου 1919) «περὶ
τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1066» θεωρηθέντος εἰς τὸ ἐξῆς περιττοῦ
καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Ἑλληνικοῦ ὄργανοῦ.

Ἄτι δὲ πάσης ἄλλης κρίσεως καὶ γνώμης ἔχω τὴν τιμὴν νὰ
παραπέμψω ὑμᾶς, κύριε Ὑπουργέ, εἰς τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1916
ὑποβληθὲν ἐντολὴ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Λιδωρίκη
εἰδικὸν ὑπέμνημα μου περὶ Προσκόπων καὶ Προσκοπισμοῦ, (Πα-
ράρτημα 1ον παρόντος τεύχους) ἐκ τοῦ ὁποῦο θὰ σχηματίσει-
τε σφραστεράν γνώμην περὶ τοῦ πῶς δεόν καὶ παρ' ἡμῖν νὰ λει-
τουργήσῃ εἰς τοιοῦτος θεσμὸς διὰ ν' ἀποδῇ ἀληθῶς ὠφέλιμος καὶ
νὰ μὴ δαπανᾶται τὸ δημόσιον χρῆμα ἐντελῶς ἀσκόπως.

**38. Ἡ κατάργησις (Δεκέμβριος 1920) καὶ ἡ ἐκ
νέου ἀνασύστασις (Ὀκτώβριος 1922) τοῦ
τμήματος τῆς γυμναστικῆς.**

Οἱ προαναφερθέντες Νόμοι 2476, 2477 καὶ 2478, ψηφισθέν-
τες τὸν Ἰούνιον τοῦ 1920, ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν Ἑφημερίδα
τῆς Κυβερνήσεως μόλις περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους.
Ἐνῶ δὲ τὸ τμήμα κατεγίνετο εἰς τὴν μελέτην καὶ τῶν ὑποβληθει-
σῶν ὑπερδισχιλίων ἐκθέσεων τῶν γυμναστικῶν ἐορτῶν τῶν διαφό-
ρων σχολείων καθὼς καὶ τῶν συλλογῶν τῶν παιδιῶν, καὶ τὴν σύν-
ταξιν τῶν ἀναγκαιούτων ἐκτελεστικῶν τῶν Νόμων τούτων Διαταγ-
μάτων, τῶν λεπτομερῶν ὀργανισμῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων
κ.λ.π. διὰ τῶν ὁποίων ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν κα-
τεύθυνσιν θὰ ἐπῆρχετο ὁ συντονισμὸς τῶν κοινῶν προσπαθειῶν
κρατικῶν καὶ ἰδιωτικῶν, διὰ τὸν κοινὸν σκοπὸν, ἐπῆλθεν ἡ πολι-

τική μεταβολή της 1ης Νοεμβρίου ή δὲ νέα Κυβέρνησις κατήργησε τὸ τμήμα τῆς γυμναστικῆς, ὑπαγαγούσα αὐτὸ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Δ'. τμήματος (τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως). Πόσον δὲ ἡ κατάργησις αὕτη ἐζημίωσε τὴν γυμναστικὴν φαίνεται εὐθὺς ἀμέσως ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πρὸ ὀλίγου ψηφισθέντες Νόμοι δὲν ἐφηρμόσθησαν, οὐδ' ἐλήφθη κανὲν ἄλλο μέτρον βελτιῶνον οὐσιωδῶς τὴν κατάστασιν, πλὴν μιᾶς διατάξεως τοῦ νόμου 2680 (Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Νόμου 1381 κ.λ.π.) διὰ τῆς ὁποίας «οἱ δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι ἢ διδασκάλισσαι τῆς γυμναστικῆς, οἱ κεκτημένοι καὶ πτυχίον διδασκαλείου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, διεβαθμίζονται ὡς πρωτοβάθμιοι διδάσκαλοι, δυνάμενοι ἂν εἶχον ἐπταετῆ ἐν συνόλῳ δημοσίαν ὑπηρεσίαν, νὰ προαχθῶσι καὶ εἰς δευτεροβαθμίους καθηγητάς». Διὰ τῆς μεροληπτικῆς ταύτης διατάξεως ἐδημιουργήθη πλεονεκτική θέσις τῶν γυμναστῶν — δημοδιδασκάλων ἀπέναντι τῶν γυμναστῶν — διδασκέρων, ἀναγκάσασα τοὺς τελευταίους τοὺτους ν' ἀποσυρθῶν ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γυμναστοῦ.

Δι' ἐτέρας ἐπίσης διατάξεως ἀκόμη περισσότερο προσωπικῆς, ἐτροποποιήθη τὸ ἐδάφ. 1 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Νόμου 2476, διὰ τοῦ ὁποίου διευθυντῆς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστηρίου ἠδύνατο νὰ διορισθῆ πᾶς πτυχιούχος γυμναστής μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν. Ἀνασταλείσης δὲ συγχρόνως τῆς ἀναθέσεως τῆς διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ ἐπιμισθίῳ, ἐκ τῶν 260 τακτικῶν καὶ ἐπὶ ἐπιμισθίῳ διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς, ἀπέμειναν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1922 — 23, μόνον 60 περίπου, 80οὶ δηλονότι ὑπῆρχον καὶ πρὸ τῆς ἐδρύσεως τοῦ τμήματος τῆς γυμναστικῆς.

Ἦδη, ἀνασυσταθέντος τοῦ τμήματος τῆς γυμναστικῆς συνετελέσθη τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ἀπὸ τῆς ἐδρύσεως

του καθιερωθείσης συντόνου και μεθοδικής εργασίας υπέρ της σχολικής γυμναστικής και της στρατιωτικής προπαιδεύσεως, καθώς και της ελλης οργανώσεως της σωματικής αγωγής εν Ελλάδι, της τε δημοσίας και της ιδιωτικής. Αναλαβών δ' εκ νέου την διεύθυνσιν του τμήματος τούτου, του οποίου υπήρξα ε πρώτος οργανωτής, εν και μόνον μέτρον έχω καθήκον εϋθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ υποδείξω εἰς τὸ Σὸν Ὑπουργεῖον: τὴν εφαρμογὴν εἰς τὸ ἀκέραιον καὶ καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἑκτασίαν, ὄλων τῶν μέχρι τοῦ 1920 ψηφισθέντων εἰδικῶν γυμναστικῶν νομοθετημάτων· ἂν δὲ αἱ σημεριναὶ οικονομικαὶ συνθήκαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν πλήρη εφαρμογὴν ὁλοκλήρου τοῦ γυμναστικοῦ ἐκείνου προγράμματος, τότε ἀς ληφθοῦν τοῦλάχιστον ἐπειγόντως τὰ ἐπόμενα μέτρα:

α) Νὰ μὴ γίνῃ οὐδεμίαν ἀπολύτως γυμναστικὴ μεταβολὴ μὴ ἐπιβαλλομένη ἐξ ὑπηρεσιακῶν λόγων.

β) Ν' ἀνατεθῇ ἡ διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς εἰς πάντας τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως τοὺς κεκτημένους πτυχίον τῆς σχολῆς τῶν Γυμναστίων ἢ τοῦ Διδασκαλείου τῆς γυμναστικῆς, καθὼς καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους, προτιμωμένων τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1912 κ. ἐ. κλάσεων.

γ) Νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ἔναρξις τῆς λειτουργίας τοῦ διὰ τοῦ Νόμου 2477 ἱδρυθέντος μονοταξίου διδασκαλείου τῆς γυμναστικῆς καθὼς καὶ τοῦ διὰ τοῦ Νόμου 2478 ἱδρυθέντος τμήματος εἰδικῆς γυμναστικῆς προπαιδεύσεως τῶν μελλόντων λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Παρὰ ταῦτα, δεόν ἐπίσης συντόνως νὰ μεριμνήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον ὅπως:

α) Εἰς πάντα τὰ διδασκαλεῖα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, διορισθῶσιν ἱκανοὶ καὶ μορφωμένοι γυμνασταί, τελείως ἡσχημένοι εἰς τὴν πλήρη εφαρμογὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἐν

ισχύι όντος αναλυτικοφ προγράμματος. Ίνα δέ κατορθωθῆ ἡ εἰς τὰ Διδασκαλεῖα ταῦτα τοποθέτησις τῶν ἱκανωτέρων ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις συγκεντρωμένων, λόγω εὐμενῶν μεταθέσεων γυμναστῶν, νά ὀρισθῆ ὡς καὶ πρότερον ἔσχον τὴν τιμὴν νά προτείνω κατὰ τὸ 1920, ὅπως οἱ ἐν τοῖς διδασκαλείοις διοριζόμενοι γυμνασταὶ διαβαθμίζωνται ἂν ἔχωσιν ἐν συνόλῳ πενταετῆ ὕπηρεσίαν ἐν τῇ γυμναστικῇ εἰς δευτεροβαθμίους καθηγητάς, δυνάμενοι μετὰ πενταετῆ εὐδόκιμον ὕπηρεσίαν νά προάγωνται καὶ εἰς πρωτοβαθμίους.

β) Ἐπειδὴ αἱ νῦν καθιερωμένα 3 καθ' ἑβδομάδα ὥραι διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς εἶνε ἀνεπαρκέσταται καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν σωματικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν τῶν διδασκαλείων, ν' αὐξηθῶσιν αὗται εἰς 6 διὰ τὴν πρακτικὴν γυμναστικὴν εἰς τὰς ὁποίας νά προστεθῶσι καὶ 3 εἰσέτι διὰ τὴν θεωρητικὴν ἐρμηνείαν τοῦ αναλυτικοφ προγράμματος καὶ τὴν πρακτικὴν εἰς τὸ διδάσκειν ἄσκησιν, ἀνταλαμβάνοντος ἅπασαν τὴν διδασκαλίαν ταύτην τοῦ καθηγητοφ τῆς γυμναστικῆς καὶ μόνοφ τούτου.

γ) Νά ἐφοδιασθῶσι τὸ ταχύτερον πάντα τὰ διδασκαλεῖα διὰ πλήρων γυμναστικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ὀργάνων παιδιῶν.

δ) Νά ἀνακαινισθῆ τὸ ταχύτερον τὸ κτίριον τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου τῆς γυμναστικῆς, ἵνα κατασιασθῆ δυνατὴ ἡ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους λειτουργία τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἡ ὁποία ὡς ἤδη ἔχει τὸ κτίριον εἶναι ἀδύνατος.

ε) Ἄντι τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου 2476 ὀριζομένων ἐλαχίστων ὑποτροφιῶν, νά προκηρυχθῆ ἀπὸ τοῦδε διαγωνισμὸς πρὸς κληψιν 30 θέσεων ὑποτρόφων διὰ τὸ διδασκαλεῖον τῆς γυμναστικῆς μὲ μηνιαίαν χορηγίαν ἴσην πρὸς τὸν ὀργανικὸν μισθὸν τοῦ γυμναστοῦ καθ' ἑλληνικὴν τριετίαν. Ἡ πρὸς τοῦτο δαπάνη θέλει καταβληθῆ ἐκ τῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ κατατεθειμένων κεφαλαίων σχετικῆς γυμναστικῆς καὶ σκοποβολίας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐ-

πιτυχόντων και του Υπουργείου θέλει συναφθῆ σύμβασις δυνάμει τῆς ὁποίας οὗτοι θά ὑποχρεωθῶσι νά ὑπηρετήσωσιν ὡς γυμνασται, ὁπουδήποτε ἤθελε τοποθετήσῃ τούτους τὸ Ὑπουργεῖον, ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον δεκαετίαν.

στ) Νά ἐξευρεθῶσι τὸ ταχύτερον διὰ τὴν ἔδρυσιν τῶν γυμναστηρίων και εὐρυχωρίων κατάλληλα γῆπεδα και νά ἐξασφαλισθῆ ἢ εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, συμφώνως τῷ Νόμῳ 2476 προσάρτησις των, ἵνα σὺν τῷ χρόνῳ ἐν συνεργασίᾳ τῶν οἰκείων συλλόγων τῶν καθηγητῶν και διδασκάλων και τῶν σχολικῶν ἐπιτροπῶν λυθῆ κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὸ ζήτημα τοῦ χώρου τῶν ἀσκήσεων.

ζ) Νά παρακληθῆ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, ὅπως ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος τῆς ἀδείξεως τῶν ὥρῶν τῆς διδασκαλίας τῆς γυμναστικῆς καθορίζον διὰ μὲν τὰ σχολεῖα τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα δι' ἐκάστην τάξιν και δύο ἀπογεύματα κοινῶν ἐφηρμοσμένων ἀσκήσεων, παιδιῶν, ἐκδρομῶν κ.λ.π.

η) Νά τεθῆ ἐκ νέου εἰς ἐφαρμογὴν τὸ Β. Διάταγμα τοῦ 1915 περὶ σχολικῶν γυμναστικῶν συλλόγων, πλὴν τῶν περὶ προσκοπισμοῦ διατάξεων, ἵνα μὴ προσκόψωσιν αὐται πρὸς τὸν νόμον 1066 περὶ σώματος Ἑλλήνων προσκόπων, τὸν βραδύτερον ψηφισθέντα και καθορισαντα κατ' ἄλλον τρόπον τὰ τοῦ προσκοπισμοῦ ἐν Ἑλλάδι.

θ) Νά ληφθῆ πρόνοια περὶ γενικῆς μετεκπαιδεύσεως πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ὄντων γυμναστῶν, εἰ δυνατὸν κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος ἐν τῷ Διδασκαλείῳ τῆς γυμναστικῆς.

ι) Νά συνεχισθῆ ἢ ἀπὸ τοῦ 1920 ἀρξαμένη ἐργασία περὶ περισυλλογῆς τῶν ἐθνικῶν ἐπιχωριαζουσῶν ἀσκήσεων και παιδιῶν, ἀφοῦ πρῶτον κριθῶσιν αἱ ἤδη ἀποστειλεῖσαι συλλογαὶ και ὀρισθῶ-

σι τὰ ἑξῆς βραβεῖα.

α) ἓν πρῶτον ἐκ δισχιλίων δραχμῶν.

β) δύο δευτέρα ἐκ χιλίων ἑκαστον.

γ) τρία τρίτα ἐκ πεντακοσίων.

πληρωτέα ἐκ τοῦ ταμείου σχολικῆς γυμναστικῆς καὶ σκοποβολίας, τοῦ τρόπου τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀπονομῆς κανονισθησομένων διὰ Β. Διαταγμάτων.

ια) Ληφθῆ συντονωτάτη πρόνοια περὶ ἐκτυπώσεως τῶν ἀπὸ τοῦ 1919 ἐγκριθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ὁδηγιῶν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γυμναστικῆς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μ. ἐκπαίδευσως, ἵνα οὕτω δοθῆ εἰς χεῖρας τῶν διδασκόντων τὴν γυμναστικὴν τὸ μέσον τῆς ὁμογενεῦς καὶ τῆς ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

ιβ) Ἀνατεθῆ εἰς τὸ θ' τμήμα ἢ σύνταξις γυμναστικοῦ κώδικος, περιλαμβάνοντος ἅπαντας τοὺς ἐν ἰσχύϊ ὄντας Νόμους καὶ Διατάγματα περὶ γυμναστικῆς, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἐντεταλμένους τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

ιγ'.) Κληθῶσι πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Ὑπουργείου ὑπαγόμενα σωματεία, ἤτοι ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλληνικῶν Ἀθλητικῶν καὶ Γυμναστικῶν Σωματείων καὶ τὸ Σῶμα Ἑλλήνων Προσκόπων, νὰ συμμορφωθῶσι κατὰ γράμμα πρὸς τὰς ἀφορώσας ταῦτα διατάξεις τῶν οἰκείων Νόμων καὶ νὰ τηρῶσιν ἐνήμερον τὸ Ὑπουργεῖον τῆς ὅλης κινήσεως καὶ τῆς δράσεως αὐτῶν.

Ἴσως πάντα τ' ἀνωτέρω, Κύριε Ὑπουργέ, τιθέμενα ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν κρίσιν ἐν καιροῖς χαλεποῖς, κατόπιν κολοσσίων ἐθνικῶν καταστροφῶν καὶ οἰκονομικῶν κρίσεων, ἤθελον ἐκ πρώτης ὄψεως κριθῆ ὡς δευτερευούσης σημασίας. Ἄν ὅμως εἶνε ὄντως ἀληθές, ὅτι πρὸ πάσης ἄλλης πολιτικῆς δημιουργίας ἐν-

δείννυται πάντοτε ἡ δημιουργία ἀνθρώπων καὶ διὰ πᾶσαν γενεάν δεόν ν' ἀκολουθῆ νέα τοιαύτη, ὑγιεστερά, περισσότερον ἀκμαία καὶ δημιουργικὴ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, καθὼς καὶ ἂν τὰ γεγονότα τῆς τελευταίας διετίας ἐπεισαν ἡμᾶς διὰ τὰ πάντα δεόν νὰ ἀναμενῶμεν ἀπὸ ἡμᾶς καὶ μόνον, ἥτοι ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀκμὴν, τὴν καρτερικότητα, τὴν ἀντοχὴν καὶ τὴν δημιουργικότητα τῆς φυλῆς, τότε ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ φρονῶ διὰ, ἀπὸ τὴν μεταπολεμικὴν δημιουργίαν δικαιοῦται πρῶτιστα ἡ σωματικὴ ἀγωγή ν' ἀξιώσῃ τὸ ἀνήκον αὐτῇ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΟΝ

ΠΕΡΙ ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΟΝΤΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

(Βλέπε σελίδα 23 του παρόντος τεύχους).

Ἡ σωματικὴ ἄσκησις καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

Τὴν σωματικὴν ἄσκησιν δρίζει ἡ φυσιολογία ὡς ἔργον μυϊκόν, ἐκτελούμενον ἵνα προαγάγῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὴν ἤδη κεκτημένην υγείαν, τὴν σωματικὴν δεξιότητα καὶ τὴν ρώμην τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ. (1) Ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως κρίνοντες, δὲν εὐρίσκομεν οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἐπαγγελματικῆς σωματικῆς ἐργασίας τὴν ὁποίαν ἡ βιοτικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἀγρότην ἢ τὸν ἐργάτην, καὶ τῆς μεθοδικῆς σωματικῆς ἀσκήσεως, τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κομφοτέρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιδίδεται εἰς φίλαθλος. Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σιχίζει ξύλα καθὼς καὶ ὁ εὐπατριδῆς ὁ ὁποῖος παίζει σπαθί, παράγουν καὶ οἱ δύο μυϊκὸν ἔργον. Ἄλλ' ὁ μὲν φίλαθλος γυμνάζεται εἰς καταλλήλους ὥρας, καὶ κανονίζει ὅπως αὐτὸς νομίζει καλύτερα τὸν χρόνον τὸν ὁποῖον διαθέτει διὰ τὴν σωματικὴν του ἐξάσκησιν, ἀκολουθῶν συγχρόνως τοῦς κανόνας τῆς υγιεινῆς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαίταν καὶ τὴν

1). Βλ. Dr F. Lagrange. Physiologie des exercices du corps. Paris 1892. Σελίς 1 κ. ἑ.

ανάπαυσίν του· ἐνῶ τούναντίον ὁ ἐργατικός ἐργάζεται πολὺ, τρέφεται κακῶς καὶ κοιμάται ὀλίγον. Διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἢ σωματικῆ ἐργασία τοὺς μὲν ἐργατικούς τοὺς καταπονεῖ καὶ σὺν τῇ χρόνῳ τοὺς ἐξαντλεῖ, ἐνῶ ἰσχυροποιεῖ τοὺς φιλάθλους.

Τὰ ἀποτελέσματα ἐπομένως τοῦ μυϊκοῦ ἔργου ἐπὶ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν ἐξερτῶνται ἀπὸ τὴν κατάλληλον προομιέτησιν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Ὅταν ἡ ἀσκήσις ἐκτελεῖται ἐντελῶς ἀσκόπως καὶ τυχαίως, χωρὶς μέτρον καὶ χωρὶς νὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματά της ἐκ τῶν προτέρων γνωστά, τότε ἀντὶ ὠφελείας ἐπιφέρει μόνον σωματικὴν καταπόνησιν, τοπικὴν ἢ γενικὴν, ἐλαφρᾶν ἢ καὶ βαρυτέρας μορφῆς, ἐκθέτουσα οὕτω τὸν γυμναζόμενον εἰς πλείστας ὅσας δυσαρέστους συνεπειάς. Ἐνῶ τούναντίον ὅταν τὸ μυϊκὸν ἔργον εἶναι σύμμετρον πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀντοχὴν τοῦ ὀργανισμοῦ ὃ ὅποιοις τὸ ἐκτελεῖ, ὅταν ἡ ποσότης τοῦ ἀυξάνεται βηθμιαίως καὶ οὐχὶ ἀποτόμως, ἢ δὲ ὀλη δόματα τοῦ ἀσκουμένου τὸ ὑποδοθῆι, τότε ὅλα τὰ ὄργανα ἐξοικειοῦνται σὺν τῇ χρόνῳ, ἀποκτοῦν μεγαλυτέραν ἀντοχὴν καὶ ἐτοιμοτέραν χρῆσιν καὶ γενικῶς τελειοποιεῖται ἡ κινητικότης ὀλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀσκήσεως, ἀν τὰ ἐπισκοπήσωμεν μόνον ἐπιστημονικῶς καὶ περιορίσωμεν τὴν ἔρευναν μᾶς μόνον εἰς τὸ ποσὸν τοῦ μυϊκοῦ ἔργου τὸ ἔπιτον αὐτὴ καταναλίσκει. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μυϊκὸν ἔργον δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἐντοπισθῆ ἀπολύτως εἰς καὶ ἐν καὶ μόνον μέρος τοῦ ὀργανισμοῦ, τὰ δὲ ὄργανα τὰ ὅποια τὸ ἐκτελοῦν δὲν εἶναι πάντοτε τὰ αὐτά, οὔτε λειτουργοὺν ἀκριβῶς καθ' ὅμοιον τρόπον καθ' ἀπάσας τὰς μορφάς ἔστω καὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀσκήσεως, διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον ὅλαι αἱ ἀσκήσεις δὲν ἀποδίδουσι τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἀποτελέσματα ἐπὶ τὸν ὀργανισμόν. Ἀκριβῶς δὲ ἕνεκα τούτου ἐνδείκνυται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ γίνεταί μία ὠρισμένη φυσιολογικὴ κατάταξις τῶν ἀ-

σκήσεων, ή όποία θά διευκολύνη και θά καταστήση άσφαλεστέραν τήν έκλογήν, αναλόγως του ζητουμένου αποτελέσματος.

Συστήματα ή σχολαί σωματικής άγωγής.

Άπό τών άρχών του παρόντος αιώνας, όποτε το πρώτον ένεφανίσθη ή μεθοδική άσκησις του σώματος, πολλά συστήματα ή σχολαί σωματικής άγωγής διεμορφώθησαν και έτέθησαν εις έφαρμογήν· τά κυριώτατα όμως έξ όλων, τά όποια προκειμένου περ' μεθοδικωτέρας τακτοποιήσεως της παρ' ήμιν γυμναστικής, δέον άπαραιτήτως νά έχωμεν ύπ' όψιν είναι τρία: α) το Γερμανικόν γυμναστικόν σύστημα· β) ή Σουηδική έπιστημονική γυμναστική και γ) ή Άγγλική φυσική μέθοδος τών ύπαιθριών αγωνιστικών άσκήσεων και παιδιών· θεμελιωθείσαι πάσαι και συμπληρωθείσαι επί κολλάς δεκαετηρίδας, ή μόν Σουηδική επί τη βάσει συνεχούς και ένδελεχούς έπιστημονικής εργασίας, αι δέ άλλαι δύο κυρίως επί της μακρας χρήσεως και της έξ αυτής προελθούσης πρακτικής πείρας, απέδωσαν μέχρι τουδε αξιολογώτατα αποτελέσματα, τά όποια αναμφισβητήτως συνετέλεσαν εις τόν νά προαχθή ή σωματική άγωγή εις περιωπήν άληθούς έπιστήμης. Μολοντί δέ επεδίωξαν διά διαφόρων όδών τόν κοινόν σκοπόν, έν τούτοις έχουν πολλά κοινά σημεία συναντήσεως και κοινήν πάσαι άφετηρίαν τήν σωματικήν άσκησιν.

■ Η Γερμανική γυμναστική.

Η Γερμανική μέθοδος εκκινήσασα από όρθήν άφετηρίαν, ήτοι τήν άρχαίαν Έλληνικήν γυμναστικήν παράδοσιν τών φυσικών άσκήσεων (βαδίσεως, δρόμου, πηδήματος, ρίψεως, πάλης, αναρριχήσεως, παιδιών) ταχέως εξεστράπη της όρθής όδοϋ, ή δέ κατεύθυνσις τήν όποίαν ήδη ακολουθει δέν δύναται νά φέρη πρός τόν σκοπόν

ἐκείνον τὸν ὁποῖον ἡ φυσιολογία ἐννοεῖ νὰ ἐπιβάλη ὡς σκοπὸν τῆς γυμναστικῆς. Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς εἶναι τὰ ὄργανα, κινή-
τὰ καὶ ἀκίνητα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκτελοῦνται
πλείσται ὄσαι, κυριολεκτικῶς ἀναρίθμητοι κινήσεις, ἀφιεμένης
ἐντελῶς ἐλευθέρως τῆς ἐπινοητικότητος τῶν γυμναζομένων νὰ πλου-
τίζουν ὅσον θέλουν τὸ ἀτελείωτον τοῦτο κινητικὸν ὕλικόν. Οὕτω ἐ-
γεννήθη ἐν περίεργον εἶδος τεχνητοῦ ἀθλητισμοῦ, ἡ γυμναστικὴ
ἀκροβασία, ἡ ὁποία πλησιάζει νὰ μετατρέψῃ τὰ γυμναστήρια εἰς
νεώτερα ἵπποδρόμια τοὺς δὲ γυμναζομένους εἰς ἐξ ἐπαγγέλματος
ἀκροβάτας, μονοζυγιστὰς ἢ ἰσοροπιστὰς (sbarriste — équilibriste).

Αἱ ἀσκήσεις αὗται γίνονται συνήθως ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως ἢ
τῆς στηρίξεως ἐπὶ τῶν χειρῶν, οὕτω δὲ κατὰ κανόνα μεταθέτουν
τὴν μετατοπιστικὴν τοῦ σώματος ἐνέργειαν ἀπὸ τὰ σκέλη εἰς τοὺς
βραχίονας καὶ τοὺς ὤμους. Καὶ ἀποδίδουν μὲν ὁμολογουμένως ση-
μαντικὴν ἀνάπτυξιν, ἰδίᾳ τῶν μυῶν τῶν βραχιόνων, τῶν ὤμων καὶ
τῆς ράχews, κατὰ δεῦτερον δὲ λόγον καὶ τοῦ στήθους, ὡς ἐκ τοῦ
μηχανισμοῦ των ὄμων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως, περιορίζε-
ται ἡ μυϊκὴ ἐνέργεια εἰς ὠρισμένα μυϊκὰ ἀθροίσματα, ὁ λοιπὸς
ὄργανισμὸς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μετάσχη καὶ αὐτὸς ἐν τῇ
προσῆκοντι μέτρῳ εἰς τοῦτο (ὅπως π. χ. κατὰ τὴν βᾶδισιν, τὸν δρό-
μον καὶ λοιπὰς φυσικὰς ἀσκήσεις) ἢ δὲ ἀναπνοῇ ἔχει μόνον δὲν βοη-
θεῖται ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ πολλάκις διακόπτεται ἐντελῶς, ἰδίᾳ κατὰ
τὰς δυσκόλους ἀνευ παλμῶν ἀσκήσεις (στηρίγματα, ψάρια, ἀναβά-
σεις κ.λ.π.) Παρεκτὸς δὲ τούτων, ὁ κίνδυνος τῆς ἀπὸ τοῦ ὄργανου
πτώσεως, ἰδίᾳ κατὰ τὰς μετὰ παλμοῦ ἀσκήσεις καθ' ἕως τὸ σῶμα
μετάχειρίζομενον πρὸ πάντων τὴν κτηθεῖσαν ταχύτητα, πολλάκις
παρασύρεται ὑπ' αὐτῆς καὶ χάνει τὴν ἐκουσίαν κινητικότητά του,
πάντοτε κρέμαται, ὡς σπάθη τοῦ Δαμοκλέους, ἐπὶ τὰς κεφαλὰς κα-
τὰ τῶν ἱκανωτάτων γυμναστῶν. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν γνωρίζω κανέ-

να διακεκριμένον κάπως συγγυμναστήν ἢ ἀρχαιότερόν μου, ὁ ὅποιος νὰ μὴν ἐκρημνίσθη ἀπὸ τῶν διζύγων, μονοζύγων καὶ κρίκων, πολλάκις κατὰ τὸν γυμναστικόν του βίον, (1) ὁ ἴδιος δὲ ἔχω εἰς τὸ παθητικόν μου δύο ἐξαρθρώματα τοῦ καρποῦ καὶ ἐν τοῦ ὤμου, προσελθόντα ἐκ πτώσεως ἀπὸ τοῦ διζύγου καὶ τῶν κρίκων.

Ἄλλὰ καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ συστήματος τούτου, ἡ διὰ κινητῶν ὀργάνων ἢ ἡμιοργανικῆ γυμναστικῆ, ὅπως ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος κ. Νικ. Πύργος ἀπεκάλεσεν αὐτήν, καθὼς καὶ ἡ δι' ἐλευθέρου τοῦ σώματος ἐκτελεῖται κατὰ τρόπον ἀμέθοδον καὶ ἀνθυγιεινόν· πρῶτον δι' ἔλων τῶν κινητῶν ὀργάνων ἐκτελοῦνται αἱ αὐτὰ περίπου ἀσκήσεις καίτοι αὐτὴ ἡ φύσις τῶν ὀργάνων, αἱ διαστάσεις καὶ τὸ βῆρος αὐτῶν δὲν τὸ ἐπιτρέπουν. Μὲ τοὺς ἀλτήρας π. χ. ἔκρεπε νὰ ἐκτελῶνται μόνον κάμψεις καὶ τάσεις καὶ τὸ πολὺ καὶ ἄρσεις τῶν χειρῶν. Μὲ τὰς κορύναις μόνον κύκλοι καὶ περιστροφαὶ κατὰ τοὺς καρπούς, τοὺς ἀγκῶνας καὶ τοὺς ὤμους καὶ μὲ τοὺς κοντούς, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ τὰ ἐλαφρότατα ἔλων τῶν κινητῶν ὀργάνων καὶ κρατοῦνται καὶ διὰ τῶν δύο χειρῶν, νὰ γίνωνται ἀσκήσεις ὡς τὸ πλεῖστον τοῦ κορμοῦ. Μόνον δὲ αἱ ἐλευθεραὶ ἀσκήσεις θὰ ἦσαν γενικώτεραι καὶ πολυμερέστεραι. Αὐτὴν τὴν μέθοδον ἀκολουθῶ ἀπὸ

1) Ὁ συνάδελφος κ. Θεμ. Καρακώστας περὶ ἀπὸ τὸ μονόζυγον ἔθραυσε ἔλους τοὺς ἐμπροσθίους ὀδόντας του· ὁ αἰμῆνοτος Μιχ. Φωκιανός, ἀδελφὸς τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κεντρικοῦ Γυμναστηρίου καὶ Προέδρου τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου κ. Ἰωάννου Φωκιανοῦ, περὶ ἀπὸ τὸ διζυγον ἔμεινε νεκρὸς, ὁ συνάδελφος κ. Ἄριστ. Ἰωαννίδης ἐκτελῶν γιγαντιαίωμα εἰς τὸ μονόζυγον, παρσύρθη ἐκ τῆς φορᾶς καὶ διαγράψας τροχίαν ὑπὲρ τὰ δέκα μέτρα εἰς τὸν ἄερα, ὑπερέβη τὸν τοῖχον τοῦ γυμναστηρίου καὶ κατέπεσεν ἐντὸς τοῦ νεκροταφείου τῶν διαμικτυρομένων, θραύσας καὶ τὰς δύο του χεῖρας κλπ. κλπ. ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τὰ ἀτυχήματα δὲ ταῦτα εἶναι τόσοσυχνά ὥστε ἐν Ἑλλάτι, παρὰ τοὺς γυμναστικοὺς συλλόγους, ἠναγκάσθησαν νὰ ἰθρῶσουν καὶ ἐτέρους Συλλόγους παραοχῆς πρώτων βοηθειῶν εἰς τοὺς τραυματίας γυμναστὰς (Sociétés de secours aux gymnastes blessés).

διαιτίας, εἰς τε τὸ Βαρβάκειον γυμνάσιον καὶ εἰς τὸ Λύκειον Διοσκορίδου καὶ παρετήρησα ἱκανοποιητικώτατα ἀποτελέσματα. Περιορίσας δὲ συγχρόνως τὰς ἀκροθασίας καὶ αὐξήσας τὴν ποικιλίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐκτελέσεως τῶν στοιχειωδῶν στάσεων καὶ κινήσεων ἐπὶ τοῦ διζύγου (ὄρθια καὶ ἀκριδοειδῆς στήριξις, καθίσματα, ἵππασίαι, ἐγκάρσιαι στηρίξεις, ἡμιστηρίγματα, ἐναλλαγὰι καθισμῶτων καὶ ἵππασιῶν, ψαλίδες, περιαγωγὰι τῶν σκελῶν, ὑπερηδῆσεις) κατέρθρωσα νὰ ἐκτελῶνται αἱ ἀσκήσεις αὗται ὑπὸ πολλῶν μαθητῶν (δύο ἐπὶ ἐκάστου διζύγου) συγχρόνως, ἐπιτυχῶν οὕτω οἰκονομίαν χρόνου, ἀκρίβειαν κινήσεως καὶ τάξιν μεγαλυτέραν τὴν μέθοδον ταύτην τὴν ἐπέδειξα καὶ κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου τοῦ 1893 καὶ κατὰ τὰς δημοσίας ἐξετάσεις τοῦ τε Βαρβάκειου Λυκείου καὶ τοῦ Λυκείου Διοσκορίδου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1894, καταργήσας τὰ συμπλέγματα μετὰ τὸν μονότονόν των ρυθμόν, ὡς ἀντιφυσιολογικά καὶ ἀκαλαίσθητα, διότι ὁ φυσιολογικὸς ρυθμὸς τῆς ἀσκήσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφομοιωθῆ πρὸς τὸν ρυθμόν οἰουδήποτε μουσικοῦ τεμαχίου.

Ἡ Σουηδικὴ ἐπιστημονικὴ γυμναστικὴ.

Σύγχρονος σχεδὸν πρὸς τὴν σχολὴν ταύτην, ἀλλ' ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα αὐτῆς κατὰ τὸ ἐπιστημονικόν μέρος, τὸ στηριζόμενον ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ὑγιεινῆς, εἶναι ἡ Σουηδικὴ γυμναστικὴ μέθοδος ἢ μέθοδος τοῦ Λίγκ, ἢ ἀναγαγοῦσα καὶ τὴν παιδαγωγικὴν καὶ τὴν θεραπευτικὴν γυμναστικὴν εἰς μεγάλην ὄντως ἐπιστημονικὴν περιωπὴν. Πλείστα νοσήματα δυσθεράπευτα, ἰδίᾳ δυσμορφίαι τοῦ κορμοῦ (σκολίωσις, κύφωσις, λόρδωσις) μυϊκαὶ ἀτροφίαι καὶ ὀργανικαὶ ἀκόμη νόσοι, ἀφορμὴν ἔχουσαι ἢ κακὴν διαίταν ἢ πλήρη παραμέ-

λησιν τῆς σωματικῆς ἐπιμελείας, θεραπεύονται ἀποτελεσματικῶς ὑπ' αὐτῆς· ἀποβλέπουσα μόνον εἰς τὴν υγείαν καὶ τὴν σύμμετρον ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος βλίνει ἐπιστημονικῶς, ἀποκλείουσα τὰς ἀσχόπους ἐπιδεικτικὰς ἀσκήσεις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἀκροβασία δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν αὐτῇ, διαστρέφουσα καὶ πλαστογραφουσα τὰς ἀρχὰς τῆς φυσιολογικῆς ἀσκήσεως. Ἀποβλέπουσα εἰς τὴν γενικὴν καὶ σύμμετρον ἀνάπτυξιν ὁλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ, δὲν ἀποδίδει τὴν τοπικὴν ἐκείνην ὀρισμένων μελῶν ἐξαιρετικὴν μετὴν θρέψιν (δικεφάλου βραχιονίου, δελτοειδοῦς, πλατέος ραχιαίου καὶ τραπέζιου) καὶ τὴν ρώμην τὴν ἑποῖαν δίδει ἡ γερμανικὴ γυμναστικὴ· ἀποδίδει ὅμως υγείαν σταθερωτέραν, τελειωτέραν ἐκτέλεσιν τῶν ζωϊκῶν λειτουργιῶν, ἁρμονίαν σωματικὴν καὶ συμμετρίαν τὴν ὁποῖαν ἡ γερμανικὴ γυμναστικὴ οὐδέποτε θά δυναθῆ νὰ κατορθώσῃ, ἐκτὸς ἂν ὑπαγάγῃ ὁλόκληρον τὸ κινητικόν τῆς ὕλης εἰς τοὺς φυσιολογικοὺς κανόνας τῆς Σουηδικῆς μεθόδου.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἀγωνιστικὴ.

Ἀποδίδουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν ἐλεύθερον ἄερα τοῦ ὑπαίθρου, τὸν μόνον υγιεινὸν καὶ ζωογόνον, ἄνευ τοῦ ὁποῦ μετριάζονται τ' ἀποτελέσματα καὶ τῶν ἀρίστων σωματικῶν ἀσκήσεων, ἐξοικειοῦσα αὐτὸν εἰς τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς δυσκρασίας τὰς ἀτμοσφαιρικὰς καὶ ὑποβάλλουσα τοῦτον εἰς τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις, ἤτοι ἐκείνας πρὸς ἃς τὸ κινητικόν τοῦ συστήμα εἶναι ὑπὸ τῆς φύσεως προσηρμοσμένον, τρίτη κατὰ σειρὰν χρονολογικὴν ἐμφανίσεως ἔρχεται ἡ Ἀγγλικὴ σχολή, τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ μετ' Ἰσοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐγένοντο ἀσπασταὶ καὶ εἰς τὰς συγγενεῖς φυλετικῶς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἐσχάτως δὲ ἤρχισε νὰ γίνεται

προπαγάνδα ὑπὲρ αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Γερμανίαν ἢ φυσικὴ καὶ ἐπομένως φυσιολογικὴ αβτὴ σχολή, ἢ διασώσασα σχεδὸν ἀμετάτρεπτον καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀγωνιστικὴν, συνδυάζουσα δὲ πρὸς τὴν ἀσκησιν καὶ τὴν μεγίστην δυνατὴν τέρψιν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν, χάρις εἰς τὰς λαμπρὰς ἀγωνιστικὰς τῆς παιδείας, αὐτὴ κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην δέον συνδυαζομένη καὶ μὲ τὴν ἑλλογον καὶ ἐπιστημονικὴν γυμναστικὴν, ν' ἀποτελέσῃ τὴν βᾶσιν ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ τὸ νεώτερον Ἑλληνικὸν γυμναστικὸν σύστημα ὀφείλει νὰ θεμελιωθῇ.

Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ γυμναστικὴ.

Ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφάνισεως τῆς γυμναστικῆς ἐφημερόσθη τὸ Γερμανικὸν γυμναστικὸν σύστημα. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ὅμως τῶν καταλήλων μέσων (γυμναστηρίων καὶ εἰδικῶν γυμνασίων) ἐγένετο τόσον κκή χρῆσις αὐτοῦ, ὥστε τὰ κυριώτερά του πλεονεκτήματα ἐξουδετερώθησαν, ἀπέμειναν δὲ μόνον ἐν τῇ καθημερινῇ χρήσει τὰ μειονεκτήματα μόνον αὐτοῦ. Καθωρίσθη ἀφελῶς διὰ μέσῃ πρὸς ἀσκησιν εἶναι τὰ κινήτῃ καὶ τ' ἀκίνητα ὄργανα καθὼς καὶ αἱ ἐλεύθεραι καλούμεναι ἀσκήσεις, χωρὶς νὰ μελετηθῇ ἐπισταμένως ἐκ τῶν προτέρων ἂν εἶλαι αἱ κινήσεις τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐκτελέσῃ δι' αὐτῶν, εἶναι ὄντως χρήσιμοι εἰς τὴν υγιείν καὶ τὴν κανονικὴν σωματικὴν του ἀνάπτυξιν, οὕτω δὲ ἀφέθη ἐλευθέρῃ ἡ φαντασία καὶ ἡ ἐπινοητικότης παντὸς γυμναστοῦ καὶ παντὸς γυμναζομένου, ὄχι μόνον νὰ ἐφευρίσκη καθ' ἑκάστην καὶ νέας ἀσκήσεις ἀλλὰ καὶ τὰς ἤδη γνωστὰς νὰ συνδυάζῃ καὶ νὰ ἐκτελέῃ κατὰ βούλησιν.

Καὶ αὐτὸ ὅμως τὸ αὐτοκαλούμενον παιδαγωγικὸν ἢ σχολικὸν τῆς μέρος (Schulturnen) καθ' ὃ ὄρισμένος ἀριθμὸς ἀσκήσεων συν-

δυσάζεται και απομνημονεύεται προκαταβολικῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν, μηδὲ τῆς σειρᾶς τῶν ἐξελιγμῶν ἐξαιρουμένης, ἐκτελεῖται δὲ μὲ ἓνα και τὸν αὐτὸν ρυθμὸν (πόλκας εἰς tempo di marcia) δι' ὅλας ἀνεξαρτέτως τὰς ἀσκήσεις οἰουδήποτε μέλους τοῦ σώματος, και αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ κορμοῦ, μὲ τὰ πολυσύνθετα αὐτοσχέδια παραγγέλματα και τὰς ἀτελευτήτους ἐπεξηγήσεις τοῦ γυμναστοῦ, διὰ νὰ μὴ ἀποτύχη τὸ σύμπλεγμα, πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἐντατικὴν και ἀφθονον και πολυμερῆ κίνησιν, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ὁ ἐκ τῆς πολυῶρου καθιστικῆς διανοητικῆς ἐργασίας, ἀτροφικὸς παιδικὸς σωματικὸς ὀργανισμός. « Ἄν ἡδυνάμην, λέγει ὁ διάσημος Ἰταλὸς φυσιολόγος, και ἐνθουσιώδης φίλαθλος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τευρίνου Dre Augelo Mosso (L' éducation physique de la jeunesse, trad. de l' Italien, Paris 1895, σελ. 134 κ. ἐ.) νὰ μεταχειρισθῶ σύγκρισιν τινὰ κατὰ προσέγγισιν διὰ νὰ καταστήσω τὴν σκέψιν μου περισσότερον καταληπτήν, θὰ ἔλεγον ὅτι ἡ γερμανικὴ γυμναστικὴ δὲν εἶναι τροφὴ ἱκανὴ ν' ἀναπτύξῃ τὸν ἄνθρωπον σωματικῶς, ἀλλὰ φάρμακον, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις εἰς τὰ σχολεῖα, πρὸς ἀντικερισκασμὸν τῆς νευρικῆς ὑπερδιεγέρσεως και περιορισμὸν εἰς τὸ ἐλάχιστον τοῦ χρόνου ὁ ὁποῖος ἔπρεπε ν' ἀφιερῶται εἰς τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν. Ἄν ἐπομένως δύνανται τις εἰς ὀρισμένας περιστάσεις νὰ κάμῃ χρῆσιν φαρμάκου, δὲν δύναται ὁμοίως νὰ τὸ μεταχειρισθῇ και ὡς καθημερινὴν τροφήν. Κατορθώνει κανεὶς ἐνίοτε νὰ θεραπευθῇ διὰ τῶν φαρμάκων, νὰ ζῆσῃ ὁμοίως οὐδέποτε».

Ἡ Γερμανικὴ γυμναστικὴ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἀσκήσεων τῆς οὐδέποτε κατορθώνει νὰ φέρῃ τὴν εὐχάριστον ἐκείνην γενικὴν και ἐλαφρὰν σωματικὴν κόπωσιν, ἣ ὁποία ἀκολουθεῖ τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις, ἀλλὰ τὴν ἐντοπίζει εἰς ὀρισμένα μυϊκὰ ἄθροισματα και πολλάκις μέχρι βεθμοῦ καταπονήσεως· τοῦτο ὁμοίως εἶναι μέγαν φυ-

σιολογικὸν μειονέκτημα. Ἡ γενικὴ καὶ σύμμετρος κόπωση ἢ ὁποία ἀκολουθεῖ τὴν φυσικὴν ἄσκησιν εἶναι ἀναμφισβητήτως πολὺ ὠφελιμωτέρα εἰς τὸν ὀργανισμόν, φυσιολογικῶς δὲ ἡ μόνη κόπωση ἢ ὀδηγεῖσα εἰς τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ρώμην. Αὐτὸ δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ συμμέτρου καταμερισμοῦ τοῦ ἔργου εἰς δλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τῆς οὕτω ἐπερχομένης ἐλάφρας γενικῆς κοπώσεως καὶ ὄχι τῆς ἐντοπιζομένης εἰς τινὰ μόνον μέρη τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, ἔπρεπε νὰ εἶναι δεσπόζουσα ἀρχὴ εἰς πᾶν ἔλλογον σύστημα γυμναστικῆς.

Ὁ γνωστὸς μέγας Ἄγγλος φιλόσοφος καὶ παιδαγωγικὸς Herbert Spencer, εἰς τὸ περὶ ἀγωγῆς σύγγραμμά του (*éducation intellectuelle morale et physique, trad. de l'anglais*, σελ. 272 κ. ἑ.) λέγει τὰ ἑξῆς, συγκρίνων τὴν φυσικὴν ἄσκησιν πρὸς τὴν τεχνικὴν ταύτην γυμναστικὴν: «Καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ὅπως καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας, διὰ νὰ θεραπεύσων τὰ κακὰ τὰ δημιουργηθέντα ἀπὸ τὴν τεχνητὴν καὶ ὄχι φυσικὴν ζωὴν, προσέτρεξαν εἰς ἄλλο ἐπίσης τεχνητὸν μέσον. Ἐπειδὴ εἶχον ἀπαγορεύσει τὴν αὐτόματον σωματικὴν ἄσκησιν καὶ εἶδον πλέον ὀφθαλμοφανῶς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐλλείψεώς της, παρεδέχθησαν ἐν σύστημα ἀσκήσεως ἐντελῶς τεχνητῆς: τὴν ὀργανικὴν γυμναστικὴν. Ὅτι ἡ γυμναστικὴ αὕτη εἶναι καλλίτερα ἀπὸ τὸ τίποτε, τὸ παραδεχόμεθα. Ὅτι ὅμως εἶναι ἰσοδύναμος πρὸς τὸ παιχνίδι, τὸ ἀποκρούομεν διαρρήδη. Τὰ μειονεκτήματά της εἶναι συγχρόνως καὶ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ. πρῶτον αἱ ὄρισμέναι κινήσεις, ἀναγκαίως ὀλιγώτερον ποικίλαι ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ἡ ἐλευθέρη παιδιὰς, δὲν ἐξασφαλίζουν ἴσην κατανομήν δράσεως κινητικῆς εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἀνίσου ταύτης κατανομῆς εἶναι ὅτι ἡ ἄσκησις ἐντοπιζομένη εἰς ἓν καὶ μόνον μέρος τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, προκαλεῖ ἐνωρίτερα τὸν κόπον εἰς τὸ μέρος τοῦτο—

πραγμα, τὸ ὅποιον, ἂν ἐπιμείνωμεν, ὅπως καὶ πολλάκις συμβαίνει εἰς τὰς ἀσκήσεις αὐτῆς, φέρει εἰς μίαν δυσαρμονίαν ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος. Πλὴν τούτου, ὄχι μόνον τὸ ποσὸν τῆς ἀσκήσεως κατανέμεται ἀνίσως ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἢ ἀσκήσις ἀποστερουμένη τῆς τέρψεως εἶναι ὀλιγώτερον ὕγιεινὴ. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν πλῆττον οἱ μαθηταί, μὲ τὴν γυμναστικὴν αὐτὴν, ἢ ὅποια προσφέρεται ὑπὸ τύπον μαθήματος, αἱ μονότονοι αὐταὶ κινήσεις καταντοῦν κουραστικαί ὅταν λείπει ἢ διεγείρουσα πρὸς κίνησιν εὐχαριστήσις. Μεταχειρίζονται, ἀληθῶς τὴν ἀμιλλαν ὡς διεγερτικόν, ἢ ἀμιλλα ὅμως δὲν εἶναι συνεχὲς καὶ ἀτελείωτον διεγερτικὸν ὅπως ἡ τέρψις καὶ ἡ ψυχαγωγία. Παρ' ὅλα ταῦτα τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα δὲν ἐλέχθη ἀκόμη. Πλὴν τοῦ ὅτι ἡ γυμναστικὴ ὕστερεὶ τῆς παιδείας ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος μυϊκῆς ἀσκήσεως, ὕστερεὶ ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς· ἢ σχετικὴ ἔλλειψις τέρψεως, ἢ ὅποια κάμνει τὰ παιδιά νὰ ἐγκαταλείπουν ταχέως τὴν ἀσκήσιν, ἀκριβῶς διότι δὲν τὰ εὐχαριστεῖ, αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ περιορίζει τὰ ἀποτελέσματά της ἐπὶ τὸν ὀργανισμόν· ἢ κοινοτάτη ἀντίληψις, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐπιτυχάνομεν τὴν ἰδίαν ποσότητα σωματικῆς ἀσκήσεως, δὲν ἐνδιαφέρει ἂν αὐτὴ θὰ εἶναι εὐχάριστος ἢ ὄχι, εἶναι πολὺ ἐσφαλμένη. Πᾶσα ἐγκεφαλικὴ διεγερσις ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἰσχυρᾶς εὐχαριστήσεως, ἔχει ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπίδρασιν ἐξαιρετικῶς ἐπιρρωστικὴν. Ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἢ εὐτυχία εἶναι τὸ ἰσχυρότερον τῶν τονωτικῶν. Ἐπιταχύνουσα τὸν σφυγμὸν διευκολύνει τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν λειτουργιῶν καὶ τείνει νὰ αὐξήσῃ τὴν ὑπάρχουσαν ὑγίαν ἢ νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ ὅταν δὲν ὑπάρχει. Αὐτὸς εἶναι ὁ κυριώτατος λόγος τῆς ὑπεροχῆς τῆς παιδείας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνόργανον γυμναστικὴν».

Ἡ ποσότης τοῦ μυϊκοῦ ἔργου ἐχρησίμειυσεν εἰς τὸν φυσιολόγον Dr. Fernand Lagrange, τὸν ἀσχολούμενον ἀποκλειστικῶς μὲ

τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, ὡς βάσις κατατάξεω τῶν ἀσκήσεων εἰς ἐλαφρὰς, μετρίας καὶ ἐντόνους (βλέπε Physiologie des exercices du corps, σελ. 199 κ. ἔ). Ὅπως ἔμως ὁ ἴδιος προσθέτει: ἡ διαίρεσις αὕτη φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως λογικωτάτη καὶ εὐκολος· ἐν τούτοις ἔμως μία προσεκτικὴ μελέτη καὶ ἀνάλυσις τῆς κινήσεως εἶναι πολλάκις ἀπαραίτητος διὰ νὰ καθορισθῇ ἡ πραγματικὴ δαπάνη δυνάμεως τὴν ὅποιαν ἀπαιτεῖ μία σωματικὴ ἄσκησις. Συνήθως λαμβάνεται ὡς μέτρον ἡ δυσκολία τῆς ἐκτελέσεως ἢ ὁ κόπος τὸν ὅποιον αἰσθάνονται οἱ μῦες οἱ ὅποιοι τὴν ἐξετέλεσαν. Ἐν τούτοις συμβαίνει πολλάκις ἡ πραγματικὴ δαπάνη δυνάμεως νὰ ἀποκρύπτεται ἀπὸ τὴν εὐκολίαν τῆς ἐκτελέσεως, ἔπως καὶ συμβαίνει ἐπίσης μία ἀσήμαντος ποσότης μυϊκοῦ ἔργου νὰ φέρῃ ἰσχυρότατον αἰσθημα κόπου. Καὶ εἰς τὸν ὀγκωδέστατον καὶ βαρύτερον ἄνθρωπον εἶναι πάντοτε εὐκολον ν' ἀνέβῃ δέκα βαθμίδας μιᾶς κλίμακος· θὰ τοῦ ἦτο ἔμως πάρα πολὺ δύσκολον ν' ἀνέβῃ μὲ μόνον τὴν ἔλξιν τῶν χειρῶν ἄλλας δέκα βαθμίδας μιᾶς γυμναστικῆς χειραναδάθρας (ξυλίνης κλίμακος). Καὶ ἔμως, ἂν ἡ μεταξὺ τῶν βαθμίδων ἀπόστασις ἦτο ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ, τὸ παραχθὲν μηχανικὸν ἔργον εἶναι ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας σωματικὰς ἐνεργείας, διότι παριστᾷ δαπάνην δυνάμεως ἰκανὴν ν' ἀναβιβάσῃ τὸ αὐτὸ βάρος εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος. Ὁ κόπος ἔμως τὸν ὅποιον αἰσθάνεται ὁ ἐκτελέσας ταύτας εἶναι πολὺ μεγαλύτερος μετὰ τὴν διὰ τῶν χειρῶν ἀνάβασιν, διότι τὸ ἔργον ἐξετελέσθη ὑπὸ τῶν μικροτέρων κατ' ὄγκον μυῶν τῶν ἄνω ἄκρων, ἐνῶ ἡ συνήθης ἀνάβασις διὰ τῶν ποδῶν ἐξετελέσθη ὑπὸ τῶν ἰσχυροτάτων μυϊκῶν μαζῶν τῶν κάτω ἄκρων. Συνεπῶς, οὔτε ἡ δυσκολία τὴν ὅποιαν παρουσιάζει μία ἄσκησις, οὔτε ἡ τοπικὴ κόπωσις τὴν ὅποιαν προξενεῖ, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις καθορισμοῦ τῆς ποσότητος τοῦ ἔργου τὸ ὅποιον ἀπαιτεῖ ἢ ἐκτελέσῃ αὐτῆς».

«Πολλάκις γίνεται σύγχυσις μιᾶς ἐντόνου ἀσκήσεως πρὸς μίαν ἀπλῶς ἐπιδεικτικὴν ἢ δύσκολον ἀσκησιν. Κατὰ τὰς ἐπιδεικτικὰς ἀσκήσεις, συμβαίνει πολλάκις τὸ ἔργον νὰ μὴ εἶναι μέγα εἰς ποσότητα ἀλλὰ νὰ ἐκτελεῖται ὑπὸ μικροῦ ἀριθμοῦ μυῶν (ἀσκήσεις δυνάμεως ἐπὶ διζύγου, μονοζύγου κ.λ.π. Σιτηρίγματα ἀνευ παλμοῦ, φάρια κ.τ.τ.) ἢ ἀσκήσις δὲ τότε καταντᾷ μία ἐπίδειξις τῆς μυϊκῆς ρώμης τοῦ ἐκτελεστοῦ, ὁ ὁποῖος κατορθώνει π. χ. μὲ δέκα καὶ μόνον μῦς, νὰ ἐκτελέσῃ κίνησιν τὴν ὁποίαν ἄλλος δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ εἰμὴ μὲ εἴκοσι μῦς. Ὁ γυμναστικὸς ὁ ὁποῖος κάμνει «ἔλξιν μὲ τὸ ἓνα χέρι» ἐπιδεικνύει μεγάλην ρώμην τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός, τὸ μηχανικὸν ὅμως ἔργον τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖ εἶναι ἐν συνόλῳ, ἀκριβῶς ἴσον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖ ὁ κάμνων τὴν ἰδίαν ἔλξιν καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας».

«Αἱ περιώνυμοι μάλιστα αὐταὶ ἐπιδείξεις ρώμης, τὰς περισσώτερας φορές δὲν εἶναι παρὰ ἐπιδείξεις δεξιότητος σωματικῆς. Ὑπάρχουν εἰς τὴν σημερινὴν ἐπίσημον γυμναστικὴν (τὴν γερμανοελεβητικὴν ἢ ὁποία εἶναι ἐπιβεβλημένη πανταχοῦ ἐν Γαλλίᾳ) ἢ ὁποία ἐκτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ἀκινήτων ὀργάνων, κινήσεις αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν μακροχρόνιον ἐκμάθησιν, ἐκτελοῦνται δὲ μὲ ἀσημαντον δαπάνην δυνάμεως εὐθὺς ὡς ὁ γυμναζόμενος μάθη τὸν μηχανισμόν των ἢ δυσκολία τῶν ἀσκήσεων τούτων δὲν συνίσταται εἰς τὴν μεγάλην δαπάνην μυϊκῆς δυνάμεως, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, μετὰ πολλὰς δοκιμὰς ἢ καὶ διὰ μεθοδικῆς χρήσεως, τῶν μυῶν αἱ ὁποῖοι θὰ τὴν ἐκτελέσουν π.χ. μέγα μέρος τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τοῦ τραπεζίου καὶ τοῦ μονοζύγου, καὶ αἱ ἀναβάσεις εἰς τὸ μονόζυγον αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν περισσώτεραν τέχνην παρὰ δύναμιν, αἱ ὀνομαζόμεναι γερμανικαὶ (εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς ὀνομαζόμεναι κοινῶς εἰλεβητικαὶ καὶ κίππε ἀπὸ τὸν γερμανικὸν ὄρον: aufkippen) ὁ σεβαστὸς συνάδελφος κ. Ἰωαννίδης, ἔχει δημιουργήσῃ τὸν ὀρθότα-

τατον θρον: αντίστροφος ανάβασις. Βλέπε Ἀριστ. Ἰωαννίδου ἐγχειρίδιον γυμναστικῆς, 1892, τεύχος Γ' σελ. 54). Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν ποσότητα πρὸς τὴν δυσκολίαν τοῦ ἔργου· ἡ σύγχυσις ὁμῶς αὕτη γίνεται καθ' ἡμέραν καὶ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δίδῃ τὴν προτίμησιν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, εἰς ἀσκήσεις αἱ ὁποῖαι δὲν περιέχουν εἰμὴ γνῶσιν μηχανισμοῦ καὶ ν' ἀπορρίπτῃ ἄλλας αἱ ὁποῖαι εἶναι πραγματικῶς ἔντονοι ἀσκήσεις, ἀλλ' ἡ μυϊκὴ ρώμη δαπανᾶται εἰς αὐτὰς αὐτομάτως, χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη ἐπιμόχθου ὑπολογισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῆς.

«Τὰ γενικὰ ἐπομένως ἀποτελέσματα τῆς ἀσκήσεως εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὴν δαπάνην τῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν δυσκολίαν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς. Ἡ προσεκτικὴ μηχανικὴ ἀνάλυσις τῶν κινήσεων ἀποδεικνύει ὅτι πολλαὶ διασκεδαστικαὶ καὶ ἀπλούσταται κινήτικαὶ παιδιαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐπιδίδονται τὰ μικρὰ παιδιὰ, εἶναι πραγματικῶς ἀσκήσεις ἔντονώταται. ἐνῶ τούναντίον πολλαὶ ἀσκήσεις τῆς ἐπισήμου γυμναστικῆς δὲν εἶναι εἰμὴ ἐπιδειξεις δεξιότητος καὶ ἔχνης κινήτικῆς. Τὸ γεγονός τοῦτο δύναται καὶ δι' ἀριθμῶν ἀκόμη ν' ἀποδειχθῇ.

«Ἄς φαντασθῶμεν μίαν μικρὰν κόρην ἢ ὁποῖα παίζει τὸ καινῶς λεγόμενον σχοινάκι. Καθ' ἑκάστην ἀναπήδησιν ἀνυψῶναι τὸ σῶμα τῆς 10 τοῦλάχιστον ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου ἀπὸ τὸ ἔδαφος, δύναται δὲ νὰ κάμῃ 100 τοιαύτας ἀναπηδήσεις εἰς 1 λεπτὸν τῆς ὥρας. Ἄν ἤδη παραστήσωμεν διὰ Β τὸ βᾶρος τοῦ σώματος αὐτῆς, θὰ ἴδωμε ὅτι τὸ μυϊκὸν ἔργον, ἐκτιμώμενον εἰς χιλιογραμμόμετρα, θὰ εἶναι $B \times 0,10 \times 100 = B \times 10$, ἤτοι τὸ μυϊκὸν ἔργον τὸ ἐκτελεσθὲν κατὰ τὰς διαδοχικὰς ταύτας ἀναπηδήσεις εἰς ἓν καὶ μόνον λεπτὸν τῆς ὥρας, ἀντιπροσωπεύει δαπάνην δυνάμεως ἰκανὴν ν' ἀνυψώσῃ τὸ σῶμα τῆς εἰς ὕψος 10 μέτρων. Γνωρίζομεν ὁμῶς ὅτι δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ γυμναστικοὶ δυνάμενοι ν' ἀναρριχηθῶσιν ἐπὶ

σχοινίου 10 μέτρων ύψους διά μόνης τῆς ἔλξεως τῶν χειρῶν εἰς 1 λεπτόν τῆς ὥρας, τὴν τοιαύτην δὲ ἀναρρίχῃσιν οὐδεὶς δύναται νὰ τὴν ἐξακολουθήσῃ πέραν τῶν 3 λεπτῶν, ἐνφ' ὑπάρχουν πλεῖσται κορασιῶδες δυνάμεναι νὰ πηδοῦν τὸ σχοινάκι ἐπὶ 5 καὶ πλέον λεπτά τῆς ὥρας».

«Κατὰ τὴν πηδητικὴν ταύτην παιδιὰν τὸ μυϊκὸν ἔργον δὲν ἐκτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἰδίους μῦς ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐκτελεῖται ἡ ἀναρρίχῃσις ἐπὶ τοῦ κατακορύφου σχοινίου, τὰ τοπικὰ ἐπομένως ἀποτελέσματα τῶν δύο τούτων ἀσκήσεων εἶναι [διάφορα. Ἐὰν ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς τῶν χιλιογραμμομέτρων εἶναι κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀσκήσεις ταύτας ὁ αὐτός, τότε τὰ γενικὰ ἀποτελέσματά των θὰ εἶναι ἐπίσης τὰ αὐτὰ διότι «αἱ τροποποιήσεις τῶν μεγάλων ὀργανικῶν λειτουργιῶν καὶ μάλιστα τῆς ἀναπνοῆς, εἶναι πάντοτε κατ' εὐθεῖαν ἀνάλογοι πρὸς τὴν ὀλικὴν ποσότητα τοῦ ἔργου τοῦ ἐκτελουμένου ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ (1). Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ γίνῃ χρήσις τῆς ἀσκήσεως πρὸς ὑγιεινὸν σκοπὸν, ἀναζητοῦνται πρὸ πάντων τὰ γενικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀσκήσεως διότι ἀκριβῶς ἐπιζητεῖται ἡ ζωηρότης τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἡ αὐξησις τῆς ἀναπνευστικῆς δυνάμεως, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ ἔργον ὄλων τῶν μεγάλων λειτουργιῶν τῆς ζωικῆς οἰκονομίας.

Δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ποσότης τοῦ ἔργου τοῦ ἐκτελουμένου εἰς πᾶσιν ἀσκήσιν ἢ προσπάθειαν δὲν εἶναι πάντοτε ἀντιληπτὴ καὶ δὲν ἔχει πάντοτε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μετατόπισιν τοῦ ἰδίου σώματος. Εἰς τινὰς περιπτώσεις ἢ δαπανωμένη δύναμις ἐκμηδενίζεται ὑπὸ τῆς ἀντιστάσεως τὴν ὅποιαν τῇ ἀντιτάσσει εἰς ἀντίπαλον, ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν πάλην. Ἄλλοτε πάλιν ἡ δύναμις ἢ καταβαλλομένη αὐξάνεται ἀπὸ τὴν δυσκολίαν

1) Dr. F. Lagrange, ἐνθ. ἀν. σελ. 208 κ. ἑ. *Mésure physiologique du travail.*

της ισορροπήσεως του σώματος, λόγω μετατοπίσεως του κέντρου της βαρύτητος ή δυσμενοῦς μοχλοῦ.

Ὅλαι αἱ ὀριζόντιαι θέσεις, πηγεῖς ἢ ὕπτιαι (κοινῶς ψάρια) δὲν ἀπαιτοῦν ἐκ πρώτης ὄψεως εἰμὴ ἀπλῶς ἐξάρτησιν ἢ στήριξιν τοῦ σώματος διὰ τῶν χειρῶν, ἢ θέσις ὅμως, τὴν ὀποῖαν λαμβάνει ὁ κορμὸς καὶ τὰ σκέλη, πολλαπλασιάζει τὴν δαπάνην τοῦ μυϊκοῦ ἔργου καὶ συνεπῶς καὶ τὴν ἔντασιν τῆς ἀσκήσεως.

Ἐπάρχουν πολλὰ τεχνητὰ μέσα περιορίζοντα ἢ καὶ αὐξάνοντα τὴν δαπάνην τῆς δυνάμεως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀσκήσεων. Κατὰ τὰς ἀσκήσεως ἐδκινησίας ἢ μετὰ παλμοῦ τὴν κίνησιν τοῦ σώματος τὴν διευκολύνει ἢ κτηθεῖσα ταχύτης κατόπιν τῶν προηγουμένων αἰωρήσεων, αἵτινες ἐνδοτε περιορίζουν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὸ ἐκτελούμενον ἐνεργητικὸν μυϊκὸν ἔργον· ἢ δὲ κατόπιν τούτων ἐπερχομένη πνευστίασις δέον ν' ἀποδοθῇ οὐχὶ εἰς ἐπίτασιν τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ἀλλ' εἰς ἀταξίαν ἀμφοτέρων, συνεπεία παρατεταμένης διακοπῆς τῆς ἀναπνοῆς καὶ συρροῆς τοῦ αἵματος εἰς ὄρισμένη μέρη τοῦ σώματος, ὡς ἐκ τῆς βιαίας περιστροφῆς του περὶ τι ἀκίνητον σημεῖον, ἥτις ἀναπτύσσει σημαντικὴν φυγόκεντρον δύναμιν.

Ἐλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀσκήσεις ἄνευ παλμοῦ (ἢ δυνάμεως) κατὰ τὰς ὁποίας ἀποκλείεται πᾶσα ἐπιδογηθῆνικὴ καὶ διευκολυντικὴ ἀνήρησις, ὁ ἐντοπισμὸς τοῦ ἔργου εἰς τοὺς κυρίως δρῶντας μῦς καὶ μόνους τούτους, καὶ ἡ βραδύτης καὶ ἡ κανονικότης τῆς ἐκτέλεσεως αὐξάνει κατὰ πολὺ τὸ ποσὸν τοῦ καταβαλλομένου μυϊκοῦ ἔργου. Διὰ τὸ νὰ ἐκτελέσωμεν π. γ. ταχέως ἐν ἀπλοῦν κάθισμα (ἥτοι νὰ κάμψωμεν ἀμφοτέρω τὰ σκέλη κατὰ τὸ γόνυ) ἀρκεῖ νὰ ἀνακόψωμεν τὴν ἐνέργειαν τῶν μυῶν τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ μηροῦ, ὁπότε τὸ βᾶρος τοῦ σώματος καὶ μόνον τοῦτο θὰ βιάσῃ νὰ γόνατα εἰς ταχίστην κάμψιν· διὰ τὸ νὰ ἐκτελέσωμεν ὅμως τὴν ἰδίαν

κίνησιν βραδέως και κανονικῶς πρέπει νά εξακολουθήσουν ἐνεργοῦντες οἱ ἐκτεινόντες μῦες τῶν μηρῶν, διατεινόμενοι μὲν βραδέως ἀλλ' ἐμποδίζοντες τὴν ἀπότομον κάμψιν τῶν γονάτων και κρατοῦντες τὸ σῶμα εἰς διαφόρους διαδοχικὰς στάσεις και ὑπὸ μοχλοῦς δυσκολεύοντας πολὺ τὸ ἔργον των.

«Ὁ καθορισμὸς τῆς πραγματικῆς ποσότητος τοῦ μυϊκοῦ ἔργου τοῦ ἐκτελουμένου εἰς ἐκάστην ἀσκησιν εἶναι στοιχεῖον ἀπαραίτητον, ὡς ἤδη ἐλέχθη, διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ἐπὶ τὸν ὀργανισμὸν καθὼς και διὰ τὴν διάκρισιν μιᾶς δυσκόλου (ἀπὸ ἀπόψεως μηχανισμοῦ και ἐκτελέσεως) ἀπὸ μίαν ἐπιτονον (ἀπὸ ἀπόψεως ποσοῦ καταβαλλομένης δυνάμεως) ἀσκησιν. Εἰς μίαν δύσκολον ἀσκησιν, εἴτε δυνάμεις εἶνε αὕτη εἴτε εὐκίνησις, τὸ ποσὸν τοῦ μυϊκοῦ ἔργου ἐνδέχεται νά εἶναι πολὺ μικρόν· τὸ τοπικὸν ὅμως μυϊκὸν ἔργον συνήθως εἶναι λίαν σημαντικόν, διὰ τοὺς κυρίως δρῶντας μῦς· τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τότε τῆς ἀσκήσεως εἶναι ἐπίσης τοπικὸν και δὲν ἔχει γενικὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ ὀλοκληροῦ τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐν γυμνάζεται τις καθ' ἐκάστην εἰς ἄρσιν θαρῶν διὰ τεταμένων τῶν χειρῶν, θ' ἀναπτύξη εἰς ἔκτακτον βαθμὸν τοὺς μῦς οἵτινες αἶρουν τοὺς βραχίονας· αἱ μεγάλαι ὅμως ζωϊκαὶ λειτουργίαι, ἀναπνοή, κυκλοφορία κ.λ.π. ἐλάχιστα μετέχουν εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον. Ἐνδεχόμενον ἢ ἀσκήσις αὕτη νά καταπονήσῃ μέχρις ἐξαντλήσεως τοὺς κυρίως ἐργαζομένους μῦς (τοὺς συνδέοντας τὸν βραχίονα πρὸς τὸν ὦμον) ἀλλὰ δὲν θά καταπονήσῃ ποτὲ νά ἐπιτείνῃ φυσιολογικῶς τὴν κυκλοφορίαν, οὐδὲ νά ζωογονήσῃ τὸ ἔργον τοῦ πνεύμονος.

«Πλὴν τούτων, εἰς μίαν δύσκολον ἀσκησιν, τῆς ὁποίας ἢ κανονικὴ ἐκτέλεσις ἀπαιτεῖ τελείαν γνῶσιν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς, και ἐπίσης τελείαν συγκρότησιν κινήσεων, ἢ ἀκριβῆς ἐκτίμησις τῆς ἐνεργείας ἑνὸς ἐκάστου μυῶς, ἐπιτυγχάνεται διὰ νευρικῆς κυρίως

ἐνεργείας, ἐνῶ οἱ μύες δύνανται νὰ ἐκτελοῦν ἐλάχιστον σχετικῶς μυϊκὸν ἔργον. Τὰ νευρικὰ κέντρα τότε μετέχουν περισσότερον ἀπὸ τὰς μυϊκὰς ἰσας εἰς τὴν κίνησιν καὶ συνεπῶς αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀτόμου λαμβάνουν εἰς αὐτὴν μέρος περισσότερον ἐνεργῶν ἀπὸ τὴν μυϊκὴν ρώμην αὐτοῦ».

Ἐπὶ τῶν πορισμάτων τούτων τῆς συγχρόνου φυσιολογίας τῶν ἀσκήσεων στηριζόμενοι, ὀφειλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ σήμερον ἐν χρήσει οὔσα παρ' ἡμῶν γυμναστικὴ ἀπαιτεῖ διεξοδικὴν σπουδὴν μηχανισμῶν κινήσεως καὶ ὑπερβολικὴν νευρικὴν ἐργασίαν τὸ μονόζυγον, οἱ κρῖκοι, τὸ τραπέζιον, καὶ τὸ δίζυγον εἶναι ὄργανα τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν περισσότερον προσοχὴν καὶ γνῶσιν ἐνσυνείδητον τῆς χρήσεως τῆς αἰωρήσεως καὶ τῆς ἰσορροπίας, παρὰ αὐτόματον μυϊκὸν ἔργον, ὑπὸ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως. Πολλοὶ ἐκ τῶν γυμναζομένων οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν δλοκλήρους μῆνας νὰ ἐκμάθουν γαστροκύλινδρον τινα, ἢ περιαιώρημα, ἢ στήριγμα, ἢ ἀντίρροπιν ἀνάδασιν, τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν κατορθώνουν ν' ἀποκαλύψουν τὴν μέθοδον τῆς χρήσεως τοῦ μυὸς (τὸ κόλπο) ἐκτελοῦν αἴφνης μετὰ τῆς μεγαλυτέρας εὐκολίας τὴν ἀσκήσιν, τὴν ὁποίαν τὴν προηγουμένην ἀκόμη ἡμέραν τὴν ἐθεώρουν ὡς ἐντελῶς ἀνωτέραν τῶν δυνάμεών των· παρεκτὸς δὲ τούτου, καὶ τὸ παιδαγωγικὸν ἀποκαλούμενον μέρος αὐτῆς, ἦτοι αἱ ἐλεύθεραι καὶ διὰ φορητῶν ὀργάνων ἀσκήσεις, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκτελούμενα πολυποικίλα συμπλέγματα (Turnreigen) τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν συνεχῆ ὑπερέντασιν προσοχῆς καὶ ἀδιάλειπτον μνημονικὸν ἔργον, καὶ τοῦτο δὲν συμμορφοῦται πρὸς τὰ πορίσματα τῆς φυσιολογίας, διότι κουράζει υπερμέτρως τὸ νευρικὸν σύστημα, περιορίζει τὸ ἔργον εἰς ἐλάχιστα μυϊκὰ ἀθροίσματα, ἐκτελεῖται μὲ ρυθμὸν ἀσύμφωνον πρὸς τὸν φυσιολογικὸν ρυθμὸν τῆς ἀναπνοῆς καὶ εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλον νὰ τέρψη καὶ ψυχαγωγῆσῃ τοὺς ἀσκουμένους, δι' ὃ καὶ κα-

ταντᾶ ἀνιαρὸν καὶ ἀποκρουστικὸν εἰς αὐτούς.

Διὰ τοὺς λόγους ἐπομένως τούτους, τῶν ὁποίων ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀδιαφιλονείκητος, φρονῶ ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο δεόν νὰ παύσῃ εἰς τὸ δεξιῆς ἐφαρμοζόμενον καθ' ὃν τρόπον μέχρι τοῦδε ἐφηρομόζετο, καθ' ὅσον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γενετείρᾳ του χώρα ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἀνεκόπη ὁ ζήλος καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν ἀκρίτων θαυμαστῶν του καὶ ἐγεννήθη ἰσχυροτάτη κίνησις πρὸς ἐπαναφορὰν τῶν φυσικῶν ἀσκήσεων εἰς τε τὰ σχολεῖα καὶ τὰ γυμναστήρια. Αὐτὸς οὗτος ὁ Guths-Muts, ὁ θεμελιωτῆς τῆς γερμανικῆς γυμναστικῆς, πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν ἠθέλησεν ἀρχικῶς νὰ τρέψῃ αὐτὴν, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ τίτλου τοῦ δευτέρου συγγράμματος του καταφαίνεται, ἔχοντος οὕτω: «Παιδιαὶ πρὸς ἀσκήσιν καὶ ἀνεσιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, πρὸς χρῆσιν τῶν νέων, τῶν διδασκάλων των καὶ ὄλων τῶν φίλων τῶν ἀθῶνων νεανικῶν ψυχαγωγικῶν»¹. Εἰς τὸ ὄγδον γυμναστικὸν συνέδριον ἐν Βρουνοβίχῃ, ἀπεφασίσθη ὅπως αἱ φυσικαὶ ἀσκήσεις καὶ αἱ παιδιαὶ εἰσαχθῶσι καὶ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα ὡς ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1882 ἐδημοσιεύθη ἡ περιώνυμος ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας von Gossler, ἣτις θεωρεῖται ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς ἐπισήμου ἀλλαγῆς κατευθύνσεως τῆς γερμανικῆς σωματικῆς ἀγωγῆς. Ὅλοι δὲ οἱ φίλοι τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως ἐν Γερμανίᾳ μὲ ἐνθουσιασμόν ἔσπευσαν νὰ προσανατολισθοῦν καὶ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν νέαν ταύτην κίνησιν, ἀν κρῖνῃ τις ἐκ τοῦ πλήθους τῶν συγγραμμάτων τὰ ὁποῖα ἐντὸς δεκαετίας ἐξεδόθησαν ἐν Γερμανίᾳ περὶ τῶν φυσικῶν

1) Spiele zur Übung und Erholung des Körpers und Geistes, für die Jugend, ihre Erzieher und alle Freunde unschuldiger Jugendfreuden. Schnepfenthal 1796.

κῶν ἀσκήσεων. Εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ Βερολίνον, ἔπου τὸ πρῶτον ἡ Γερμανικὴ γυμναστικὴ (Die deutsche Turnkunst) τοῦ Ja'hn εἶδε τὸ φῶς, ἡ γυμναστικὴ μεταρρύθμισις λαμβάνει τὴν μεγαλυτέραν ἐπίτασιν, ὁ δὲ διασχίζων τὴν πόλιν ποταμὸς Spree, εἶναι στάδιον καθημερινῶν κολυμβητικῶν καὶ κωπηλατικῶν ἀγώνων.

Ἄρυόμενος τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος συγγράμματος περὶ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ φυσιολόγου, καθηγητοῦ κ. Angelo Mosso (L' éducation physique de la jeunesse, trad. de l'italien, Paris 1895) μεταφέρω ἐπὶ λέξει καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἐπισκεφθεὶς ἐν Βερολίνῃ διάφορα γυμναστικὰ σωματεῖα ἰδρυθέντα τῷ 1893, ἔμαθον ὅτι εἰς ἑορτὴν τινα γυμναστικὴν, δοθεῖσαν εἰς τὸ Schönholzer Park ὑφ' ἑνὸς φοιτητικοῦ γυμναστικοῦ σωματείου, ἡγωνίσθησαν εἰς τὸν δρόμον, τὸ πῆδημα, τὴν δισκοβολίαν, τὴν λιθοβολίαν καὶ ἄλλας παρομοίας φυσικὰς ἀσκήσεις, τὰς ὁποίας ἤδη προσπαθεῖν νὰ ἐκλαϊκεύσουν ἐν Γερμανίᾳ· τὸ δὲ σύγγραμμα περὶ τῶν παιδιῶν τῆς νεότητος (Die Jungenspiele) τοῦ Δρος Eitner, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Görlitz γυμναστηρίου ἠρίθμησεν ἐπτὰ ἐκδόσεις ἐντὸς δύο ἐτῶν».

Ἡ γυμναστικὴ μεταρρύθμισις ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐξ ὧν ὅμως τῶν χωρῶν τῆς Ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἡ σήμερον μετ' ἐνθουσιασμοῦ πρωταγωνιστοῦσα εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς φυσιολογικωτέρας σωματικῆς ἀσκήσεως καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς γυμναστικῆς ἀκροασίας κληθῆσιν εἶναι ἡ Γαλλία, χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν διακεκριμένων φιλάθλων καὶ ἐπιστημόνων αὐτῆς· οἱ διακεκριμένοι φυσιολόγοι Marey καὶ Demeny καὶ οἱ φιλάθλοι Baron de Coubertin, G. de Saint Clair, Philippe Daryl, Ana-

tole Picquart κ.λ.π. και με τὸν λόγον και με τὴν δρᾶσι. ἐ τὰ
μεγάλῃς ἀξίας συγγράμματά των, τὰ ὅποια πάντοτε ἔχω ὑπ' ὄψιν
μου διὰ τὴν μελέτην και τὴν παρακολούθησιν τῆς ξένης γυμνα-
στικῆς ἐπιστήμης¹⁾, ἀγωνίζονται ἐπιτυχῶς διὰ νὰ τρέψουν τὴν
ὄλην ἐν Γαλλίᾳ δημοσίαν και ἰδιωτικὴν γυμναστικὴν ἐνέργειαν
και δρᾶσιν, πρὸς τὴν ὀρθὴν και φυσιολογικὴν κατεύθυνσιν και νὰ
ἀπολυτρώσουν αὐτὴν ἀπὸ παλαιᾶς ἐσφαλμένης ἕξις και γυμνα-
στικᾶς προλήψεως.

Ἡ προτεινομένη διαρρυθμίσις τοῦ ἡμετέρου συ- στήματος.

Προκειμένου ἤδη νὰ διατυπώσω τὰς γενικὰς γραμμάς τῆς
διαρρυθμίσεως τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει ὄντος γυμναστικοῦ συστή-
ματος, ἵνα τοῦτο ἀποβῇ, κατ' ἐμὴν τοῦλάχιστον γνώμην, χρησι-
μώτερον και ἀποτελεσματικώτερον, θὰ ὑπομνήσω ἄπαξ ἔτι και ἕ-
τερον μειονέκτημα τῶν πολυσυνθέντων γυμναστικῶν του ὀργάνων
και ἐξαρτημάτων και μάλιστα ἐκείνων εἰς τὰ ὅποια ὡς ἐκ τῆς κα-
τασκευῆς των, κυριαρχοῦσιν μᾶλλον αἱ μετὰ παλμοῦ ἀσκήσεις. Τὸ
μειονέκτημα τοῦτο, τὸ ὅποιον πλείστοι τῶν ἀσκουμένων, θέλοντες
νὰ ἐπιδείξουν ἐξαιρετικὴν εἰστροφίαν και δεξιότητα σωματικὴν, ἐ-
πλήρωσαν ἀκριβῶς, εἶναι ἢ ἀπὸ τοῦ ὀργάνου ἀναπόφευκτος πιῶσις,
τὴν ὁποίαν και οἱ ἄριστοι τῶν γυμναστῶν και τῶν ἀκροβατῶν ἀ-

1). Dr Fernand Lagrange. Physiologie des exercices du corps—Hygiène de l' exercice chez les enfants et les jeunes gens. Georges Demeny. L' éducation physique Pierre de Coubertin. L' éducation en Angleterre—L' éducation Anglaise en France. Philippe Daryl. Renaissance physique. G. De Saint Clair. Jeux et exercices en plein air. Anatole Picquart. De la Gymnastique, ce qu' elle doit être. κλπ. κλπ.

κόμη, εἷς τινὰς περιστάσεις δὲν δύνανται ν' ἀποφύγωσιν· τὸ μειο-
νέκτημα δὲ ἀκριβῶς τοῦτο ἀναγκάζει τὸν προμνησθέντα κ. Απα-
tole Picquart νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν γέφυραν μετὰ τῶν ἐξαρτημά-
των αὐτῆς, «ὡς ὄργανα κινδυνώδη καὶ μηχανὰς ἐφευρεθείσας οὐ-
χι ὑπὸ ἐπιστημόνων γυμναστῶν, ἀλλ' ὑπὸ κοινῶν βιομηχάνων, ἐν-
διαφερομένων μᾶλλον διὰ τὸ ἀτομικὲν αὐτῶν συμφέρον καὶ οὐχὶ
διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν».

Ἄλλος, ἐπίσης σημαίνων γάλλος γυμναστής, τοῦ συστήμα-
τος μάλιστα τούτου, ὁ γηραιὸς Napoléon Laisné, ὁ ἀπὸ πολλῶν
δεκαετηρίδων ὄρων ἐν Γαλλίᾳ, ὡς διευθυντῆς γυμναστηρίων καὶ
ἐπιθεωρητῆς τῆς γυμναστικῆς, κρίνων τὰ διάφορα γυμναστικά
ὄργανα γράφει περὶ τοῦ μονοζύγου τὰ ἑξῆς : «Μολονότι πᾶσαι
σχεδὸν αἱ ἀσκήσεις τοῦ ὄργανου τούτου δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι
καὶ ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας κλίμακος, ἐν τούτοις δυνατόν καὶ τοῦτο νὰ
χρησιμεύῃ ὅταν ἀσκήσῃται τις ἐπ' αὐτοῦ μετὰ πολλῆς προφυλά-
ξεως. Δυστυχῶς ἕμως τοῦτο δὲν συμβαίνει καὶ πλείστοι ἀσκού-
μενοι ἐπλήρωσαν μὲ τὴν ζωὴν των τὰς ἐκκεντρικότητας τὰς
ὁποίας ἠθέλησαν νὰ ἐκτελέσουν ἐπὶ τοῦ ὄργανου τούτου. Ἄνθρω-
πὸν δὲ ἐκ τῶν μάλιστα σημαίνόντων ἐν τῇ γυμναστικῇ, ὁ Paul Christ-
man, διευθυντῆς τοῦ γυμναστηρίου τοῦ Saint Denis, ἀπηγόρευσε
ἐντελῶς νὰ ἐκτελῶνται ἐπ' αὐτοῦ πολλαὶ ἀσκήσεις, ἰδίως μῦλοι,
περιαιωρήματα καὶ γιγαντιαιωρήματα, καθόσον ἰδίως ὄμμασιν εἶδε
τρεῖς γυμναστὰς ἰσχυροτάτους καὶ λίαν εὐκινήτους, νὰ πληρώσουν
μὲ τὴν ζωὴν των τὴν εὐχαρίστησιν τῶν τοιούτων ἀσκήσεων»¹).
Περὶ δὲ τοῦ τραπέζιου γράφει : «Ἀρχίζουσι εὐτυχῶς νὰ τὸ θέτουσι
ἐντελῶς κατὰ μέρος. Ἐπροξένησεν ἀρκετὰ δυστυχήματα, ὥστε νὰ
κινήσῃ τὴν ἀπέχθειαν τῶν γυμναζομένων», διὰ δὲ τοὺς κρίκους

1) Napoléon Laisné. Gymnastique Pratique, Paris.

προσθέτει : Δὲν δύναται τις νὰ εἶπῃ ἀπεριφράστως ὅτι εἶναι κα-
καὶ μηχαναί, τὸ παράδειγμα ὁμοίως τοῦ τραπεζίου δέον νὰ ἐμπο-
δίζη καὶ τούτων τὴν κατάχρησιν· ἢ ὀρθότης τῶν κρίσεων τούτων
δὲν δύναται καὶ ὑφ' ἡμῶν ν' ἀμυρσθηθῆ, δοθέντος ὅτι μεταξὺ
τῶν λίαν περιωρισμένων κύκλων τῶν Ἑλλήνων γυμναστῶν, συνέ-
βησαν μέχρι τοῦδε ἀρκετὰ δυστυχήματα, ἐπιβεβαιούμενα δυστυχῶς
ταύτην.

Βάσις τοῦ συστήματος ἡ φυσικὴ ἄσκησις καὶ ἡ παιδεία.

Βάσις ἐπομένως τοῦ συστήματος, τὸ ὅποσον νομίζω ὅτι δέον
νὰ καλλιεργηθῆ ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν ὁλοκλη-
ρου τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς τὰ δημόσια καὶ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ γυμναστή-
ρια, δέον νὰ γίνῃ ἡ φυσικὴ ἄσκησις. Ὁ δρόμος καὶ τὸ πῆδημα, ἡ
πορεῖα ὑφ' ὄλας ὑτῆς τὰς μορφάς, ἡ πάλη, ἡ δισκοβολία, ἡ λιθο-
βολία, αἱ γυμναστικαὶ παιδιαί, ἡ κωπηλασία καὶ τὸ κολύμβημα,
αὐταὶ αἱ ἀσκήσεις δέον κυρίως νὰ ἐπιβάλλωνται ὑπὸ τῶν σωματεί-
ων εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς ἐταίρους αὐτῶν· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐνόργανοι
νὰ κατέχουν δευτερεύουσαι θέσιν, θεωρούμεναι ὡς μέσα τεχνικὰ
καὶ μεθοδικά, προασκοῦντα καὶ προλεϊαίνοντα τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν
φυσικὴν ἄσκησιν, ὅταν αὕτη δὲν εἶναι δυνατόν, λόγῳ σωματικῆς
καταστάσεως τῶν γυμναζομένων, νὰ τεθῆ εἰς χρῆσιν εὐθύς ἐξ ἀρ-
χῆς. Ἀποκλειστικὴ δὲ χρῆσις τούτων νὰ ἐπιτρέπεται μόνον ὅταν
ἔλλειψις χώρου, χρόνου ἢ ἄλλαι ἀπρόοπτοι συνθῆκαι καθιστῶσιν
ἐντελῶς ἀδύνατον τὴν χρῆσιν οἰασδήποτε φυσικῆς ἀσκήσεως.

Περιορισμὸς τῶν ἐπικινδύνων ἀσκήσεων. Μεθοδικὴ ἐκλογή αὐτῶν.

Αἱ μετὰ παλμοῦ ἀσκήσεις νὰ περιορισθῶσιν ἔσονται τὸ δυνατόν περισσότερον, ἀπαγορευμένων ἐντελῶς τῶν ἐπικινδύνων γενικῶς δὲ ἢ ἐκλογή τῶν ἀσκήσεων νὰ γίνεται μετὰ μεγάλης προσοχῆς, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν : α) τῆς ἡλικίας β) τῆς σωματικῆς διαπάσεως καὶ τῆς καταστάσεως καὶ γ) τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν καθημερινῶν ἔξεων τῶν ἀσχομένων.

Εἰσαγωγή τῆς Σουηδικῆς γυμναστικῆς, ὑγιεινῆς καὶ θεραπευτικῆς.

Ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τοῦ βίου συστήματος κρίνω τὴν εἰσαγωγὴν ἐν παντὶ γυμναστηρίῳ καὶ τῆς Σουηδικῆς γυμναστικῆς, διὰ νὰ γίνῃ γνωστὸς καὶ καλλιεργηθῆ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ περισπούδαστος οὗτος κλάδος τῆς ὑγιεινῆς καὶ θεραπευτικῆς γυμναστικῆς. Ἡ ἐπιβολὴ δὲ τῆς ἀπλῆς καὶ φυσικῆς ταύτης γυμναστικῆς νὰ ἐξασφαλισθῆ εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην καθ' ἣν ἢ ἐκ τῆς μὴ τελείας εἰσέτι ἀναπτύξεως ὀλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ, πᾶσα ἄλλη αὐτοκαλουμένη μεθοδικὴ ἀσκήσις, πλὴν τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως ὑποδεικνυομένων, εἶναι ὀλιγώτερον χρήσιμος ἐνίοτε δὲ καὶ βλαπτικὴ. Αἱ πολυσύνθετοι ἐλεύθεροι ἢ καὶ διὰ κινήτων ὀργάνων ἀσκήσεις καὶ ὁ μονότονος αὐτῶν ρυθμὸς καθὼς καὶ τὰ πολύπλοκα γυμναστικὰ συμπλέγματα, ἐπεὶδὴ ἀπαιτοῦν διηνεκῶς ἐντεταμένην προσοχὴν καὶ πνευματικὴν διέγερσιν, ἀφαιροῦσιν τὸν αὐτοματισμὸν ἐντελῶς ἀπὸ τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως, δέον νὰ καταργηθῶσιν ἐντελῶς, ὡς ἀποστεροῦντα τὴν ἀσκήσιν τῶν ὑγιεινοτέρων καὶ ψυχαγωγικωτέρων στοιχείων αὐτῆς.

Αὐταὶ περίπου καὶ ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς, εἶναι αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει ὄντος γυμναστικοῦ συστήματος, τὰς ὁποίας ἡ ἐπίμονος μελέτη καὶ ἡ μακρὰ μου πείρα μού ὑπεργόρευσαν ὡς ἀπολύτως ἀναγκαῖας, διὰ ν' ἀποσπασθῆ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γυμναστικὴ ἀπὸ τὴν ἀκροθασίαν, τὴν ματαίαν ἐπίδειξιν ἀχρηστων δεξιότητων καὶ τὴν παράδοξον αὐτὴν χορογραφίαν, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ, ἀκολουθοῦσα τὰς ὑποδείξεις τῆς φυσιολογίας καὶ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν παράδοσιν ν' ἀποδῇ ἀληθῶς εὐσιώδες στοιχεῖον τῆς ὅλης Ἑθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς.¹⁾

1) Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ὑπέβαλον εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου, τὴν 5 Ἀπριλίου 1895, ἦτοι τρεῖς ἀκριβῶς μῆνας μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς λειτουργίας τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Πατησίων γυμναστηρίου του, εἰς τὸ ὅποιον εἶχον προσληφθῆ ὡς γυμναστῆς. Ἐπραξα δὲ τοῦτο ὅπως δώσω ἀφορμὴν νὰ συστηματοποιηθῆ ἔκτοτε ἡ ἐργασία ἐν ταῖς γυμναστηρίοις τῶν Συλλόγων καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀφειμένη εἰς τὰς ἀτομικὰς κλίσεις καὶ τὰς προτιμήσεις οὔτε τῶν ἀθλητῶν οὔτε τῶν ἐκάστοτε ἰσχυρότων μελῶν τῶν Συμβουλίων. Δυστυχῶς ὁμως τὸ τότε Συμβούλιον τοῦ Πανελληνίου ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐντελῶς ἀγυμνάστους φίλους τῆς γυμναστικῆς, τὸ ἐτοποθέτησαν εἰς τὸ ἀρχεῖον, ὃ δὲ μόνος ἐν αὐτῷ γυμναστῆς, ὃ διαπρεπὲς συνάδελφος κ. Ἀρβανίτης, ματαίως ἠγωνίσθη ὅπως τὸ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἢ διαφορὰ δὲ αὐτῆ τῶν ἀντιλήψεων μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Συμβουλίου μὲ ἠνάγκασε ν' ἀποχωρήσω, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1895 καὶ ν' ἀναλάβω τὴν διαύθυνσιν τοῦ γυμναστηρίου τοῦ Ἑθνικοῦ γυμναστικοῦ Συλλόγου, ἀποδεχόμενος τὸ γυμναστικὸν πρόγραμμά μου καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΒΟΝ

ΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

**Περιεχόμενον, σκοπός και προσανατολισμὸς τῆς
σωματικῆς ἀγωγῆς.**

Ἡ σωματικὴ ἀγωγή περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν μέσων τὰ ὁποῖα μεταχειριζόμεθα πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ προαγωγὴν ἄλλων τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα οὕτω καταστήσωμεν τοῦτον ἀνθεκτικώτερον εἰς τὰς δυσμενεῖς ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως συνθήκας τῆς συγχρόνου καθιστικῆς καὶ ἀντιφυσιολογικῆς ζωῆς τῶν πόλεων καὶ συγχρόνως ἱκανὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντά του καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν. Διὰ νὰ κατορθώσῃ ὁμοῦς ἡ σωματικὴ ἀγωγή νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τοῦτον, δεόν ν' ἀκολουθῆ πιστῶς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς παιδαγωγικῆς καὶ συγχρόνως νὰ παραλληλισθῆ καὶ πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει νὰ μορφώσῃ, διότι μόνον ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν θὰ δυναθῆ ν' ἀσκήσῃ ὑπ' αὐτῶν ἀποτελεσματικὴν καὶ ὄντως εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν, ἀπὸ ὑγιεινῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως.

Διεύθυνσις καὶ ἐποπτεία τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.

Τὴν γενικὴν διέθυνσιν καὶ τὴν ἐποπτείαν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς δεόν ν' ἀναλάβῃ ἡ Πολιτεία, ἀν ὄχι ὁλοκλήρου, τοῦλάχιστον τῆς σχολικῆς. Μόνον ὑπὸ ἐνιαίαν διέθυνσιν καὶ τὸν προσήκοντα ἐπιστημονικὸν ἔλεγχον θὰ δυνήθῃ αὕτη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς υγιεινῆς καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁμογενῶς καὶ ὁμοιομόρφως εἰς πᾶν εἶδος σχολείου· ἡ συνεχῆς δὲ καὶ ἀδιάλειπτος κρατικὴ μέριμνα δύναται ν' ἀσφαλίσῃ τὴν ἀγαθοεργὸν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἐπιδράσιν ἐπὶ τὴν ὅλην ἐθνικὴν ἀγωγήν, καὶ εἰς τρόπον ὥστε ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν τὰ δημόσια ἦθῃ καὶ σύμπας ὁ ἐθνικὸς βίος ν' ἀποβαίνουσι υγιέστερα, πρακτικώτερα, ἀνδρικώτερα καὶ ἀνθρωπιστικώτερα.

Ἡ σχολικὴ σωματικὴ ἀγωγή.

Διὰ νὰ κατορθωθῇ ν' ἀποδώσῃ ἡ σωματικὴ ἀγωγή ὅλην τὴν ἐξ αὐτῆς ἀναμενομένην ὠφέλειαν, δεόν νὰ μὴ ἀποχωρίζεται οὐδὲ νὰ τίθεται ἐν ἥσσονι μόρια ἀπὸ τὴν λοιπὴν θεωρητικὴν σχολικὴν ἐργασίαν, ὁ δὲ διὰ τὴν σωματικὴν τῶν μαθητῶν ἐξάσκησιν ὀριζόμενος χρόνος δεόν νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ ὑπὸ τῆς υγιεινῆς ὑποδεικνυόμενος καὶ ὄχι οἰονδήποτε περίσσειμα τοῦ λοιποῦ σχολικοῦ προγράμματος. Πρὸς τοῦτοις, ἡ ἀγωγή αὕτη δεόν ν' ἀρχίζῃ ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ὁ μαθητὴς διασκελίσῃ τὸ κατώφλιον τοῦ σχολείου καὶ νὰ ἐκτελεῖται καθ' ἐκάστην ἀνελλιπῶς. Μόνον οὕτω δύναται ἡ σωματικὴ ἐξάσκησις ν' ἀποβῇ ἐξίς ἰσχυρά, σχεδὸν ἀνάγκη σωματικὴ, ὠθοῦσά τὸν ἐφηβον καὶ τὸν νεανίαν πρὸς καθημερινὴν σωματικὴν γύμνασιν οἰασδῆποτε μέρφης. Μόνον δὲ ἡ τοιαύτη καθημερινὴ καὶ συνεχῆς καὶ πολυχρόνιος σωματικὴ ἀσκῆσις καθιστᾷ τὸν

ἄνθρωπον πραγματικὸν κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν τῶν σωματικῶν του δυνάμεων καὶ ἱκανὸν νὰ ὑπερνικήσῃ πάντα σωματικὸν κόπον καὶ πᾶσαν βιοτικὴν σωματικὴν προσπάθειαν οἰασθήποτε φύσεως. Διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἡ σωματικὴ ἀγωγή δέον νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ὄχι μόνον εἰς τὰ σχολεῖα τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶν ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα παντὸς εἶδους, βαθμοῦ καὶ φύλου, εἰς τὸ πανεπιστήμιον, τὸ στράτευμα καὶ πᾶσαν ἄλλην πολιτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ἀνωτέραν σχολήν. Μόνον διὰ τῆς γενικῆς ὄλων τῶν πολιτῶν σωματικῆς ἐπιμελείας θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀναπτύξωμεν ὀρθῶς καὶ ἐπαρκῶς πᾶν ὄτι καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἢ φύσις ἐνέβαλεν εἰς τὸν παῖδα, τὸν ἔφηβον καὶ τὸν ὄριμον ἄνδρα. Ὅλοι εἶναι ἄξιοι μιᾶς τοιαύτης μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας καὶ δικαιῶνται μάλιστα νὰ τὴν ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτῆς.

Αἱ ἀτομικαὶ προτιμήσεις τῶν φιλάθλων.

Ὅλα τὰ ποικίλα καὶ ποικιλώνυμα εἶδη τῶν ἀσκήσεων εἰς τὰ ὅποια καταγίνονται διάφοροι φιλάθλοι καὶ φιλογυμναστικοί, δὲν δύνανται δικαιολογημένως νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὸν κύκλον τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς. Προκειμένου δὲ νὰ γίνῃ ἡ δέουσα ἐκλογή τῶν γυμναστικῶν τούτων μέσων, μία καὶ μόνη συνθήκη εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς: Νὰ μὴ λαμβάνωνται οὐδέποτε ὑπ' ὄψιν αἱ ἀτομικαὶ κλίσεις τῶν φιλάθλων, ἀλλὰ μόνον τὰ φυσιολογικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀσκήσεων. Ἄν δὲ οἱ εἰδικοί γυμνασταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει ἀνατεθῆ ἡ σωματικὴ ἀγωγή τῆς νεότητος ἔχουν καταλλήλως προπαρασκευασθῆ διὰ τὸ σοβαρώτατον τοῦτο ἔργον, ἂν δηλονότι κατέχουν τὸν ἀναγκαῖον ἐπιστημονικὸν καταρτισμὸν, τὴν πρακτικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀσκήσεων καὶ τὴν ἀπαραίτητον διδακτικὴν πείραν, καὶ παρὰ ταῦτα

διαθέτουν και τὰ κατάλληλα μέσα, ἤτοι χῶρον, ὄργανα και χρόνον ἐπαρκῆ, τότε μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ προείπη ὅτι ἡ σωματικὴ ἀγωγή ταχέως θὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ κατέχῃ εἰς πᾶσαν πλήρη και τελείαν ἀγωγήν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Ἡ μὀρφωσις τῶν εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς.

Ἡ σωματικὴ ἀγωγή εἶναι εἰς συνδυασμὸς θεωρητικῆς και ἐφηρμοσμένης ἐπιστήμης, ἀρρήκτως πρὸς ἀλλήλας συνυφασμένων· διὰ τοῦτο δέ, ἐκεῖνος ὅστις ἀσχολεῖται μὲ αὐτὴν οὐχὶ δι' ἴδιον μόνον λογαριασμὸν, ἀλλὰ διὰ νὰ μορφώσῃ και ἄλλους, ὁ διδασκαλὸς δηλονότι τῆς γυμναστικῆς, εἴτε σχολεῖν εἴτε συλλόγων γυμναστικῶν ἢ ἀθλητικῶν, δεόν νὰ κατέχῃ ἐπαρκῆ ἐπιστημονικὴν μὀρφωσιν και συγχρόνως ἐπίσης ἐπαρκῆ σωματικὴν ἐξάσκησιν, διὰ νὰ δυναθῇ εὐσυνειδήτως νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν του. Οὐτε αἱ τέχναι, οὔτε αἱ ἐπιστήμαι προσδεύουν και ἀναπτύσσονται ἀπὸ τοὺς ἐλαφροῦ συνειδήσει και ἐπιπολαίως καταγινομένους μὲ αὐτάς ἐρασιτέχνας (dilletanti) ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τοὺς ἀφιερουμένους ὀλοφύχως και καθ' ὄλον αὐτῶν τὸν βίον εἰς αὐτάς. Αὐτὸ ἀκριδῶς συμβαίνει και μὲ τὴν σωματικὴν ἀγωγήν. Και αὐτὴ ἔχει ἀνάγκην ὄχι ἀπλῶν ἐρασιτεχνῶν, φιλάθλων ἢ φιλογυμναστικῶν ἢ ὅπως ἄλλως θέλουν νὰ ὀνομάζωνται οὗτοι, ἀλλὰ και ἀνθρώπων ὅτινες ν' ἀναλάβουν τὴν σωματικὴν ἀγωγήν ὡς ἀποκλειστικόν των ἔργον, και ν' ἀφιερῶσουν εἰς αὐτὴν τὴν δρασιν ὀλοκλήρου ζωῆς και μὲ ἐργασίαν σύντονον και ἐπίμοχθον νὰ τὴν φέρουν βῆμα πρὸς βῆμα πρὸς τὴν δυνατὴν τελειότητα.

Ἡ γυμναστική τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, διὰ προσπάθειας συνεχοῦς, ἐντατικῆς καὶ καλῶς ὀργανωμένης, κατόρθωσαν νὰ συστηματοποιήσουν ὀρθῶς τῆς σωματικῆν ἀγωγὴν τῆς ἐποχῆς των, κατὰ δὲ τοὺς μεγάλους των ἀγῶνας νὰ συλλέγουν τοὺς καρποὺς τῆς ἐκουσίας σωματικῆς ἀσκήσεως ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Εἶθε καὶ τὰ σύγχρονα πολιτισμένα ἔθνη νὰ δυνηθοῦν ταχέως νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τοιαύτην τινὰ σωματικὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ κατορθώσουν ν' ἀποκαταστήσουν μίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τελείαν ἰσορροπίαν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων καὶ πλεονεκτημάτων καὶ συγχρόνως ν' ἀποφύγουν τὰς ἀγωνιστικὰς ἀμετρίας καὶ τὰς ὑπερβολάς, αἰδοῦνται ἔφεραν τὴν κατάπτωσιν τῆς ὀρθῆς γυμναστικῆς τῶν Ἀρχαίων, καὶ ἐξεφύλισαν τὴν παλαιστραν διὰ νὰ ἰδρῦσουν τὸν ἱππὸδρομον καὶ ἀντικατέστησαν τοὺς καλοὺς καὶ πλαστικοὺς ἐφήβους διὰ τῶν βαρέων καὶ παχυκνήμων πυκτῶν καὶ τῶν θηριωδῶν μονομάχων.

Ἡ συμβολὴ τῶν φιλάθλων εἰς τὸ ἔργον τῆς Πολιτείας.

Τὴν ὀλην προσπάθειαν τῆς Πολιτείας διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ, δύνανται οἱ ἰδιῶται φιλάθλοι νὰ τὴν διευκολύνουν κατὰ πολὺ, πρῶτον μὲν γυμναζόμενοι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, καὶ δεύτερον ἐπιβλέποντες τὴν σωματικὴν ἐπιμέλειαν τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰκείων των, διδόντες εἰς τὰς τέρφεις καὶ τὰς ψυχαγωγίας των ὑγιεινότερον χαρακτήρα, ὀργανοῦντες παιδιὰς καὶ ἀγωνιστικὰς συναντήσεις εἰς τὸ ὑπαιθρον. Παρ' ὀλην ὀμως τὴν ἀγαθὴν των πρόθεσιν νὰ φανῶσι πραγματικῶς χρήσιμοι, λόγῳ ἔσφαλ-

μένων γενικῶν ἀντιλήψεων, μονομερῶν προτιμήσεων καὶ ἀτομικῶν κλίσεων, πολλάκις συγχίζουσι καὶ παραπλανοῦν τὴν δημοσίαν γνώμη, ἀφοῦ αὐτοὶ πρῶτοι χάσουσι τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν.

Ἄν ἀληθῶς οἱ φίλαθλοι ἐπιθυμοῦν εὐλικρινῶς νὰ συντελέσουσι εἰς τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν ὑγίαν τῶν συμπολιτῶν των, δεόν αὐτοὶ πρῶτοι νὰ ὑποδείξουσιν καὶ νὰ συντελέσουσι εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς ἀνάγκης τῶν καλῶς μορφωμένων εἰδικῶν διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς, μὲ τὴν ὀρθὴν καὶ στερεὰν γνῶσιν, πλὴν τῆς πρακτικῆς γυμναστικῆς καὶ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς παιδαγωγικῆς. Οἱ εἰδικοί οὗτοι διδάσκαλοι ὀφείλουσι πρὸς τούτοις νὰ γνωρίζουσιν ἐπακριβῶς καὶ τὴν ἀπόλυτον καὶ τὴν σχετικὴν φυσιολογικὴν ἀξίαν μιᾶς ἐκάστης σωματικῆς ἀσκήσεως καὶ νὰ δύνανται νὰ κρίνουσι πῶς αὕτη δεόν νὰ ρυθμίζεται ἀναλόγως τῶν διαφορῶν τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς σωματικῆς διαπλάσεως καὶ τῶν διαφορῶν ἀτομικῶν σωματικῶν δεξιότητων ἢ ἐλαττωμάτων. Ὅταν δὲ ἡ σωματικὴ ἀγωγή ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρηθῆ ἰσότιμος πρὸς τὴν λοιπὴν παιδείαν, δεόν πρὸ παντὸς ἄλλου, οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς νὰ δύνανται ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικοῦ καταρτισμοῦ καὶ μορφώσεως νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς τοὺς λοιποὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργούς.

Ἐπιστήμονες γυμνασταί, γυμναστήρια πλήρη καὶ χρόνος ἐπαρκὴς πρὸς ἀσκήσιν.

Ἡ μόρφωσις ἱκανῶν καὶ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένων διδασκάλων τῆς γυμναστικῆς εἶναι ἡ σπουδαιότατη προϋπόθεσις, καὶ δι' ἀπλὴν ἀκόμη προσυζήτησιν τῆς ὀργανώσεως τῆς ὅλης σωματικῆς ἀγωγῆς. Ἀμέσως δὲ μετ' αὐτὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἐγκατάστασις ἐν ἐκάστῳ σχολείῳ τοῦ ἀπαραιτήτου γυμναστηρίου, καταλλήλως διε-

σκευασμένου διὰ τὴν καθημερινὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν, χωρισμένων καθ' ἡλικίαν καὶ οὐχὶ κατὰ τάξεις. Εἰς τὸν σκοπὸν ὁμοῦ τοῦτον ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μόνον μὲ ὄρωρὰς χρήματος δύναται νὰ συντελέσῃ, ἡ δὲ Πολιτεία καὶ μόνῃ αὕτη, δύναται καὶ ὀφείλει νὰ καθορίσῃ τὴν σχέσιν μεταξύ τῶν δύο τούτων κλάδων τῆς ἑλῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, καθιστῶσα ἀμφοτέρους ὑποχρεωτικούς δι' ἑαυτοὺς πολίτας, καὶ ἀσφαλίζουσα τὴν ἀνετον καὶ παράλληλον μελλοντικὴν πρόδοον ἀμφοτέρων, χωρὶς ὃ εἰς νὰ γίνεταί ἐμπόδιον ἢ νεκρὸν βᾶρος εἰς τὴν κανονικὴν τοῦ ἄλλου ἐξέλιξιν.

Ὅταν εἰς μίαν χώραν, τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῆς νεότητος δὲν τὴν ἐμπιστεύονται εἰς τὴν ἄκριτον ἐμπειρικότητα καὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν αὐτοκλήτων καὶ αὐτομορφῶτων γυμναστῶν, οὔτε εἰς διαφόρους ἀκροβάτας ἢ χοροδιδασκάλους, ἀλλὰ μετὰ πᾶσαν θεωρητικὴν διδασκαλίαν ἢ ἐργασίαν δύο ὥρων, ἀκολουθεῖ εἰς ἔλλογος συνδυασμὸς συντεταγμένων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν, συντασσόμενος καὶ διευθυνόμενος ἀπὸ εἰδικῶν καὶ μορφωμένων γυμναστῆν, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἐξαλειφθῇ ἡ νευρικὴ τῶν μαθητῶν διέγερσις καὶ ἡ διανοητικὴ κόπωσις θ' ἀποθεραπευθῇ· τότε δὲ καὶ μόνον θὰ δικαιούνται οἱ ἀρμόδιοι νὰ εἴπουν ὅτι ἀληθῶς φροντίζουσι καὶ προνοοῦν διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν μελλόντων πολιτῶν, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν σωματικὴν ἀκμὴν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους.

Τὸ εἶδος, ἡ μορφή καὶ αἱ λοιπαὶ ἰδιότητες τῶν ἀσκήσεων, ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἐκ τοῦ μηχανισμοῦ, τῆς ἐντάσεως καὶ τοῦ φυσιολογικοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν. Ἐκεῖνος δὲ ὁ ὅποιος δὲν ἐσπούδασεν εἰδικῶς τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν, δὲν τὰ ἐννοεῖ αὐτὰ τὰ οὐσιωδέστατα στοιχεῖα, οὔτε δύναται ὀρθῶς ν' ἀντιληφθῇ τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀσκήσεων, ἀναλόγως τῶν διαφορῶν συνθηκῶν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν. Ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τοῦ

ἀμαθοῦς καὶ ἐμπειρικοῦ καὶ τὸ ἀριστον τῶν γυμναστικῶν συστημάτων χάνει τὴν ἀξίαν του καὶ δύναται πολλάκις ἀποδῆ μᾶλλον βλαπτικὸν ἢ ὠφέλιμον.

Συγκρότησις ἐπιστημονικοῦ συστήματος σωματικῆς ἀγωγῆς.

Τὰ ἐπιστημονικὰ συστήματα σωματικῆς ἀγωγῆς, ἐκλέγουσιν καὶ κατατάσσουσιν τὰς ἀσκήσεις τὰς ὁποίας περιλαμβάνουσιν, ἀναλόγως τῶν γενικῶν φυσιολογικῶν καὶ αἰσθητικῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων καθὼς καὶ τοῦ τοπικοῦ ἐπὶ τῶν διαφόρων τοῦ σώματος μελῶν ἀποτελέσματος αὐτῶν. Πᾶσα ἀσκήσις δεόν νὰ εἶναι φυσικὴ διὰ τὸ μέρος τοῦ σώματος τὸ ὁποῖον τὴν ἐκτελεῖ. Μεγάλαι μυϊκαὶ μᾶζαι δεόν συγχρόνως νὰ τίθενται εἰς ἐνέργειαν, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποφεύγεται συγχρόνως ἡ διανοητικὴ ἀπασχόλησις τῶν γυμναζομένων διὰ νὰ προλαμβάνεται ἡ διπλῆ κόπωσις, ἐγκεφαλικὴ καὶ μυϊκὴ, αἱ δὲ ἀσκήσεις δὲν πρέπει νὰ ἐντοπίζωνται εἰς ὄρισμένα τινὰ μέρη τοῦ σώματος κατὰ προτίμησιν, ἐκτὸς ἂν ταῦτα παρουσιάζουν δυσμορφίαν τινὰ ἢ ἀτέλειαν, ἢ ὁποῖα πρόκειται διὰ τῶν ἀσκήσεων νὰ πολεμηθῇ.

Σημασία τῆς τέρψεως, καὶ τῆς ψυχαγωγίας.

Συγχρόνως πρὸς τοὺς φυσιολογικοὺς τούτους κανόνας δεόν ἐπίσης νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τῶν ἀσκουμένων ἐπίδρασιν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀποβλέπει καὶ ἡ σωματικὴ ἀγωγή μετ' ἴσου ἐνδιαφέροντος, ὅσον καὶ ἡ πνευματικὴ. Διὰ τὸν λόγον δὲ ἀκριβῶς τοῦτον, πᾶν ἔλλογον γυμναστικὸν σύστημα δεόν νὰ θεμελιώνεται ἐπὶ ἀσκήσεων ἐχουσῶν μεγάλην φυσιο-

γικήν και αισθητικήν αξίαν, συνδυαζομένων ὁμως και με τήν τέρψιν και τήν ψυχαγωγίαν, τήν ὁποίαν αἱ παιδιαί και αἱ ὑπαιθριαί ἀγωνιστικαί ἀσκήσεις δημιουργοῦν. Δέν πρέπει ὁμως νά διαφεύγη ἡμᾶς τὸ ὅτι και κατ' αὐτάς, ὅπως και κατὰ τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις ἢ εὐχαρίστησις τῶν μαθητῶν ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν γυμναστήν. Ἐπίσης δεόν νά ἐνθυμώμεθα ὅτι διὰ νά συμπληρωθῇ τὸ φυσιολογικὸν ἔργον τῶν ὑπαιθρίων ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων δεόν νά ἐκτελεσθῇ και ἐπαρκῆς ἀριθμὸς μεθοδικῶν τοιούτων, αἱ ὁποῖαι και ἀντικαθιστῶσιν ἐντελῶς τὰς προηγουμένας, ὅταν ἡ θερμοκρασία ἢ ἡ χητέαστασις ἐν γένει τοῦ καιροῦ ἢ και ἄλλαι συνθήκαι δέν ἐπιτρέπουσιν τήν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπαιθρίων ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων και τῶν παιδιῶν.

Αἱ ἀκροβατικαὶ και ἀθλητικαὶ ὑπερβασίαι.

Δέν συμφωνῶ ποσῶς πρὸς τοὺς συναδέλφους ἐκεῖνους, οἵτινες θέλουσιν νά μετατρέψουσιν τήν μαθητικήν νεότητα εἰς νευρόσπαστα, τὰ ὁποῖα νά ἐκτελοῦσιν μηχανικῶς διάφορα χορευτικὰ σχήματα και συνδυασμοὺς, οὔτε πάλιν εἰς ἀκροβάτας τοῦ Ἱπποδρομίου, καταπλήσσοντας τοὺς θεατὰς μετὰ τὰ ἐπικίνδυνά των γυμνάσια. Δέν δύναμαι ὁμως και νά παραδεχθῶ ὅτι μία παρτίδα τέννις ἢ οἰασδήποτε ἄλλης παιδιᾶς, δύναται ὀλοκληρωτικῶς νά ὑποκαταστήσῃ πᾶσαν ἄλλην σωματικὴν ἀγωγήν. Ἄν ἡ παιδιά εἶναι ὄντως ἀρίστη σωματικῆ ἀσκήσεως, διότι συνδυάζει τήν τέρψιν και τήν ψυχαγωγίαν μετὰ σημαντικῆς ποσότητος μίκτης προσπάθειας, και ἂν τὸ παιδίον διὰ τῆς παιδιᾶς λαμβάνει τὰ πρῶτα του μαθήματα κοινωνικῆς ζωῆς, διδάσκεται δηλονότι νά σέβεται τήν κοινὴν τῶν συμπαικτῶν ἀντίληψιν περὶ ὀρθοῦ και ἐσφαλμένου, δικαίου και ἀδίκου, νά τηρῇ τοὺς νόμους -- ἐκπροσωποῦμένους εἰς τήν περίστασιν ταύ-

την ἀπὸ τοῦ κανόνας τῆς παιδείας—αἱ συντεταγμένοι καθ' ὀμάδας γυμναστικαὶ ἀσκήσεις διδάσκουναὐτὸν νὰ ὑπακούῃ ἀκαριαίως καὶ ἐκουσίως εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ ἀνωτέρου, οὕτω δὲ καθιστῶσιν αὐτὸν πειθαρχικὸν—προσὸν ἀπαραίτητον διὰ πάντα ἄνθρωπον, ἐπιθυμοῦντα νὰ γίνῃ καλὸς καὶ ἀξίος πολίτης μιᾶς συγχρόνου πολιτισμένης κοινωνίας.

Ἡ παιδεία, ἡ ὁποία σχεδὸν πάντοτε περιλαμβάνει δρόμον, ὑποβάλλει τοὺς παίζοντας εἰς ἔντονον μυϊκὸν ἔργον, διὰ τῆς ἐρπυφῶς ὁμοῦ καὶ τῆς χαρᾶς τὴν ὁποίαν τοὺς παρέχει δὲν τοὺς κουράζει πολὺ ταχέως. Ἡ μεθοδικὴ ὁμοῦ γυμναστικὴ εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία θὰ καταμερίσῃ τὰ γενικὰ τεύχη ἀποτελέσματα εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ αὕτη καὶ μόνον θὰ ἐκπληρώσῃ τὰς αἰσθητικὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὀρθῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τὸν ὀργανισμὸν ἐξαρτῶνται κυρίως ἐκ τῆς συμμετρίας τῆς ποσότητος καὶ ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ μυϊκοῦ ἔργου· ἡ ποσότης δὲν πάντοτε νὰ κανονίζεται ἀναλόγως τῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἀτομικῆς ἀντοχῆς τοῦ ἀσκουμένου· ἂν αὕτη ὑπερβληθῇ, ἡ ἀσκήσις θ' ἀποβῇ ἀσφαλῶς πρὸς βλάβην καὶ οὐχὶ πρὸς ὠφέλειαν αὐτοῦ. Ἐπίσης ἐξαρτᾶται ἡ ποσότης τοῦ μυϊκοῦ ἔργου ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ πλήθους τῶν μυῶν οἱ ὁποῖοι μετέχουν εἰς αὐτὸ καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ παραγόμενον μηχανικὸν ἔργον. Εἰς δρόμος μεγάλης ταχύτητος, καὶ ὀλίγων ἀκόμη μέτρων, φέρει ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ ἔργου τῆς καρδίας, καὶ γενικῶς ὅλας τὰς ἐνδείξεις τῆς μεγάλης ποσότητος τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἐξετελέσθη ὑπὸ τῶν μεγάλων μυϊκῶν μαζῶν τῶν κάτω ἄκρων. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὁμοῦ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὸ

συμπέρασμα ὅτι ὁ δρόμος καὶ αἱ λοιπαὶ ὁμοίαι φύσεως ἀσκήσεις
δύνανται νὰ ἀντικαταστήσουν πᾶν ἄλλο εἶδος σωματικῆς γυμνάσε-
ως. Τὰ αὐτὰ ἔντονα ἀποτελέσματα παρετήρησα καὶ ἐπ' ἐμοῦ τοῦ
ἰδίου καὶ πολλῶν ἄλλων γυμνασιῶν, μετὰ ἀναρρίχῃσιν ἐπὶ κατα-
κορύφου σχοινοῦ 8—12 μέτρων ὕψους. Ὁφείλοντο δὲ ταῦτα φυ-
σικῶ τῷ λόγῳ, εἰς τὴν ποσότητα τοῦ μυϊκοῦ ἔργου τὴν ἐκτελεσθεῖ-
σαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν μυῶν τῶν χειρῶν, τοῦ ὤμου,
τοῦ στήθους καὶ τῆς ράχews, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ὀ-
δηγήσουν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀναρρίχῃσις ἐπὶ κατακορύφου
σχοινοῦ εἶναι ἡ βᾶσις πάσης σωματικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ ἐμπειρικὴ διαίρεσις τῶν ἀσκήσεων.

Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ὡς φιλαθλοὶ καταγίνονται σήμερον με-
τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν, διαιροῦν τὰς ἀσκήσεις εἰς δύο διακεκρι-
μένας κατηγορίας καὶ ὀνομάζουσι ἐκείνην μὲν ἣτις περιλαμβάνει
τὰς φυσικὰς διὰ τῶν κάτω ἄκρων μετατοπίσεις ἀθλητικὴν (ἢ ἀθλη-
τισμὸν) τὴν δὲ ἄλλην ἢ ὁποία χαρακτηρίζεται κυρίως ἐκ τῶν
ἐξαρτήσεων, στηρίξεων ἢ καὶ μετατοπίσεων ἐπὶ διαφόρων ὀργάνων
διὰ τῶν χειρῶν γυμναστικὴν ἢ διαίρεσις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι διό-
λου ὀρθή. Καὶ ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ δρόμου καθὼς καὶ ὁ ἐκτελῶν
ἀκροβατικὰς ἐπιδείξεις διὰ τῶν χειρῶν, εἶναι καὶ οἱ δύο ἀθληταί,
διότι ἀποβλέπουσι εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὴν διάκρισιν καὶ ὄχι εἰς τὴν
ἄρμονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τῶν φυσιολογιῶν δεξιότη-
των αὐτοῦ. Καὶ οἱ δύο παραβλέπουσι τὴν σύμμετρον κατανομήν τῆς
ρῶμης καὶ τῆς δεξιότητος εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀναπτύσ-
σουσι δὲ μὲ ἰδιαιτέραν φροντίδα τὰ μέλη ἐκεῖνα, ἐπὶ τῶν ὁποίων
σκοπεύουσι νὰ στηρίξουσι τὸ ἀθλητικὸν ἀποτέλεσμα κατὰ τοὺς ἀγῶ-
νας, ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων. Προκειμένου ὅμως νὰ διαγραφῶσι τὰ ὄρια

μίας ὀρθῆς σωματικῆς ἄγωγῆς, ἢ τοιαύτη διαίρεσις δὲν δύναται νὰ ληφθῆ καὶν ὕπ' ὄψιν, οὐδὲ νὰ περιορισθῆ ἢ ἀγωγή αὐτή, συμφώνως πρὸς τὰς προτιμήσεις ὠρισμένων φιλάθλων, ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ἐξ αὐτῶν. Μόνον ἢ σκόπιμος ἐκλογή ἐξ ἀμφοτέρων, συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς υγιεινῆς, τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῆς αἰσθητικῆς, δύναται νὰ φέρῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν συγκρότησιν ἑνὸς φυσιολογικοῦ συστήματος σωματικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ μονομερῆς ἐξάσκησης.

Ἄν εἶναι βλαπτικὸν διὰ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφήβους, ἀκολουθοῦντας τὴν ἰδίαν αὐτῶν κλίσιν καὶ προτίμησιν, νὰ ἐξειδικεύονται εἰς ἓνα ὠρισμένον εἶδος ὀργανικῆς γυμναστικῆς (μονόζυγα, δίζυγα, κρίκοι κ.λ.π.), διότι διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἀναπτυχθοῦν δυσαρμονικῶς, καὶ νὰ καταστρέψουν τὸ καλὸν σχῆμα τοῦ σώματος τῶν, ἢ ν' αὐξήσουν καὶ νὰ καταστήσουν ἔντελῶς δυσθεράπευτον πᾶν τυχὸν ὑφιστάμενον σωματικὸν ἐλάττωμα, εἶναι ἐπίσης βλαπτικὸν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς μίαν ὠρισμένην εἰδικὴν ἀθλητικὴν προπόνησιν, εἰς ἓν ὠρισμένον ἀθλητικὸν ἀγώνισμα. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης μονομερείας εἶναι πάντοτε μὲν ἡ βλάβη ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ πλήρης καταστροφή τῆς υγείας αὐτῶν. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἡ σωματικὴ ἀγωγή τῶν παίδων καὶ τῶν ἐφήδων δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν δημιουργίαν οὔτε ἀθλητῶν οὔτε γυμναστῶν ἀκροβατῶν, ἀλλ' εἰς τὴν μόρφωσιν υγιῶν, ρωμαλέων καὶ εὐπαγῶν νέων, μὲ γενναῖα φρονήματα καὶ σταθερὸν χαρακτήρα, διὰ νὰ γείνουν καλοὶ πολῖται καὶ οἰκογενειάρχαι, οἱ ὅποιοι ν' ἀγωνισθοῦν ἐπιτυχῶς τὸν βιοτικὸν ἀγῶνα καὶ ἂν ἢ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ νὰ ὑπηρετήσουν γενναίως καὶ τὴν Πατρίδα τῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τοῦτο δὲν τὸ φέρει οὔτε ὁ ἀθλητισμὸς, οὔτε ἡ μονομερῆς ἀκροβατικὴ γυμναστικὴ, ἀλλ' ἡ ἔλλογος καὶ σκόπιμος

έκλογή και ό φυσιολογικός συνδυασμός παιδιών και μεθοδικών ασκήσεων, προσηρμοσμένων συμμέτρως πρὸς τὸ κλίμα, τὰ ἤθη τῆς χώρας και τὸν χαρακτήρα τοῦ λαοῦ, διευθυνομένων δὲ και ἐποπτευομένων ὑπὸ εἰδικῶν και ἐπιστημονικῶς μορφωμένων διδασκάλων. Μόνον μία τοιαύτη ἐπιστημονική και μεθοδική ἐργασία δύναται ἐπαξίως νὰ διαφιλονικήσῃ τὸν τίτλον συστήματος ἐλλόγου σωματικῆς ἀγωγῆς.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο τὸ ὁποῖον συμπληρώνει τὸ προγενέστερον, συνετάχθη ὑπ' ἐμοῦ τὸν Μάϊον τοῦ 1900 ἐν Στοκχόλμη, διὰ νὰ υποβληθῇ ὡς Ἑλληνικὸν ὑπόμνημα εἰς τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Α' Διεθνoῦς Συνεδρίου τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς (Παρίσιοι, Αὐγουστος 1900) εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχον ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Προτοῦ ὅμως ὑποβάλω αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου, τὸ ἀπέστειλα εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Σύνδεσμον τῶν Ἑλληνικῶν Ἀθλητικῶν Σωματείων, ἵνα τὸ μελετήσῃ και ἄν τὸ ἐγκρίνη, νὰ μ' ἐξουσιοδοτήσῃ νὰ τὸ υποβάλω ὡς γνώμην και τοῦ Συνδέσμου· τὸ τότε ὅμως Διοικητικὸν Συμβούλιον τὸ ἀπέρριψε ἔχον ἰδέας ἀντιθέτου πρὸς τὰς ἐν αὐτῷ διαπουμένας και ἐπροτίμησε νὰ μὴ ἀντιπροσωπευθῇ ποσῶς εἰς τὸ πρῶτον ἐκτείνον ἐπίσημον διεθνὲς γυμναστικὸν Συνέδριον, τὸ ὀργανωθὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν τούτοις, τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, τὸ τόσο ἀκρίτως ἀπορριφθὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κορυφαίων τοῦ ἀθλητισμοῦ, ἀναπτυχθὲν ἐν τῷ Συνεδρίῳ ὑπ' ἐμοῦ εἰς ἰδιαίτεραν συνεδρίασιν, ἐσημείωσε

ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἐγένετο δολοκληρωτικῶς ἀποδεκτόν, ὡς εἶχεν, οὐδενὸς συνέδρου ἀντιγινωμήσαντος, ὑπῆρξε δὲ καὶ τὸ μόνον ὑπόμνημα τὸ ὁποῖον ἐπέρασεν ἀσυζητητέι. Ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ Γυμναστικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Στοχόλμης, ἀειμνηστὸς διδάσκαλός μου L. M. Törngren, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Συνεδρίου ἐπιστροφήν του, εἰς συνέντευξιν δοθείσάν εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Στοχόλμης Svenska Dagbladet (14 Σεπτεμβρίου 1900) λέγει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς :

«Πολλοὶ καὶ ἐνδιαφέρονται ὑπῆρξαν αἱ ἀνακοινώσεις καὶ τῶν ἐδικῶν γυμνασῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων ὄλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ Γάλλος Dr. Tissié, ὠμίλησε περὶ τῆς σωματικῆς καταστάσεως τῆς συγχρόνου νεότητος, ὁ Οὐγγρος Dr. Kovacks περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, ὁ Ἄγγλος Dr. Mac Donald Smith περὶ τῆς Ἰεωδούς σωματικῆς ἀγωγῆς, ὁ καθηγητὴς Sehé περὶ τῆς σχέσεως τῆς σωματικῆς πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀγωγήν, ὁ καθηγητὴς Seuvre περὶ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς εἰς τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους τῆς ἀτομικῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως, ὁ καθηγητὴς Demeny περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν διαστάσεων τῆς θωρακικῆς κοιλότητος καὶ τέλος ὄγνωστὸς διακεκριμένος Ἰταλὸς φυσιολόγος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τουρίνου Angelo Mosso περὶ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν».

«Τὴν μεγαλυτέραν ὁμῶς ἐντύπωσιν καὶ τὸν γενικὸν ἐνθουσιασμὸν ἐδημιούργησεν ὁ Ἕλλην γυμναστὴς Χρυσάφης· τελείως διατυπωμένη καὶ μὲ καταπληκτικὴν σαφήνειαν καὶ ὀρθότητά ὑπῆρξεν ἡ ἀνακοίνωσις του περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἕνα ἀποδοτὴ πρὸς ὠφέλειαν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Ἀντελαμβάνετο τὸ ἀκροατήριον ὅτι ἐνώπιόν του εὐρίσκετο εἰς ἄξιος πολίτης τῆς κλασικῆς χώρας ὅπου ἡ εὐγλωττία εἶδε τὸ φῶς, ἡ δὲ γυμναστικὴ καὶ

ἡ φιλοσοφία συνηνώθησαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ εὐρυνώτου Πλάτωνος».

«Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη τόσον ἐξετιμήθη, ὥστε ὁ προεδρεύων τῆς συνεδρίας ἐπρότεινε νὰ περιληφθῇ ὀλόκληρος ὡς εἶχεν, εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ συνεδρίου».

Αὐτὰ ἀκριβῶς εἶπεν ὁ ἀείμνηστος διευθυντῆς τοῦ πρώτου γυμναστικοῦ ἰδρύματος τοῦ κόσμου, παρόμοια δὲ ἔγραψε καὶ ὁ διακεκριμένος Δανὸς ἐπιστήμων Dr. Johan Kier, εἰς εἰδικὴν περὶ τοῦ συνεδρίου τούτου ἔχθεισιν πρὸς τὴν ἔνωσιν τῶν Δανῶν γυμναστῶν (Den Inter nationale Kongres for legemlig opdragelse i Paris aar 1900, σελ. 11 κ. ἔ.) καθὼς καὶ ὁ πρακτικογράφος τοῦ γαλλικοῦ γυμναστικοῦ περιοδικοῦ «Le Stand (ἀριθ. 961 — 962, 15 καὶ 22 September, 1900 σελ. 325) ὁ Ἑλβετὸς καθηγητῆς κ. Matthey — Gentil ἀντιπρόσωπος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἑλβετῶν καθηγητῶν τῆς γυμναστικῆς (ἐν Monatshlätter für das Schulturnen, XII jahrgang, Nr. 2 Februar 1901, σελ. 22) καὶ ἄλλοι, διαφωνήσαντες ὅλοι ἀνεξαίρετως πρὸς τὸ λαμπρὸν ἐκείνο συμβούλιον τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλληνικῶν Ἀθλητικῶν Σωματείων.

Φυσικὸν ἐπακολούθημα τῶν κρίσεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ δημοσίευσις τοῦ ὑπομνήματός μου τούτου Σουηδιστὶ μὲν εἰς τὸ γυμναστικὸν περιοδικὸν Tidskrift i gymnastik (τόμος 5 τεύχος 1 καὶ 2) καθὼς καὶ ἡ εἰς ἰδιαιτέρον τεύχος μετ' ἄλλης μιᾶς μελέτης μου περὶ τῆς γυμναστικῆς ἐν Δανίᾳ ἐκτύπωσις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως τῶν Δανῶν γυμναστῶν (Gymnastisk Selskabs Smaaskrifter No VIII Kjöbenhavn 1902).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Ι. 'Η καθ' ἡμᾶς γυμναστική. Τὰ πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς μέσα.

Ἡ διὰ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1899 ψηφισθέντος ΒΧΚΑ' νόμου περὶ γυμναστικῆς καὶ γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν ἀγῶνων συντελεσθεῖσα γυμναστικὴ τῆς Ἑλλάδος ὀργάνωσις παρέμεινεν ἀτελής, τὸ μὲν διότι αἱ πλεῖστα τῶν διατάξεων τοῦ εἰρημένου νόμου δὲν ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν, τὸ δὲ διότι δὲν παρεσχέθησαν εἰσέτι εἰς τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων τοῦ Κράτους, μηδ' αὐτῶν τῶν τῆς Πρωτεύουσας ἐξαιρουμένων, χῶρος καὶ ὄργανα ἐπαρκῆ πρὸς τελείαν καὶ μεθοδικὴν τῶν μαθητῶν ἐξάσκησιν.

Ὅτι αἱ γυμναστικαὶ καὶ ἀγωνιστικαὶ ἀσκήσεις, σκοπίμως καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ ἐκτελούμεναι, οὐ μόνον ἀσφαλίζουσι καὶ προάγουσι τὴν ὑγείαν καὶ τὴν σωματικὴν τῶν ἀσκουμένων εὐεξίαν, ἀλλ' ἐθίζουσαι τούτους εἰς ὑγιεστέρας καὶ ἀνδρικωτέρας ἔξεις βελτιώνουσι τὰ ἦθη καὶ τὸν καθόλου βίον ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ εἶνε ἀλήθεια ἀναντίρρητος. Ἄλλ' ἵνα τοῦτο κατορθωθῆ δέον καὶ ἡ γυμναστικὴ νὰ τραπῆ πρὸς τὸν σαφεῆ καὶ ὄρισμένον τῆς ὄλης ἀγωγῆς σκοπὸν, ν' ἀκολουθήσῃ ἀπαρεγκλίτως τὰς ἀρχὰς τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ὑγιεινῆς καὶ νὰ ἐφαρμοσθῆ ὁμογενῶς καὶ ὁμοιομόρφως εἰς πάσας τὰς βαθμίδας τῆς ἐκπαιδύσεως, διότι μόνον τὸ ἄσκησιν αὕτη ἀγαθὴν ἐπὶ τῆς ὄλης ἀγωγῆς τοῦ ἔθνους

επίδρασιν και θά βελτιώση τὰς ἑξεις, τὸ ἦθος και τὸ φρόνημα τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

2. Στοιχεῖα τῆς πλήρους σωματικῆς ἀγωγῆς.

Ἄλλ' ἵνα δυναθῇ ἡ γυμναστικὴ ἢ ἀποδώσῃ ἀσφαλῶς και βεβαίως τ' ἀνωτέρω ἀποτελέσματα, δεόν νὰ περιλάβῃ τὰ ἑξῆς διακεκριμένα. ἂν και συνδυαζόμενα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ στοιχεῖα :

α' τὴν παιδαγωγικὴν γυμναστικὴν.

β' τὴν ἀγωνιστικὴν.

γ' τὰς παιδιὰς.

Ἡ παιδαγωγικὴ γυμναστικὴ ἔχει σκοπὸν τὴν φυσιολογικὴν ἐξάσκησιν και τὴν ἀρμονικὴν τοῦ σώματος ἀνάπτυξιν και συνεπῶς ἀποτέλεσμα τὴν ὑγίειαν, τὸ κάλλος και τὴν εὐεξίαν. Ἐθίζει τοὺς ἀσκουμένους εἰς τὴν τάξιν και τὴν εὐτακτον πρὸς ὀρισμένον τέλος συνεργασίαν, ὑποβάλλει αὐτοῦ: εἰς πειθαρχίαν και ἀπεργάζεται ἀσφαλῶς τοὺς ὑγιεῖς, εὐεκτικὸς και καλοὺς ἀνδρας, τοὺς νομοταγεῖς πολίτας, τοὺς πειθαρχικοὺς στρατιώτας, τὰς ὑγιεῖς και καλάς συζύγους και μητέρας, τὰς ἀκμαίους και ἀνανουμένους εἰς ζωὴν και δράσιν γενεάς.

Τὸν ὑψηλὸν ὅμως τοῦτον σκοπὸν δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ πᾶσα αὐτοκαλουμένη παιδαγωγικὴ γυμναστικὴ και δὴ ἡ παρ' ἡμῖν ἐπισήμως οὖσα ἐν χρήσει. Αἱ ἐλεύθεραι και διὰ κινητῶν ὀργάνων ἀσκήσεις, αἱ ἐτησίως εἰς μακροσκελέστατα συμπλέγματα ἐπιδεικνυόμεναι, μὲ ἓνα και τὸν αὐτὸν μονομερῆ ρυθμὸν διὰ πᾶν εἶδος ἀσκήσεως και χωρὶς φυσιολογικὴν κατάταξιν και συνοχὴν, εἴνε παρεξήγησις οἰκτρὰ και τῶν στοιχειῶδων φυσιολογικῶν νόμων, ἀποδεικνύουσα στοιχειωδεστάτην αὐτῶν ἀγνοίαν και ἀγούσα ἀσφαλῶς εἰς τὴν στρέβλωσιν τῶν σώματων, τὴν διανοητικὴν καταπό-

νησιν και την αποστροφήν των μαθητών προς την άσκησιν. Μεγίστη δέ και επείγουσα ανάγκη εινε όπως το Ύπουργειον δια των καταλλήλων συμπληρωτικών του ΒΧΚΑ' νόμου διατάξεων, μεταρρυθμίση το κρατούν σύστημα σχολικής γυμναστικής, όποτε και μόνον θά δυναθῆ αβτη και παρ'ήμιν ν' αποδώση τ' αποτελέσματα άτινα πάντες εθουμάσαμεν εις τας από του Βορρά κατελθούσας γυμναστικάς ομάδας κατά το 1906.

Ή και δια την ήμετέραν σχολικήν νεότητα ένδεδειγμένη παιδαγωγική γυμναστική μέθοδος εινε αναντιρρήτως ή Σουηδική. Όχι μόνον ό Έλληνικός αλλά και σύμπας ό ξένος γυμναστικός κόσμος ό παραστάς κατά τους περυσινούς Όλυμπιακούς αγώνας, ανεπιφυλάκτως ανεγνώρισε τά πλεονεκτήματα του Σουηδικου συστήματος, κατακτώντος όσημέραι έδαφος παρ' άπασι τοις άσκουμένοις λαοις και θεωρουμένου και δικαίως ως του μόνου καταλλήλου προς φυσιολογικήν και τελείαν της νεότητος εξάσκησιν.

Ή αγωνιστική συμπληρώνει την παιδαγωγικήν γυμναστικήν· ό ιδιαίτερος αυτης σκοπός εινε ή βελτίωσις του ατομικου ποιου και ή μέχρι του προσήκοντος όριου προαγωγή αυτου. Αναπτύσσει το πνεύμα της μαχιμότητος, του γενναίου και ανδρικού συναγωνισμού, τον πόθον της Νίκης και την δια των ιδίων μέσων απόκτησιν αυτης, αλλά και την καρτερίαν και την εδψυχίαν έν τη άποτυχία. Το άρχαιον πένταθλον διασωθέν μέχρις ήμών των νεωτέρων Έλλήνων δια μέσου των αιώνων, δέον να εισαχθῆ εις πάντα τά σχολεία ως συμπλήρωμα της λοιπης γυμναστικής, έν τῷ προσήκοντι πάντοτε μέτρῳ προς την ηλικίαν και τας δυνάμεις των μαθητών.

Αι παιδιαί τέλος, αι συνδυάζουσαι την τέρψιν και την ψυχαγωγίαν προς την υγιεινήν υπάλθριον άσκησιν, ου μόνον άσκοοσι τά σώματα αλλά διαπλάττουσι συγχρόνως και τον χαρακτήρα και

καθιστώσι τὸ ἦθος εὐλικρινές καὶ ἀνεπιτήδευτον. Ἡ ἀθώα δὲ παιδικὴ χαρὰ, ὁ γέλως καὶ οἱ ἀφελεῖς τρόποι ἐξημερώνουσι τὴν ψυχὴν, ἀπομακρύνουσι τὴν θλιψὴν καὶ τὴν μελαγχολίαν καὶ ἐμβάλλουσι ὀρμητικὴν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀσκήσιν· ἀπαραίτητον ἐπομένως συμπλήρωμα πάντος μαθήματος γυμναστικῆς εἶνε ἡ ὑπαίθρια παιδεία, ἀνάλογος πάντοτε πρὸς τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καθὼς καὶ τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον καὶ τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν.

Β. Συμπληρωτικὴ τῶν γυμναστῶν καὶ δημοδιδασκάλων μόρφωσις. Εἰδικὴ γυμναστικὴ ἐπιθεώρησις.

Ἡ ἐφαρμογὴ πλήρους καὶ ὁμογενοῦς γυμναστικοῦ συστήματος καθ' ἅπαν τὸ Κράτος προϋποθέτει πάντως καὶ γυμναστὰς τελείως κατέχοντας τοῦτο καὶ μορφωμένους ἐπιστημονικῶς. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ΒΧΚΑ' νόμου τὸ ποῖον τῶν γυμναστῶν ἐβελτιώθη σημαντικῶς, ἀλλ' ἢ κατὰ τοὺς διαφόρους ἔκτοτε τελεσθέντας σχολικοὺς διαγωνισμοὺς καὶ ἐπιδείξεις παρατηρηθεῖσα διαφορά τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας, τοῦ παραγγέλματος καὶ τοῦ σχήματος τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν, πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι εἶνε ἀπαραίτητος ἡ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους ὑποβολὴ πάντων τούτων εἰς θερινὰ ἐπαναληπτικὰ μαθήματα ὑπὸ τῶν ἐν Σουηδία σπουδασάντων γυμναστῶν. Μόνον οὕτω θὰ δυναθῶσι νὰ σχηματίσωσι σαφῆ καὶ πλήρη ἰδέαν τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος, θὰ τὸ μάθωσι καὶ πρακτικῶς, καὶ θὰ τὸ ἐφαρμόσωσι κατόπιν εἰς τὰ σχολεῖα εἰς τὰ ὅποια διδάσκουσιν. Ἐπὶ πλέον δέ, ὅπως ὑπάρξῃ καὶ εἰδικὸς τις ἔλεγχος τοῦ ποιοῦ τῆς ἐργασίας αὐτῶν προτείνομεν τὴν ταχίστην ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 51 τοῦ ΒΧΚΑ' νόμου τοῦ προνοοῦντος περὶ ἐπιθεωρητοῦ τῆς γυμναστικῆς, ἀνευ

του όποιου αποβαίνει αδύνατος και ή εφαρμογή όμογενοϋς συστήματος και ή τελεία και προσηκόντως έλεγχομένη διδασκαλία τής γυμναστικής.

Τήν τριαύτην γυμναστικήν τελειοποίησιν του διδακτικού προσωπικού προτεινομεν και δι' αυτά τὰ δημοτικά σχολεία ένθα οι δημοδιδάσκαλοι φιλοτίμως μέν, αλλά λίαν έμπειρικώς διδάσκουν τήν γυμναστικήν. Έκ των έφεταινωϊν αγώνων παρατηρήσαμεν ότι οι φοιτήσαντες έξ αυτών εις τὸ Διδασκαλείον καθ' ήν έποχήν έφηρμύσθη έν αυτώ τὸ Σουηδικόν σύστημα, τὸ κατέχουν έπαρκώς και τὸ εφαρμόζουν με αρκετήν ευσυνειδησίαν. Εϋκταίον έπομένως θά ήτο δπως, αντί του πεπαλαιωμένου θεσμοϋ των καθηγητῶν των τεχνικῶν μαθημάτων, διορισθῶσιν εις εκαστον Διδασκαλείον ειδικοί καθηγηται τής γυμναστικής, εκ των μάλλον διακεκριμένων, δπως και ή γυμναστική των δημοδιδασκάλων μόρφωσις παρακολουθήσῃ τήν των λοιπῶν γυμναστῶν.

Έν πάσῃ δμως περιπτώσει, δέον από του τρέχοντος έτους ν' απαγορευθῶσιν αυστηρῶς εις πάντα τὰ δημοτικά σχολεία του Κράτους, τὰ κακή μοίρα κυριαρχοῦντα από των γυμναστικῶν συμπλέγματα, τὰ καταπονοῦντα ασκόπως και αλόγως και τὸ σῶμα και τὸν νοῦν του παιδός, καθῶς και ή μετ' ασμάτων ή μουσικής ανακρούσεως γύμνασις των μαθητῶν, ή όποία κατά τὰς γνώμας των ειδικῶς εις τὰ γυμναστικά έγκυψάντων φυσιολόγων, διεγείρει μόνον τὸ νευρικόν σύστημα και περιορίζει τὸ έργον και τήν θρέψιν των μυῶν, καθῶς και τήν κανονικήν τής αναπνοῆς και τής κυκλοφορίας εκτέλεσιν. Είνε απόλυτος ανάγκη νά πεισθῶσιν οι πάντες ότι αι έν τῷ Σταδίῳ επιδείξεις δέν αποβλέπουν εις μόνην τήν τέρψιν των θεατῶν, άλλ' εις τήν δημοσίαν εμφάνισιν παιδων καλῶς και φυσιολογικῶς ήσκημένων, οι όποιοι ήσκήθησαν

πρὸς ἰδίαν σωματικὴν προαγωγὴν καὶ ὠφέλειαν καὶ οὐχὶ πρὸς
τέρψιν τῶν θεωμένων.

4. Χῶροι πρὸς ἀσκήσιν.

Ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων μέτρων θεωροῦμεν καὶ τὴν ἐξεύ-
ρεσιν χώρων πρὸς ἀσκήσιν. Πᾶν σχολεῖον ἔχει ἀνάγκην περιβά-
λου τοῦλάχιστον 5 χιλ. τετραγ. μέτρων μετὰ τῶν ἀναγκαίων πε-
πηγμένων ὀργάνων καὶ τῶν ὀργάνων τῶν παιδιῶν. Ἐν ταῖς ἐπαρ-
χίαις μάλιστα ἔπου ἢ τιμὴ τῶν γηπέδων εἶναι λίαν εὐτελής, δύ-
νανται κάλλιστα οἱ δήμοι νὰ προσφέρουν τ' ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν
σχολικὴν γυμναστικὴν, τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιάς
γῆπεδα, ὅποτε δὲν μένει διὰ τὸ Κράτος εἰμὴ ἢ δαπάνη τῶν ὀργά-
νων, ἧτις δὲν ὑπερβαίνει τὰς τρισχιλίαις δι' ἕκαστον γυμνάσιον ὀρχ.
καὶ χιλίας δι' ἕκαστον Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

5. Σχολικαὶ ἐπιδείξεις καὶ οὐχὶ διαγωνισμοί.

Καὶ κατὰ τοὺς σχολικοὺς καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἀγῶνας ὁ δια-
γωνιστικὸς τῶν καθ' ὀμάδας ἀσκήσεων χαρακτήρ δεόν νὰ ἀπαγο-
ρευθῆ, καθ' ὅ ῥιζικῶς ἀντιτιθέμενος πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐλλόγου γυ-
μναστικῆς· ἀντὶ δὲ διαγωνισμῶν νὰ γίνωνται ἀπλατὶ ἐπιδείξεις ἐν τῷ
Σταδίῳ, τῆς προόδου ἐκάστου σχολείου ἐλεγχομένης ἔπου δεῖ καὶ
οὐχὶ ἐντὸς τοῦ στίβου, ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας ἢ τὰς ἀποδοκιμασίας
τῶν θεατῶν. Ἀντὶ δὲ τῶν σχολικῶν διαγωνισμῶν εἰς τ' ἀκαταλόγιστα
γυμναστικὰ συμπλέγματα, προτείνομεν σχολικοὺς ἀγῶνας τριαγμοῦ
καθ' ὀμάδας (ἀγῶνος συνθέτου ἐκ δρόμου ταχύτητος, πηδήματος καὶ
μῆς ρίψεως). Ἐνώπιον εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς πάντες οἱ μαθηταὶ ἐκά-
στου γυμνασίου θὰ ἐκτελέσωσι πάσας τὰς ἀσκήσεις τοῦ τριαγμοῦ,

ὀριζομένου ἀναλόγως τοῦ μήκους τοῦ δρόμου καθὼς καὶ τοῦ βάρους τῶν βλημάτων κατὰ τὰς ῥίψεις. Μετὰ τοῦτο θ' ἀθροίζονται αἱ ἐπιδόσεις πάντων τῶν μαθητῶν καὶ θὰ νικᾷ τὸ Γυμνάσιον τὸ τυχὸν τοῦ μεγίστου ἀθροίσματος· θ' ἀνακηρύσσεται πρωταθλήτης τοῦ Γυμνασιακοῦ τριαγμοῦ ὁ μαθητὴς ὁ τυχὸν τῆς μεγίστης ὀλικῆς ἐπιδόσεως καὶ πρωταθλητὰι τῶν διαφόρων ἀγωνισμάτων οἱ τυχόντες τῶν μεγίστων κατ' αὐτὰς ἐπιδόσεων.

Ἄγωνες ἀθλητικοὶ εἰς μονομερῆ ἀθλητικὰ ἀγωνίσματα μεταξὺ μαθητῶν γυμνασίων δέον ν' ἀπαγορευθῶσιν ἐντελῶς.

Υ. Ἀποστολὴ γυμναστῶν εἰς Σουηδίαν.

Εὐχταίον ὡσαύτως θὰ ἦτο ν' ἀποστέλλωνται, ἔστω καὶ κατ' ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα, οἱ ἱκανώτεροι καὶ πολυμερέστερον μορφωμένοι γυμνασταὶ εἰς Σουηδίαν πρὸς τελειοποίησιν, διὰ νὰ προστοιμᾶζεται τὸ γυμναστικὸν προσωπικὸν τὸ ὅποιον θὰ χρειασθῆ ἢ μελλοντικῆ γυμναστικῆ ὀργάνωσις καὶ τηρῆται· καὶ ὁ ἀναγκαῖος σύνδεσμος μετὰ τοῦ προτύπου ἐκείνου γυμναστικοῦ ἰδρύματος, ἐπόθεν πάντα τὰ ἔθνη ἠρύσθησιν τὴν γυμναστικὴν αὐτῶν ὀργάνωσιν.

Σ. Ὁργάνωσις τῶν σχολικῶν ἐπιδείξεων.

Αἱ εἰς τὸ Στάδιον παρουσιαζόμεναι σχολικαὶ καὶ λοιπαὶ γυμναστικαὶ ὀμάδες, ἀντιπάσης ἄλλης ἀκαταλογοστείας καὶ ὑπερβολῆς, δέον νὰ ἐκτελῶσι σύνολον τι γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἀνταποκρινομένων εἰς τὸ κεφαλαιῶδες τῆς μορφωτικῆς γυμναστικῆς θέμα, δηλονότι τὴν πλήρη καὶ τελείαν ἰοῦ ἀνθρώπινου σώματος ἐξάσκησιν· πρὸς τοῦτο ὁ συνδυασμὸς τῶν ἀσκήσεων δέον νὰ περιλαμβάνη ἀφ' ἐνὸς μὲν πάντα τὰ στοιχεῖα τ' ἀποβλέποντα εἰς τὴν

πλήρωσιν πασών τών ἀναγκῶν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν φυσιολογικὴν ἐκτέλεσιν τών λειτουργιῶν τῆς ζωῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν ἐπὶ τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος τών γυμναζομένων τὰ ὑπὸ τῆς παιδαγωγίας προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, ὡς τὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν, τὴν εὐκοσμίαν κ.λ.π. Τὰ στοιχεῖα δὲ ταῦτα δεόν νὰ κατανεμηθῶσι καὶ συνδυασθῶσι κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ δύνανται νὰ πληρώσωσι καὶ αὐτὰς τὰς αἰσθητικὰς τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἀπαιτήσεις, ἀσφαλίζοντα τὴν σωματικὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εὐαρμοστίαν τών ἀσκουμένων, ἥτις σὺν τῇ ὑγείᾳ, τῇ εὐεξίᾳ καὶ τῇ πειθαρχούσῃ ψυχῇ ἀπεργάζεται τὸν σχετικῶς τέλειον ἄνθρωπον.

9. Αἱ διὰ κινήτων ὀργάνων ἀσκήσεις καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν.

Κατὰ τοὺς ἤδη καθιερωμένους καθ' ὁμάδας διαγωνισμοὺς εἰς ἀσκήσεις μεθ' ἄλθρων, κοντῶν, κορυνῶν κ.λ.π. πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀσκούμενοι, ἀσκοῦνται δι' ὀργάνων ἰσοβαρῶν, δυσαναλόγων πολλάκις πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἰδίᾳ κατὰ τὰς ἄρσεις διὰ τεταμένων τῶν χειρῶν καθ' ὅς ὁ μοχλοβραχίων τῆς ἀντιστάσεως αὐξάνεται ὑπερμέτρως· κατ' ἀκολουθίαν ἢ καταπονοῦνται μέχρις ἐξαντλήσεως οἱ οἰκτεοὶ μύες ἢ γίνεται συμμετοχὴ καὶ ἐτέρων τοιούτων εἰς τὸ ἔργον, ἢ ὁποῖα καταστρέφει τὸ καλὸν καὶ φυσιολογικὸν σχῆμα τῆς ἀσκήσεως καὶ συνεπῶς καὶ τὸ ὑγιεινόν τῆς ἀποτελέσματος, ἐπὶ πλέον δὲ μεταβάλλει πάσας τὰς κινήσεις τοῦ σώματος εἰς ἀσκήσεις μυϊκῆς προσπάθειας, αἵτινες ἐντελούμεναι κατ' ἐπανάληψιν, καὶ ὅπως κατὰ κανόνα συμβαίνει, ἄνευ παρεμβολῆς καταμεριστικῶν ἢ ἀποθεραπευτικῶν ἀσκήσεων, προκαλοῦν ἀσφαλῶς καταπόνησιν τοῦ μυϊκοῦ συστήματος καὶ πλημμελεῖ ἐκτέλεσιν

της κυκλοφορίας και της αναπνοῆς· ἢ συνεχῆς δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων χειρῶν ἐξάρτησις τῶν βαρέων αὐτῶν ὀργάνων και κατ' αὐτὰς τὰς βαδίσεις, ἀναπτύξεις και ἐξελιγμούς, μετατοπίζουσα τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τοῦ σώματος, οὐ μόνον καταστρέφει τὸ καλὸν αὐτοῦ σχῆμα και τὸ παράστημα κατὰ τὴν βάδισιν, ἀλλὰ καταπονοῦσα ὑπερμέτρως τοὺς μῦς τοῦ ὤμου και τοῦ ἄνω μέρους τῆς ράχους, προκαλεῖ τὴν πρὸς τὰ πρόσω και κάτω πτώσιν τῶν ὠμοπλατῶν, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ κακὸς σχημος ἐκείνη πρόκυψις τοῦ ἄνω μέρους τοῦ κορμοῦ ἣτις παρατηρεῖται γενικῶς εἰς ἄλλους τοὺς μαθητὰς κατὰ τὰς ἐν τῷ Σταδίῳ ἐπιδείξεις.

Ἡ παροχὴ εἰς τὸν ἀσκούμενον ἀντιστάσεως ἀναλόγου πρὸς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν οὗτος δύναται ἀκόπως νὰ καταβάλῃ, εἶνε συνθήκη τῆς ὁποίας τὴν πλήρωσιν πάντοτε σέβεται ἡ ἔλλογος γυμναστική. Καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐλευθέρας ἀτομικῆς ἐξασκήσεως ἢ γυμνάσεως ὑπὸ τοῦ γυμναστοῦ ἑνὸς και μόνου ἀτόμου, ἢ πλήρωσις ταύτης δὲν εἶνε και πολὺ δύσκολος, εὐκόλως δυναμένου τοῦ γυμναστοῦ ν' ἀντιληφθῇ τὴν γενικὴν σωματικὴν ἰσχὺν και τὴν ἀντοχὴν τοῦ ἀσκουμένου και ἀναλόγως τούτων νὰ κανονίξῃ και τὴν διάρκειαν και τὴν ἔντασιν τῆς ἀσκήσεως. Ὅταν ἔμως πρόκειται περὶ ομάδος ἀσκουμένων, ἢ τήρησις τῆς συνθήκης ταύτης ἀποβαίνει δυσκολωτέρα ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς σωματικῆς κατασκευῆς, τῆς ἡλικίας, τῆς ἀποδόσεως εἰς ἔργον τοῦ μυϊκοῦ συστήματος κ.λ.π. Ἀκριβῶς δ' ἕνεκα τούτου ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ γυμναστικὴ ἀποκροῦει διὰ τὰς καθ' ομάδας σχολικὰς ἀσκήσεις πᾶν εἶδος φορητοῦ ὀργάνου, και δέχεται ὡς ἀντίστασιν ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις ἑνὸς ἐκάστου μαθητοῦ τὸ βᾶρος τοῦ ἰδίου σώματος. Διὰ τῶν ὀργάνων τούτων εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ τῆς ομάδος, αἱ ἀσκήσεις ἐντὸς τῶν φυσιολογικῶν και αἰσθητικῶν ὁρίων αὐτὰς δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ ζητουμένου φυ-

σιολογικοῦ αποτελέσματος ἐπιβαλλόμενος μηχανισμὸς τῆς κινήσεως διαστρέφεται, καθόσον, ὡς καὶ ἄνωτέρω ἐρρήθη, τὸ φορητὸν ὄργανον φερόμενον εἰς τὸ ἄκρον τῆς χειρός, δηλαδὴ εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ τοῦ μοχλοβραχίονος τῆς ἀντιστάσεως αὐξάνει τοῦτον ὑπερμέτρως καὶ ἀναγκάζει πολλοὺς τῶν εἰς τὴν ἀσκήσιν συνεργαζομένων μυῶν νὰ εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ συστολήν, ὅπως χρησιμεύσωσι ὡς ἀκίνητα σημεῖα πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς δυνάμεως τῶν κυρίως δρῶντων μυῶν. Τὸ τοιοῦτον δὲ συμβαίνει εἰς τοὺς περὶ τὸν θώρακα μῦς, τοὺς μεσοπλευρίους δηλονότι, τοὺς κοιλιακοὺς, ἐνίοτε καὶ τοὺς θωρακικοὺς καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ διάφραγμα καὶ ἐπιφέρει ἢ τελείαν διακοπὴν τῆς ἀναπνοῆς ἢ δίδει εἰς τὸν θώρακα θέσιν λίαν ἀκατάλληλον διὰ τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· αὐτὸς δὲ εἶνε ὁ κύριος λόγος τῆς πνευστιάζσεως ἢ ὅποια παρατηρεῖται μετὰ τὰς ἀσκήσεις ταύτας καὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς καρδίας παλμῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων ἐκτελεῖται πλημμελῶς καὶ ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία καὶ αὐτὴ ἡ φλεβικὴ κυκλοφορία τῶν ἄκρων χειρῶν (ἕνεκα τῆς συνεχοῦς λαβῆς τῶν ὀργάνων), ἐκτὸς τῆς προΐουσης δυσκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων, ἰδίᾳ τοῦ καρποῦ, τοῦ ἀγκῶνος καὶ τῶν δακτύλων, οὐδέποτε δι' αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀκρίβεια τοῦ σχήματος τῆς ἀσκήσεως ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἐπίτευξις τοῦ προσδοκωμένου φυσιολογικοῦ αποτελέσματος, ὡς τοῦτο ἀμέσως δηλοῦται ἐκ τῆς ἀναλύσεως ἀσκήσεων τινῶν ἐκ τῶν συχνότατα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων κατὰ τὰς ἐπιδείξεις τελουμένων.

ΙΟ. Ἀνάλυσις κινήσεων.

Κατὰ τὴν ἀνάγκην προβολῆν ἔμπρὸς πρέπει ὁ κορμὸς, αἱ χεῖρες καὶ ὁ μὴ περιβαλλόμενος ποὺς νὰ εὐρίσκωνται ἐπ' εὐθείας

γραμμής (συνεχής ἐνέργεια τῶν περὶ τὴν ὄσφιν μυῶν), οἱ ὦμοι νὰ φέρονται ὀπίσω (συγκεντρωτικὸν ἔργον τοῦ ὁμοβοειδοῦς μυός. τῆς ἄνω μοίρας τοῦ τραπεζίου καὶ τοῦ πλατέος ραχιαίου μυός) ἢ δὲ κεφαλὴ νὰ εἶνε ἐλαφρῶς ἀνυψωμένη, οὕτως ὥστε δλόκληρος ὁ θώραξ νὰ ἔχη θέσιν τελείως εὐνοοῦσαν τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναπνοῆς. Κατὰ τὴν αὐτὴν ὁμῶς ἀσκήσιν μεθ' ἀλτήρων ἢ κορυνῶν. προστιθεμένου δλοκλήρου τοῦ νέου βάρους εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μοχλοβραχίονος τῆς ἀντιστάσεως, δυσκόλως δύναται ἡ ἐνέργεια τῶν ὑποδειχθέντων μυῶν νὰ ἰσορροπήτῃ τὴν προστεθεισάν ἀντίστασιν· κατ' ἀκολουθίαν λαμβάνει χώραν γενικὴ τροποποίησις τῆς στάσεως τοῦ σώματος τείνουσα νὰ ἐλαττώσῃ τὸ μήκος τοῦ μοχλοβραχίονος τῆς ἀντιστάσεως· κάμπτεται δηλονότι ὁ μὴ προβαλλόμενος πούς, ὁ ἄξων τοῦ σώματος ὁ πρότερον σχηματίζων μετὰ τῆς κατακόρυφου γωνίαν μικροτέραν τῶν 45ο ἤδη τείνει πρὸς τὴν κατακόρυφον, χαλαροῦται δὲ καὶ τὸ ἔργον τῶν ραχιαίων μυῶν. φερομένων τῶν ὦμοπλατῶν πρὸς τὰ ἔσω καὶ περιορίζουσάν τὸ ἀναπνευστικὸν πεδίον, τὸ ὅποσον ἤδη περιώρισε σημαντικῶς ἡ μυϊκὴ προσπάθεια.

Ἴσως ὁμῶς παρατηρήσῃ τις ὅτι διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων ἐπιδιώκεται ἡ αὐξήσις τοῦ μυϊκοῦ ἔργου. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς αὐξήσις ἐπιτυγχάνεται τελειότερον καὶ φυσιολογικώτερον διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἐκτελέσεως διαφόρων πρόσθετων κινήσεων τῶν χειρῶν, τοῦ κορμοῦ καὶ αὐτῶν τῶν ποδῶν, ὅσον κάμψεων καὶ τάσεων, ἄρσεων, αἰωρήσεως καὶ ἐκτινάξεων τῶν χειρῶν, προκύψεων καὶ ἀνακύψεων τοῦ κορμοῦ, ἀνορθώσεως τοῦ προδεβλημένου ποδός ἐπὶ τῶν δακτύλων κ.λ.π.

Ἐπὶ πλεόν, αἱ διὰ τῶν φρονητῶν ὀργάνων ἐκτελούμεναι κινήσεις εἶναι λίαν περιορισμέναι καὶ θέτουσιν εἰς ἐνεργητικὴν συστολὴν μικρὸν μόνον τμήμα τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, τοῦ ὑπολοίπου

περιοριζομένου εις παθητικὴν τινὰ ἐνέργειαν, ἀνεπαρκῆ ἔπως θρέψη καὶ ἀσκήσῃ τοῦτο προσηκόντως· αἱ δι' αὐτῶν ἐκτελούμεναι κινήσεις στεροῦνται τῆς προσηκούσης ἐκτάσεως, ὑποβάλλουσαι δὲ τοὺς μῦς εἰς ἀτελῆ συστολήν, περιορίζουσι τὴν φυσιολογικὴν τροχίαν τῆς κινήσεως καὶ συνεπῶς ἔχουσι ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βραδύτητα καὶ τὴν ἀτονίαν κατὰ τὰς κινήσεις. Ὡς κορύφωμα δὲ τῶν κινήσεων τούτων ἀποτελεσμάτων προστίθεται καὶ ὁ μονομερὴς τῶν ἀσκήσεων τούτων ρυθμὸς, τὸν ὅποιον τὰ κλασικὰ συμπλέγματα καθιέρωσαν ὡς γυμναστικὸν δόγμα, ὅστις ἀντιτίθεται πρὸς τὸν φυσικὸν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ ἔργου τῆς καρδίας ρυθμὸν, ἐντεινόμενον ἐφ' ὅσον ἡ μυϊκὴ προσπάθεια ἐπιτείνεται καὶ ἀπαιτοῦνται βαθμιαίαν ἐπιβράδυνσιν τῆς κινήσεως, εὐθὺς ὡς φθάσῃ εἰς φυσιολογικὸν τι ὄριον, ποικίλλον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τῆς σωματικῆς τῶν ἀσκουμένων διαπλάσεως. Συνεπῶς πλὴν τῆς ἀτελοῦς καὶ δυσαρμονικῆς μυϊκῆς ἐξασκήσεως, αἱ ἀσκήσεις αὗται, ὡς ἀσκήσεις ὁμάδος, παρουσιάζουσι καὶ τὸ μέγιστον μειονέκτημα τῆς διαταράξεως τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς.

Καὶ ὡς νὰ μὴ ἤρῃ αἱ ἀτέλειαι καὶ τὰ μειονεκτήματα ταῦτα τῶν τοιούτων ἀσκήσεων προστίθεται εἰς ταύτας καὶ ὁ διαγωνιστικὸς τῶν σχολικῶν ἐμφανίσεων χαρακτήρ. Κατὰ τοὺς δύο πρὸ τῶν ἀγώνων μῆνας ἢ συνεχῆς ἐπανάληψις τοῦ διὰ τὸν διαγωνισμὸν ἐκπονηθέντος συμπλέγματος, ἐπιτείνει εἰς τὸ ἔπακρον τὴν ἀμετρίαν καὶ τὴν δυσαρμονίαν τῆς ἀσκήσεως καὶ προκαλεῖ πραγματικὴν ἀποστροφὴν τῶν ἀσκουμένων πρὸς τὴν γυμναστικὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ ἢ προσδοκίᾳ τῆς ἐφημέρου δόξης τῆς Νίκης. Ὁὕτω δὲ ἐξηγεῖται καὶ ἡ μετέπειτα παντελῆς ἀδιαφορία τῶν νέων καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας πρὸς τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις καὶ ἡ σπάσις τῶν καλῶν καὶ εὐεκτούντων ἀθλητῶν, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειαις τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας,

και την εν Ἀθήναις δις κατ' ἐπανάληψιν ἐντὸς δεκαετίας, τέλεσιν τῶν μεγίστων και λαμπροτέρων ἀγωνιστικῶν ἐορτῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος.

11. Προσαρμογὴ καὶ τῶν σχολικῶν διαγωνισμῶν πρὸς τὸν φυσιολογικὸν σκοπὸν τῆς γυμναστικῆς.

Τὰ ἄτοπα ταῦτα φρονοῦμεν ὅτι ταχέως και ἀσφαλῶς δύνανται νὰ ἐκλείψωσιν ἂν οἱ σχολικοὶ διαγωνισμοὶ περιλάβωσι τρία τινά:

- α) Ἐπιδείξεις τελείας γυμναστικῆς ἐξασκήσεως.
- β) Ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καθ' ὀμάδας.
- γ) Ἀγωνιστικὰς παιδιὰς.

Αἱ ἐπιδείξεις τελείας γυμναστικῆς ἐξασκήσεως θὰ περιλαμβάνωσιν ἐν πλήρη γυμναστικῶν θέμα, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν και τὴν σωματικὴν διάπλασιν τῶν μαθητῶν, συνθεθεμένον ἐκ τῶν ἐξῆς γενικῶν κατηγοριῶν ἀσκήσεων και κατὰ τὴν ἀκόλουθον σειρὰν ἐκτελέσεως:

- 1) Προεισαγωγικαὶ ἀσκήσεις.
- 2) Ἐκτάσεις.
- 3) Ἐξαρτήσεις.
- 4) Ἴσορροπία.
- 5) Ἀσκήσεις τοῦ ἄνω μέρους τῆς ράχews.
- 6) Ἀσκήσεις τῶν κοιλιακῶν μυῶν.
- 7) Ἐτερόπλευροι ἀσκήσεις τοῦ κορμοῦ.
- 8) Βαδίσσεις, δρόμοι, ἄλματα.
- 9) Ἀποθεραπευτικαὶ ἀσκήσεις.

Ἐξ ἐκάστης τῶν κατηγοριῶν τούτων θὰ ἐκλέγη ὁ γυμναστὴς τὰς ἀρμοζούσας διὰ τὴν ἐπιδεικνυομένην ὀμάδα και θὰ τὰς κατα-

τάσσει κατά τήν προσήκουσαν διαδοχικήν σειράν, προσέχων ὅπως τηρήσῃ ὠρισμένην γυμναστικήν μεταξὺ τούτων συνοχήν. Ἐπίσης θά παρεμβάλλῃ καί τήν κατάλληλον ἀποθεραπείαν πάσης παρεμπιπτούσης ἐντόνου ἀσκήσεως, διὰ νά δυναθῶσιν οἱ ἀσχοῦμενοι ὄχι μόνον νά ἐπιχειρήσωσιν ἀκωλύτως τὰς ἀσκήσεις τῆς ἐπομένης κατηγορίας, ἀλλά καί νά ἐκτελέσωσιν εὐσχήμως καί εὐτόνως ταύτας καί νά καρπωθῶσι τὰ ἐκ τούτων σωματικά ὠφελήματα.

Τὸ γυμναστικόν τοῦτο θέμα συντίθεται ὑπὸ τοῦ γυμναστοῦ ἐκάστης ομάδος. Εἰς ἐπιδείξεις εὐρυτέρας κλίμακος δίδεται ἔν και μόνον τοιοῦτον εἰς πάσας τὰς μετεχούσας ομάδας, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἢ τῆς προϋσταμένης γυμναστικῆς ἀρχῆς τῆς ὀργανοῦσης τὴν ἐπίδειξιν.

Αἱ καθ' ομάδας ἀγωνιστικαὶ ἀσκήσεις περιλαμβάνουν:

α) Δρόμον ταχύτητος 50—100 μέτρων, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς πάσης αὐξήσεως τῆς ἀποστάσεως πέραν τῶν 100 μέτρων.

β) Ἄλμα ἀπλοῦν ἄνευ φορᾶς ἢ καί ἐτέραν τινα ποικιλίαν ἄλματος, πλὴν τοῦ ἐπὶ κοντῶ.

γ) Δισκοβολίαν, ἀκοντισμὸν ἢ λιθοβολίαν.

Πάντες οἱ μαθηταὶ ἐκάστης ομάδος θά μετέχωσιν ὑποχρεωτικῶς καί εἰς τὰ τρία ταῦτα ἀγωνίσματα, αἱ δ' ἐπιδόσεις αὐτῶν ἄθροισόμεναι θ' ἀποτελῶσι τὴν ὄλην τῆς ομάδος ἐπίδοσιν. Κατ' ἀκολουθίαν εἰς μὲν τὸν δρόμον θά νικᾷ ἡ ὄμας ἢ ἐπιτυχοῦσα τὸ μικρότερον ἄθροισμα δευτερολέπτων, εἰς δὲ τὸ ἄλμα καί τὰς ρίψεις ἢ ἐπιτυχοῦσα τὸ μεγαλύτερον ἄθροισμα μέτρων καί εἰς τὸν τριαγμὸν ἤτοι καί τὰ τρία ἀγωνίσματα ἢ ὄμας ἢ ὑπερτερήσασα εἰς τὰ πλεῖστα τούτων. Ἐπὶ πλεόν, χωρὶς ἰδιαίτερον συναγωνισμὸν, θ' ἀνακηρύσσεται πρωταθλήτης εἰς ἕκαστον ἀγώνισμα ὁ κατὰ τὸν κοινὸν ἀ-

γώνα επιτυχών τήν μεγίστην επίδοσιν και τριαγμίτης ό εις τὰ πλεῖστα τούτων υπερβαλῶν πάντας.

12. Καταπολέμησης τῆς μονομερείας ἐν τῇ ἀσκήσει.

Ἐπιμένομεν φρονοῦντες ὅτι και κατὰ τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις δέον νὰ καταπολεμηθῇ ἡ μονομέρεια και νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ παντός τρόπου ἡ ἀμφιμέρεια και δι' ὑγιεινοῦς και δι' αἰσθητικοῦς λόγους. Τὸ πνεῦμα τῆς ὑγείας, τῆς εὐρυθμίας, και τῆς εὐαρμοστίας, δέον νὰ διέπη τήν Ἑλληνικὴν γυμναστικὴν καθ' ἑλλην αὐτῆς τὴν ἀνάπτυξιν και ἐξέλιξιν. Ὁ λόγος οὗτος ἐπιβάλλει τὴν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐξάσκησιν εἰς τὰς ρίψεις (δίσκον, ἀκόντιον κλπ.) και τὴν ἐκλογὴν κατὰ τὰς ἐπιδειξεις τοῦ ἀπλοῦ ἀνεῦ φορᾶς ἄλματος, διότι τοῦτο ἐκτελεῖται και διὰ τῶν δύο σκελῶν ταυτοχρόνως και ἀπαιτεῖ τελείαν ἐνεργητικὴν μυϊκὴν συστολὴν, χωρὶς συναρωγῆν τῆς κτηθείσης ταχύτητος ἢ ἄλλου τινος ἐξωτερικοῦ μέσου.

Τὸ βάρος τῶν βλημάτων δέον και αὐτὸ νὰ ὀρισθῇ ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν. Και κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἄλλως τε ὑπῆρχον δίσκοι πεντάθλων παιδῶν και ἀκόντια ἐλαφρά.

13. Ψυχολογία τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς.

Διὰ τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως τοῦ ἀγωνιστικοῦ μέρους τῆς καθ' ἡμᾶς σχολικῆς γυμναστικῆς συμπληραῦται ἐλλόγως και παιδαγωγικῶς ἡ ἑλλην σωματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος ἀγωγή. Ἡ σκόπιμος και μεθοδικὴ γυμναστικὴ ἀσφαλίξει τὴν ὑγείαν και τὴν ἀρμονικὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν νέων και διδάσκει τὴν καλὴν τοῦ ἰδίου σώματος χρῆσιν διὰ τὸν γενικὸν ἄν και ἀσαφῆ ἀκόμη διὰ τὴν παιδικὴν ἀντίληψιν σκοπόν, τὴν ὑγείαν δηλονότι και τὴν εὐε-

ξίαν. Ἐπὶ πλέον ὑποβάλλει αὐτοὺς εἰς τὴν τάξιν, τὴν πειθαρχίαν καὶ εἰς συγκεκροτημένον ὁμαδικὸν ἔργον, οὐχὶ χάριν τῆς νίκης ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

Κατόπιν ἡ ἀγωνιστικὴ τοὺς ἀσχεῖ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰδίου σώματος καὶ τῶν διὰ τῆς γυμναστικῆς κτηθέντων πλεονεκτημάτων πρὸς σαφέστερον καὶ ἀντιληπτότερον ὑπ' αὐτῶν σκοπὸν, τὴν ἀτομικὴν δηλονότι διάκρισιν, προάγουσα οὕτω καὶ τὰ άτομα ἰδιαιτέρως, ἐνῶ ἡ γυμναστικὴ ἀποβλέπει μᾶλλον πρὸς τὸ σύνολον. Ἐπιβάλλει εἰς ἕνα ἕκαστον νὰ ἐντείνῃ εἰς τὸ ἑπακρον τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις καὶ διὰ τὴν ἰδίαν καὶ τὴν τῆς ὅλης ομάδος διάκρισιν, εὐρύνουσα τὸ πεδίον τῆς αὐτενεργείας καὶ τῆς αὐτοβουλίας, ἐνῶ ἡ γυμναστικὴ ὀρίζει καὶ τὸ μέτρον καὶ τὴν ἔντασιν τοῦ ἔργου ἐκάστου ἀσχομένου. Ἡ γυμναστικὴ εἶνε ἡ γενικὴ σωματικὴ προπαιδεῖα ἡ δὲ ἀγωνιστικὴ ἡ πέραν τοῦ γενικοῦ ὅριου τελειοποίησις. Ἄμφότεραι εἶναι ἀναγκαῖαι καὶ ἀπαραίτητοι, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἡ βάση τοῦ ὅλου ἔργου ἡ δὲ ἄλλη τὸ ἐπιστέγασμα τῆς πρώτης.

14. Αἱ ἀγωνιστικαὶ παιδιαί. Φυσιολογικὰ καὶ παιδαγωγικὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Τὸ τελευταῖον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μικροτέρας σπουδαιότητος συμπλήρωμα καὶ τῶν δύο εἶναι αἱ ἀγωνιστικαὶ παιδιαί. Κατ' αὐτὰς ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία δὲν ἐπιβάλλονται πλέον ὑπὸ τρίτου τινός, διδασκάλου ἢ ἐπόπτου τῆς ἀσκήσεως, ἀλλ' ἀπορρέουν ἐξ αὐτῆς τῆς συναισθήσεως τῆς ἀνάγκης αὐτῶν χάριν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ. Ἐκαστος παίκτης ἔχει ὀρισμένην ἐνέργειαν καὶ δρᾶσιν, αὐτοβουλίαν καὶ αὐτενέργειαν, σύμφωνον ὅμως πάντοτε καὶ παράλληλον πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν συμπαικτῶν. Παρὰ τὴν αὐτοπεποίθησιν γεννᾶται ἡ πεποίθησις ἐπὶ τοὺς συμπαικτάς, ἡ ἀναγνώρισις

τῶν προσόντων καὶ τῶν πλεονεκτημάτων ἑνὸς ἐκάστου, καθὼς καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ συνδυασμοῦ τῶν πολλαπλῶν ἑνὸς ἐκάστου ἐνεργειῶν καὶ σωματικῶν δεξιότητων πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ὀβτιῶς ἀναπτύσσεται τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀρμονικῆς συνεργασίας.

Παρεκτὸς τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως ἡ παιδεία παρέχει εἰς τοὺς ἀσκουμένους τέρψιν, χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν, καὶ δι' αὐτῶν τιθασεύει καὶ τοὺς δυσκολωτέρους παιδικούς χαρακτήρας καὶ γεννᾷ εἰς τὴν παιδικὴν ψυχὴν τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν παιδικὸν βίον καὶ τὰς φυσιολογικὰς αὐτοῦ τέρψεις καὶ πράξεις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προφυλάσσει τοὺς παῖδας ἀπὸ τῆν πρόωρον μίμησιν τῶν ἀνδρῶν συνηθειῶν, τὰς κακὰς καὶ ἀνθυγιεινὰς ἔξεις καὶ πᾶν εἶδος ἀνηθικότητος, ἀκριβῶς διότι παρέχει τερπνὴν καὶ ὑγιεινὴν συνάμα ἀσχολίαν κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς καὶ ἀσφαλίζει ὑγιᾶ καὶ ἠθικὸν παιδικὸν βίον, πρόδρομον ἀσφαλῆ καὶ προπαιδεῖαν ἀπαραίτητον διὰ τὸν καθόλου Ἐθνικὸν βίον.

Ἀπὸ τὰς ἀγωνιστικὰς παιδείας προκρίτεας θεωροῦμεν τὰς διὰ τῆς σφαίρας, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τε ἐνδείκνυνται δι' ἡμᾶς καὶ ἐξ ἐθνικῶν παραδόσεων. Ἡ ποικιλία δὲ αὐτῶν εἶνε τόση, ὥστε νὰ εἶνε δυνατὴ ἡ δι' ἐκάστην ἡλικίαν ἐπιλογή ἀναλόγως καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας τοῦ ἔτους.

*
*
*

Διὰ τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως, τῆς ὁποίας ἐπιβάλλεται ἡ ταχίστη ἐφαρμογή, φρονοῦμεν ὅτι ἀποτελεῖται ἕν σύνολον πλήρες καὶ εὐάρμοστον καὶ πρὸς τὰς ὑγιεινὰς καὶ τὰς παιδαγωγικὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν παραδόσεις. Οἱ γυμνασταί, καταλλήλως μορφούμενοι δι' ἐπικνηπτικῶν μαθημάτων θεωρητικῶν καὶ πρα-

κτικῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὀργάνωσις ἐπιβάλλεται ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους, δύνανται κάλλιστα νὰ ἐφαρμόσωσι τοῦτο, ἔχοντες ὡς πρόσθετον βοήθημα καὶ εἰδικόν τι γυμναστικὸν σύγγραμμα περιλαμβάνον ἐν ἑκτάσει οὐ μόνον ὀλόκληρον τὸ σύστημα τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς ἀλλὰ καὶ τὰς ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς, ἅμα δὲ καὶ λεπτομερῆ εἰσαγωγὴν εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας· ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐν λόγῳ γυμναστικοῦ συγγράμματος εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων μέτρων, ἀνευ τῆς πληρώσεως τοῦ ὁποίου οὐδέποτε θὰ κατορθωθῆ συστηματικῆ, μεθοδικῆ καὶ ὁμογενῆ ἐργασία τῶν γυμναστῶν. Τ' ἀποτελέσματα δὲ τῆς τοιαύτης ἐργασίας δὲν διστάζομεν ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀποδεχθῶμεν ὡς λίαν ἱκανοποιητικὰ καὶ διὰ τὴν σχολικὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ἀγωνιστικὴν. Ἀρχαιοτάτος ἄλλως τε καὶ ἀληθέστατος ἀφορισμὸς « καὶ ἀνηβήσει τὰ Στάδια ὑπὸ εὖ γυμνάζειν ».

Ἀπαραίτητον ὡσαύτως θεωροῦμεν διὰ τὴν καθ' ἅπαν τὸ κράτος διάδοσιν τῆς γυμναστικῆς τὴν ἱδρυσίν γυμναστικῶν κέντρων καὶ ἐτησίων γυμναστικῶν καὶ ἀγωνιστικῶν ἐορτῶν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς μεγάλας πόλεις τοῦ κράτους καὶ μάλιστα τὰς Πάτρας καὶ τὴν Λάριссαν. Ἡ συγκέντρωσις πάσης γυμναστικῆς κινήσεως καὶ ἐορτῆς ἐν Ἀθήναις ἀσφαλῶς παρακωλύει τὴν γυμναστικὴν τῶν ἐπαρχικῶν πόλεων, ἐξ ἴσου δικαιουμένων ἄλλως τε τῆς αὐτῆς ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων μερίμνης διὰ τὸ γυμναστικὸν αὐτῶν μέλλον. Ἡ εὐκολωτέρα ἐξεύρεσις τῶν καταλλήλων διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιὰς γηπέδων καὶ ἡ σχετικῶς μετὰ τῶν πέριξ πόλεων καὶ χωριῶν ταχεῖα συγκοινωνία, οὐ μόνον ἀσφαλίζει ἐκ τῶν προτέρων τὴν γυμναστικὴν τῶν ἐορτῶν τούτων ἐπιτυχίαν, ἀλλὰ παρέχει καὶ πλείστας ἀγαθὰς ἐλπίδας διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν τῆς γυμναστικῆς διάδοσιν καὶ παρ' ἡμῖν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΟΝ.

ΠΡΟΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΟΠΙΣΜΟΣ

Ι. Ἱστορικὸν (πρώτη ἐμφάνις τοῦ προσκοπισμοῦ).

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅποτε καὶ ἡ ἐκπαίδευσις ἤρχισε νὰ λαμβάνη μεγαλυτέραν διάδοσιν εἰσήχθη δὲ εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα καὶ ἡ γυμναστικὴ, τὰ διάφορα πολιτισμένα Κράτη ἐπεζήτησαν διὰ τοῦ σχολείου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συντελουμένης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς τῶν νέων τελειοποιήσεως, ὄχι μόνον ν' ἀσφαλίσουν τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν πρόοδον ἀλλὰ καὶ ν' αὐξήσουν τὴν μαχητικὴν αὐτῶν ἀπόδοσιν καὶ τὴν ὄλην πολεμικὴν τῶν ἰσχύων, ἀφ' ἑνὸς μὲν περιορίζοντα διὰ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτησίως ἀπαλλασσομένων ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ οὕτω αὐξάνοντα καὶ τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ στρατεύματος δύναμιν καὶ τὸ σωματικὸν τοῦ ποίον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ποικίλης ἠθικῆς καὶ πατριωτικῆς ἀγωγῆς φρονιματίζοντα καὶ ἐξυψόντα ψυχικῶς τοὺς στρατευομένους καὶ οὕτω αὐξάνοντα τὰς ἠθικὰς δυνάμεις καὶ τὸ πατριωτικὸν φρόνημα τοῦ ὅλου στρατεύματος.

Καὶ τὰ μὲν κατ' ἐξοχὴν στρατιωτικὰ Κράτη, ἤτοι ἡ Γερμανία καὶ ἡ Γαλλία, αἱ ὅποια πρῶτοι ἐπέβαλον τὴν καθολικὴν στρατολογίαν καὶ ἐδημιούργησαν Ἐθνικὴν πανστρατιάν, ἐπέδωξαν τὸν σκοπὸν τοῦτον διὰ τῆς ἐν τῷ σχολείῳ εἰσαγωγῆς τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων. ἐν ᾧ ἡ Ἀγγλία μὴ ἀποδεχθεῖσα τὴν καθολικὴν στρατολογίαν καὶ διατηροῦσα μόνον ἀποικιακὸν στρατὸν καὶ τοῦτον ἐλάχιστον σχετικῶς κατ' ἀριθμὸν, μὴ ἔχουσα δ' ἐξ ἄλλου καὶ ἑνιαῖον

εκπαιδευτικὸν σύστημα ἀλλ' ἀφίνουσα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκπαίδευσιν ἐλευθέραν πρωτοβουλίαν, ἤρκεσθη προκειμένου περὶ τῆς σωματικῆς τῆς νεότητος ἀγωγῆς εἰς μόνον τὸ Sport, ἦτοι τὰς ἐπιχωρίους ἀγωνιστικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παιδιάς, καὶ ταύτας ἀφιεμένας εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἀτομικὴν κλίσειν τῶν διευθυντῶν τῶν διαφόρων σχολείων (headmasters) ἢ καὶ αὐτῶν τῶν μαθητῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Γαλλία, ἣτις πρώτη μετεχειρίσθη τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις πρὸς στρατιωτικὴν τῆς νεολαίας παρασκευὴν καὶ ἀπὸ τοῦ 1791 μέχρι τοῦ 1890, ἦτοι ἐπὶ ὀλόκληρον αἰῶνα, ἀναποφάσιτος ἀμφεταιλαντεύετο μεταξὺ τῆς ὀριστικῆς παραδοχῆς ἢ τῆς ἀπορρίψεως αὐτῶν, κατήργησε τέλος ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως τὰ περιώνυμα σχολικὰ τάγματα (bataillons scolaires) δεχθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1902 τὴν ἐπιστημονικὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν σύμμετρον ἀγωνιστικὴν ὡς τὰ ἐνδεδειγμένα μέσα διὰ τὴν πρὸς τὸν στρατιωτικὸν βίον καὶ τὴν πολεμικὴν ἰκανότητά παρασκευάζειν τῶν νέων. Ἐν ᾧ ἡ Γερμανία, καίτοι ἐδέχθη ἀρχικῶς τὴν γυμναστικὴν καὶ μόνην ταύτην ὡς τὸ μοναδικὸν μέσον πρὸν τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν καὶ ἀπέκρουσε πᾶσαν ἄκριτον καὶ δουλικὴν ἀπομίμησιν τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων, ἐφρόντισεν ἐν τούτοις ἐγκαίρως νὰ δημιουργήσῃ σινοτάτην, ὁμόρροπον καὶ παράλληλον μεταξὺ Σχολείου καὶ Στρατῶνος συνεργασίαν, τ' ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας ἐκαρπώθη καθ' ἅπαντα τὸν διαρρέυσαντα αἰῶνα, δημιουργήσασα πραγματικῶς Ἕθνος πάνοπλον, ὁμογενῶς ἡσυχμένον, ἐξίσου συντεταγμένον καὶ πειθαρχικόν, ἐμπεφορημένον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριωτικοῦ πνεύματος καὶ φρονήματος καὶ μένους πολεμικοῦ. Πρὸς τοιαύτην δέ τινα ὀργάνωσιν μετεστράφη καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1902 κ. ἔ. ἀρξαμένη καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐντατικὴ προσπάθεια, δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁμοίως, μέχρι τοῦ 1899, αἱ στρατιωτικαὶ τῆς χώρας ἀνάγκαι δὲν παρέσχον οὐδεμίαν ἀφορμὴν πρὸς τροποποίη-

σιν ἢ μεταρρύθμισιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἐθίμων καὶ παραδόσεων πρὸς ἀπώτερον στρατιωτικὸν σκοπὸν. Πόλεμοι καθαρῶς ἀποικιακοί, μακροτάτης πολλᾶκις διαρκείας, ἐπέβαλλον τὴν ἀνάγκην στρατιωτῶν ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀνδρῶν ἐπιλέκτων σωματικῶς καὶ τμημάτων στρατοῦ μικρῶν μὲν ἀλλ' ἄριστα ἐφοδιασμένων, τὰ ὅποια χάρις εἰς τὸν τελειότατον ὄπλισμόν καὶ τὴν χαρακτηριστικὴν Ἀγγλικὴν ὑπεραφθονίαν τῶν μέσων τοῦ ἐφοδιασμοῦ καὶ τῆς ἀναχορηγίας, κατίσχυον σὺν τῷ χρόνῳ ἀσφαλῶς τῶν διαφόρων ἡμιπολιτισμένων ἢ καὶ ἡμιαγρίων φυλῶν, τῶν ἀντιτασσομένων εἰς τὴν παγκοσμίαν Ἀγγλικὴν ἀποικιακὴν ἐπέκτασιν.

Ὅταν ὅμως διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ναπολεονταίων πολέμων, τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα εὐρέθησαν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Τράνσβααλ (1899) ἀντιμέτωπα στρατοῦ, οὐχὶ μὲν τελείως καὶ κατὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ πρότυπα συγκεκροτημένου, ἀλλὰ πολυπληθοῦς, κεκτημένου ὄπλα καὶ πυροβόλα νεωτάτου συστήματος καὶ ἀποτελουμένου ἐξ ἀνδρῶν ἐχόντων βαθὺ πατριωτικὸν καὶ θρησκευτικὸν συναίσθημα καὶ μαχομένων πεισματωδῶς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν, συγχρόνως δὲ ὑγιῶν καὶ ἐσκληραγωγημένων καὶ ἐξ ἴσου ἠσκημένων φύσει πρὸς τὸ εἶδος ἐκείνου τοῦ κλεφτοπολέμου (guerilla) ἠναγκάσθη τότε ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ν' αὐξήσῃ κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατευμάτων τῆς διὰ κατατάξεως συντόνου χιλιάδων ἐθελοντῶν καὶ πάλιν ὅμως ἐπὶ τινα καιρὸν εὐρέθη εἰς δεινοτάτην θέσιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἀπροθυμίας πρὸς κατὰ τὰξιν ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ ἀνδρῶν, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ λόγῳ τῆς ἀνεπαρκοῦς προπαρασκευῆς τῶν προσερχομένων. Ἐν τῷ μεταξὺ δέ, μέχρις ὅτου τὰ νέα ταῦτα στρατεύματα συγκροτηθῶσι, γυμνασθῶσι καὶ καταφθάσωσιν εἰς τὰ πεδία τοῦ ἀγῶνος, ἢ θέσις τῶν μαχομένων κατέστη πολλᾶκις δεινὴ καὶ συνέβη πολλᾶκις οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ ἐπιτιθέμενοι νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀμυνομένους καὶ νὰ ὑφί-

στανται πολυμήνους πολιορκίας ἐντὸς τῶν πόλεων των ὑπὸ τῶν ἐπιτιθεμένων Μπόερς.

Εἰς μίαν ἐκ τῶν πολιορκιῶν τούτων, τὴν τῆς πόλεως Mafeking, ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς αὐτῆς τότε συνταγματάρχης καὶ κατόπιν στρατηγὸς Baden—Powell, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του μόνον 700 περίπου ἀστυφύλακας καὶ ἐθελοντὰς εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθησαν βραδύτερον καὶ 300 περίπου πολῖται ἀστράτευτοι καὶ ἀνάσκητοι, ἠναγκάσθη πολλάκις νὰ μεταχειρισθῆ καὶ ἐφήβους καὶ παῖδας ἀκόμη διὰ διαφόρους βοήθητικὰς ὑπηρεσίας (μεταβίβασιν διαταγῶν, συλλογὴν πληροφοριῶν, προχείρους ἀναγνωρίσεις κ.τ.τ.) συγκροτήσας ἐξ αὐτῶν μικρὸν στρατιωτικὸν σῶμα καὶ ὀνομάσας αὐτοὺς ἀνιχνευτὰς (Scouts). Μετὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἐκείνου, τοῦ τόσοσιν στοιχίσαντος εἰς αἷμα καὶ εἰς χρῆμα εἰς τὴν Ἑγγλίαν, τόσοσιν αὐτὸς ἔσον καὶ ὁ στρατάρχης λόρδος Ρόμπερτς καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἑγγλοὶ στρατιωτικοί, θέλοντες νὰ προλειάνουν τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν καθολικὴν ὑποχρεωτικὴν στράτευσιν, νὰ προσελκύσουν τοὺς νέους πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα καὶ νὰ τοὺς καταστήσουν γενικῶς καταλληλοτέρους στρατιώτας διὰ τῆς διδασκαλίας διαφόρων στρατιωτικῶν γνώσεων καὶ τῆς προσκλήσεως διαφόρων στρατιωτικῶν προσόντων καὶ διὰ νὰ συνεχίσουν κατὰ τὸ Ἑγγλικὸν ἔθος, τὴν ἐκ τῆς Νοτιοαφρικανικῆς ἐκστρατείας δημιουργηθεῖσαν Ἑγγλικὴν πολεμικὴν παράδοσιν, ἱδρυσαν τοὺς Συλλόγους παιδῶν ἀνιχνευτῶν ἢ προσκόπων (Boyscouts) οὕτω δὲ ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἐν Ἑγγλίᾳ ὁ θεσμὸς ὁ ἀποκληθεὶς προσκοπισμὸς (Scouting).

2. Ὁργάνωσις τῶν Προσκοπικῶν ὀμάδων.

Παρεκτὸς ἕμως τοῦ κυρίως στρατιωτικοῦ τούτου σκοποῦ, ἡ ἐν Ἑγγλίᾳ μετασχηματικὴ κατάσταση τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἐφήδων

και μάλιστα της κατωτέρας κοινωνικής τάξεως, ζώντων υπό συνθήκας κλιματολογικᾶς δυσμενεστάτης διὰ τὴν ὑγείαν, δυσκολώτατα εὐρισκόντων περιστάσεις πρὸς ὑπαιθρίαν διαμονήν, ἐκτεθειμένων λόγῳ αὐτῶν τῶν ἐθίμων τῆς λαϊκῆς τάξεως, εἰς πολλὰς καποικίλας καταχρήσεις και μάλιστα οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐδημιουργοῦντο τύποι σκαιοί, ἀγροῖκοι και λίαν ἀμφιβόλου ἠθικοῦ, ἔχοντες μὲν ἀνεπτυγμένον τὸν Ἀγγλικὸν ἀτομικὸν ἐγωϊσμόν, ἀλλ' ὑστεροῦντες εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἑμαδικῶν καθηκόντων και τῶν ἐκ τούτων ἀπορρευουσῶν πρὸς τε τὴν Πατρίδα και τὴν Πολιτείαν ὑποχρεώσεων, ὡς τοῦλάχιστον ἀντελαμβάνοντο ταύτας οἱ λαοὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἐπέβαλεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς ὀργανωτὰς τῶν προσκοπικῶν τούτων Συλλόγων τὴν ἐν αὐτοῖς καλλιέργειαν τῆς ἑμαδικῆς τάξεως και τῆς πειθαρχίης, τοῦ πνεύματος τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς πίστεως και τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Πατρίδα και τὴν ἔφεσιν πρὸς τὰς καλὰς ἐν γένει πράξεις. Ἀπέδλεψεν ἐπομένως ἡ ὀργάνωσις αὕτη και λίαν ὀρθῶς, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς και εἰς τὴν ἠθικοποίησιν και τὴν ψυχικὴν ἀνάπλασιν τῶν νέων και διερρυθμίσθη περίπου ὡς ἑξῆς :

1. Διὰ νὰ γίνῃ ὁ καιὶς πρόσκοπος ἐγγράφεται εἰς μίαν ὀμάδα, ἀνήκουσαν εἰς παιδικὸν τινα σύλλογον, λέσχην ἢ σχολικὸν σωματεῖον. Ἀλλὰ και μόνος δύναται νὰ καταρτίσῃ τοιαύτην ὀμάδα προσκόπων ἀποτελουμένην ἀπὸ 5—6 ὀμηλικούς. Εἰς ἐκ τούτων ἐκλέγεται δεκανεὺς, τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λοιπῶν και ἐκλέγει τὸν βοηθὸν και ἀντικαταστάτην του. Πολλοὶ δὲ τοιαῦται ὀμάδες, ἐνοῦμεναι ἀποτελοῦν ἐν σώμα, ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἑνὸς ἀνδρὸς φέροντος τίτλον ἀξιωματικοῦ ἢ ἀνωτέρου ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος.

2. Μετὰ τοῦτο ὀρχίζονται Πίστιν εἰς τὸν Θεὸν και τὴν Πατρίδα προθυμον βοήθειαν εἰς πάντα ἔχοντα ἀνάγκην αὐτῆς και πειθαρχίαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους και λαμβάνουν γνῶσιν τοῦ μυστικοῦ

συνθήματος τῆς ομάδος καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ κελεύσματος.

3. Ἐκάστη ὁμάς λαμβάνει τὸ ὄνομα ἑνὸς ζώου, τὴν φωνὴν τοῦ ὁποίου ὀφείλουν νὰ δύνανται ν' ἀπομιμῶνται πάντα τὰ μέλη αὐτῆς.

4. Γενικὴ ἀρχὴ καὶ σύνθημα συμβολίζον τὸν σκοπὸν τοῦ σωματείου εἶναι τό: "Ἔσο ἔτοιμος,,

Εἰδικῶς ἡ προσκοπικὴ ἀγωγή, αἱ ἀσκήσεις καὶ ἀσχολαίαι τῶν ὁμάδων τούτων περιλαμβάνουν:

1. "Υπαίθριον ζωὴν. Κατασκηνώσεις, καταυλισμούς, διανυκτερεύσεις ἐν υπαίθρῳ, στήσιμον καλυδῶν, ὄλοτομίαν, παρασκευὴν φαγητοῦ καὶ γενικῶς: αὐτοῦπηρεσίαν.

2. "Αγάπην πρὸς τὰ ζῶα καὶ διὰ τῆς μελέτης τοῦ βίου καὶ τῶν ἔξεων τῶν δεξιότητά κυνηγετικὴν ἀνευ τοῦ φόβου αὐτῶν.

3. Ἰπποτισμὸν καὶ αὐτοθυσίαν δηλονότι χρησιμοποίησιν πάσης περιστάσεως πρὸς καλὴν τινα πράξιν καὶ παροχὴν βοήθει-
ας πρὸς τὸν πλησίον.

4. "Εξοικείωσιν πρὸς ὑγιεινὴν διαίταν καὶ πρὸς πάσας τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις.

5. "Αγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀποστροφὴν πρὸς τὸ ψεῦδος καὶ τήρησιν τοῦ λόγου τῆς τιμῆς.

6. "Αγάπην πρὸς τὴν ζωὴν ἐκδηλουμένην διὰ φιλεργίας, φαιδρότητος καὶ εὐθυμίας.

7. "Ετοιμότητα πνεύματος καὶ ψυχραιμίαν, παρατηρητικότη-
τα ὀξεῖαν, κρίσιν καὶ αὐτενέργειαν.

Αἱ ἀσκήσεις αὗται συνδυάζονται μὲ ἐκδρομὰς καὶ διαφόρους ἄλλας πρακτικωτέρας διδασκαλίας, ἧτοι χρῆσιν ναυτικῶν σημάτων, γνῶσιν τῆς τηλεγραφικῆς, ἀσκήσεις διασώσεως πνιγμένων καὶ παροχῆς πρώτων βοηθειῶν κ.λ.π.

Λόγῳ ἀκριβῶς τῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας προηγουμένως ἀνέφερα ὁ προσκοπισμὸς διεδόθη τάχιστα ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκεῖθεν δὲ μετε-

δόθη μᾶλλον ὡς ἀγωνιστικὸς συρμός (mode sportive) καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὰς Σκανδιναβικὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἤρχισαν ἀντιγράφουσαι πιστῶς τὰ Ἀγγλικά ἀγωνιστικά ἤθη, θεωρηθεὶς καὶ αὐτός ὡς ἐν εἶδος Sport διὰ τοῦ πάθους, ἂν καὶ ἐν Γαλλίᾳ πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ προσκοπισμοῦ εἶχεν ἀρχίσῃ προπαγάνδα ὑπὸ καὶ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ διακεκριμένου φιλάθλου Βαρώνου Pierre de Coubertin, τοῦ προμάχου τῆς πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν προσφόρου γυμναστικῆς (Gymnastique utilitaire) πρὸς σύμπληξιν ὀργανώσεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν οἱ Desbrouillards, πρὸς τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς σκοπόν. Ἐν Γερμανίᾳ δὲν εὔρε καὶ πρὸς γόνιμον ἔδαφος, διότι χάρις εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν καθολικὴν στρατεύειν καὶ τὴν στενήν τοῦ σχολείου καὶ τοῦ στρατῶνος συνεργασίαν, ἡ στρατιωτικὴ προπαίδευσίς τῆς νεότητος ἦτο πάντοτε ἕτοιμος καὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐξωτερικῶν ἰδιωτικῶν ἐπινοήσεων ὅπως συμπληρωθῇ.

3. Εἰσαγωγή τοῦ προσκοπισμοῦ καὶ παρ' ἡμῖν.

Παρ' ἡμῖν ἡ πρώτη προσκοπικὴ ὁμάς συνεκροτήθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς κ. Λευκαδίτη. Σχεδὸν συγχρόνως (1910) ὁ σύλλογος Ὁφελίμων βιβλίων ἐξέδωκε μετάφρασιν τοῦ περὶ προσκόπων βιβλίου τοῦ Baden Powell, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ μέλλοντες στρατιῶται» καὶ οἱ νῦν διευθύνοντες τὸ σῶμα τῶν προσκόπων προσεταιρισθέντες τὸν κ. Λευκαδίτην καὶ ἄλλους τινὰς γυμναστάς, προέβησαν εἰς τὴν συγκρότησιν ὁμάδων καὶ τμημάτων προσκοπικῶν, ἐκ μαθητῶν καὶ μὴ τοιούτων, πάσης ἡλικίας καὶ σχολικῆς βαθμίδος.

Τὴν δρᾶσιν τῶν ὁμάδων τούτων δὲν μὴ ἐδόθη εἰσέτι περίστασις νὰ παρακολουθησῶν ἐκ τοῦ ἐγγύς καὶ ἐπομένως δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω ἀπηκριβωμένας κρίσεις περὶ τῶν ἐν αὐταῖς συντελουμένων.

γνωρίζω μόνον τὰ ἐξῆς ἄτινα λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω :

α') Ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τοῦ σώματος τούτου κ. Λευκαδίτης μοι ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἠναγκάσθη ἀπὸ διατίκας ν' ἀποχωρήσῃ διότι ἀντελήφθη ἀνάμικτον πλειστον ὄσων στοιχείων ἀμφιβόλου ἠθικῆς μεταξὺ τῶν μαθητῶν, κατὰ τῶν ὁποίων δὲν κατόρθωσε, δυστυχῶς, ν' ἀντεπεξέλθῃ.

β) Ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω ὅτι γίνονται δεκτοὶ παῖδες πάσης ἡλικίας καὶ προελεύσεως, γυμναζόμενοι καὶ διδασκόμενοι καθ' ὅμοιον τρόπον, ἀπὸ αὐτοσχεδίου ἀρχηγοῦ καὶ προγυμναστάς, μὴ παρουσιάζοντας οὐδεμίαν παιδαγωγικὴν ἢ γυμναστικὴν μόρφωσιν ἢ ἐμπειρίαν, εἰμὴ μόνον τὴν ἀγαθὴν τῶν πρόθεσιν.

γ) Καὶ ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως ἐσηματίσα τὴν γνώμην ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς γυμναστικὰς ἐπιθεωρήσεις πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ γυμνασιάρχαι μοι ἐξεφράσθησαν κατὰ τῶν προσκόπων μαθητῶν, ὡς ἐκ συστήματος ἀπειθάρχων καὶ ἀμελῶν καὶ μοι ἐτόνισαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου καὶ ταχίστης ἐπεμδάσεως τῆς ὑπηρεσίας, λόγῳ τῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα ἀντελήφθησαν ἐπὶ τοῦ ἤθους καὶ τῆς καθόλου σχολικῆς προόδου τῶν τοιαύτων μαθητῶν.

4. Ἀνάλογος Ἑλληνικὴ Σχολικὴ ὀργάνωσις.

Τὸ Σχολεῖον διὰ τοῦ Σχολεῖου. Οἱ Σχολικοὶ Γυμναστικοὶ Σύλλογοι.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, Κύριε Ὑπουργέ, ὅτι λόγῳ ἐλλείψεως ὀλικῶν μέσων δὲν κατορθώθη εἰσέτι ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τῶν ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι σήμερον καὶ μάλιστα τῶν ἀπὸ τοῦ 1899 κ. ἔ. θεσπισθέντων νόμων καὶ Β. Διααγμάτων διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν διὰ ταύτης ἀσφαλῶς καὶ ἐντὸς τῶν παιδαγωγικῶν ὁρίων συντελουμένην στρατιωτικὴν προπαιδευσιν αὐτῶν. Ἄν ἡ ἐν τῷ ΒΚΧΑ' Νόμῳ ἀναγραφομένη προσάρτησις ἰδίου

γυμναστηρίου εις ἕκαστον γυμνάσιον καὶ δημόσιον ἐν γενεῖ σχολειον εἶχαν ἤδη συντελεσθῆ, ἀν ὑπῆρχε χῶρος διὰ τὰς σχολικὰς παιδιάς, ἀν αἱ ἐκδρομαί, αἱ πορεῖαι καὶ ὅπου τοῦτο δυνατόν ἢ κολύμβησις καὶ ἡ κωπηλασία εἰσῆγαντο μονίμως καὶ ἐδιδάσκοντο, βεβαίως τότε ἡ σωματικὴ τῶν μαθητῶν ἀγωγὴ θὰ ἦτο πλήρης τὰ δὲ ἀποτελέσματα αὐτῆς πλέον ἢ ἱκανοποιητικά. Εἰς τὴν πρόχειρον δὲ τῶν ἐλλείψεων τούτων θεραπείαν, ἀλλὰ διὰ σχολικῆς πάλιν πρωτοβουλίας ἀποβλέπων καὶ ἐγὼ καθὼς καὶ πλείστοι ὅσοι ὀμόφρονες λειτουργοὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, προέβημεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1911 ἰδιωτικῶς καὶ δοκιμαστικῶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Ἱδρυσιν Σχολικῶν Γυμνασικῶν καὶ σκοπευτικῶν συλλόγων, ἐι' ὧν ἐπεδιώκετο πρῶτιστα μὲν «ἡ κίνησις τοῦ ἐπιδοφέροντος καὶ ἡ εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάπλασιν τῆς νέας γενεᾶς συνεργασία σύμπαντος τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἡ ἀναβίωσις τῶν Ἑθνικῶν ἡμῶν γυμνασικῶν παραδόσεων, τῶν παιδιῶν, ἀγωνιστικῶν ἀσκήσεων, χορῶν καὶ ἀσμάτων καὶ ἡ ἐντὸς τῶν ἐπιστημονικῶν ἐνδείξεων καὶ τῶν παιδαγωγικῶν ὀρίων παραμονὴ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς».

Πρῶτος τοιοῦτος σύλλογος ἱδρύθη ἐν Χαλκίδι τῇ 17 Μαΐου 1911 τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε γυμνασιάρχου καὶ νῦν Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Δριβελοπούλου, ὅστις κατόρθωσε νὰ ἱδρῦσῃ καὶ πλήρες σχολικὸν σκοπευτήριον, τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἱδρύθη καὶ δεύτερος ἐν Δαρίσῃ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε καθηγητοῦ καὶ νῦν Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Βαχαβιδίου, τρίτος ἐν Κορίνθῳ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε γυμνασιάρχου καὶ νῦν Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Χατζηζωάννου καὶ τέταρτος ἐν Ἄργει τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κ. γυμνασιάρχου Βαρβαρρήγου, εἰς τὸν ὅποιον μάλιστα ὁ δῆμος ἐδώρησε καὶ τὸ ἀναγκαίου διὰ τὰς γυμναστικὰς ἐγκαταστάσεις γήπεδον. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ παντοῦ καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς λειτουργοῖς ἡ ἰδέα αὕτη εὗρισκε γόνιμον ἔδαφος καὶ ἄτομα πρό-

θυμα νὰ συνεισφέρουν ὄχι μόνον γινῶσιν καὶ ἐκπαιδευτικὴν πείραν ἀλλὰ καὶ ἀτομικὴν ἐργασίαν καὶ μικρὰν τινα ἀκόμη ἐτησίαν ὕλικὴν συνδρομήν.

Τῶν συλλόγων τούτων μέλη κατετάσσοντο μόνον τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐταῖροι δὲ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ κατ' ἐπιλογὴν καὶ τῆς δημοτικῆς. Οἱ δὲ γονεῖς τῶν παιδῶν καὶ λοιποὶ πολῖται τῆς σχολικῆς περιφέρειας ἠδύναντο νὰ προσφέρωσιν οἰανδήποτε ὕλικὴν ἀρωγὴν καὶ συνεργασίαν ἀποτελοῦντες τρόπον τινὰ τὰ ἀρωγὰ μέλη τῶν συλλόγων.

Ἔργα οὐ ἐπείγοντα ἦσαν αὐτῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ γυμναστικῆς Νομοθετημάτων, ἤτοι ἡ ἐξεύρεσις εὐρέων χώρων πρὸς ἀσκήσιν καὶ ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἐγκατάστασις ἐν αὐτοῖς πλήρων γυμναστηρίων καὶ σκοπευτηρίων, ὁ ἐξωραϊσμὸς τῶν χώρων τούτων διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν φυτεύσεως καὶ καλλιέργειας ἀνθέων καὶ δένδρων καὶ ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀνάπτυξις τῆς πρὸς τὰ δένδρα ἀγάπης τῶν μαθητῶν. Ἐκδρομαὶ γυμναστικαὶ ἡμερήσιαι, συστηματικαὶ ἀσκήσεις κολυμβήσεως, χοροὶ καὶ ἐθνικὰ ἄσματα, καθὼς καὶ πᾶν ἔργον καλὸν καὶ χρήσιμον. Ὅρος δὲ ἀπαράβατος τεθεὶς ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸ συμφέρον τῆς νεότητος, ἦτο ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰς ἄλλους Συλλόγους συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ἕσασιν ἢ τότε κυβέρνησις ψηφίσασα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1914 τὸν «περὶ στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως καὶ τελειοποιήσεως» Νόμον 414, ἔδωκεν εἰς τοὺς ὑφισταμένους γυμναστικοὺς καὶ σκοπευτικοὺς Συλλόγους εὐρύτατον πεδῖον δράσεως ἐπὶ ὅλης τῆς ἐξωσχολικῆς γυμναστικῆς καὶ σκοπευτικῆς κινήσεως.

Σ. Ὁ εἰδικὸς νόμος καὶ τὸ Β. Δ. περὶ σχολικῶν συλλόγων καὶ ὁμάδων προσκόπων

Τὴν προσκοπικὴν ταύτην κίνησιν παρηκολούθησε μὲ ἐνδιαφέ-

ρον και ή άρμοδια ύπηρεσία τοῦ Σοῦ Ὑπουργείου. Τὸν Μάτιον μάλιστα τοῦ 1912 τὸ τότε ὑφιστάμενον Ἐποπτικὸν συμβούλιον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως μ' ἐκάλεσε νὰ τοῦ ἐκθέσω προφορικῶς τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου σκέψεις και κρίσεις μου και μετὰ μακρὰν και διεξοδικήν συζήτησιν ἀπέκρουσε τὸν ἔξωθεν προσκοπισμὸν και ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν σχολικῶν γυμναστικῶν συλλόγων. Ἀλλὰ και ὁ τότε Ὑπουργὸς κ. Τσιριμῶκος μελετήσας ἐπαρκῶς τὸ ζήτημα, ἀκούσας δὲ πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἐτάχθη και αὐτὸς ὑπὲρ τῶν σχολικῶν συλλόγων· οὕτω δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπέβαλε σχέδιον Νόμου εἰς τὴν Βουλὴν (τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1915) ἐν τῷ ὁποίῳ (ἐν Κεφαλαίῳ Γ. ἄρθρ. 11) ἐλαμβάνετο ἐπίσημος πλέον ὑπὸ τῆς Πολιτείας πρόνοια περὶ τῶν σχολικῶν τούτων γυμναστικῶν και σκοπευτικῶν συλλόγων και καθιεροῦντο οὗτοι ὡς ἐπισημῶς ἀνεγνωρισμένος σχολικὸς θεσμὸς, ἐξ ἄλλου δὲ διὰ Β. Διατάγματος (τῆς 31 Ἰανουαρίου 1915) καθώρισε λεπτομερῶς και τὸν ὀργανισμὸν τῶν σχολικῶν τούτων συλλόγων και τῶν ομάδων προσκόπων, κατὰ τρόπον δυνατὸν και γενικῶς ἐφαρμόσιμον, θεωρήσας ἄξιον Πολιτειακῆς ἐνισχύσεως μόνον τὸν θεσμὸν ἐκεῖνον ὅστις ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῆ ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς Σχολικῆς νεότητος και οὐχι ἐπὶ μικροῦ μόνον μέρους αὐτῆς. Εἰσηγηθεὶς δὲ τὰ μέτρα ταῦτα εἰς τὴν τότε Κυβέρνησιν ἐπέτυχε τὴν ἔγκρισιν τῆς διὰ τὴν εἰσαγωγὴν θεσμοῦ σχολικοῦ, διὲ τοῦ ὁποίου ἐπεδιώκετο ἡ γενικὴ οὕτως εἰπεῖν ἐπιστράτευσις πασῶν τῶν σχολικῶν δυνάμεων πρὸς ἕνα και τὸν αὐτὸν σκοπὸν και μίαν και τὴν αὐτὴν σαφῶς καθωρισμένην κατεύθυνσιν, ἣτοι τὴν διὰ τοῦ Σχολείου και τῶν σχολικῶν μέσων τελειοτέραν σωματικὴν και ψυχικὴν διάπλασιν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν και κατὰ τρόπον ὅστις ἀσφαλῶς και ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ θὰ ἐλάμβανε τὴν μορφήν γνησίου και ἀδιόχθου Ἑλληνικοῦ σχολικοῦ βίου, προδρόμου ἀσφαλοῦς τῆς τελειο-

τέρας διαρρυθμίσεως και τοῦ ὄλου ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου.

Παραδόξως ὅμως, οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ σώματος τῶν προσκόπων, ἀντὶ νὰ ἐνθουσιασθῶσι διότι ἡ ἰδέα τῆς ὁποίας παρουσιάζοντο ὑπέρμαχοι θὰ ἐλάμβανε σὺν τῷ χρόνῳ χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς Πολιτείας γιγαντιαίαν και ὄντως Πανελλήνιον ἐπέκτασιν, ὄψωσαν τοῦναντίον ἐντόνους φωνὰς διαμαρτυρίας, θεωρήσαντες τὴν μέριμναν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὰ Σχολεῖα τοῦ Κράτους ὡς θίγουσαν εἰς τὰ καιρία τὸ ἔργον τὸ ὅποιον ἡ ἰδική των πρωτοβουλία ἤννοει ν' ἀναλάβη και νὰ φέρῃ εἰς πέρας και ἀποκρούοντες τὴν γενικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ, ἐπὶ ὄλων τῶν παιδῶν και τῶν ἐφήδων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὰς ἀντιλήψεις των δὲν εἶχον τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς δικαιώματα ἐπὶ τῆς Πολιτειακῆς μερίμνης, οἷα και οἱ ἤδη ὑπάρχοντες Πρόσκοποι τῆς διακεκριμένης και τῆς ἀστικῆς τάξεως, οἱ τόσον ἐνισχυθέντες ὀλικῶς και τιμηθέντες ἐπαρκῶς.

Τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης ἀντιδράσεως ἐναντίον θεσμοῦ ἀληθῶς ἔθνικοῦ, δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω ἐπακριβῶς, κύριε Ὑπουργέ· τοῦτο μόνον δύναμαι ν' ἀναφέρω ὑμῖν, λόγῳ τῆς ἰδιότητός μου ὡς γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, τῶν εἰδικῶν σπουδῶν μου και τῶν συνεχῶν ταξειδίων μου καθ' ἅπασαν τὴν γυμναζομένην Εὐρώπην, ὅτι μελετήσας τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ ἰδιαίτεράν προσοχὴν και μὲ τὴν ἐνδεδειγμένην περίσκεψιν δὲν κατόρθωσα μέχρι τοῦδε ν' ἀνεύρω οὐδένα λόγον εἰκαιολογοῦντα ἀποχρώντως τὰς τοιαύτας διαμαρτυρίας και τὴν καθόλου στάσιν τῶν διαφόρων ἀρχηγῶν τοῦ προσκοπικοῦ σώματος. Καταπλήσσομαι μάλιστα σκεπτόμενος ὅτι ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες οὐδεμίαν ἐπαγγελματικὴν πρὸς τὸ Σχολεῖον και τὸ Στράτευμα σχέσιν και συνάφειαν, θέλουσιν ν' ἀμφισβητήσουν τὸ δικαίωμα τῆς σωματικῆς και ψυχικῆς διαπλάσεως τῶν νέων και τῆς στρατιωτικῆς παρασκευῆς αὐτῶν πρὸς τοὺς γυμναστὰς και τοὺς λοιποὺς λειτουργοὺς τῆς μέ-

σης και της δημοτικής εκπαίδευσης, οι όποιοι παρεκτός της ειδικής γυμναστικής και παιδαγωγικής αυτών μορφώσεως, υπηρέτησαν σχεδόν πάντες εις τὸ στράτευμα ὡς ἑφεδροὶ αξιωματικοί, μετασχόντες εις ἀμφοτέρους τοὺς πολέμους καὶ δυνάμενοι ἐπομένως καλύτερον παντὸς ἄλλου μὴ σχολικοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐπὶ πλεόν στρατευτῶν νὰ μορφώσῃ καὶ παιδαγωγικῶς καὶ στρατιωτικῶς τὴν σχολικὴν τοῦλάχιστον νεότητα.

Ἄν ἡ ἔδρασις τῶν σχολικῶν γυμναστικῶν συλλόγων καὶ ομάδων προσκόπων ἐπρόκειτο ν' ἀφαιρέσῃ ἐντελῶς ἐξ αὐτῶν πᾶσαν εἰς τὸ μέλλον προσκοπικὴν δράσιν, ἴσως ἡ ἀντίδρασις τῶν αὐτῶν νὰ ἐνεῖχε καὶ ποιάν τινα δικαιολογίαν, δυναμένην ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ βασισθῇ εἰς τὴν ζωηράν των ἐπιθυμίαν νὰ παρασχῶσι τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὰς μελλούσας γενεάς.

Ἄλλ' ἂν λάδωμεν ὑπ' ὄψιν κύριε Ὑπουργέ, τὴν ὑπὸ τοῦ Σοῦ Ὑπουργείου δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσεως τοῦ 1911, ἦτοι μόνον τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, συνάγομεν ἐξ αὐτῆς ὅτι εἰς μὲν τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων φοιτῶσιν 170 περίπου χιλιάδες μαθητῶν ἐνῶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ μόνον 22.500· ὑφίσταται ἐπομένως μία διαφορά 147.500 παιδῶν ἡλικίας 12 ἐτῶν καὶ ἄνω μὴ φοιτῶντων εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὰ γυμνάσια φοιτῶσι μόνον 5.200 ὑφίσταται νέα διαφορά ἐκ 17.300 προσήδων καὶ ἐφήδων οὔτινες καὶ αὐτοὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς εἰς τὸ στράτευμα προσελεύσεώς των δὲν γυμνάζονται οὐδ' ὑποβάλλονται εἰς οὐρανὴν ψυχικὴν μόρφωσιν. Ὁ ὅλος ἐπομένως ἀριθμὸς τῶν ἰσηλικῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ μὴ φοιτῶντων εἰς σχολεῖα παιδῶν καὶ ἐφήδων ἀνέρχεται εἰς δλόκληρον μὲν τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα εἰς 165 χιλιάδας, ἰδιαιτέρως δὲ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ εἰς 6.500 καὶ τοῦτο ὑποτιθεμένου ὅτι ἡ περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσεως διάταξις ἐφαρμόζεται μετ' ἀκριβείας μαθηματι-

κῆς. Ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ χιλιάδες τῶν νέων, τοὺς ὁποίους αἱ βιοτικαὶ ἀνάγκαι ἐξαναγκάζουν εἰς διακοπὴν τοῦ σχολικοῦ τῶν βίου καὶ πρόωρον ἀπόδοσιν εἰς τὴν βιοπάλην διαθέτουν, ἤδη ὁπότε καθιερώθη εὐτυχῶς καὶ παρ' ἡμῖν ἡ Κυριακὴ ἀργία, σὺν ταῖς Κυριακαῖς καὶ ταῖς λοιπαῖς ἑορταῖς 80 ἑλοκλήρους ἡμέρας κατ' ἔτος, ἦτοι χρόνον ἐπαρκέστατον πρὸς πᾶν εἶδος σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἐργασίας καὶ ἀσκήσεως. Δὲν νομίζουν λοιπὸν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἰδιωτικῶν σωμάτων τῶν προσκόπων ὅτι τὸ μέγα αὐτὸ πλήθος τῶν νέων εἶναι πλέον ἢ ἐπαρκὲς ὅπως δώσῃ στάδιον εἰς τὴν προσκοπικὴν τῶν δρᾶσιν, καὶ διατὶ ἰδιαίτερος ἐλύουσιν αὐτοὺς αἱ ὀλίγαι χιλιάδες τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἐλληνικῶν σχολείων εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει τὸ περὶ σχολικῶν ὀμάδων προκόπων Β. Διάτμημα; Ἡ μήπως τὰ παιδιὰ αὐτὰ τοῦ ἔθνους ἢ πραγματικὴ αὐτῆ πολεμικῆ, στρατιωτικῆ, ἐργατικῆ καὶ πλουτοπαραγωγικῆς δύναμις, αὐτὸ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, δὲν κρίνονται ὑπ' αὐτῶν ἄξια τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μερίμνης τῶν ἀλλὰ διὰ λόγους τοὺς ὁποίους αὐτοὶ καὶ μόνοι γνωρίζουν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ σχολικοὶ ἄνδρες ἔχουν ὀρθῶς μαντεύσῃ, στρέφεται ἢ προσοχὴ τῶν πρὸς τὸ Σχολεῖον καὶ μόνον τοῦτο, ἂν καὶ διαθέτουν ἴδια μέσα πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του;

Τὰ ἔτη μάλιστα ταῦτα, τὰ μεταξὺ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ τοῦ στρατῶνος, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀληθῶς τὰ σπουδαιότερα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος, τῶν ὑγιᾶν βιοτικῶν ἔξεων καὶ τῆς τελείας σωματικῆς καὶ ψυχικῆς υγιείας, ἀποτελοῦν κατὰ τοὺς Γερμανοὺς παιδαγωγοὺς ἐν ἐπικινδυνωδέστατον κενὸν ἐν τῇ ἀγωγῇ τῆς νεότητος (Eine Gefahrvolle Lücke in der Jugend Erziehung). Διότι καθ' ἕλον αὐτὸν τὸν μακρότατον χρόνον οἱ νέοι παραμένουσιν ἄνευ διδασκαλίας ἢ καθοδηγίας τινός, καθ' ἕλην μὲν τὴν ἑβδομάδα καταπονούμενοι ἐκ τῆς μονομεροῦς σωμα-

τικῆς ἐργασίας, τὰς δὲ Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς διημερεύοντες ἐντὸς τῶν καφενειῶν, οἰνοπωλείων καὶ ἑμοίας φύσεως ἐνδαιτημάτων. Ἴδου λοιπὸν στάδιον δράσεως παμμέγιστον διὰ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, ὅλος αὐτὸς ὁ κολοσσιαῖος νεανικὸς ὄγκος ὁ ὅποιος διημῶ διὰ μάθησιν, διὰ σωματικὴν καὶ ψυχικὴν κίησιν καὶ μόρφωσιν γενικὴν καὶ τό γε νῦν, δὲν ἔχει τὸν βοηθῆσοντα. Τολμῶ μάλιστα, κύριε Ὑπουργέ, ἐν τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ ὑπενθυμίσω ὑμῖν τὰς προσπαθείας αἵτινες καταβάλλονται ἀπανταχοῦ τοῦ πολιτισμένου κόσμου διὰ τὴν μετασχολικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν παιδευσιν τῶν μελλόντων πολιτῶν, φρονῶν ἔτι ἢ λῆψις ἐιδικῶν καὶ δι' αὐτοὺς ὑπὸ τῆς πολιτείας μέτρων εἶναι ἐνδεδειγμένη καὶ παρ' ἡμῖν. Εἰς τοὺς μαθητὰς ἄλλως τε τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἐλληνικῶν Σχολείων διδάσκουν οἱ γυμνασταὶ μεθοδικῶς καὶ κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τὴν Σουηδικὴν γυμναστικὴν, τὰς παιδίᾳς καὶ τὴν σκοποβολὴν καὶ λίαν ἱκανοποιητικῶς, ἀναλόγως μάλιστα τῶν παρεχομένων εἰς αὐτοὺς μέσων. Ἐθίζουσιν αὐτοὺς εἰς πειθαρχίαν αὐτόχρημα στρατιωτικὴν, διδάσκουν εἰς αὐτοὺς πλείστας ἀσκήσεις ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ κανονισμοῦ, τοὺς ὀδηγοῦν δὲ καὶ εἰς ἐκδρομὰς ὁσάκις διαταχθοῦν παρὰ τῶν προϊσταμένων τῶν διευθυντῶν τῶν σχολείων. Ἐκ τῶν οὕτως ἐπομένως ὑπὸ τῶν γυμναστῶν ἀσκουμένων μαθητῶν παραλαμβάνουν τὰ ἰδιωτικὰ σώματα τῶν προσκωπων ὑλικὸν ἐπιτελῶς ἔτοιμον εἰς τὸ ὅποιον δὲν διδάσκουν ἄλλο τι, εἰμὴ νὰ δένη καὶ νὰ λύνη διαφόρους κόμβους, νὰ κάμνη ναυτικὰ σήματα καὶ νὰ κατασκευάζη μερικὰς ὑποθετικῆς χρησιμότητος δῆθεν γεφύρας καὶ νὰ παρέχη καὶ πρόχειρον βοήθειαν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ψυχικὴν μόρφωσιν δὲν δύναμαι οὐδὲ νὰ φαντασθῶ ἔτι δύνανται νὰ πράξωσι τι περισσότερον ἐκείνου ὅπερ τὸ σχολεῖον ἤδη πράττει.

Μοιραίως ἄρα καταλήγω εἰς τὴν σκέψιν ἔτι ὠρισμένως ἢ

ἀποστέρησις τοῦ εἰοίμου τούτου ὑλικοῦ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀντιδράσεώς των κατὰ τοῦ Β. Διατάγματος τοῦ Ἰανουαρίου 1925, τὸ ὅποσον κατόρθωσαν ν' ἀναστειλοῦν καὶ ὅτι ἴσως κρίνουν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἀνεπαρκεῖς διὰ ν' ἀναλάβουν τὸ ἄλλο ἔργον τὸ ἀληθῶς γιγάντιον καὶ κολοσσιαῖον, τῆς ἐκχυμνάσεως τοῦ νεανικοῦ πλήθους τὸ ὅποσον ἀκριβῶς ἔχει ἀνάγκης τῆς βοήθειας των.

Αὕτη εἶναι, κύριε Ὑπουργέ, ἡ πιστὴ καὶ ἀντικειμενικὴ ἐξισνόρησις τοῦ σοβαρωτάτου τούτου διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ζητήματος. Πάντες οἱ λόγοι συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ μήπω εἰσέτι τεθέντος εἰς ἐφαρμογὴν θεσμοῦ τῶν σχολικῶν συλλόγων καὶ ομάδων προσκόπων (Β. Δ. τῆς 31 Ἰανουαρίου 1915). Ἰδιαιτέρως δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς συντηματικῆς ἐνισχύσεως τῆς πεποιθήσεως τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ λαοῦ ὀλοκλήρου ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς Πολιτείας, τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ ὄργανα αὐτῆς. Εἶναι καιρὸς καὶ παρ' ἡμῖν ν' ἀρχίσῃ καὶ ἡ οἰκογένεια, καὶ ἡ κοινωνία νὰ πιστεύουν εἰς τὸ Σχολεῖον τῆς Πατρίδος, εἰς τὴν ἀποστολὴν καὶ εἰς τὸ ἔργον του· δὲν πρέπει δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐπιτρέπεται εἰς μεμονωμένα ἄτομα οὐδ' εἰς ὀργανωμένας ἀκόμη ομάδας, νὰ ἐπεμβαίνουν κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς πατριωτικῆς δράσεως νὰ παρεισάγουν διαφόρους ἀμελεήτους νεωτερισμοὺς καὶ ν' ἀξίωσιν ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ τὸ ἔργον τῆς σωματικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων, τὰ ὅποια ἐπὶ τέλος ἐκπληρῶνουν ὅπωςδήποτε, ἔστω καὶ ὑπὸ μικροτάτην κλίμακα καὶ αὐτὸν τὸν προορισμόν, δταν ὀλοκλήρος ἡ ἐξωσχολικὴ ἑλληνικὴ νεολαία, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην ὀφείλουν νὰ στραφοῦν μταίως ἀναμένει τὴν στοργὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν¹⁾.

1) Τὸ ἐπόμενον τοῦτο συνετάχθη ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κυρίου Διδωρίκη καὶ περβλήθη αὐτῷ τὴν 11 Ἰουλίου 1916.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος Α'. <i>Ίστορική ἀνασκόπησις τῆς ἐν Ἑλλάδι σωματικῆς ἀγωγῆς (1834—1914)</i> . Σελ.	5
Μέρος Β'. <i>Μέτρα πρὸς πλήρη ὁργάνωσιν τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως τῶν νέων</i>	» 58
Μέρος Γ'. <i>Ἡ πολεμικὴ καὶ μεταπολεμικὴ περίοδος (1912—1922)</i>	» 105
Παράρτημα Αον. <i>Περὶ διαρθρώσεως τοῦ παρ' ἡμῶν ἐν χρῆσει ὄντος συστήματος σωματικῆς ἀγωγῆς (1895)</i>	» 135
Παράρτημα Βον. <i>Αἱ βάσεις τῆς ὁργανώσεως τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος καὶ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ (1900)</i>	» 160
Παράρτημα Γον. <i>Ἡ καθ' ἡμῶς γυμναστικὴ καὶ τὰ πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς μέσα</i>	» 175
Παράρτημα Δον. <i>Πρόσκοποι καὶ προσκοπισμὸς (1926)</i>	» 193
Περιεχόμενα	» 209

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

...

ΤΥΠΟΙΣ : Μ. ΜΑΝΤΖΕΒΕΛΑΚΗ